

ANUL VIII.

IAȘI, IANUARIE 1982.

No. 1

MITROPOLIA MOLDOVEI

FOAIE OFICIALA A ARHIEPISCOPIEI IAȘILOR

A P A R E L U N A R

SUB CONDUCEREA SECȚIEI CULTURALE A CONSILIULUI EPARHIAL

Redacția și Administrația :
Secția Culturală, Sf. Mitropolie

A B O N A M E N T U L
P E U N A N , 1 5 0 L E I

CUPRINSUL :

Cum s'au sărbătorit Nașterea Domnului,

Anul Nou etc. la Mitropolia din Iași

Omagiul adus marelui poet Oct. Goga, în

Senatul țării de către I. P. S. Sa Mitro-

polit Pimen

Moartea Episcopului Iacov și vacanța

episcopală dela Huși *Pr. Const. Nonea*

PARTEA OFICIALĂ

Capela Română ortodoxă din Viena .

Constituirea Sinodului permanent .

Lămuriri în legătură cu Alegerile Eparhiale

Telegrame de felicitări și răspunsuri.

Diverse ; înștiințări ; transferări, numiri, demisii, decese.

Mulțumiri publice ; Parohii vacante.

TIPOGRAFIA „T. M. CARPAȚI” STR. LAPUȘNEANU No. 26 — IAȘI

Mitropolia Moldovei și Bucovinei
Bibliotecă "Dumitru Stăniloae" Iași

M00007

CATALOGUL

Cărților editate de Sf. Monastire Neamțu
aflătoare în depozit

	L e i
1. Noul Testament, trad. de P. S. Episcop Nicodem	. 50
2. Idem, legat în pânză și hârtie	. 80
3. " " " " peste tot	. 100
4. Catehismul Ortodox trad. de Econ. Țincoca, broșat	. 40
5. Idem, legat în pânză și hârtie	. 85
6. " " " " peste tot	. 120
7. Urmarea lui Hristos ediția II	. 35
8. Idem, legat în pânză	. 75
9. Mărășești, locul biruinței de I. P. S. Mitropolit Pimen	20
10. Sf. Evanghelie după Mateiu, broșat	. 10
11. " " " Luca	. 14
12. " " " Ioan	. 10
13. Cele patru evanghelii la un loc broșat	. 40
14. Idem, legat în pânză și hârtie	. 90
15. " " " " peste tot	. 120
16. Călăuza creștinului la biserică ed. VI	. 10
17. Carte de Rugăciuni ediția V	. 5
18. " " " mai mare (prăvălioară)	. 20
19. Ce să crezi și cum să trăești ed. IV	. 4
20. Epistola către Creștinii Ortodocși ed. III	. 4
21. Istoria Monastirei Neamțu, de N. Iorga	. 15
22. Acatistul și Viața Sf. Paraschive	. 5
23. Paraclisul Maicei Domnului	. 3
24. Adventismul și dreapta credință	. 4
25. Jos beția	. 6
26. Crâșma trează	. 4
27. Pentru vizitatorii Monastirilor	. 4
28. Poezii Religioase	. 5
29. Pentru ce suntem și vrem să rămânem creștini?	. 5
30. Cu ce trăesc oamenii	. 5
31. Acatistul Maicei Domnului	. 5
32. Viața Sfântului Vasile și Anul Nou	. 5
33. Paraclisul și Viața Sf. Modest	. 5

MITROPOLIA MOLDOVEI

FOAIE OFICIALĂ A ARHIEPISCOPIEI IAȘILOR

APARE ODATĂ PE LUNĂ

SUB CONDUCEREA SECȚIUNII CULTURALE A CONSILIULUI EPARHIAL

BIBLIOTECA MITROPOLIEI IAȘI

P 2-1

**Cum s'au sărbătorit sf. Sărbători
ale Nașterii Domnului, Anul Nou și Botezul
Domnului la Mitropolie**

Nașterea Domnului nostru Isus Hristos, în staulul cu blânde dobitoace din Vitleemul Iudei, aduce în sufletele tuturor creștinilor momentul concret din planul economiei divine, când unicul Fiul a lui Dumnezeu pășește în viața după legile firii omenești. Nașterea Domnului Hristos e hotarul dintre cele două lumi; cea a nădejzii, trăită de profeții Vechiului Testament și cea a plenitudinii, din imperiul Noului Testament. Pe cât de neînțeleasă este nașterea fără de început a Fiului și rămâne în domeniul credinței implicite, pe atât nașterea trupească a Domnului Hristos ne clarifică mintea și arată pe deplin creștinilor, de câtă neșărmurită dragoste a fost capabil Creatorul față de creaturile sale.

Nașterea obișnuită în sine e punctul când o mamă scapă de durerile legate de acest eveniment, și de aceea în ordine psihologică ea aduce bucurie atât mamei cât și familiei. Și înainte de Nașterea Domnului omenirea era sub schingiuirea durerilor, a întunecimei ca urmare a păcatului original. Cu venirea Domnului Hristos în lume, durerile morale, ca urmare a păcatului original au încetat. Și de aici bucuria creștinilor, căci cine-l primește pe Mântuitorul nu mai aparține lumii vechi și vestigiile ei, nu pot opune nici o piedică pentru mântuire. Această sărbătoare e cea mai strâns legată de căminul familiar; ea aduce bucurie copiilor și părinților în același grad. E o sărbătoare a tuturor din toată ființa omenească. De aceea e așteptată cu nerăbdare, iar când ea vine bisericile sunt pline până la ultimul loc.

La catedrala metropolitană anul acesta era o mare de credincioși. Sfânta slujbă a fost săvârșită de un sobor de preoți, la care a asistat I. P. S. Sa Mitropolitul Pimen. Reprezentanți tuturor oficialităților și alte notabilități ale orașului stăteau în fața Altarului.

Înalt I. P. S. Sa Mitropolitul Pimen a rostit o cuvântare, în care a arătat însemnătatea zilei pentru creștini în genere și neamul românesc în special. Grupările de sărbători mari, după anul bisericesc, sunt două: cele de iarnă ale Crăciunului Anul Nou și Botezul Domnului și cele de primăvară ale Sf. Paști. Anotimpul iernii dă posibilitate creștinilor mai cu stare de a trăi mai intens însemnătate acestor sf. Sărbători, în senzu bun al cuvântului. Dar pe lângă aceasta iarna privează pe mulți creștini de adevărata bucurie din cauza lipsei de resurse de trai. De aceea gândul tuturor trebuie să se îndrepteze către cei lipsiți, și prin micul obol al fiecăruia, dintre cei ce pot, să ajute pe semenii lor cari se găsesc în necazuri.

I. P. S. Mitropolit a apelat la inima caritabilă a credincioșilor și s'a colectat în biserică o sumă pentru ajutorarea celor săraci. Totodată a anunțat pe credincioși că un comitet de doamne sub președinția D-nei Meissner, a format echipe cari vor umbla pe la casele credincioșilor în cursul sf. Sărbători și vor strânge daruri, dela făcătorii de bine, pentru săraci.

A doua zi de Crăciun a slujit P. S. Sa Arhiepiscopul Vicar Grigore Leu Botoșăneanu, când s'a citit și Pastorală de sf. Sărbători ale Nașterii Domnului și Anul Nou adresată credincioșilor de I. P. S. Sa Mitropolitul Pimen.

Anul Nou

Slujba divină în ziua de Anul Nou a fost oficială de I. P. S. Sa Mitropolitul Pimen înconjurat de un sobor de preoți. De față erau reprezentanții oficialităților și mult popor. Înalt Prea Sfințitul Mitropolit Pimen a rostit o simțită cuvântare ocazională, urând sănătate și domnie lungă M. S. Regelui și urări de fericire Membrilor Familiei Domnitoare, Guvernului și poporului românesc. Corul catedralei, de sub conducerea d-lui prof. Popovici, a intonat „Imnul Regal” și „Mulți ani Trăiască”. După terminarea slujbei religioase a avut loc în palatul metropolitan tradiționala recepție. A vorbit I. P. S. Mitropolit Pimen arătând greutățile prin care trece țara noastră în spe-

cial, evidențind nevoia unei colaborări cât mai strâns între toate instituțiile componente ale statului român în vederea prosperității și progresul neamului românesc. A toastat în sănătatea M. S. Regelui. A răspuns întâiu D-l General Todicescu Comandantul Corpului IV Armată, arătând cum înțelege oștire să stea în serviciul Patriei și să apere ca totdeauna tradițiile strămoșești alături de Biserică. A toastat în sănătatea I. P. S. Mitropolit Pimen.

Din partea orașului Iași a vorbit D-l Primar Bogdan asigurând pe I. P. S. Mitropolit, că va avea în grijă, ca primar al Municipiului, bunul mers al gospodăriei care îi este încredințată și va avea toată sollicitudinea pentru biserică și școală, instituții ce au făcut și fac fală bătrânului Iași.

Din partea guvernului a vorbit D-l Prefect Axinte expunând cum D-sa înțelege să-și coordoneze munca și să colaboreze intim cu toate instituțiile. Deoarece biserica este unica instituție cu trecut ilustru în istoria neamului și la dânsa este totdeauna ultimul refugiu, fiind deținătoare sufletelor, D-sa își pune tot interesul de a da tot sprijinul bisericii atât la țară cât și la oraș, mai ales că în fruntea guvernului stă profesorul neamului D. P. of. N. Iorga, de la care are tot sprijinul.

La urmă a vorbit pâr. Valeriu Iordăchescu prof. univ. în numele „Asociației Clerului“ din Iași, care într-o succintă cuvântare a aratat cauzele crizei economice prin care trecem. De 150 de ani lumea s'a lăsat ademenită de cei ce preconizează legile economice, ca legi de fer, uitând cu totul ca înaintea legilor economice-financiare sunt legile spiritului. De și biserica a strigat mereu, glasul ei nu a fost ascultat. P. C. S. aseamănă societatea condusă după principiile zălatece ale legilor economice cu o barcă purtată la voia întâmplării, de valurile furtunoase. Și dacă ea nu are conducător valurile o zdrobesc și-o cufundă. Așa și societatea care se lasă condusă de legi, ce nu au alt rost, de cât s'o distrugă.

Și deaceea a venit vremea când forța spirituală, biserica, să pună ordine în acest dezechilibru social. P. C. Sa aduce ca dar de Anul Nou I. P. S. Mitropolit, asigurarea ca preoțimea conștientă de stările de lucruri, stă pregătită în misiunea ei de a schimba vederile greșite celor ce socot scăparea din imaps a societății tot prin concepția ce a predominat un secol și jumătate și că preoțimea va face un corp solid cu Ierarhia

toată țara și de străinătate cum și pe distinsul literat Sadoveanu președintele nostru senatorial.

Astăzi, sărbătorim pe un distins fiu și privilegiatul de Dumnezeu simpaticul nostru poet — Octavian Goga. (Aplauze puternice)

D-l Octavian Goga, născut din familie preotească, pe care cu drag îl sărbătorim azi e marele și simpaticul nostru poet, venit la vreme, când timpul cel de veacuri așteptat și vestit de poezii: Alexandri și Eminescu, a sosit și Goga cu marea lui putere de cugetare și propovăduire poetică, a aprins ilacăra de dragoste pentru unitatea neamului în sufletul ostașului român, care în marele război, prin lupte sângeroase, la Mărăști și Mărășești, a zdrobit hotarele blestemate, care ne despărțeau de frați și ne-a dat România Mare a căroră reprezentanți suntem adunați aici în Senat și în Camera soră.

Să rugăm pe Dumnezeu, ca iubitul nostru poet și marele cetățean Octavian Goga, să trăiască încă mulți ani și să cânte pe lira lui poetică, atingerea celor mai înalte culmi de idealuri, de înfrățire, cultură și civilizație a poporului nostru românesc.

(Aplauze puternice, ovațiuni)

Decembrie 1931

Moartea Episcopului Iacov și vacanța episcopală dela Huși

Memento, homo, quia pulvis es et in pulverem reverteris...

Cu câțiva ani în urmă...

Intr'un sat din nordul Vasluiului—pe unde altădată străjuiau de nepătruns codrii Bâlcului, în care voevodul Vasile Lupu în peregrinajul său involuntar zidise, pe vârful de deal, o bisericuță de lemn ce dăinuiește și astăzi—norod mult se adunase. Acolo, în acel sătuleț, pecinginea rătăcirilor sectante cuprinsese mai multe familii.

Lupta din răspuțeri părintele sufletească al satului, — un preot cu vădite calități și dragoste pentru Hristos—dar munca

lui era fără spor mult. Reușise—deocamdată—să țină pe loc lucrurile; nu mai puteau să facă sectanții noi prozeleți dintre dreptcredincioși. Nu se descurajase preotul, dar era amărât. Pentru că numai la el erau sectanți prin împrejurimi. Îi zăpăcise pe câțiva oameni, un târgovăș, cumpărător de ouă, care se pretindea a ști toate în ale Scripturii; chiar și câte icre avea chitul care a înghițit pe proorocul Ionă. De aici tot răul. Și cine are asemenea specimene de rătăciți în parohie are de luptat cu încăpăținarea și reaua credință; cu exegeza sucită și tâmpă a Scripturei, administrată de ciobotari, croitori sau foști tamburi în oștire; totînimii de cei ce stând în ascuns, voesc să aducă,—conștient—, rău bisericei și să ducă la perzanie sufletele naivilor. Și odată aceste rătăcirii înscăunate în capul omului, cele mai strălucite argumente apologetice, de multe ori, rămâne fără ecou. Căci ei se retranșează, față de preot, pe poziția negației apriorice și la asta rămân.

Și la acest cuib de rătăciți venise Episcopul Iacov Antonovici, dela Huși, să vadă personal cum stau lucrurile și să le vorbească oilor pierdute. Deaceea se adunase popor mult. La săvârșirea Sf. Liturghii erau de față rătăciți și drept credincioși. Slujbă frumoasă și pătrunzătoare de suflet. Și a vorbit păstorul. Curgeau cuvintele în mers domol, dulci, convingătoare, plecate din inimă caldă și plină de dragosie pentru păstoriți. Părea că un bunic povestește un basm nepoșilor, deși exegeza și documentarea versetelor scripturistice nu era neglijată o clipă. Aici era măiestria. Două ore de vorbire a Episcopului Iacov au fost două ore de atenție captivantă și reconfortare, a tuturor celor de față, în ale credinței.

Doar ici și colo (poporul are felul său propriu de a-și manifesta adeziunea, spontan și fără protocol) se auzea: „Dumnezeu să vă dea sănătate, așa este, să trăiți ani mulți prea Sfințite Stăpâne, sărut mâna“.

Și nu numai logica și documentarea în vorbire impunea celor ce-l ascultau; ci întreaga lui ființă.

Era nalt, frumos, cu ochii blânzi, cu chip distins, încadrat de o barbă albă ca floarea de cais, ce amintea figurile patriarhilor din vechime. Avea mersul lîn, delicat în maniere. Era adevărat Episcop,

L-am văzut și în alte dăți — în biroul de lucru — între mormanele de cărți. Stabilea, coordona date și alte circums-

tanțe depe hrisoave vechi, găsite pela biserici, mănăstiri sau răzeși; căci era un pasionat cercetător de isvoade și hrisoave.

Odată l-am găsit bolnav și totuși lucra la un studiu. L-am întrebat:

— De ce nu lasași lucrul, să Vă mai recreați, Prea Sfințite Stăpâne? O să Vă ruinați.

— „Hei., — îmi răspunse cu un zâmbet vag — va veni vremea când mă voi recrea pentru veșnicie. Dacă nu-ți întrebuințezi viața prin muncă, degeaba ți a dat-o Dumnezeu.

Și a sosit timpul pentru recreare, prevestit de către Episcopul Iacov. O boală grea și neiertătoare îl ținutise pe modestul său pot de fier, încă din toamnă. Și în dimineața lungă de iarnă de 31 Decembrie, când blestematul an pentru biserică 1931 își depăna ultima zi, episcopul Iacov Antonovici și-a depus mandatul veșii în fața lui Dumnezeu, Căruia îi slujise.

A murit — se spune — bătrân și sarac...

Nici unul din aceste atribute nu-i vor adumbri memoria. Căci bătrâneța pe scaun episcopul nu este un defect, (și pot documenta aceasta, celor ce sunt de altă părere, cu argumente strivitoare din legiurile și scrierile vechi bisericești) ci din contra o calitate și onoare.

Iar sărăcia nu este un viciu; ci alte păcate pot întunece finitul unei vești omenești și nu sărăcia!

Ce lasă în urma sa blândul episcop Iacov?...

Un nume bun în școală, căci a fost un distins profesor și pedagog al Bârladului.

O aciivitate rodnică ca preot, ceiace i-a dat la timpul său posibilitatea de a ocupa cele mai cu răspundere însărcinări.

Ca episcop si-a pus sufletul pentru ridicarea unui nou local al seminarului. S'a straduit mult, dar munca i a fost încununată de succes; căci, eparhia Hușilor are acum un măreț local pentru educarea viitorilor clerici. A avut grijă și de studenții teologi din eparhie și-a creat trei burse anuale pentru studenții cei mai sânguitori; câte una de fiecare județ.

Cei ce au învățat și terminat studiile teologice cu ajutorul bănesc și încurajarea sfatului bunului episcop Iacov îi vor păstra fidelă grațitudine și pioasă amintire. Însă ceeace

lasă el istoriei, este o vastă bibliografie. ¹⁾ N'a fost numai nominal Membru onorar al Academiei Române, de care înalt Institut de cultură de două ori a fost premiat, ci un Membru cu rodnică activitate. De aceea la sfârșitul veșii sale episcopul Iacov a putut zice cu drept cuvânt :

Nunc dimittis servum tuum, Domine...

* *

Die griechische Kirche hat in schweren Schicksalen während ihrer Geschichte ihre Lebenskraft bewiesen.

(Erich Seeberg.)

Și acum o vacanță episcopală în sufraganele Mitropoliei Moldovei și Sucevei. Lucru mai delicat de scris și de vorbit. Biserica noastră trece însă prin grele conjecturi. Situația aceasta o simt și o recunosc toți cari își pun sufletul pentru Hristos.

De aceea nevoile ei trebuiesc apărute cu curaj, pe față și răspicat. Vor fi candidați pentru aceasta vacanță căci „dacă cineva râvnește să fie episcop, lucru bun dorește” (I Timotei 3, 1) Fapt, desigur, foarte îmbucurător că se găsesc oameni cu curaj și prestanță, cari se încumetă a-și lua pe umeri grele răspunderi în fața lui Dumnezeu și a oamenilor, în circumstanțe atât de vitrige.

Și dacă candidații se călăuzesc după versetul din epistola I către Timotei, — amintit mai sus — organele în drept de a alege, să aibă în vedere, ca un criteriu just de apreciere, inclusiv celelalte 7 versete din acelaș capitol (I Timotei 3)!

Iar dacă cumva e nevoie de apelat și la principiul juridic bisericesc atunci, să se amintească că „officium episcopale est sacrificium” și să fie înlăturat — pe cât omenește e posibil — principiul juridic profan, adică, „officium est benefe-

Documente bîrlădene în șase volume; (vol. I, 1911; vol. II, 1912; vol. III, 1915; vol. IV, 1924; vol. V, 1926; vol. VI, 1929.

Geografia Comunei Bogdana, 1889; Sclavia și creștinismul (cu material bogat și unul din cele mai edificative studii în această latură) 1892, ed. II 1909; Istoria Comunei Bogdana 1906; Frații Gheorghe și Nicolae Roșca Codreanu. 1908, Tipografii. Xilografii etc. 1911; Mănăstirea Florești. 1916; În slujba biseircii și școlii. 1926;

Un dascăl ardelean la Bârlad: Ioan Popescu 1928, etc., etc., etc.

cium" și numai beneficiu. Dacă politicianismul și alte considerente vor prevala, înaintea celor statuate de dreptul divin și bisericesc la această alegere, atunci să fim siguri că se va înțeleni de istov via (nu cele vre'o 10 ha. de viță pusă pe spalier în dosul episcopiei, acea va aduce rod însutit) ci, Via Domnului, adică eparhia Hușilor.

Și lui Dumnezeu nu I se va aduce cărtire, căci El va sfinți cu Duhul Său cel Sfânt, pe cel ce oamenii și-l vor alege.

Pr Const Nonea

Capela Română Ortodoxă din Viena

După cum este știut că în Viena se află o Capelă Ortodoxă Română, care s'a întemeiat cu 25 de ani în urmă, datorită stăruințelor românilor aflați în acea vreme, acolo.

Această Capelă a servit înaintea de război, nu numai scopurilor religioase, ci a avut și o importanță națională de prim ordin, căci acolo românii pe lângă îndatoririle lor de buni creștini aveau prilejul de a se sfătui frățeste pentru realizarea idealului Unității Noastre naționale.

Astăzi însă, datorită crizei materiale prin care trecem, această Capelă era pe cale să-și închidă ușile.

Biserica noastră ortodoxă din țară nu a rămas însă nepăsătoare, în fața acestei situații și cu toată lipsa de care suferim astăzi, s'a pus la dispoziție, pentru menținerea Capelei din Viena, un fond adunat dela toate eparhiile din țară.

I. P. S. Mitropolit Pimen a trimis în acest scop, din partea Arhiepiscopiei Iașilor suma de lei 10.000, la I. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului, care a luat inițiativa strângerii acestui fond, cu următoarea scrisoare:

Înalt Prea Sfințite și iubite în Hristos Frate,

La adresa frăției voastre No. 341/931 ne grăbim a vă răspunde că, din puținul ce avem, am dispus ca să se expedieze la adresa frăției voastre, suma de zece mii lei, despre care v'am comunicat telegrafic.

Odată cu acest mic și neînsemnat ajutor bănesc ce-l

solicitați pentru un scop așa de sfânt și național, ne grăbim a vă aduce ale noastre frățești mulțumiri, pentru grija ce aveți, de a se păstra și mai departe. așezământul nostru bisericesc strămoșesc dela Viena.

În fața altarului acestui sfânt așezământ, Românii ortodoxi din toate provinciile românești, aveau prilejul de a se întruni întru Domnul; și pe lângă îndatorirea lor de buni creștini, păstrători a sfintei noastre religii strămoșești, aveau prilejul de a se întâlni și sfătui frățeste pentru realizarea idealului unității neamului nostru românesc, ceea ce cu ajutorul bunului Dumnezeu, s'a îndeplinit în marele război, prin jertfirea celor 800.000 de vieți românești, la Mărăști, Mărășești și alte locuri de lupte vitejești.

Fie că acest așezământ religios strămoșesc dela Viena, să se păstreze și mai departe, sub auspiciile bisericeii ortodoxe române naționale, ca o scumpă amintire strămoșească.

Primiți etc.

PIMEN

Mitropolitul Moldovei și Sucevei

CONSTITUIREA SINODULUI PERMANENT

Prin articolele 63-64 din „Regulamentul pentru determinarea drepturilor Patriarhului și de funcționare a Sf. Sinod“, votat de Sf. Sinod în ședința sa dela 22/X/ 1931, urmând a se înstitui prin alegerea, din sânul Sf. Sinod o delegație de 4 membri sub denumirea de Sinod permanent, care să rezolve între sesiuni, chestiunile urgente ce cad în competența Sf. Sinod și să pregătească și să studieze chestiunile ce reclamă o dicizie a Sf. Sinod în ședința plenară dela 2 Decembrie 1931, a ales în Sinodul permanent cu începere de la 1 Ianuarie 1932, până la 31 Decembrie 1935, pe: I. P. S. Mitropolit Pimen al Moldovei, PP. SS. Episcopi: Lucian al Romanului și Grigorie al Aradului și P. S. Arhiepiscop Titu Târgovișteanu.

Pentru chestiunile care reclamă un studiu mai temeinic și aprofundat, Sinodul permanent, conform art 71-83 din ace-

laș regulamenț va fi ajutat de cinci secțiuni, ca organe auxiliare ale Patriarhului și sinodului permanent.

În ziua de 18 Decembrie 1931, Sinodul permanent, întrunindu-se sub președenția I. P. S. Patriarh, s'a construit cu începere dela această dată, iar cu 1 Ianuarie 1932, va începe să funcționeze, fixând ca zi de întrunire prima zi de joi a fiecărei luni; în caz că în această zi va fi sărbătoare, se va ține ziua următoare.

Tot deodată a constituit și cele cinci secțiuni sinodale așa cum e specificat în extrasul de pe Procesul Verbal al ședinței Sinodului permanent, ținut la 18 Decembrie 1931. și pe care-l publicăm mai jos.

Regulamentul de funcționare a Sinodului Permanent se va publica în Revista „Biserica Ortodoxă” în No. de Decembrie 1931 și va apare și în broșură.

Extras de pe PROCESUL VERBAL de Constituirea Sinodului Permanent Astăzi 18 Noembrie 1931

Noi membrii Sinodului Permanent convocați fiind în ședință de constituire ne-am adunat sub președenția I. P. S. Patriarh, în palatul patriarhal și am dispus următoarele:

1. Cu ziua de azi Sinodul Permanent se consideră constituit și cu 1 Ianuarie 1932 va începe să funcționeze.

2. Secțiunile sinodale se constituie astfel:

a) *Secția Canonică-juridică*, Președinte I. P. S. Patriarh; referent Pr. C. Dron; membrii ordinari: Preoții Pr. Dr. V. Seșan dela Universitatea din Cernăuți și Dr. Gr. Cristescu, dela Universitatea din București; supleant: P. Dr. N. Popovici.

b) *Secția Afaceri Externe*. Președinte P. S. Arhiereu Titu S. Târgovișteanu; referent Pr. P. Comerzan; membri Preoții: Grigore Pișculescu dela Universitatea din Kișinău și Nicolae Popescu din București; supleant: Diacon D. Stăniloae dela Sibiu.

c) *Secția Doctrină și Viață* Președinte I. P. S. Mitropolit Pimen al Moldovei și Sucevei; membrii Preoții: I. Mihălcescu dela Universitatea din București și Dr. Vasile Gheorghiu dela Universitatea din Cernăuți; supleant Pr. C. Nonea-Iasi.

d) *Secția de învățământ teologic și religios*. Președinte P.

S. Episcop Lucian al Romanului, membrii: preoții Valeriu Iordăchescu dela Universitatea din Iași și diacon H. Rovența dela București; supleant Pr. V. Bulacu, dela București.

e) *Secția de Propagandă Religioasă*. Președinte P. S. Episcop Grigore al Aradului, membrii Preoții: Arhimandriții Iuliu Sriban și V. Lăzărescu dela Oradea; supleant Pr. V. Burgacovschi dela Kișinău.

Sinodul Permanent va ține ședință în ziua de joi prima a fiecărei luni; în caz că această joi e sărbătoare se ține pe ziua următoare. În lunele de vacanță August și Septembrie nu se va ține ședință. Un tablou de fixarea zilelor de ședință se va fixa și trimite tuturor PP. SS. Membrii a Sinodului Permanent cum și membrilor Secțiilor Sinodale

Pentru care am dresat prezentul Proces-Verbal.

PREȘEDINTE (ss) MIRON

(ss) Pimen Mitropolitul Moldovei.

Membrii (ss) + Grigore Episcop

(ss) + Tit.

Lămuriri

In legătură cu alegerile pentru parohii și eparhie.

I

Din rezultatele cu alegerea consiliilor și epitropiilor parohiale, primite la cancelaria Mitropoliei, se constată că în unele parohii nu s'a procedat întocmai după prevederile regulamentului de alegere și a instrucțiunilor ce s'au dat prin foaia oficială.

1. Numărul membrilor consiliului parohial este precis stabilit.

Ei nu pot fi decât: 10, 15, 20, 25, sau 30, după numărul sufletelor din parohie — așa cum se prevede în Art. 45 din Statutul Legii de Organizare și Art. 37 din Regulamentul de alegeri.

În acest număr, unele parohii au cuprins și pe epitropi, ceea ce este evident o greșală. Epitropii se aleg deosebit și numărul lor se stabilește după alt criteriu.

Deasemenea la numărul de consilieri ce urmează a fi aleși, după proporția numărului sufletelor, nu trebuie socotiți consilierii de drept: Preotul, primul cântăreț, etc. aceștia fiind în afară de acest număr.

Unii preoți interpretând greșit Art. 40 din Regulamentul de alegere, în care se spune că lista întocmită de Comisiunea de candidare: „poate depăși numărul membrilor cari trebuiesc aleși” au înțeles că se lasă libertatea de a se alege orice număr de consilieri parohiali.

Dar sensul Art. menționat este că pe lista de candidați, pe care o întocmește comisiunea de candidare, pot figura ori câți „candidați” din care însă adunarea va trebui să aleagă numai numărul prevăzut în statut și în regulament.

2. Numărul epitropilor nu poate fi decât de 3 sau 5, după numărul capilor de familie din parohie. Acest număr se calculează independent de numărul consilierilor parohiali și nu se poate îngloba la totalul de consilieri ce trebuiesc aleși.

În Art. 57 Regulamentul de alegere este prevăzut clar, că până la 300 capi de familie numărul epitropilor este de 3, iar în parohiile cu un număr de enoriași mai mare decât 300 capi de familie și se vor alege 5 epitropi.

3. În ce privește supleanții, ei se aleg numai pentru consiliu, iar și pentru epitropie. Numărul lor e jumătate din numărul consilierilor parohiali. Acest lucru se găsește prevăzut în Art. 38 din Regulamentul de alegere.

Rolul supleanților este de a înlocui la ședințele consiliului de vreunul din membri, care deși fiind convocat a înștiințat din vreme că nu poate lua parte la ședință, motivând absența.

Deasemenea în cazul când se vacantează un loc de membru al consiliului parohial prin deces, plecare din parohie, demisie, etc, atunci vacanța se completează până la viitoarea adunare parohială cu unul din membrii supleanți.

4. Jurământ nu depun decât epitropii. Dacă vreunul din epitropi a fost reales pentru un nou timp de 6 ani, va trebui desigur să depună un nou jurământ, mandatul său încheindu-se odată cu terminarea primului termen, pentru care a fost ales,

5. Alegerea consiliului parohial va fi trimisă spre aprobare Mitropolei, iar alegerea epitropilor, va fi confirmată de către protopop. De aceea fiecare parohie, în afară de procesul verbal general de alegerea Consiliului și epitropiei, pe care

îl trimite Cancelariei Mitropoliei, pentru a fi supus Consiliului eparhial spre aprobare, va trebui să comunice și Protopopiei prin raport, numele epitropilor aleși pentru a fi confirmați

Regulamentul de alegere, prin art. 44 arată că consiliul parohial trebuie să fie aprobat de către Consilul eparhial iar alegerea epitropilor va trebui să fie întărită de către protopop, dispozițiune ce se cuprinde în art. 61 din acelaș regulament.

În ceea ce privește parohiile care au făcut eroarea de a alege mai puțini consilieri și epitropi, decât prevede legea și și regulamentul, va trebui ca numărul lor să fie completat, alegându-se de către o nouă adunare parohială, diferența până la numărul legal. Iar unde au fost aleși membrii în plus vor trebui trecuți în numărul supleanților.

II

În ceea ce privește alegerile pentru Eparhie se atrage atențiunea preoților, că *la 14 Februcrie* din luna viitoare se face în fiecare parohie, după terminarea serviciului divin, alegerea a doi membri mireni, pentru adunarea eparhială din partea Circumscripției electorale bisericești, de care aparține parohia.

Convocarea colegiilor electorale, și instrucțiunile de alegere, se găsesc în circulara No. 6335, publicată în Revista „Mitropolia Moldovei”, pe luna Decembrie, din anul 1931.

Fiecare parohie va primi un proces verbal imprimat, pe care în ziua de alegere, îl va completa cu toate datele cerute în legătură cu desfășurarea alegerilor și după ce va fi investit cu semnăturile celor în drept și cu sigiliul parohiei, se va preda împreună cu toate actele de alegere, în plic sigilat bărbatului de încredere delegat din partea adunării parohiale și care în ziua de Joi 25 Februarie a. c., îl va preda la sediul circumscripției electorale, delegatului nostru, însărcinat cu centralizarea și totalizarea voturilor.

La alegerile reprezentanților mireni, fiind de prevăzut că se vor amesteca și considerațiuni politice, e de recomandat preoților parohi, cari prezidează aceste alegeri, ca să păstreze cea mai desăvârșită imparțialitate, conducând alegerile cu toată prudența și tactul necesar.

Dealtminteri în interesul indepedenței preotului, art 154 din regulamentul de alegere, a și prevăzut că preoții și diaconii nici nu au dreptul de vot, la alegerea membrilor mirenii.

Preoții parohi vor primi direct, diferite candidaturi, dela mirenii cari doresc să fie aleși. Aceste candidaturi se pot depune până în ziua de alegere, când preoții parohi, sunt obligați să le aducă la cunoștința alegătorilor și numai după aceea, se va proceda la votare.

Este cu desăvârșire neîngăduit, ca să se țină cuvântări politice în biserică, sau să se împartă manifeste electorale.

Amintim încă odată, cuprinsul art. 155 din regulamentul de alegere, că „poate fi ales ca membru în adunarea eparhială, orice creștin ortodox, care este înscris în lista electorală a vreunei parohii, din Patriarhia română. Persoanele alese vor trebui să fie dintre acelea cu nume bun și zel vădit pentru interesele bisericii, nepătate și de preferință dintre acei cari au dat concursul lor moral și material bisericii“.

Cererile de candidare sunt scutite de timbru.

La vot vor fi primiți numai enoriașii din acea parohie cari figurează pe lista membrilor adunării parohiale respective și în procesul de alegere, la coloana anume prevăzută pentru aceasta, ce va trece la fiecare votant, numărul la care se află trecut pe lista parohială,

Plicul în bună stare cu rezultatul alegerii din fiecare parohie, să fie predat negreșit, delegatului nostru, în ziua de joi 25 Februvrie, până cel mai târziu la ora 10 dimineața, la sediul și la locul stabilit pentru fiecare circumscripție electorală

V.

Telegrame și răspunsuri

Cu ocazia Sf. Sărbători și anul nou, I. P. S. Mîtropolit Pimen, a trimis următoarele telegrame de felicitări.

Majestăței Sale Regelui Carol

București

Inceputul Noului An 1932, s'a făcut printr'un serviciu religios în Metropolie, față fiind autoritățile civile, militare și mult popor. rugând pe Dumnezeu să reverse asupra țării tot binele și Majestăței Voastre să dăruiască ani mulți și Domnie fericită.

PIMEN Mitropolitul Moldovei.

La telegrama de mai sus, M. S. Regele a răspuns cu următoarele cuvinte.

I. P. S. Pimen Mitropolitul Moldovei-Iași

Vă mulțănesc pentru urările de anul nou.

CAROL

..

D-l C. Demetrescu Secretarul particular al M. S. Regelui a felicitat pe I. P. S. Mitropolit Pimen, cu ocazia Sf. Sărbători și anul nou, cu următoarea telegramă:

I. P. S. Pimen Mitropolitul Moldovei-Iași

Rog primiți cu prilejul Sf. Sărbători și anului ce vine respectoasele mele urări de sănătate și fericire.

Secretar particular al. M. S. Regelui
C. Dimitrescu

* * *

Majestății Sale Regina Maria

București

Vă rog să bine voiți a primi respectoase felicitări pentru anul nou 1932 că urări de sănătate.

PIMEN Mitropolitul

La care M. S. Regina a răspuns cu următoarea telegramă:

I. P. S. S. Mitropolitul Pimen-Iași

Cu recunoștință vă trimit mulțămiri și urări de bine pentru I. P. S. Voastre.

Maria

..

Eminenței Sale Patriarhului Miron

București

Din toată inima și cu toată dragostea vă fac urări de bine și mulțumire sufletească în curgerea anului nou 1932.

Pimen

I. P. S. Patriarh Miron a răspuns cu următoarele cuvinte.

I. P. S. Mitropolit Pimen-Iași

Mulțumind, doresc și eu un An Nou cu bine și sănătate 1932.

Miron

..

D-l Profesor N. Iorga, Prim Ministru și Ministru al Instrucțiunii și Cultelor a trimis I. P. S. Mitropolit Pimen, cu ocazia Sf. Sărbători, următoarea telegramă;

I. P. S. Pimen Mitropolit al Moldovei și Sucevei

Iași

Inalt Prea Sfinției Voastre și Prea Sfințiilor chiriarhi eparhiați urez un An Nou fericit aducător de daruri bune dela Dumnezeu pentru o muncă rodnică spre binele bisericii și al Neamului.

*Prim Ministru și Ministru al Instrucțiunii
Cultelor și Artelor*

Nicolae Iorga

La telegrama de mai sus I. P. S. Mitropolit Pimen a răspuns cu următoarea telegramă:

Domnului Prim Ministru N. Iorga

București

Mulțumindu-vă respectos pentru urările ce binevoiți a ne face de Sf. Sărbători și Anul Nou mă grăbesc a Vă răspunde în numele Episcopilor eparhiați, preoșimei și credincioșilor Arhiepiscopiei Noastre rugând pe bunul Dumnezeu să vă dăruiască sănătate deplină cu o muncă rodnică pentru biserică și țară.

Pimen Mitropolitul
Moldovei și Sucevei

D-l Prim Ministru N. Iorga a răspuns din nou la cele de mai sus cu următoarea telegramă.

I. P. S. Mitropolitului Pimen al Moldovei

Iași

Vă rog a primi mulțămirile și felicitările mele.

N. Iorga

* * *

Cu ocazia Sf. Sărbători și Anul Nou, Dl. General M. Todicescu, Comandantul Corp. IV Armată a trimis I. P. S. Mitropolit Pimen următoarea telegramă:

I. P. S. ARHIEPISCOP ȘI MITROPOLIT AL MOLDOVEI ȘI SUCEVEI

Vă rog să primiți cu ocazia Sf. Sărbători ale nașterii Domnului din partea subsemnatului, ofițerilor și ostașilor Corpului 4 Armată, cum și pentru anul 1932, cele mai călduroase urări de bine și fericire pentru ca Atotputernicul să vă fină încă mulți ani sănătoși în mijlocul nostru

mai ales în aceste timpuri vitrige când cu toții avem nevoie de înțelepciunea sfaturilor și experiența I. P. S. Voastre.

**COMANDANTUL CORP. IV ARMATĂ
GENERAL TODICESCU**

No. 18388

La care I. P. S. Mitropolit a răspuns cu următoarea telegramă.

Domnului General Todicescu

Comandat corp. IV Armată

LOCO

La telegrama Dv. No. 18388 prin care binevoiți a ne aduce felicitări de Sf. Sărbători și Anul Nou 1932 în numele ofițerilor și ostașilor Corpului de Armată, Ne grăbim a Vă aduce ale noastre prietenești mulțumiri, rugând pe bunul Dumnezeu ca aceste sărbători ale Nașterii și Botezul Domnului cum și Anul Nou, să le petreceți în deplină sănătate și voie bună cu onorata Dv. familie, înconjurat de onoratul corp ofițeresc și a scumpilor noștri ostași de sub Comandamentul Dv.

Primiți Vă rugăm D-l General Comandant ale Noastre calde urări și bine cuvântări mitropolitane.

Pimen Mitropolitul Moldovei

*
• •

I. P. S. Mitropolit Pimen a primit, cu ocazia Sf Sărbători și Anul Nou, din partea protopopilor și preoților din eparhei, calde felicitări și urări, și neputând răspunde fiecăruia în parte, a adresat prin C. Protopopi ai Jud. respective, următoarele mulțumiri:

Circulara Protopopiilor Județelor

P. C. PROTOPOP al JUD.

Cu prilejul sărbătorilor Nașterii și Botezul Domnului cum și începerea Noului An 1932, am primit felicitări și urări de bine din partea C voastre și a iubitei Noastre preoțimi de care foarte m'am bucurat.

La rândul meu, mă grăbesc a vă însărcina să comunicați tuturor preoților din cuprinsul protopopiatului vostru, mulțumirile mele pentru felicitările ce mi s'au adresat și rog pe Dumnezeu ca să le dea sănătate, liniște sufletească, ca astfel cu putere de muncă pastorală să lumineze și să conducă poporul nostru românesc, întru îndeplinirea datoriilor către Dumnezeu, către țară, către societate și familie,

Numai așa preoșimea noastră lucrând, va fi iubită și stimată de popor, ca adevărați părinți și răsplătită de Dumnezeu pentru munca depusă în folosul păstoriților lui.

Vă mulțumesc personal, și vă însărcinez de a comunica a noastră mulțumire, preoșilor din cuprinsul protopopiatului vostru.

PIMEN

Mitropolitul Moldovei și Sucevei

Cu ocazia sf. Sărbători ale Nașterii Domnului Nostru Isus Hristos și Anul Nou I. P. S. Mitropolit Pimen, a răspuns felicitărilor primite din partea Stărețiilor Sf. Mănăstiri din Eparhie, cu următoarele urări:

Stăreției Mănăstirei

Cu prilejul sărbătorilor Nașterii și Botezul Domnului cum și începutul Noului An 1932, am primit felicitări și urări de bine din partea stărețiilor în numele soborului mănăstirei și al lor personal.

Mulțumind pentru aceste urări ne grăbim a vă comunica, că în rugăciunile noastre am rugat pe Bunul Dumnezeu ca tuturor părinților și fraților trăitori în mănăstirile Moldovei, să le dăruiască sănătate, înțelepciune cumințenie, bună pricepere a îndatoririi cinului călugăresc și putere de muncă fiecare în specialitatea sa, pentru folosul mănăstirei. Această a noastră povață o dăm mai ales având în vedere greutățile suferite în anul trecut pregătindu-ne pentru întâmpinare în viitor a altor, greutăți poate mult mai mari, care vor fi înlăturate numai prin ascultare și munca personală a fiecărui trăitor în mănăstire.

Impărtășind ale noastre binecuvântări mitropolitane precum și mulțumiri pentru urările aduse, dorind fiecărui sănătate mântuire și spor la lucru.

Această a noastră mulțumire și urare se va citi în biserică în auzul tuturor părinților și fraților.

PIMEN

Mitropolitul Moldovei și Sucevei

Cu privire la noile drepturi de gradații ajutoare familiare și noi drepturi de salar cerute de personalul clerical dăm pe anul 1932, mai jos în extras, Legea publicată în monitorul oficial No. 301 din 28 Dec. 1931, spre cunoștință celor interesați.

Extras

După legea excepțională relativă la numirile și înaintările în funcțiuni publice în anul 1932

Art. 5. Orice înaintare s'ar face în cursul anului 1932 sub orice titlu, în corpurile civile militare sau eclesiastice, nu dă dreptul nici în prezent nici în viitor pentru anul 1932, la nici o diferență de salariu, iar cel înaintat va primi pentru acest an salariul funcțiunei pe care a avut-o anterior înaintării.

Gradațiile membrilor Corpului Didactic, precum și acelea a ori căror categorii de funcționari sunt considerate ca înaintări periodice și sunt supuse dispoziției de mai sus.

Art. 6. Economii realizate pe căile prevăzute în articolele precedente, vor fi folosite pentru echilibrarea bugetelor respective prin derogare dela dispozițiunile Art. 58 al d. și Art. 59 din legea generală de pensiuni la care ele se referă.

Această lege s'a votat de Senat în ședința dela 17 Decembrie 1931.

Inștiințare

P. C. Preoți sunt invitați a lua cunoștință de adresa Sf. Sinod de mai jos, și a se pune la curent cu plata abonamentului la revista „Biserica Ortodoxă Română“

Inalt Prea Sfintite

Cu ocazia votării proiectului de buget al revistei „Biserica Ortodoxă Română“ pe anul 1932 Sf. Sinod a observat că nu toată preoșimea și-a achitat abonamentul la zi al acestei reviste și că astfel de restanțe se ridică la suma de circa 500.000 lei, fapt ce pune în cumpănă viața revistei.

Desigur, că la creiarea unei astfel de situații revistei Biserica ortodoxă română nu s'a gândit și nici n'a intenționat nimeni și de aceea Sf. Sinod în ședința sa dela 23 Octombrie a. c. hotărând a vă aduce la cunoștință acest fapt, vă roagă să binevoiți a sfătui și îndemna pe preoți din acea de Dumnezeu păzită Eparhie, să și achite cu cea mai mare urgență abonamentele către Revista Biserica ortodoxă până la zi.

PREȘEDINTE

PATRIARH (ss) Miron

Director (ss) + Tit

In chestiunea amânării recrutării teologilor în vederea studiilor

De oarece la Ministerul Armatei se primesc multe intervențiuni în vederea amânărilor excepționale a studenților teologi, Ministerul Armatei a trimis consiliului central bisericesc adresa No. 36845 | 931 prin care face cunoscut următoarele:

La acest Minister se primesc zilnic intervențiuni din partea Sf. Mitropolii și Episcopiei pentru a se acorda amânări excepționale peste limita de vârstă studenților în Teologie cari au fost dispensați condițional și nu s'au preoțit la timp.

Cum aceste amânări, nu sunt prevăzute în vechea cât și noua lege de recrutare și cum acordarea lor, creiază precedente în contradicție cu aceste legi, respectuos vă rugăm să binevoiți a dispune, ca Sf. Mitropolii și Episcopiei să nu mai intervină în acest sens și pentru ca solicitanții, să nu fie puși în situația neplăcută de a fi încorporați la împlinirea limitei de vârstă (27 de ani), să se ia cuvinitele măsuri întrucât pe viitor acest departament dorind a reîntra în lege, nu va mai acorda amânări excepționale, celor cari nu s'au preoțit la timp.

p. Ministru

Secretar General,

(ss) GENERAL I. PARTENIE

Șeful Serv. recrutării

(ss) COL. C. BARBULESCU

INȘTIINȚARI

Preoțimea este invitată a trimite Casieriei Sf. Mitropolii abonamentele rămase în restanță pentru revista Mitropolia Moldovei.

Deasemenea este rugată a trimite protoeriei respective, costul calendarului Almanah pe anul 1932.

Ministerul Instrucțiunii Publice și Culte cu adresa No. 189492 din a. c. — sesizat de Ministerul de justiție — ne arată că în unele părți, se propaga printre oameni de către persoane necunoscute neplata impozitelor la stat.

Cum această propagandă este vătămătoare intereselor

statului, se recomandă preoțimei din Eparhie că în predicile lor să lămurească poporul necesitatea de a plăti la timp impozitul către stat.

* *

C. Preoți cari au trimis articole pentru publicarea lor în revista „Mitropolia Moldovei“, li se aduce la cunoștință, că revista fiind oficială trebuie să păstreze acest caracter, publicându-se mai întâiu tot materialul oficial și numai în limita spațiului disponibil pot să fie inserate și articole de altă natură. Cum în No. de pe Ianuarie materialul oficial a fost destul de abundent, alte articole nu au mai avut loc.

Se va avea în vedere—pe cât va fi posibil—publicarea articolelor trimise în No. viitoare.

Red.

Transferări

Preotul I. Manoilescu dela parohia Bodeștii de jos jud. Neamț a fost transferat pe data de 15 Decembrie 1931 la parohia Sf. Gh. din orașul Piatra Neamț.

Numiri

Absolventul al Facult. de Teol. Kișinău Corneliu Zăhărescu a fost hirotonit preot și numit paroh la parohia Văleni-Stănișoara jud. Baia, pe data de 15 Decembrie 1931.

Demisi

Preotul I. Grigoriu, a demisionat pe 1 Ianuarie 1932, din postul de paroh al parohiei Cărligi jud. Neamț.

Decese

Preotul N. Sandovici dela parohia Probotești jud. Dorohoi, a încetat din viață în ziua de 11 Decembrie 1931.

Preotul V. Atanasiu dela parohia Păstrăveni, jud. Neamț, a încetat din viață în ziua de 12 Decembrie 1931.

Mulțumiri Publice

Sf. Mitropolie a Moldovei aduce mulțumiri publice donatorilor dela Schitul Almaș, jud. Neamț și anume :

1. Sora Maria Ivanovici, a reparat temelia și făcut trotuar în jurul bisericii, cu suma de 20.000 lei.

2. D-na Profirița Gavrilescu-Galați a făcut o ramă cu sticlă la strana Maicii Domnului în val. de 700 lei.

3. D-na Cecilia Panaitiu-Galați a argintat o icoană în val. de 300 lei.

4. D-ra Elena Stoiculescu-Piatra-Neamț a argintat 3 icoane mici în valoare de 900 lei.

5. Dl. Alex. Ștefănescu, învățător-Almaș, a vâpsit stranele cu suma de 1500.

6. D-na E. Balan-Piatra-Neamț a făcut o perdea în val. de 3000 lei.

7. M. Melania Șterpu-Almaș a dăruit o icoană mare a Maicei Domnului în valoare de 5000 lei.

— Deasemenea donatorilor din parohia *Leo, da*-Botoșani, Ioan și Elena Huțanu cari au donat bisericii un rând complet de veșminte preoțești în valoare de 6500 lei.

Parohii vacante

— *Parohia Probotești* jud. Dorohoi, vacantă prin decesul parohului. Se compune din 480 capi familii cu 2045 suflete

Are biserica parohială Construită din zid în stare foarte bună.

Are pământ bisericesc 12 Ha. pentru folosința personalului; casă parohială n'are.

— *Parohia Păstrăveni* jud. Neamț, vacantă prin decesul preotului paroh.

Are biserica parohială de zid și o biserică fițială în satul Buzăți.

Se compune din 400 c. familii cu 1080 suflete.

Are 12 Ha. pământ bisericesc. N'are casă parohială.

— *Parohia Cârligi* jud. Neamț, vacantă prin demisia preotului paroh.

Are biserică parohială și în stare bună și 2 biserici filiale.

Pământ bisericesc 16 Ha.

Are casă parohială.

Se compune din 176 c. f. cu 700 suflete

— *Parohia Bodești de jos* jud. Neamț vacantă prin transferarea preotului paroh.

Are trei biserici una de zid și două filiale din lemn.

Pământul bisericesc 24 Ha.

Se compune din 420 capi familii cu 1733 suflete.

Casă parohială nu este.

— *Parohia Mastacăn* jud. Neamț, compusă din satele Portărești Balanu, Marginea și Nichid .

Are biserică parohială de zid în stare bună și filiale: în satul Balan cu biserică construită de lemn și în satul Nichid, cu biserica construită din zid. ambele în stare bună.

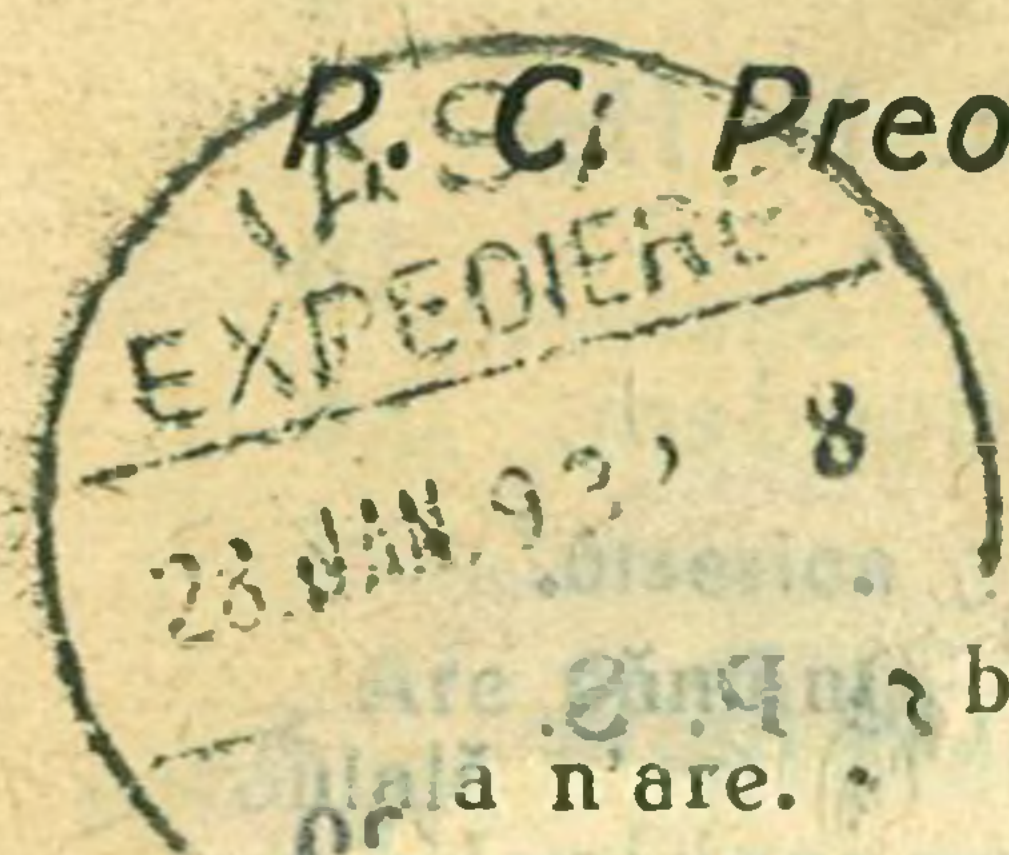
Are pământ bisericesc 20 ha.

Casă parohială nu este.

Are 500 capi de familie.

(Continuare)

34. Acatistul și Viața Sf. Mina	5
35. Cuvinte pentru Monahi	6
6. Sfântul Ioan Gură de aur	8
37. Religia și Morala	7
38. Amint. Soborului dela Niceea de Econ. Dron . . .	60
39. Ierarhia Bisericească	4
40. Acatistul Sf. Nicolae	4
41. Acatistul Ioan Cel Nou	6
42. Mielul lui Dumnezeu	12
43. Psaltirea de P. S. Episcop Micodem.	30
44. Un sfat bun dădacelor creștine	5
45. Călăuza Monastirei Neamțu	5
46. Paraclisul Sf. Ilie	4
47. O vizită la Monastirea Neamțu și Secu de Pr. N. Ho- doroabă	10
48. Doi moșnegi la Ierusalim de P. S. Episcop Nicodem. .	6
49. Viața Sf. Grigorie	6
50. 26 Predici, explicarea Tatălui nostru și Ferici de P. S. Episcop Nicodem	20
51. Ce socotiți voi de Hristos? de acelaș	
52. Cinci mărgăritare " "	
53. Unde-i iubire, acolo-i Dumnezeu	
54. Nâna lui D-zeu în lume văzută ,	26
55. Doi moșnegi la Ierusalim	6
56. Carte de Rugăciuni ilustrată și legată	18
57. Istorioare morale pentru copii vol. I	3
58. Idem vol. II	3
59. Idem vol. III	2
60. Idem vol. IV	2
Cruciulițe a 0.70, 1 și.	2
Iconițe de metal cu chipul „Maicei Domnului“ . . .	33

R.C. Preot *a Parohiei Vala Iacș*

Comuna *Vala Iacș*

Județul *Bacău*

Are biserica parohială
Se compune din 400 c
Are 12 Ha. pământ
Parohia: Cârlin
Biserica

PREȚUL 10 LEI

No 686-2

ANUL VIII.

IAȘI, FEBRUARIE 1952.

No. 2

MITROPOLIA MOLDOVEI

FOAIE OFICIALA A ARHIEPISCOPIEI IAȘILOR

A P A R E L U N A R

SUB CONDUCEREA SECȚIEI CULTURALE A CONSILIULUI EPARHIAL

Redacția și Administrația :
Secția Culturală, Sf. Mitropolie

A B O N A M E N T U L
P E U N A N , 1 5 0 L E I

CUPRINSUL :

Adunarea Eparhială și preoșimea .	Pr. C. Nonea
Aniversarea D-lui O. Goga .	Econ. Dr. D. Furtună
Discursul D-lui Prof. A. C. Cuza la bu- getul cultelor	
Strigăt de alarmă	Diacon I. Buhaciuc
† Ctitorul Iacob Negruzzi	Pr. Ioan Sandu
† Preot N. Sandovici	V. V. Cărăușu

OFICIALE

Convocarea Adunării Eparhiale .	
Lista noilor membri clerici aleși .	
Clerul și Asociația A. T. F. (referat) .	Pr. C. Nonea
Circulări	
Dela Asociația Clerului Iași .	
Știri îmbucurătoare ; Mulțumiri publice ; Parohii vacante .	

CATALOGUL

Cărților editate de Sf. Monastire Neamțu aflătoare în depozit

	L e i
1. Noul Testament, trad. de P. S. Episcop Nicodem	50
2. Idem, legat în pânză și hârtie	80
3. " " " " peste tot	100
4. Catehismul Ortodox trad. de Econ. Țincoca, broșat	40
5. Idem, legat în pânză și hârtie	85
6. " " " " peste tot	120
7. Urmarea lui Hristos ediția II	35
8. Idem, legat în pânză	75
9. Mărășești, locul biruinței de I. P. S. Mitropolit Pimen	20
10. Sf. Evanghelie după Mateiu, broșat	10
11. " " " " Luca	14
12. " " " " Ioan	10
13. Cele patru evanghelii la un loc broșat	40
14. Idem, legat în pânză și hârtie	90
15. " " " " peste tot	120
16. Călăuza creștinului la biserică ed. VI	10
17. Carte de Rugăciuni ediția V	5
18. " " " " mai mare (prăvălioară)	20
19. Ce să crezi și cum să trăiești ed. IV	4
20. Epistola către Creștinii Ortodocși ed. III	4
21. Istoria Monastirei Neamțu, de N. Iorga	15
22. Acatistul și Viața Sf. Paraschive	5
23. Paraclisul Maicei Domnului	3
24. Adventismul și dreapta credință	4
25. Jos beția	6
26. Crâșma trează	4
27. Pentru vizitatorii Monastirilor	4
28. Poezii Religioase	5
29. Pentru ce suntem și vrem să rămânem creștini?	5
30. Cu ce trăesc oamenii	5
31. Acatistul Maicei Domnului	5
32. Viața Sfântului Vasile și Anul Nou	5
33. Paraclisul și Viața Sf. Modest	5

MITROPOLIA MOLDOVEI

FOAIE OFICIALĂ A ARHIEPISCOPIEI IAȘILOR

APARE ODATĂ PE LUNĂ

SUB CONDUCEREA SECȚIUNII CULTURALE A CONSILIULUI EPARHIAL

Adunarea Eparhială și preoțimea

Cu sfârșitul anului 1931 și-a consumat periodul de activitate, potrivit prescripțiilor Legii și Statutului de organizare a Bisericii ortodoxe române, prima Adunare Eparhială. O apreciere fidelă a roadelor muncii trecutei Adunări Eparhiale ar fi greu de făcut. Căci ar trebui, în această privință termin de comparație. Și nu este; ea a fost prima.

Pe alocurea, s'au făcut aprecieri nu tocmai elogioase la adresa trecutelor reprezentanțe democratice bisericesti. Nu din spirit de critică negativă, ci din constatările reale ale unei situațiuni de neagră mizerie în care au ajuns—din voia altora—slujitorii Altarului, în ultimul timp. Și poate pe drept cuvânt. Pentru că aceste reprezentanțe bisericesti nu au rostul de a se amesteca în magisteriul divin și nici nu au îndrituirea să cântărească valoarea eternă a legilor cosmologice spirituale sau morale, fixate de bunul Dumnezeu. Aceste rămân așa cum sunt; își au drumul lor și funcționează independent de voia omului și de organizațiunile sociale. Pământul se va învârti în jurul soarelui și fără vrerea—chiar și în umanitate să fie—a unei Adunări Eparhiale; iar fapta bună creștinească va fi tot bună, chiar fără avizul sau referatul special al unui consilier referent. E drept că problemele amintite mai sus, tangential, n'au intrat în preocupările trecutelor corporațiuni bisericesti. Dar iarăși pare a fi destul de evident, că nici cele ce cădeau în sarcina lor nu le-au dus la bun sfârșit. Căci, rostul acestor reprezentanțe de elită, morală și intelectuală, e de a asigura bunul mers al Bisericii, ca organism viu social, ca instituție spiritual-morală de prim ordin,

între celelalte instituții componente ale Statului. De a-i crea posibilități favorabile—prin măsurile luate—clerului să-și atingă scopul: moralizarea omului și pătrunderea lui de duhul creștin. Ori lucrul acesta nu s'a prea văzut. Deși art. 131 din Statut, în toate aliniatele lui, le dau acestor parlamente eparhiale periodice tot dreptul în această privință. Enigmă, fără posibilitate de deslegare, în fața acestor constatări nu este. Ci lucrul stă clar și neted. Nu au fost toți cu tragere de inimă la muncă; ci, unii s'au mulțumit să figureze numai cu prezența sau chiar cu totală absență. Că au fost deputați eparhiali cu râvnă și spor mult în exercitarea însărcinării date de alegători nu se poate contesta. Pentru acest lucru Biserica—prin slujitorii ei—le este recunoscătoare și ca o gratitudine pentru serviciile aduse mulți din ei au fost realeși. Mulți găsesc scuză zicând:—„Au fost primele Adunări Eparhiale și atât preoții cât și mireni dreptcredincioși nu au prea lucrat mult, că au trebuit să deschidă drum nou; că au trebuit să se acomodeze cu spiritul legii, care era streină vieții noastre religioase“ etc. etc.

De o fi motivată această întâmpinare nu e cazul de a face acum discernământul ei corespunzător. Cea ce trebuie să se știe dela început e, că Adunărilor Eparhiale, cari urmează a se constitui în luna Martie a. c. pentru de un nou period de activitate de 6 ani, nu li se vor mai încape scuze.

Circumstanțele în cari s'au ales și în cari își încep activitatea sunt cu totul diferite de cele din 1925.

Faptul acesta e recunoscut de oricine. Nu s'a pus nici odată atâta suflet în acțiune, n'a fost preoțimea nici când oălăuzită de o unitate de vederi (mă refer la noi în eparhie), ca în aceste alegeri eparhiale. Și acest moment e destul de semnificativ și totodată îmbucurător.

Și să știe doar, că situațiunea de a fi deputat eparhial nu este izvor de afaceri în alternanța stilului—mic sau mare; că nu e legată, și nici încuscrită măcar, cu noțiuni cu caracter practic, suculente și apetisante, ca: jetoane, dividende, perimetre și multe adiacente acestora. Ci, această situațiune, este o demnitate de ordin înalt moral, care cere servicii mari și multe și nu aduce beneficii (se înțelege de cele... peșin!) decât mulțumirea sufletească că poți, prin calitățile tale intelectuale și morale, să înfăptuești ceva bun pentru co-

lectivitatea organizată pe temelii divine (ecclesia), de care ești ales, și cu a căreia structură și ideal te identificei. Atât și nimic mai mult. De aceea și-au ales preoșii pe cele mai proeminente personalități din mijlocul lor, în care au încredere desăvârșită. Multi din cei aleși au fost și în trecuta Adunarea Eparhială, iar unii din aceștia, prin pregătirea lor, depășesc fruntariile Arhiepiscopiei Iașilor și aparțin galeriei figurilor reprezentative a clerului român ortodox. O singură ochire pe lista celor aleși și convingerea, că vor merge lucrurile bine, devine categorică.

Din partea dreptcredincioșilor mireni—deși rezultatele nu se cunosc—se pare că vor fi aleși oameni cu vădite calități, buni creștini ortodocși, recunoscuți ca neînduplecați luptători pentru cauza Bisericii și a Neamului.

Către toți aleșii—clerici și mireni—nădejtile tuturor se îndreaptă și mai ales a preoșimei obijduite.

Afirmasem că împrejurările, în care s'a ales și va începe activitatea noua Adunare Eparhială, sunt mult deosebite de cele din 1925. Dar chiar și de cele din anul trecut. Nu în bine desigur, ci în rău. Și reprezentanții clerului o știu de-a fir a păr. Totuși trebuiesc amintite ca să fle și celorlalți reprezentanți cunoscute, măcar în trasuri generale.

În ultimul timp slujitorii Altarului au fost puși în imposibilitate de a îndeplini misiunea care le este dată de Sus și recunoscută de Stat. Și anume, prin aplicarea întregii game a cu belor de sacrificiu pe salariu. Deși istoria este martoră a serviciului real, pe care clerul l-a adus Neamului și trăiniciei Statului, acest cler a fost tratat cu o cruzime de neînchipuit. La masa bugetului statului a fost invitat la coadă, deși contribuie în măsura cuvenită la făurirea ei. I s'a dat lingură, dar blidul e gol; doar spoit, din când în când, cu ceace rămâne dela alți invitați. S'a întrebat lumea de ce acest tratament? În surdină, s'a auzit că cei în drept, de a invita pe slujbașii statului la masa bugetului, au statuat un principiu (dealtfel deadreptul nejustificat și ridicol) și anume: preotul primește otrande și se bucură de favorurile inimilor caritabile ale creștinilor. Pe deasupra are și „sesie“ adică pământ. Deci lucru hotărât

că nu are nevoie de salar corespunzător pregătirii și muncii sale, din moment ce are aceste izvoare — ca a lui Cressus — aducătoare de venituri.

Dar premisele sunt cu totul false. Căci dela supoziție nu poți conchide la realitate, dătătoare de norme. Ofranda și caritatea nu sunt obligatorii. Ele sunt benevole și stau în strânsă legătură cu starea materială a credincioșilor. Ori acum, tocmai credincioșii — pe cari se conta atât de mult — au nevoie de ofrande și caritatea creștină a preotului.

Iar sesia, blagoslovitul pământ pe care-l muncești de cum se topește zapada și până'n toamna târzie, ca să constăți la urmă, că mai bine nu-l cultivai! Il muncești cu bani grei, ca toamna — deși rod bogat — să te vezi dator și amărât, să te scarpini în cap și să flueri a pagubă. Să intri în iarnă mai prost pregătit de cum ești din ea. Și pe acest isvor se contează atunci când se schilodește salariul?!

Și s'a adunat preoțimea în congres, pașnic, cum i se șade; și-a formulat modestele ei pretenții legale și drepte; adică, să fie tratată la fel cu toată lumea slujbașilor. A făcut și memorii documentate, scrise de pana oamenilor sinceri și cu greutate în vorbă; deci cari știu ce scriu și ce vorbesc. Dar degeaba! Și din cauza aceasta treburile merg prost și anevoios. Sectanții au năpădit satele ca lăcustele. Și se știe doar că, cu argumentele jandarmilor și guarzilor comunali — fie ei și câmpenești — lucrurile nu se pot îndrepta. Și acești sectanți lucrează mai întăru la destrămarea statului, prin fărâmițarea unității convingerilor sufletști. Și preotului i se cere, vârtos, apostolat din toate părțile. Dar nimeni nu se întreabă, dacă acestui slujitor al Bisericei și slujbaș al Statului îi este asigurată existența lui și a familiei sale.

Forțe de ajutor misionar nu sunt; că au fost eliminate ca un ce dispensabil din buget, deși ele sunt mai indispensabile ca oricând. Protopopii nu pot să-și exercite oficiul de control din cauză că nu se pot deplasa; căci, salariul și diurna lovite crunt de ftisia curbilor sunt în restanță (cel mai fericit caz) cu Gluni. Și ei spun lucrul acesta, clar și răspicat. Dar cine să-i creadă și dacă îi ascultă, cine le sare în ajutor? Au fost cazuri când preoții au raportat că nu se pot duce la Conferințele Generale preoțești; că n'au avut cu ce-și plăti drumul și masa.

Si ca oameni conştienţi de însemnătatea acestor Conferinţe, au cerut să se schimbe data—deşi ele se ţin la zile fixe— în alt răstimp, când vor putea să se ducă. Că li se cere ca să fie la curent cu cărţile folositoare, ştiut este de toţi; dar că nu le au cu ce le cumpăra, cine se întreabă? Şi te întrebi câteodată: tu cler, purtător de lumină cărturărească prin negura vremilor, eşti azi privat de ceea ce altădată era elementul tău?... De drame intime familiare nici nu mai vorbesc. Doar a fost cazul ca un preot să fie în imposibilitate să-şi inmormânteze propriul său copil, căci nu avea cu ce să cumpere cele necesare rânduelii creştineşti.

Toate aceste fapte indică destul de bine calea Adunării Eparhiale. Nu numai în torurile bisericeşti, ci şi în Parlamentul ţării. Căci mulţi din deputaţii eparhiali sunt şi vor fi deputaţi în Statul Neamului. Să se ştie că preoţii nu-s funcţionari, năimiţi streini, în slujba neamului românesc, de undeva—de pildă— de prin Honolulu sau insulele Noile Hebride, ci sunt români şi au pretenţia de a fi români mai mult ca ori care alţii.

În coasta de răsărit a ţării noastre există un exemplu edificator pentru cei ce cred că preoţii nu aduc servicii Statului! Ei sunt cei ce plămădesc şi oţolesc unitatea sufletească a poporului şi dacă aceasta e destrămată, nici faimoasa „die grosse Bertha“ nu va putea-o reface.

În aşteptarea îndeplinirii nădejdilor ei, preoţimea se adresează către noua Onorată Adunare Eparhială cu vorbele sf. Apostol Pavel: „Am o mare încredere în voi. Am tot dreptul să mă laud cu voi. Sint plin de mângâere, îmi saltă inima de bucurie în toate neajunsurile noastre“ (II Corint 7. 4).

Pr. Const. Nonea

Aniversarea d-lui O. Goga

Anul acesta Octavian Goga a împlinit 50 de ani. Cum această jumătate de veac este închinată artei și ideii naționale, de un fericit fiu al acestui pământ, aniversarea lui Goga trebuie să fie articulată cu venerație de toți Români.

Urgia vremii, patima oamenilor și încâlceala vieții și a literilor române de azi, nu pot fi un motiv de a uita pe Goga —ci dimpotrivă.

Înainte de toate, Oct. Goga este cel mai mare poet al nostru astăzi. Orcât l-ar cinsti adversarii cu veninoasa recunoștință de „fost” —el este și va fi, și se cade să fim mândri cu ceiace a fost.

Ce a fost scrisul lui Goga ?

Dela 1906—1916, a fost ca o trâmbiță de luptă, a fost glasul profetic al neamului întreg.

Volumele sale: *Poezii*, *Ne cheamă pământul*, *Din umbra zidurilor* și *Cântece fără țară*, în deosebi primul volum—ni-l înfățișează ca pe un mare apărător al energiei naționale. El ni-a cântat durerea, speranța, drumul spre biruință, ca nimeni altul. Dacă Sadoveanu ni-a zugrăvit în proză tainele cronicilor, Goga ni-a turnat în versuri moștenirea străbună, în momentul hotărâtor, și cu reală originalitate. Nimeni n'a prins mai bine viața țărănească din Ardeal, ceaslovul, dascălul, rugăciunea necazului în ceasul cel greu, amarul unui vis neîmplinit, dragostea de lege, codrul, Oltul și zarea dorului de frați.

În dramele sale: *Meșterul Manole* și *Domnul Notar*, Goga este acelaș mare poet care descrie puterea de creație a sufletului nostru popular.

Dacă Gh. Coșbuc, în stil didactic și liniștit, ne dovedește că un fiu al Ardealului poate scrie frumos, Goga ne-a dat cu mult mai mult: profetic și tumultuos, el a dat cel mai sublim semnal de luptă, cu scrisul său, iar după îndeplinirea celor proorocite este cel dintâiu băștinaș al Ardealului care a renunțat, în folosul neamului, la titlul de „ardelean”.

Din punct de vedere național, Goga a luminat cu talentul său ceiace, într'o fulgerare a *Luceafărului*, a întrezărit geniul lui Eminescu.

Iar azi. cu o energie superbă, Românul Oct. Goga este oratorul, ziaristul, luptătorul unificării sufletești a neamului, eroicul apărător al tradiției.

Cel mai ușor lucru ar fi fost pentru el, un post de „ministru al Ardealului“, ori un portofoliu de poet consacrat între simbolisții, decadenții sau ezotericii vremii.

N'a primit nici una, nici alta.

A îmbrăcat platoșa credinții, mai departe, și luptă din greu—pe viață și pe moarte—cu dușmanii sufletului străbun, într'o clipă când naționalismul organic și biserica voievozilor și țăranilor de odinioară se află la o răspântie.

Poetul conștiinței românești a împlinit 50 de ani de viață.

Cei care ținem la această conștiință, și toți cei care știm că biserica noastră străbună a avut și are în Goga, pe unul din cei mai puternici sprijinitori, să trimitem cuvântul omagiu de dragoste și de recunoștință celui dintăiu Ardelean devenit Român neînfricoșat pentru ideaiul cel adevărat al neamului nostru românesc.

Econ. Dr. D. Furtună

Discursul D-lui Prof. A. C. Cuza la bugetul cultelor

Extragem din desbaterile parlamentare ținute în ședința dela 9 Dec. 1931, părțile esențiale ale discursului D-lui Prof. A. C. Cuza la discuția generală asupra bugetului, spre a se vedea câtă căldură a pus vechiul parlamentar și renumitul orator în chestiunea salarizării preoților ortodocși în raport cu cei ai bisericii unite. Aceasta pentru a ști preoțimea de cei ce se interesează de rosturile Bisericii noastre în Parlament.

...S'au produs nemulțumiri, în ultimul timp, din partea clerului ortodox, și a provocat din partea mea protestări, că lucrurile nu se petrec așa cum ar trebui, frățește, în ce privește împărțirea sumelor din buget, acordate celor două biserici. Deaceia eu, care nu vreau să agit această chestiune, pentrucă

eu când agit o chestiune, o duc până la sfârșit, până când am rezolvat-o, aș vrea mai întâi să înțeleagă alții cum se poate rezolva; astăzi atrag numai atențiunea că a fost o nepotrivire între alocațiil bugetare cuvenite cleruluie ortodox, — să-i spunem pe nume, — care reprezintă religia dominată în țară, și între clerul unit, — cum i se zice, — care este o infimă minoritate de 7 la sută uniți, față de 73 la sută ortodocși

În ce ne privește pe noi, sfinților părinți greco-catolici, constatăm că dvoastre, după ce ați pus stăpânire pe guvernul național-țărănist, ați lucrat în spiritul acesta, de favorizare a cultului unit. Vă atrag încă odată atențiunea să nu vă jucați cu această politică confesională, pentru că poporul românesc, în toată existența lui, nu a tolerat nici un fel de politică confesională, și este dureros să vă puneți pe terenul acesta. Când dvoastră nu veți înțelege aceste indicațiuni, aceste avertismente, pe care vi le dau dela această tribună—și le dau în interesul țării, dar nu mai puțin în interesul dvoastre—atunci nația românească, stăruind în tradițiile ei cele vechi, așa cum sânt, va trebui să ia măsuri și să se opună oricărei politici confesionale, pe care noi o respingem din politica țării românești...

D. D. Manu preot: Care este punctul de vedere al dvoastră, privitor la salarizarea clerului?

D. A. C. Cuza: Privitor la salarizarea clerului, am spus că clerul ortodox trebuie plătit deopotrivă cu clerul unit, și că astăzi nu s'a făcut așa. Am aici o broșură documentată, cu titlul: „Bugetul cultelor pe anul 1931“, scrisă de un preot ortodox, „Părintele Nichifor“, și tipărită în editura Asociației Clerului „Andrei Șaguna“, unde se arată toată nedreptatea care s'a făcut bisericii ortodoxe. Și eu protestez contra acestei nedreptăți, care ați făcut-o Sfinția Voastră, fiindcă erați la putere. Și protestez prin urmare, contra politicei d-voastre confesionale. Țineți dvoastră acest protest al meu, înscris, în inimile și mintea d-voastre.

D. A. C. Cuza: D-lor deputați, pentru a treia oară vin la această tribună, cu scopul de a elucida o chestiune de mare însemnătate și primejdioasă pentru relațiunile noastre interne. Această convingere a mea datează nu de acum, ci din momentul când am avut plăcerea să trec prin Ardeal și m'am oprit la Blaj, și când am văzut—eu sunt un om curios în felul meu—când am văzut alitudinea unora, necorespunză-

toare intereselor noastre, am' profitat de ocazie, și la Blaj v'am spus, ceeace se pare că nu ați înțeles, sau nu ați voit să înțelegeți bine. Dé aceea vin aci să repet ceeace v'am spus : Blajul să nu facă politica Blajului, ci să facă politică națională, căci dacă Blajul va face politica Blajului, politica națională se va întoarce împotriva Blajului.

D-lor, eu fac politică având în vedere totdeauna marele interese ale neamului. Nu mă pun niciodată din punctul de vedere de partid, de organizațiune, de nimic ; înaintea datoriei și a binelui neamului meu nu cunosc nici o altă considerație (Aplauze).

Eu am crezut că d-voastre veți înțelege și că este interesul d-voastre să faceți o politică de așa natură încât să câștigați sentimentele reale ale populațiunii acestei țări și în primul rând ale clerului ortodox. Aceasta am crezut eu, că noi suntem frați, că dacă vi s'a întâmplat d-voastre să vă despărțiți de noi, zicând că sunteți uuiți, aceasta este treaba d-voastre, dar noi am rămas în credința noastră și, vedeți d-voastre, în această privință avem aici o statistică destul de interesantă ; noi am rămas ceeace am fost, și noi suntem imensa majoritate a acestei nații, ca închinători !

Și atunci, imensa majoritate a acestei nații nu poate să aibă altă directivă decât să-și păstreze directiva sa de atâtea sute de ani. Iar d-voastre cu directiva d-voastre, de abia o sută și ceva de ani, aveți totdeauna să priviți spre acea massă mare de credincioși care sunt ortodocșii noștri, să nu jigniți această mare massă de ortodoși, de pildă în momentul când vă puteți găsi la putere și aveți d-voastre în mână guvernul atunci să distribuiți fondurile care se dau pentru biserică, într'un mod echitabil, fără a jigni pe unul dintre culte. Cum aceasta d-voastre n'ați respectat-o și că mergeți pe calea aceasta, care vă duce la conflicte, se dovedește din broșura publicată „Bugetul Cultelor pe anul 1931“, de părintele Nichifor, va fi acesta o persoană reală sau un pseudonim, dar în tot cazul este un preot, și ortodox din Ardeal.

Prin urmare, d-lor, preoții ortodocși care se ridică împotriva fraților preoți uniți ! Vă dați seama ce însemnează aceasta ? Vasăzică, suntem în plină luptă confesională. Și dacă cei 73 la sută de ortodocși se ridică împotriva d-voastre, care sunteți 7 la sută uniți, și se plâng că au fost nedreptă-

ții, aceasta dovedeste că situația d-voastre în primul rând este primejduită. Și rămâne ca d-voastre să rectificați aceste date, să faceți fraților d-voastre, preoți ortodocși, dovada că nu sunt exacte aceste date și, în tot cazul, că n'a fost nici o intențiune.

D. D. Mann (preot): Noi ne-am lămurit între noi.

D. A. C. Cuza: Nu știu dacă v'ați lămurit, fiindcă aici văd altceva. De aceea vă spun, încă odată, să evitați de a înăspri aceste relațiuni, pentru că pe d-voastre nu vă pot duce la bine și nu duce la bine nici națiunea românească întreagă, care n'are interes să fie desbinată.

Prin urmare, d-voastre aveți un interes superior, nu să vă ascundeți în dosul degetului, ci să țineți seamă de asemenea plângeri și să vă feriți de a le mai provoca în viitor.

Ni s'a spus că autorul acestei broșuri este un înalt ierarh. Nu știu, lucrul este cu atât mai grav. Fapt este d-lor, că noi avem interes cu toții să păstrăm pacea confesională; mai mult, să mergem către unire. Dar d-lor, se naște întrebarea: care unire, unirea d-voastre, sau unirea noastră?...

(Deputatul *Manu* întrerupe).

DI. Cuza continuă:

În tot cazul, eu și printre preoții ortodocși am prieteni foarte distinși, care au înțeles ce vreau eu. Dar nu putem discuta aceasta acum. Și vă rog, părinte *Manu* nu introduceți intriga între mine și frații mei ortodocși. Noi regulăm afacerile noastre între noi; iar Sfinția ta stai acolo unde ești și ocupă-te de situația Sfinției tale.

Vă spun un singur lucru: noi avem interes să mergem către unire.

D-voastre veți întreba: către care unire?

D-voastre vă închipuiți unirea—care constituie o problemă așa de importantă—vă închipuiți unirea astfel ca întreg poporul ortodox, cei 73 la sută de creștini să se ducă să se unească cu sfințiile voastre, cei 7 la sută uniți?

Vă mulțumim de aceasta! Noi nu părăsim situația, pe care o avem ca biserică tradițională a neamului, dominantă în stat; iar d-voastră nu veți găsi nici un român, creștin ortodox, cu scaun la cap, care să aprobe o asemenea eroare. Prin urmare, însuși principiul sfințiilor voastre este fals dela început.

D-voastre pretindeți că mergeți către unire, dar în realitate mergeți către dezbinare. Aceasta este primejdia.

Cât despre unire, așa cum o concepem noi, eu vă spun —oricât vi s'ar părea de curios—că unirea nu se poate face decât de biserica românească reconstituită în întregimea ei și pe bazele ei tradiționale.

Ați înțeles ce înseamnă aceasta?

Când d-voastre veți fi cu toții uniți în cadrul larg al acestui popor ortodox, care a ținut legea aceasta și țara aceasta în curs de veacuri și care ni-a dat civilizația pe care ni-a dat-o, o civilizație reală, în monumente, în documente, în scrieri, în spirit, când veți înțelege că este o necesitate unirea noastră reală, în cadrul acestei nații ortodoxe, în ziua aceea unirea se va face.

Iar dacă d-voastre veți păstra ceea ce păstrați și vă veți învrăjbi, din punct de vedere confesional, cu cei 73 la sută creștini ortodocși și cu toți acei cari conduc pe acești ortodocși, să știți că vă depărtați cu mii de poște de unirea adevărată și nu veți ajunge nici odată să o realizați.

Vă spun odată pentru totdeauna, aceste adevăruri, ca să le scriți și să le învățați pe de rost când veți merge acasă, pentru că acestea sunt litere de evanghelie, ale evangheliei naționale românești.

Dacă d-voastre nu veți înțelege lucrurile cum sunt, știți ce are să se întâmple? V'am spus: Politica națională se va ridica împotriva politicii Blajului. Atunci are să se pornească un curent formidabil, pe care nici nu-l bănuieți, o mișcare națională a românilor intelectuali și a țăranilor din Ardeal și din Vechiul Regat, care vă va inunda, tocmai pentru politica greșită pe care o faceți, de învrăjpire confesională și regionalistă.

D. D. Manu (preot): Extraordinar!

D. A. C. Cuza: Eu vă spun adevărul; eu nu umblu cu minciuni, pentru că nu am nici un interes.

Repet. Dacă d-voastre mergeți pe calea aceasta, politica națională se va întoarce împotriva politicii Blajului.

Atunci veți vedea d-voastre cum vă veți putea mântui față de acest mare curent național, care se va porni, dacă nu vă veți cuminti.

Am aci broșura, care este tipărită în editura Asociației clerului „Andrei Șaguna”, prin urmare vine din Ardeal.

Broșura începe cu aceste: „Bugetul pe 1931 este cea mai strigătoare bătaie de joc ce s'a putut aduce bisericii ortodoxe”.

Acest buget al anului 1931 l-ați făcut sfințiiile voastre, și aceste acuzări, cad cu greutate de plumb, pe spatele sfințiilor voastre“.

Și dacă sfințiiile voastre nu sunteți băgători de seamă, dacă ne jigniți prin atitudinea d-voastre și prin atitudinea sfințiilor voastre, prin politica pe care o faceți, care este cu de-săvârșire contrară intereselor românești, eu nu răspund de consecințele ce se vor întâmpla, însă mi-am făcut datoria, ca bun creștin și ca bun român, să vin aci pentru a treia oară, pentru a vă preveni.

Părinte Manu : „Dixi et salvavi animam meam“.

Strigăt de alarmă

Citind revista „Mitropolia” Moldovei” din Decembrie 1931, în care au fost scrise articole de mult îndemn pentru misiunea noastră apostolică, n'am putut să rămân rece față de îndemnul cucernicilor frați și să nu mă asociez la rândurile Sfințiilor lor printr'un „strigăt de alarmă“.

A venit vremea, poate mai mult ca ori când, ca fiecare frate să strige din adâncul conștiinței lui, că vremurile în care trăim, sunt parcă vremuri apocaliptice. Niciodată omenirea nu s'a înstreinat de Dumnezeu ca în secolul nostru, niciodată fața pământului n'a fost mai inundată de păcat ca în zilele noastre. Oriunde te-ai întoarce veșnic acelaș refren ; „parcă a venit vremea de apoi“.

Tată pe fiu se dau la moarte, frații între ei și așa mai departe, cum a afirmat și I. P. S. Mitropolit.

Creștinismul nostru a devenit un creștinism de nume, iar credința o simplă afirmare oarbă, care n'are nimic de aface cu viața personală. Mulți se numesc creștini, dar puțini aduc roade creștine. Am putea zice mai bine că în loc de societate creștină, avem astăzi una păgână. Aceasta este situația tristă dar adevărată, pe care fiecare păstor de suflete o recunoaște în fiecare enorie. Care o fi cauza? care o fi remediul? se întreabă frații de misiune.

Se zice că odată Sf. Ioan Gură de aur, meditănd la starea sufletească a creștinilor din timpul său, se întreba cu amar: „Dece oare creștinismul nostru de astăzi nu mai seamănă cu creștinismul din secolele primare? Cum de primii creștini sufereau cruce și moarte, de bună voe, pentru numele Domnului nostru Isus Hristos? Pe când creștinii din zilele noastre nu săvârșesc măcar fapte creștine?”

Și tot Sf. Ioan Gură de aur a dat apoi singur răspunsul. A! da! există o deosebire între creștinii de odinioară și creștinii din zilele noastre. Creștinii primi aceia se făceau creștini, pe când creștinii de azi se nasc numai creștini. Ceeace înseamnă că nu-i suficient numai să te naști din părinți creștini, ci trebuie să și te faci creștin, adică prin credință. Trebuie ca fiecare adevăr să fie trecut prin prizma conștiinței creștine, să fie însușit de fiecare în parte, că numai așa vom produce roade creștine.

Deaceea, veșnic aceeași datorie pentru conștiința apostolilor; „să vestim cuvântul cu timp sau fără timp”.

Încât fiecare creștin să fie încredințat de adevărul cel veșnic, fiecare să vină la cunoștința cea adevărată.

Acesta este strigătul de alarmă, ce fiecare trebuie să-l sădească în conștiința sa. Să nu ne rușinăm de noi înșine, de mentalitatea vremii pe care mulți o tolerăm: că... de, ce să-i faci, omul e supus păcatului, iar noi trebuie să-l atragem frățește. Înțeleg aceasta, dar nu înțeleg să scobor adevărul dumnezeesc pentru slăbiciunea omenească. *Ori suntem ai Lui Hrisios și trebuie să-l mărturisim, ori suntem ai oamenilor și atunci suntem așa cum suntem.*

Până ce societatea creștină nu va ajunge să mărturisească prin fiecare individ în parte adevărul de credință, precum elevul de clasa I-a primară învață abecedarul, nu vom avea apostolia desăvârșită. Iar omenirea va orbecăi veșnic între adevărul dumnezeesc și păcatul diavolesc. Știu că aceasta este un lucru greu, dar este singurul strigăt ce se impune pentru vremurile în care trăim.

Diacon, I. Buhaciuc
Biserica „Uspenia”—Botoșani

+ Ctitorul Iacob Negruzzi

Modestei Bisericiuți și satului Hermeziu, nu i-au fost de ajuns numai vremurile grele și furtunoase prin care trecem, ci anul 1931—6 Ianuar—vine să-i aducă o surpriză tristă, la care chiar dacă ne așteptam, ne deprinsesem cu ideea că nu va sosi așa curând.

Dispare dintre noi, mergând pe cărarea veșniciei, nonagenarul cărturar al nobilei familii de boeri Negruzzi, băștinași cetățeni ai Hermeziului.

Dispare odată cu aceasta însă și venerabilul ctitor al Bisericiuței din Hermeziu, pierdere ce o resimțim cu adâncă durere.

„In 31 Decembrie 1842 s'au născut fiui nostru Iacov și s'au botezat în 10 Ghenarie 1843 de către Domnia sa Vornicu Iacobache Palade; supt protecția și ajutorul Sfântului Prooroc Înainte mergător și Botezător Ioan” scrie Costache Negruzzi—tatăl său—în ceaslovul Bisericii zidită de dânsul—1839—, la strana căreia cânta deavarma cu cântărețul.

Născut din asemenea părinți, cu drept cuvânt credincioși comoară ce o moștenește întru totul, și pe care o poleește cu o rațională directivă de viață,—Iacob Negruzzi, în cursul lin al celor 90 ani, nu desminte vrednicia strămoșilor lui.

Characterul nobil, împodobit de statornicia unei vieți corecte, a făcut ca atunci când ajunge ca umerii lui să suporte experiența a nouăzeci de ani, țara să recunoască meritele și să-l cinstească cu cuviință.

Veri dearândul, pe care academicianul Negruzzi le petrece în Hermeziu la curtea părintească, erau pentru săteni momente de renaștere sufletească, căci vedeau într'ânsul exemple de religiositate și bunătate, trăind vremurile părinților lor.

Nu era zi de sărbătoare, în care, atunci când clopotele dinvoase ale Bisericii anunțau pe credincioși, să nu-l vezi pe Conu Iacobache—sprijinit în cârjă, pășind agale spre Altarul sfânt.

Înrâurirea frumosului său exemplu, asupra sufletelor din Hermeziu a fost așa de impresionantă, încât, la trista veste că a plecat către Domnul, toți—dela mic la mare—au vărsat lacrimi sincere.....

S'a dus . . . S'a stins așa liniștit, precum i-a fost și viața. A lăsat însă în urmă un gol, pe care nu știm cu ce-l vom completa.

. Secularii salcâmi și plopî din curtea bătrânească îngână o melodie tristă, care par'că ne spune: „Nu-i, nu mai este Conu Iacobache“ . . .

Și acompaniat de acest duios murmur, sufletul meu plânge căci umila bisericuță din Hermeziu pierde o comoară — Ctitorul Iacob Negruzzi.

Domnul să-l odihnească în laturea celor drepți, iar pomenirea, pe care cea ce a lăsat în urmă, o va vădi, să-i fie veșnică.

Preot Ioan Sandu

Hermeziu—Iasi

† Pr. N. Sandovici

(1861-1931)

Măreția omului stă în caracter și energie.

Fichte

Pe preotul N. Sandovici, pe acest păstor priceput pe care dragostea neîfărmurită pentru păstoriși l-a animat întotdeauna, mulți l-au cunoscut, dar puțini l-au înțeles. Temător de Dumnezeu și pus în slujba adevărului, de o modestie caracteristică, cu vorba limpede și energică, întotdeauna răsăria acolo unde i se simțea lipsa și sfatul ce-l da își avea autoritatea cuvenită.

Terminând 4 clase de seminar la *Socola* în 1881, în 1882 este hirotonit ca preot pe sâmba bisericii „Sf. Voevozi“ din jud. Dorohoi, în satul Probotești. Găsind acest sat cu case puține și răslețite pe mai multe culmi de dealuri, în cei 50 de ani de preoție, Sf. Sa ajunge să facă din Probotești floarea satelor din nordul Moldovei.

Și n'a purtat grijă numai acestui sat, ci întregul județ îi poate fi recunoscător pentru binefacerile rămase de pe urma sa. Pr. N. Sandovici și-a înțeles misiunea în toată măreția ei,

deaceea a căutat s'o înfăptuiască în chipul cel mai înțelept. N'a iubit și n'a recomandat enoriașilor decât portul național. „După port și după vorbă se cunoaște un neam de oameni”, o spunea în repetite rânduri Sf. Sa. A căutat să țină în strânsă legătură școala și biserica, făurind un falnic local de școală din piatră și cărămidă încă pe vremea lui Haret, iar în anul morții începe și termină un locaș sfânt de chemare, căruia puține clădiri sfinte i se pot egala din județul nostru.

A înțeles că numai cooperația între oameni duce la rezultate economice sociale bune, deaceea punându-se în legătură cu fruntașii mișcării cooperatiste dela centru, încă de pe la 1900 isbutește să împartă mai multe moșii țăranilor dorohoieni, să le procure unelte agricole și să le înființeze bănci populare, a căror roade strălucite astăzi nimeni nu le poate tăgădui. A luptat împotriva crâșmelor deaceea în satul în care a păstorit, nici astăzi nu se vede vreuna; dar în schimb, la Probotești, se găsesc: o casă mare de sfat a cărei valoare se ridică la un milion, o bibliotecă care stă la dispoziția tuturor în fiecare zi, un cinematograf care în fiecare săptămână vine cu filme îndrumătoare și moralizatoare pentru săteni, un aparat de radio care poate fi audiat de acei cari sunt sătui de țârlăiturile instrumentelor neacordate, drumuri cu copaci și cu fântâni multe pe margine, și oameni gospodari ca nicăeri. Și nu numai de Probotești s'a îngrijit, dar și satul de alături, satul Târnuca, poate rivaliza cu cele mai strălucite comune din întreaga țară, pentru că și sătenilor de aici le-a dat pământ, le-a dat păduri, dar mai ales *sfaturi înțelepte*.

Și am scris aceste rânduri nu cu gândul de a răscoli țărâna proaspătă a amintirilor morții acestui preot, ci pentru că „oamenii de sumă sânt icoana truței, dar și luminează altora” — cum spune prof. nostru I. Simionescu.

Iași, 28—I—931.]

V. V. Cărbăușu

Convocarea Adunării eparhiale

P I M E N

Din mila lui Dumnezeu

ARHIEPISCOP al IAȘILOR

MITROPOLIT al MOLDOVEI și SUCEVEI

Onoraților membri ai Adunării Eparhiale din Arhiepiscopia Iașilor har și milă dela Dumnezeu Tatăl și Domnul nostru Isus Hristos.

În temeiul Art. 9 din lege și Art. 132 și 234 din Statutul pentru organizarea Bisericii Ortodoxe Române, cum și a dispozițiilor Sf. Sinod No. 184 din 21 Ianuarie a. c,

În urma alegerilor făcute convocăm Adunarea Eparhială a acestei Arhiepiscopii în ședință de constituire și sesiune ordinară, în ziua de Duminică 27 Martie a. c, la ora 10 dimineața când, se va săvârși în Catedrala Metropolitană cuvenitul serviciu, după care se va trece în sala de ședință, spre a proceda la lucrări, conform ordinei de zi, notată pe contra pagină.

Onorații membri, sunt rugați a lua parte la ședință și a prezenta mandatul obținut dela biroul alegerilor eparhiale.

P I M E N

Mitropolitul Moldovei.

Consilier Referent

Pr. C. Gr. Vuiescu

No. 1157

1 Martie 1932

Ordinea de zi

I Ședința de constituire

1. *I. P. S. Mitropolit* Președinte deschide ședința.
2. Constituirea provizorie a biroului adunării.
3. Apelul nominal,
4. Alcătuirea Comisiunilor de validarea și examinarea mandatelor.
5. Constituirea adunării și alegerea biroului.
6. Alegerea comisiunilor :
 - a) Comisiunea de organizare
 - b) „ bisericească
 - c) „ Culturală
 - d) „ Economică
7. Referatul Comisiunii de organizare asupra alegerilor contestate.
8. Alegerea reprezentanților în Congresul Național Bisericesc (2 clerici și 4 mireni, și 1 cleric și 2 mireni supleanți).
9. Alegerea membrilor Consiliului Eparhial (5 clerici membri și 3 clerici supleanți pentru secția administrativă ; 2 clerici și 4 mireni membri și 1 cleric și 2 mireni supleanți pentru Secția Culturală ; 1 cleric și 4 mireni membri și un cleric și 2 mireni supleanți pentru Secția Economică).
10. Alegerea membrilor Consistorului Spiritual Metropolitan (Apelativ) : 1 cleric membru și 1 cleric supleant.

II Ședința de lucrări ordinare

1. Sumarul ședinței dela 24 Mai 1931.
2. Referatele anuale din partea Secțiunilor Consiliului Eparhial.
 - a. Administrativă
 - b. Economică
 - c. Culturală
3. Cumpărări, vânzări, schimbări și donațiuni de bunuri imobile bisericești.
4. Dare de seamă asupra gestiunii pe 1931.
5. Proiectul de buget pe anul 1932.
6. Diverse propuneri.

Lista ¹⁾

membrilor clerici aleși în adunarea eparhială a Arhiepiscopiei Iașilor pe un nou period de 6 ani.

Județul Iași

Circ. I Nicolina — Iași ales Preot	I. Țincoca	biserica Talpalari
„ II Toma Cozma	„	„ Val. Iordăchescu Prof. Univ.
„ III Tg. Frumos	„	„ I. Negoită Director Seminar
„ IV Țiganași	„	„ Gh. Niculea Bis. Sf. Haralamb

Județul Neamțu

Circ. I. Piatra Neamț	„	„ Gh. Popovici Protopop
„ II Podoleni	„	„ V. Constantinescu Bis. Mărăței
„ III Tg. Neamțu	„	„ Gh. Tudorache Iași
„ IV Călugăreni	„	„ C. Matasă Bis. Precista P. N.

Județul Botoșani

Circ. I Uspenia	„	„ Al. Simionescu Protopop
„ II Sf. Gheorghe	„	„ C. Constantinescu, Hârlău
„ III Trușești	„	„ Gh. Constantinescu Șifănești
„ IV Bucecea	„	„ D. Neagu Parohia Plopeni

Județul Dorohoi

Circ. I Dorohoi	„	„ D. Grigorescu
„ II Mihaileni	„	„ C. Filipeanu Parohia Lozna
„ III Săveni	„	„ D. Furtună
„ IV Darabani	„	„ C. Munteanu

Județul Baia

Circ. I Fălțiceni	„	„ V. Iordăchescu Prof. Univ.
„ II Boroaia	„	„ C. Roșescu Iași
„ III Dolhasca	„	„ M. Zăhărescu — Baia
„ IV Pașcani	„	„ Cicer. Iordăchescu Prof. Univ.

1) Din cauză că nu s'au primit toate rezultatele dela alegerile reprezentanților mireni în Adunarea Eparhială, nu s'a putut publica, numele noilor deputați eparhiali mireni.

Mitropolia Moldovei și Sucevei

Secția Culturală

Referat

No. 1186
din 1 Februarie 1932

1/II/32

Impărlășim în tot cuprinsul referatului de față și aprobăm măsurile propuse de referent.

PIMEN

Mitropolitul Moldovei și Sucevei

Inalt Prea Sfințite

Marele război pentru întregirea neamului, pe lângă foloasele naționale ce ni le-a adus prin îndeplinirea idealului, în care au nădăjduit înaintașii noștri — adică unirea tuturor românilor în cuprinsul granițelor istorice — a deschis și probleme sociale nouă, de însemnătate capitală pentru vitalitatea națiunii românești.

Dacă criza economică ce bântue în întreaga lume, ne-a atins și pe noi românii destul de simțitor, apoi, criza morală, care este generatoarea celei economice, la noi se pare că și-a atins apogeul. Și lucrul acesta se poate constata zilnic din relațiile ziarelor care ne descriu cele mai feroase crime, cum n'a mai cunoscut poporul nostru.

Viața individuală și a pierdut valoarea. Respectul ce și-l datorează membrii societății între ei, sau față de avutul și munca lor, pare că a dispărut. Sunt cazuri jalnice în care părinți au fost uciși de proprii lor copii, prin acte de nemaipomenită sălbăticie. Copiii sunt lăsați fără ocrotitorul scut părintesc și alungați pe drumuri.

Iubirea între frați, e înlocuită prin certuri, bălăi și chiar asasinate. Credințioșia slugilor față de stăpânii lor, e răsplătită prin crime îngrozitoare.

Toate aceste fapte criminale se săvârșesc cu un ritm atât de regulat și pe o scară atât de întinsă, încât se pare că vom bate recordul criminalității, față de toate națiunile.

Fapt foarte interesant de reținut, e că tineretul — dela care ori și ce neam așteaptă virtuți și nădejdi de progres — la noi, din nenorocire, în mare parte primează în promovarea răutăților.

Ceiace e dureros și de îngrijorat. e că acest tineret, se recrutează și rândurile lui sunt alimentate, mai ales, din poporul de la sate. Câștigarea mijloacelor de trai prin muncă cât mai ușoară, din păcate, a îndemnat pe mulți săteni să-și trimiată copiii dela gospodăriile lor țărănești, pentru ca să răătăiască pe ulițele târgurilor și ale orașelor.

Bănuesc, că mulți nu și-au dat seamă — și poate că nici nu știu —, că în târguri și orașe sunt multe cuiburi de corupție și mare imoralitate, alimentate mai ales de mulți străini stabiliți în țara noastră ca lucrători și propagandiști de idei distrugătoare.

Și astfel multe din tinerile vlăstare românești, băeți și fete, care nu s'au deprins cu munca de gospodărie țărănească, ajung slugi în orașe prin casele unor străini, care n'au nici-o legătură cu interesele de educație și trăinicie ale neamului nostru.

Plecarea în cete a tinerilor săteni, de la căminurile lor părintești la orașe, a devenit în ultimul timp, o mare primejdie pentru liniștea publică și moralitate.

Mahalalele târgurilor și orașelor, unde cârciumele și localurile de desfrâu se țin lanț mai ales în jurul gărilor, fabricelor și atelierelor cum și prin piețele publice, acești tineri țărani români, slăbănogiți de boli trupești ca : sifilisul, tuberculoza și altele răătăcesc îndeosebi, în timpul nopților și zilelor de sărbătoare, când n'au de lucru. Aceasta e gloata din care prostituția și criminalitatea își recrutează elementele, așa că din copii țărani născuți și crescuți la vatra părintească, sănătoși la minte și la trup, devin vagabonzii societății și criminalii orașelor — cum au fost cazul asasinării Inginerului Dimitrescu și ficei sale din București, de către servitorii născuți din țărani români din Bucovina.

Vrednic de reținut pentru conducătorii poporului, e că multe din fetele țărance române, care părăsesc căminul părintesc — căutând un trai mai bun — pentru a fi slujnice la orașe, prin schimbarea felului de trai, în loc să devină gospodine, vrednice mame, la timpul cuvenit, propagatoare a

bunelor moravuri strămoșești și păstrătoare a sângelui curat românesc, lăsând țării copii frumoși ca brazii și falnici ca stejarii, din nefericire azi asemenea mame nu mai sunt, ci în locul lor au răsărit mame, care dau neamului copii șubrezi, schilozi și piperniciți, din rândurile cărora se îngroașă cetele criminelor.

În fața acestor constatări jalnice și dureroase pentru neamul nostru, un număr de doamne din București, s'au constituit într'o asociație numită „AMICELE TINERELOR FETE” având ca președintă pe D-na V. Dr. V. Hurmuzescu, punând-o sub înaltul patronaj al M. S. Elena.

Această asociație a înființat filiale în multe orașe ale țării.

Scopul ei, e de a apăra împotriva ispitelor păcătoase pe fetele românce, care pleacă de la sate la orașe în căutare de lucru, slujbă, stăpân etc.

Ca să se ajungă scopul urmărit, și pentru ca activitatea ei să fie în adevăr efectivă, această asociație de doamne românce s'a adresat Sf. Sinod, cerând sprijinul preoțimei noastre ca cea mai îndrituită și obligată prin menirea ei, la stăvilirea acestor primejdioase rele sociale, care slăbesc vloga și tăria neamului românesc.

Sf. Sinod, în ședința din 26 Noembrie 1931, luând cunoștință de caracterul înalt moral și social ce urmărește această asociație, a hotărât ca preoțimea să-i dea tot sprijinul, căci stă în strânsă legătură cu rostul ei în societate.

Si cum în Moldova — din nenorocire — orașele și târgurile sunt populate mai mult cu străini de neam și de legea noastră, iar săteanul moldovean economicește e foarte slăbit și sărac, din care pricină fiii țăranilor, băieți și fete în căutarea unui trai mai bun, sunt ispitiți să părăsească căminul părintesc de la sate, pentru a merge slugi la orașe, cei mai mulți cad în cursa destrăbălărilor și nenorocirelor.

În fața celor ce arăt în acest referat ce am alcătuit în urma ordinului I. P. S. Voastre de a studia această chestiune atât de importantă pentru bunele moravuri și ordinea socială, mă simt dator ca să atrag binevoitoarea atențiune a I. P. S. Voastre, știind că Vă interesați și Vă ocupați foarte de aproape de starea morală și materială a săteanului nostru, mai ales acelui din Moldova, care din nenorocire se constată că în mare parte își pierde vigoare sufletească și trupească, rugându-

Vă să binevoiți a dispune ca preoșimea noastră, să dea tosprijinul asociației „AMICELE TINERELOR FETE“ după programul stabilit de ea și anume:

a). Preoșii de la sate să sfătuiască pe săteni, prin predici cât mai dese în biserici și prin povește pastorale, în orice loc și în orice împrejurare, ca să nu mai trimeată, ca slugi copiii lor — băeți și fete — în orașe, ci mai bine să-i rețină la căminul părintesc, învățând în școala satului carte și deprinzând diferite meșteșuguri casnice atât de frumoase și folositoare gospodăriei țărănești, și care lucruri casnice s'ar putea desface la orașe prin concursul asociației, ca astfel fetele tinere de țărani români, să poată găsi mijloace bănești pentru câștigarea pâinei de toate zilele și celelalte nevoi ale vieții.

Această îndeletnicire — cu care în trecut se ocupau vrednicele noastre românce —, merită cu atât mai multă atențiune din partea noastră a tuturor, cu cât în unele părți ale țării și în deosebi în județele Moldovei de sus, se observă că româncele de astăzi, nu se mai îndeletnicesc ca cele de altă dată, ca prin lucrul mânelor lor să-și împodobească casa și să-și îmbrace bărbatul, copiii și pe ea însăși cu pânză românească țesută în casele lor și cu cusături naționale lucrate de ele; ci în locul acestora, cumpără cu bani muncii, sdrențele lucrate în fabricele străine și cu acestea își îmbracă familia, părăsind frumosul costum național strămoșesc; așa că româncele noastre, în zi de sărbătoare se îmbracă în costume cu desăvârșire străine.

Aceasta dovedește o lipsă de educare a conștiinței naționale în poporul nostru de la țară, pe care preotul și învățătorul sunt dator să o ție vie în mintea poporului și să o propoveduiască, căci numai așa se vor păstra frumoasele deprinderi strămoșești, în sufletul poporului nostru.

b). Pe sătenii săraci, cari sunt nevoiți a-și trimite copiii la orașe în căutare de slujbe pentru nevoile vieții lor, preoșii să tie obligați a cere informațiuni dela asociația „AMICELE TINERELOR FETE“, în vederea plasării lor, la case de oameni cinstiți, unde au ocaziunea de a fi ocrotiți de fapte imorale.

c). Pentru îndeplinirea acestor dispozițiuni, sunt de părere ca protopopii în inspecțiile ce fac prin sate, să se intereseze de aproape, dacă preoșii veghează asupra purtării tinerilor — băeți și fete — plecați din satele lor la orașe, control ce se

poate face prin legătura ce preoții trebuie să o aibă cu asociația din orașul respectiv.

d). De mult folos ar fi pentru buna educație și purtarea cinstită a tineretului ajuns servitori la orașe, ca asociația doamnelor „AMICELE TINERELOR FETE” să binevoiască a se pune în înțelegere cu preoții din orașele respective, ca pe acești tineri ajunși servitori la orașe, în timpul duminecelor și sărbătorilor, după amiază, să-i adune la o școală sau biserică, unde preotul din localitate, să le dea povețele sale pastorale de a fi cinștiți, muncitori și credincioși în serviciu, păstrând cu sfințenie bunele moravuri.

Pentruca această măsură de educație pentru servitori, să fie efectivă, cred că ar fi bine ca la intrarea în serviciu, să se pună condiția, ca stăpânul să lase liber pe servitor să meargă la aceste conferințe educative ținute de preot; în acest fel, chiar stăpânii se vor bucura că au în serviciu oameni cinștiți și morali.

Cu luarea măsurilor ce propun, cred I. P. S. Sfințite, că preoțimea noastră va da un mare concurs Asociației „AMICELE TINERELOR FETE” punând astfel zăgaz relelor în care cad de multe ori, fără vină, tinerii de la sate veniți la orașe; cruțând prin aceste măsuri, puterea și vigoarea neamului românesc.

Prin aceasta preoțimea noastră să va învrednici de mare recunoștință din partea Țării.

Respectuos, Vă rugăm I. P. Sfințite, să binevoiți a dispune cele ce veți crede de cuviință.

CONSILIER REFERENT AL SECȚIEI CULTURALE

Pr. Const. Nonea

CIRCULARA No. 969

Stăreției Mănăstirei

Vi se face cunoscut, că Ieromonahul Daniil Gafițeanu din mănăstirea Gorovei jud. Dorohoi părăsind mănăstirea a fost șters din contreale pe data de 1 Octombrie 1391.

Veți avea grijă de a nu fi primit printre viețuitorii din acea mănăstire.

PIMEN

Mitropolitul Moldovei

CIRCULARA No. 971

Stăreției Mănăstirei

Călugărul Bonifatie Mintarie din mănăstirea Neamțu părăsind mănăstirea fără învoirea stăreției am dispus ștergerea lui din controale.

Veți lua măsuri de a nu fi primit în acea mănăstire dacă eventual va cere aceasta.

PIMEN

Mitropolitul Moldovei

Plata impozitului global

Copie după adresa Administrație Financiare Iași
No. 02720 din 28-I-932

În conformitate cu dispozițiunile ordinului circular No. 8862 922, a Ministerului de Finanțe avem onoare a vă aduce la Cunoștință că plata salariilor și soldelor pe luna Ianuarie a. c. se va face numai în cazul când se va justifica complet plata impozitului global pe anul 1931, cunoscând că în caz contrar se va refuza achitarea.

p. AD-TOR FINANCIAR
Mardare

Șef. serviciu
(ss) Indiscifrabil

*

Pământul Bisericii

Copie după adresa No. 6820 a Ministerului Agr. și Dom.
înreg. la Nr. 8803 către Ministerul Instr. Culte și Arte

Potrivit legii pentru reforma agrară, statul a înzestrat toate școalele și bisericile rurale cu câte un loc până la 6 ha în scop educativ.

Din constatările de pînă în prezent, rezultă însă că majoritatea acestor loturi, astfel cum sunt cultivate, nu-și ating scopul.

În adevăr, multe din aceste loturi, se, exploatează prin arendare sau sunt cultivate în mod primitiv și empiric, ca și majoritatea loturilor țărănești.

Pentru aceste motive și având în vedere scopul pentru care au fost create, avem onoars a vă ruga să binevoiți a da dispozițiuni organelor Dvs. ca să supravegheze felul cum se exploatează aceste loturi, pentru ca ele să servească anume ca model.

Instrucțiuni și lămuriri tehnice de exploatare se pot obține în fiecare județ dela serviciul agricol, județean.

Vă rugăm să binevoiți a cunoaște, că noi am dat instrucțiuni organelor noastre ca în trecere prin comune, să se intereseze și de exploatarea acestor rezerve de teren.

MINISTRUL AGRICULTURII ȘI DOMENIILOR,

(ss). Victor Stanciu.

p. Directorul Agriculturii,

(ss) indescifrabil.

MEMORIU

privitor la asociațiunea religioasă „Oastea Domnului” înaintat Sf. Mitropolii de către comitetul Asociațiunii preoților Iași

În unele parohii, se observă începuturi de o acțiune cu caracter religios, sub forma unei asociațiuni, ce poartă numirea de „Oastea Domnului”.

Dintre creștini, se aleg o parte și se grupează sub denumirea de „Oastea Domnului”, pretinzându-se mai buni creștini decât ceilalți. Membrii unei asemenea asociațiuni, își dau numirea de „ostași”, se leagă la început printr'un jurământ, își fac ca semn distinctiv un steag bisericesc și poartă fiecare pe piept, o cruce de metal, cu inscripția asociației.

Se întrunesc pela casa vreunuia dintre ei, se ocupă cu lecturi biblice și cântări religioase, în parte alcătuite de ei; unii se constituie în predicatori și din când în când întreprind procesiuni, cu steagul religios în frunte.

Se consideră fii ai Bisericii, însă superiori altora, participă la slujbele religioase, unde se grupează aparte, încrezători în rosturile asociațiunii din care fac parte.

* * *

Din punctul de vedere al doctrinei și disciplinei bisericești, precum și al rezultatelor practice, sunt de făcut, relativ la această asociațiune, următoarele observații:

1) Separarea din masa creștinilor, a unui grup care se pretinde că duce o viață mai riguros creștină, decât cei rămași, este un început de stirbire a unității Bisericii. Între cele două grupe, se sapă cu încetul o prăpastie din ce în ce mai mare, deoparte fiind cei ce se consideră „*Oastea Domnului*”, iar de cealaltă parte rămânând acei, pe care aceștia îi consideră „*Oastea Diavolului*”.

Se va zice că decât unitatea în imoralitate, mai bine să se aleagă deoparte cei buni și Biserica să meargă înainte numai cu aceștia, debarasându-se de cei răi. Dar o asemenea separare, nu este permisă într-o masă de creștini ortodoxi, cari au primit cu toți botezul de fii ai bisericii și biserica nu poate părăsi pe o parte din fiii săi, când ei continuă a se considera ca fii ai Bisericii. Rolul Bisericii este tocmai îndreptarea celor mai slabi, după principiul Intemeietorului ei, că n'au trebuință de doctorii cei sănătoși, ci cei bolnavi și n'am venit să chem pe cei dreapți, ci pe cei păcătoși la pocăință. Biserica cuprinde ca membri și pe cei buni și pe cei răi și pe cei virtuoși și pe cei păcătoși.

Ceiace este însă și mai grav, în această tendință de separare, este faptul, că acei ce se pretind mai buni creștini de cât ceilalți, o fac aceasta după propria lor apreciere, ceea ce nu constituie un criteriu infailibil. În același timp nu e creștinească și nici nu duce la rezultate bune, tendința ca cineva să se încreadă mai bun decât semenul său.

Această separare capătă treptat un caracter de ostentație, cei grupați în *Oastea Domnului*, luând cu vremea un aer de superioritate agresivă, fără a prezenta însă și garanțiile acestei pretinse superiorități, în timp ce ceilalți creștini, se simt jigniți, în fața unei asemenea agresiuni, mulți dintre ei fiind în realitate, mult mai buni creștini, însă în discrețiunea și smerenia adevăratului spirit creștin.

Însă și definiția de ostași, presupune o atitudine războinică. În regiunile în care ortodoxia duce o luptă cu confesiuni agresive, poate ar avea un sens, aceasta mobilizare a creștinilor în „Oastea Domnului“, ca să contra-balanseze tendințele de prozelitism și de propagandă, ale altor confesiuni, susținute prin subvenții bogate. Dar în satele pur ortodoxe, o asemenea ostire războică, în afară că nu are nici un sens, dar formează în același timp și un început de învrăjbire dăunătoare bisericii, deoarece pretinșii ostași, din lipsă de obiectiv, vor trebui să-și îndrepteze ostilitățile împotriva propriilor coreligionari. Și astfel se face, că în sate în care nu e nici un sectant și nici un adept al vechiului stil, s'au creiat învrăjbiri între ostași și ne-ostași, ajungând în unele părți, până la ruperea chiar și a legăturilor familiare și de rudenie.

Mentalitatea pe care și-o formează pe nesimțite, adeptii unei asemenea ostășii, este că se află înarmați și gata de luptă, pierzând din vedere că inamicul era în interiorul lor, sub forma propriilor lor patimi și deprinderi rele, iar nu în afară, în semenii lor, pe care dacă sunt ne-ostași, îi socotesc între vrășmașii cu cari trebuie să lupte.

Se înțelege că o asemenea atitudine, pe lângă nota de turburare pe care o introduce în relațiile dintre creștini, exercită totdeauna și asupra celui ce o practică, o influență rea, îndepărtându-l dela adevăratul spirit creștin, de smerenie și de cuviință, ca unul ce se transformă în controlor nu al propriilor sale fapte, ci cenzor al faptelor altuia.

Un ostaș se socotește mai bun, punându-se în comparație cu semenul său. Este situația fariseului care se lauda că nu e ca vameșul de alături. În felul acesta, în loc de a se promova adevăratele porniri creștine, se ajunge la afișarea unui, creștinism de paradă, cu steaguri, medalii, procesiuni cântece marțiale și chiar agresivități.

O astfel de demagogie religioasă, era fatal să atragă în multe părți în rândurile sale, nu elementele cele mai bune, ci din potrivă, tocmai pe guralivii satelor și ai mahalalelor, cari se oferă de regulă și oricărei demagogii politice, elemente flotante, care se dedau cu ușurință la extravagante, simțind o necesitate puternică de forme înnoitoare.

Ei caută să parvie, erijându-se în conducători ai „fraților“, doritori de a deveni cu ori ce preț „șefi“, mergând cu

nesocotința și îndrăzneala de a înfrunța chiar pe preoți. E drept că sunt și o parte de oameni de bună credință, doritori sinceri de o înviorare religioasă. Dar aceștia privesc cu rezerve manifestările înnoitoare. Mulți chiar se dezgustă și pleacă, rămânând cu o părere, ce aruncă discredit asupra activității Bisericii.

Creștinii tradiționaliști însă, în atitudinea lor ponderată, asistă consternați, la profanarea ideii religioase, degradată uneori până la mascaradă.

Se înțelege așa dar, că separarea creștinilor în categorii de creștini buni și creștini răi, *e primejdioasă*, fiindcă rupe unitatea bisericească; *e nedreaptă* fiindcă nu e cu puțință să se facă după un criteriu de adevăr și de dreptate; *e nepedagogică și necreștină*, fiindcă crează în cei pretinși mai buni, stări de mândrie și chiar de agresivitate; *e provocătoare de învrăjbiri* între creștinii împărțiți astfel pe calități, iar prin afișarea sgomotoasă a unei pretinse superiorități, aduce chiar *degradarea ideii religioase*.

2) O altă obiecțiune în privința acestei asociațiuni, este cea referitoare la *procesiuni*.

În rânduiala și spiritul bisericii noastre, procesiunile sunt legate de o formă de cult, ca o manifestare exterioară, în împrejurări excepționale a credinței interioare. Aceste procesiuni, se fac deci numai la anumite împrejurări și în anumite forme: la înmormântări, la sf. masle, la secetă, la neconținerea ploilor, la molimi, la războaie etc., când se săvârșește în asistența publicului, un serviciu religios, după rânduiala prevăzută, cu cântări și rugăciuni de cerere.

La Bobotoază sunt rugăciuni de comemorare a evenimentului și de glorieficare a Dumnezeirii.

În aceste ocazii, procesiunile sunt conduse de preoți îmbrăcați în sf. odăjdii. Ni se poate obiecta nouă ortodoxilor și pe drept cuvânt, că adesea aceste procesiuni, nu sunt destul de îngrijite ca ținută.

Ce se poate zice însă, de o ceată în dezordine, care trece pe stradă, purtând un steag bisericesc? Acestea sunt spectacole pe care le oferă foarte deseori, așa numiții ostași, în procesiuni fără o bază de cult, fără motivare de rugăciune, ca simple etalări orgolioase, cu colorit de demagogie politică.

Aceste procedee constituie, precum am spus, o abatere dela practicile Bisericii noastre, sunt profanatoare pentru prapurile și steagurile Bisericii, trezesc dezgust și desolare în sufletele creștinilor simțitori și dau prilej străinilor de alte confesiuni, să ne ironizeze, pentru asemenea spectacole hurlești.

3) O altă greșală a acestor ostași, o formează și cântecele lor religioase. Au răsărit dintr'o dată, o puzderie de autori de cântări religioase. În afară de faptul, că încurajarea unor producții calitate de slabă este o greșală, ceea ce însă constituie o primejdie, este că aceste cântări, tind să invadeze și la slujbele bisericesti și să înlocuiască vechile imne bisericesti, în care se cristalizează trecutul, doctrina și cultul Bisericii noastre.

Invazia unor astfel de cântări, de factură protestantă, în majoritate de rău gust, produse ale unui orgoliu personalist, sporit prin executarea lor colectivă, determină o deplasare dela caracterul cultului nostru bisericesc și trezește în spiritul tradiționalist al poporului nostru creștin, încă o nedumerire, între atâtea altele, provenite din criza socială și economică de azi, lăsânduimaci și dezorientați, chiar și pe cei mai bine înzestrați dintre fiii bisericii noastre.

4) Tot o greșală sunt și reunirile asociațiunii pe la casele particulare, unde se îndeletnicesc cu cântări de imne religioase și unde unii dintre ostași țin cuvântări și se apucă să explice după priceperea lor sf. Scriptură, unde se tratează cu epitetetele de frate și soră, adoptând exact metodelor sectelor protestante.

Deaceea unii creștini consideră asociațiunea ca o nouă sectă, iar jocul primejdios de a utiliza procedeele protestanților, a făcut ca în multe părți, unii din acești ostași, să se înnece deabinele în una din apele sectanților, cari abia așteaptă aceste tulburări, spre a pescui prozești.

5) În timpul de față, când temelile vechilor întocmiri sociale și economice trosnesc, când nestabilitatea cea mai primejdiasă a pătruns în toate domeniile, când ne găsim într'o stare de spirit prerevoluționară, Biserica trebuie să reprezinte un punct de vedere statornic, să rămână pe vechile sale temelii, pentru ca cel puțin în sânul ei, sufletul omenirii să se poate regăsi pe sine. A lăsa și Biserica pradă pretacerilor și inovațiilor de tot felul, în afară că ar însemna denaturarea ca-

racterului ei de eternitate, dar ar strica în sufletul omului actual și ultimul resort de stabilitate, de punct fix, de stea de orientare, în haosul prezent.

Deaceea e necesar, ca cel puțin Biserica să rămână neatinasă de nesfârșitele inovații, care au invadat în toate domeniile și să se împotrivească de a adopta metodele confesiunilor de ultima oră, așa precum într-o măsură tinde să facă asociațiunea Oastea Domnului.

Pentru intensificarea vieții creștine, nu e nevoie să recurgem la forme înnoitoare necorespunzătoare cu doctrina ortodoxă și cu spiritul adevăratului creștinism, ci să *înviorăm* în cadrul strict al ortodoxiei, *cultul*, *amvonul* și *caticheza* precum și *caritatea creștină*, din timpurile de glorie ale ortodoxiei.

Asociațiunea „Oastea Domnului“, ar putea fi utilă restrângându-se la o simplă *asociație de temperanță pentru combaterea beției și înjurăturilor*, sau pentru opere de caritate și asistență socială, așa [precum a și fost la începuturile ei, cu un *obiectiv precis și controlabil*.

A lăsa pe creștini să plutească în vâg, neștiind ce scopuri urmăresc și ne dându-și seama nici de ce mijloace întrebunțează, însemnează pentru Biserica noastră, a abdica dela îndatorirea ei de păstrătoare a depozitului sacru și de îndrumătoare a credincioșilor, pe căile adevăratei vieți creștine.

Comitetul Asociațiunei Clerului Creștin Ortodox din Iași

Știri îmbucurătoare

Nevoile de tot felul în care ne sbatem se pare că au indicat multor preoți și alte câmpuri de activitate de cât cel cuprins între zidurile sf. Locaș de închinare.

Imoralitatea care de multe ori este o consecință firească a ignoranței sau semidoctismului a îndemnat pe slujitorii Altarului să păsească serios la stârpirea relelor din parohii prin diferite noi înjghebări cultural-sociale. În această lature este vrednic de reliefat activitatea din următoarele parohii:

Ec. N. Popovici, Ciurea-Iași a înființat „Liga Femeilor de apărarea moralei publice, credinței religioase și a naționalității noastre române străbune“ care are de scop stavilirea destrăbălărilor, vorbelor rele și necuviincioase (suldamelor) precum și introducerea costumului național ca port al parohienilor.

Pr. Ioan Nica, parohia Fântânele-Iași, a organizat, dimpreună cu Corpul didactic local, o serie de conferințe cu scop moral-religios pentru luminarea poporului. Până își vor clădi un local propriu pentru asemenea activitate, conferințele au loc — în biserici sau școli — după natura lor.

Deasemenea merită toată lauda activitatea desfășurată de *Pr. C. Cojocaru, Dobreni-Neamț* care cu ajutorul a patru învățători și alți binevoitori au înființat un „Ateneu” cu o bibliotecă populară unde țin conferințe sătenilor. În aceste vremuri de pustiire spirituală la țară, activitatea preoților amintiți mai sus merită a fi amintită cu recomandarea de a fi imitată și de alții.

Părintele Const. Gr. Vuiescu, parohul bis. „Sf. Andrei” din Iași, cu începere din Ianuarie a. c. a scos — în colaborare cu alți intelectuali din parohia Sf. Sale — o revistă intitulată: „Viața Creștină”. Chiar titlul indică scopul acestei foi religioase, adică: „viața omenească dacă nu este în slujba binelui, este o adevărată zădărniciie și chemarea noastră se îndreaptă către toți acei, care plecându-și urechea la șaptele curate ale suferințelor lor, au găsit acolo doruri sfinte, care trebuiesc chemate la lumină, pentru ca viața noastră să fie într’adevăr rodnică și de prăj”. Se vede clar că scopul urmărit are caracter practic, al formării unei vieți cu adevărat creștine.

Dacă condițiunile tehnice întrec orice laudă, nici materialul tratat nu stă mai în urmă. „Spicuri, fapte și întâmplări” sunt, așa rânduite și interpretate încât li se desbracă haina faptului divers și cotidian și li se conturează precis atât motivul și binefacerea cât și cangrena cu remediul.

Rubrica: „De vorbă cu cei rălăciți” merită o deosebită atenție pentru toți cari văd pericolul în epidemiile sectanților. Aci se analizează și demască reaua credință și subrezenia învățăturilor rălăciților.

Părintele *Const. Vuiescu* a pus la dispoziția parohiilor contaminate de sectanți 100 de exemplare, în mod gratuit. Preoții din cupriusul Arhiepiscopiei Iașilor, cu sectanți în parohii, sunt rugați să trimeată adesele pentru a primi revista. *I. P. S. Mitropolitul Pimen* a adus mulțumiri *Păr. Const. Vuiescu*, pentru intenția și fapta bună pe care o arată în această ramură de activitate.

Cum însă timpurile sunt grele și scoaterea unui mare număr de exemplare ar necesita cheltueli mari, preoții sunt rugați a da binevoitorul concurs recomandând credincioșilor abonarea revistei. Abonamentul e de 30 lei pe an. Și nimeni nu va regreta; căci, cu bani puțini va putea găsi hrana sufletească multă.

C. N.

Mulțumiri publice

Mitropolia Moldovei aduce mulțămiri publice următoarelor persoane care au donat bani și obiecte la diferite biserici ;

1) D-na și D-l C. Gh. Baltă au donat bisericii Preotești jud. Baia suma de lei 1000 pentru procurarea unui sf. Chivot în amintirea defunctului Pr. Gh. Baltă.

2) D-na Elena Pr. Gh. Anisescu a donat bisericii Preotești jud. Baia un rând de veșminte preotești, în valoare de lei 10000, un dulap în val. de 1000 lei, și a făcut o sobă de fontă în valoare de 1000 lei.

3) Deasemenea aducem mulțămiri tuturor celor ce au contribuit pentru facerea icoanei „Maica Domnului” la Schitul Pângărași jud. Neamț care a fost sfințită în ziua de 27 Dec 1931 și alte donațiuni ce au făcut pentru inzestrarea schitului cu diferite bunuri necesare.

Parohii vacante

— *Parohia Mastacăn* jud. Neamț, compusă din satele Portărești, Baianu, Marginea și Nichid .

Are biserică parohială de zid în stare bună și filiale: în satul Baian cu biserică construită de lemn și în satul Nichid, cu biserică construită din zid în stare bună.

Are pământ bisericesc 20 ha.

Casă parohială nu este.

Are 500 capi de familie.

— *Parohia Agapia* com. Filioara jud. Neamț vacantă prin demisia parohului pe 1 Ianuarie 1932

Are biserică parohială de lemn în stare bună

Se compune din 210 capi familie cu 857 suflete.

Are 12 Hectare pământ bisericesc.

Casă parohială nu este.

P. C. Preot al Parohiei Buhălnița

Comuna

Județul *Neamț*

PREȚUL 10 LEI

MITROPOLIA MOLDOVEI

FOAIE OFICIALĂ A ARHIEPISCOPIEI IAȘILOR

APARE ODATĂ PE LUNĂ

SUB CONDUCEREA SECȚIUNII CULTURALE A CONSILIULUI EPARHIAL

SĂRBĂTORIREA

I. P. S. MITROPOLIT PIMEN DE CĂTRE SENATUL ȚĂRII,
CU OCAZIA ÎMPLINIRII A 30 ANI DE ARHIPĂSTORIE

Anul acesta I. P. S. Mitropolit a împlinit 30 ani de arhipastorie. Sărbătorirea acestui eveniment, de către Maturul Corp trebuie să fie cunoscută tuturor moldovenilor, cari de 23 ani se află sub înțeleapta conducere a I. P. S. Mitropolit Dr. Pimen Georgescu. Redăm în cele ce urmează discursurile dela Senat,¹⁾ urmând cu altă ocaziune să publicăm și alte discursuri și scrisori dela înalți demnitari și conducători de instituții ce s'au produs cu acest eveniment.

D-l Mihail Sadoveanu președinte: I. P. Sfințitul Gurie, mitropolitul Basarabiei, are cuvântul.

I. P. S. S. Gurie, Arhiepiscop al Chișinăului și Mitropolit al Basarabiei:

D-le președinte, d-lor senatori, simt o plăcută datorie a dragostei ce o port Inalt Prea Sfințitului Mitropolit Pimen, ca să anunt, dela această tribună, că Luni în ziua de 29 Fevruarie, clerul din eparhia Inalt Prea Sfinției Sale, pe scaunul Mitropoliei Moldovei. (Aplauze).

1) v. Desb. parlamentare, 4 Martie a. c.

Noi regretăm foarte mult că această sărbătorire a preoției din eparhia Moldovei a avut loc, fără ca să fie adusă la cunoștința tuturor prelaților, măcar să se poată și ei asocia la această sărbătorire și să aducă omagiile și felicitările lor Înalt Prea Sfințitului Mitropolit.

Mă folosesc acum de această ocaziune, ca să aduc Înalt Prea Sfinției Sale felicitările mele, pentru cei 30 de ani de rodnică și mult activă păstorie. D-voastre, mai bine știți de activitatea Înalt Prea Sfinției Sale, pentru că ea a decurs aci, înaintea ochilor d-voastre, deoarece 30 de ani de arhiepăstorie sunt și 30 de ani de lucrări în Senat. Înalt Prea Sfinția Sa nu a fost numai un figurant pe catedrele pe care le-a ocupat la Galați și la Iași, iar ca senator a fost foarte activ.

Patriotismul și naționalismul Înalt Prea Sfinției Sale au fost cunoscute și în Basarabia noastră, arhierilor ruși.

Merită deci ca și noi, cu toții, astăzi, să ne bucurăm că Dumnezeu i-a dat viață îndelungată, ca să vadă îndeplinit visul unirii neamului românesc, și să se bucure.

Eu sunt recunoscător Înalt Prea Sfinției Sale și pentru că am fost ucenicul lui dela unirea Basarabiei cu țara mamă, fiind vicarul Înalt Prea Sfinției Sale, și primind cele dintâi îndrumări pentru viața socială și bisericească, în țara noastră, în România întregită.

Vă rog, Înalt Prea Sfințite, ca, în numele întregului episcopat să primiți omagiile noastre și felicitările noastre, și rugăciunea către bunul Dumnezeu, ca să Vă dea încă mulți și fericiți ani, pentru ca și noi să putem lua pildă de la activitatea I. P. S. Voastre națională, pastorală și mai ales bisericească. (Aplauze unanime prelungite, ovațiuni).

D-l Mihail Sadoveanu, președinte : D-lor senatori, într'adevăr, în această scurtă vacanță pe care a avut-o Senatul, și anume luna trecută, a avut loc la Iași sărbătorirea Înalt Prea Sfinției Sale Pi-

men, Mitropotit al Moldovei și al Sucevei, pentru împlinirea a 30 ani de păstorie.

Din acelaș scaun, pe care îl ocupă cu vrednicie astăzi Înalt Prea Sfinția Sa Mitropolitul Pimen, au păstorit și au împrăștiat cuvântul cel dulce al ortodoxiei, prelați însemnați cari au luminat istoria trecutului nostru, un Varlaam Mitropolitul, un Dosoftei sau un Veniamin Costaki.

Cu aceeaș osârdie și cu aceiaș dragoste pe care au avut-o cei vechi, a păstorit și Înalt Prea Sfinția Sa Mitropolitul Pimen turma bine credincioasă a Moldovei-de-Sus, printre ai cărei credincioși și fii sufletești mă înnumăr și eu.

Am și aici prilejul ca, în calitate mea de președinte al Senatului, să adresez din nou Înalt Prea Sfinției Sale cele mai supuse și cele mai din inimă urări pentru această frumoasă aniversare. Îl felicitiez în numele meu, și îl felicitiez totodată și în numele acestui Martur Corp. (Aplauze prelungite).

D. M. Sadoveanu, președinte: D-l Ministru al Agriculturii și Domeniilor are cuvântul.

D-l Gh. Ionescu-Sisești, ministrul agriculturii și domeniilor: D-le președinte, d-lor senatori, guvernul se asociază din toată inima la omagiile pe care Maturul Corp le aduce în chip îndreptățit Înaltului Ierarh, care este I. P. S. Sa Pimen Mitropolitul Moldovei.

Biserica a fost strâns legată cu soarta neamului românesc, dela întemeerea lui până azi. Biserica a fost unul din aspectele ființei naționale și ființei culturale a neamului românesc. În epoci când prestigiul țărilor românești părea în declin, Biserica a fost aceea care a adus acest prestigiu, nu numai înlăuntrul hotărelor țării românești, dar departe, peste aceste hotare, în orientul ortodox, în care Biserica românească a avut deseori un rol de frunte, un rol conducător.

Când aducem omagiul nostru acestui înalt ierarh al Bisericii, I. P. S. Sale Mitropolitului Pimen, aducem omagiul nostru Bisericii însăși pe care cu

atâta demnitate, cu atâta cunoștință a sufletului național și a sufletului creștinesc a știut să o conducă pe aceleași cărări de glorie și de demnitate I. P. S. Mitropolitul Pimen.

Când aducem acest omagiu, înțelegem să afirmăm că Biserica nu este o amintire, că Biserica nu este o relicvă istorică, că Biserica este și trebuie să fie, pentru neamul românesc o forță reală și o forță activă. (Aplauze prelungite).

Această forță reală și această forță activă o personifică I. P. S. Sa, după o muncă bisericească de 30 ani, cu o vigoare încă tinerească, pe care îi urăm să o păstreze încă multă vreme, pentru fericirea Bisericii și a neamului românesc.

Să trăiască întru mulți ani. (Aplauze).

D-l Mihail Sadoveanu, președinte : D-l senator Ștefan C. Ioan are cuvântul.

D-l Ștefan C. Ioan : D-lor senatori, în numele Partidului Național-Liberal ne asociem din tot sufletul la omagiile aduse Înaltului Ierarh al Moldovei, care a cinstit și cinstește Biserica și școala românească.

Serviciile aduse culturii naționale la Facultatea de teologie cât și luminarea poporului român, încă depe vremea marelui ministru Spiru Haret, nu se pot uita ; d-lor senatori și înalți prelați, I. P. Sfinția Sa a înțeles și rolul înalt social al Bisericii și din acest punct de vedere merită toate laudele tuturor, și mai cu seamă a fiilor sufletești a Înalt Prea Sfinției Sale, între care am fericirea să mă prenumăr și eu.

De aceea, urez din tot sufletul, Înaltului Ierarh, să trăiască și să păstorească multă vreme de Dumnezeu păzita Eparhie a Moldovei și Sucevei. (Aplauze prelungite și repetate).

D-l Mihail Sadoveanu, președinte : Înalt Prea Sfinția Sa Mitropolitul Pimen are cuvântul.

I. P. S. S. Pimen, Mitropolit al Moldovei : D-le președinte, d-lor senatori, manifestația de simpatie ce ați binevoit a-mi face cu atâta căldură, pentru

cei 30 de ani de activitatea mea de Episcop și Mitropolit al țării și Bisericii, îmi dovedește o binevoitoare a d-voastre apreciere, că mi-am făcut după putință datoria. Această manifestație și aceste clipe în care s'a petrecut, vor rămâne neuitate în viața mea și le consider ca o încurajare și o mângâiere.

D-lor senatori, au trecut 30 de ani de când, prin alegere, mi s'a dat sarcina de Episcop al Dunării de Jos. În decursul celor 7 ani de păstorie a acestei însemnate Episcopii, cu o deplină conștiință a datoriei mele episcopale, mai ales în Dobrogea—pe atunci noua provincie—am propovăduit la tot poporul dobrogean, fără deosebire de confesiune și naționalitate, dragostea între neamurile și națiile, arătându-le că toți sunt cetățeni ai statului român, cu aceleași îndatoriri cetățenești. Să aibă iubirea de țara, respectul legilor și devotament către Suveranul țării. În această activitate, însoțit de preoțimea mea dobrogeană, am fost ajutat și încurajat de Marele Rege Carol I, în toată activitatea mea bisericească și națională, și de toate guvernele țării cari s'au succedat la putere în timpul celor 7 ani ai păstoriei mele, arhiepiscopale la Dunărea de Jos.

Prin alegerea Marelui Colegiu Electoral, am fost promovat la scaunul mitropoliei Moldovei, unde, pe cât am putut, cu toată râvna, am lucrat și propovăduit, înălțarea vieții morale și sociale-economice, a poporului Moldovei. La aceasta am fost ajutat de preoțimea mea din Moldova și de toți oamenii de bine, în curgerea celor 23 de ani de când îndeplinesc această misiune pentru interesele religioase, culturale și naționale, având ca pildă pe marii ierarhi și mitropoliți: Varlaam, Dositei, Veniamin Costache și alții, despre care v'a vorbit cu atâta competență iubitul nostru președinte d-l Sadoveanu.

Figurile lor au fost și sunt ca niște icoane călăuzitoare pentru mine, în împlinirea datoriilor mele ca Mitropolit.

D-lor senatori, nu voi insista mult asupra modestei mele activități, fie ca dascăl de școală, fie ca ierarh al Bisericii. Despre acestea se vor ocupa alții, când nu voi mai fi, dacă se va socoti că munca mea a fost de folos pentru țară și Biserică.

Munca mea cea mai prețuită, legată de sufletul meu și de ființa mea ca român și ca slujitor al Bisericii noastre străbune, o socot pe aceea ce am făcut-o în vremea marelui război, condus de viteazul Rege Ferdinand I, întregitorul neamului.

Am înălțat rugăciuni către Dumnezeu pentru izbânda noastră în război și pentru vitejia armatei noastre, care pleca pe câmpul de luptă, pentru îndeplinirea idealului nostru strămoșesc, adică: unitatea neamului. Ca mitropolit al Moldovei, mi-a fost dat să întâmpin și să îngrijesc de refugiați veniți în Moldova, din Ardeal, din Bucovina și din teritoriul ocupat de vrajmași, ca și de ostașii răniți pe front, de cei bolnavi de tifos exantematic..., de cei din spitalele noastre, de invalizi, de orfani și de toți cei ce sufereau de urmările războiului. Și când mi-aduc aminte și vă povestesc de acele vremuri grele, de lupte și de jertfe, nu pot uita marea și nemărginita dragoste cu care Maiestatea Sa Regina Maria, în vremea luptelor, ca și în tot timpul războiului, ca o adevărată Mamă, a îngrijit de bolnavi și răniți, de orfani, de invalizi, de văduve și de refugiați. Maiestatea Sa Regina mergea la spitale, la bărăci, la trenuri de ambulanță, la aziluri de orfani și la cimitire, împodobind cu flori mormintele eroilor, vărsând lacrimi în locul mamelor și soțiilor rămase în neștire.

Aduc aci, în fața d-voastre, omagiile mele cele mai respectuoase Maiestății Sale Reginei Maria, dela care am putut să mă orientez în îndeplinirea datoriilor mele în acele zile grele, dar, pline de învățăminte patriotice pentru idealul nostru strămoșesc.

D-lor, această manifestare pe care binevoiți a

o face modestei mele persoane, o socot ca făcută Bisericii noastre ortodoxe care e factorul principal de educație și de conștiință națională românească.

Biserica noastră totdeauna a conlucrat cu poporul, pentru împlinirea idealului nostru, care s'a realizat în marele război.

Și de aci înainte Biserica are datoria ca să conlucre cu poporul, care prin muncă și conducere înțeleaptă să se înalțe la cele mai înalte culmi ale civilizațiunii sănătoase, punându-se în rândul națiunilor mari ale lumii.

Vă mulțumesc cu multă recunoștință pentru această manifestare și făgăduesc d-voastre, ca și țării întregi, precum și Maiestății Sale Regelui Carol al II-lea, că atât cât Dumnezeu va binevoi a-mi da viața și a-mi păstra puterea de muncă, o voi pune și d'aci înainte la dispoziția Bisericii și țării mele, cu toată dragostea și cu tot devotamentul. Încă odată va mulțumesc. (Aplauze prelungite).

Iohann Wolfgang Goethe

Se împlinesc acum în Marte (22) o sută de ani de când orașul Weimar din Germania, primea în pământul său partea ce i se cuvenea pe cel mai mare poet al Germaniei Iohann Wolfgang Goethe. Pentru partea cealaltă, ce nu merge în țărână, sufletul, pe care marele poet l'a turnat în operele sale, cari l-au făcut să nu mai fie exclusiv numai al Germaniei, ci al tuturor popoarelor din lume, un geniu universal, deci și al nostru, se cade ca în aceste clipe să ne oprim și noi puțin asupra vieții și a operii lui.

Goethe s'a născut la 28 August 1749 în orașul Frankfurt pe Main, din părinți burgheji. Tatăl său, consilier împăralesc, era un om chibzuit, foarte rece și sever, dar și foarte instruit, iar mama sa complecta tocmai ce nu avea tatăl său; era o femeie desăvârșită, sănătoasă, bună, blândă și cu inima

caldă. Tatăl se ocupa cu instrucția micului Iohann, dându-i tot ce credea el că va fi spre folosul viitor al copilului său, iar mama sa îl adormea în povești cari-l transportau în lumea închipuirii, îl strângea la inima ei caldă, îl mângâea cu dragoste și blândeță. Copilul creștea împletindu-și sufletul său din virtuțile și calitățile părinților săi. Bun, sânguitor, neastâmpărat în a răsfoi bibliotecile, neîmpăcat până nu vizita atelierele de pictură pentru a admira tablourile frumoase, prieten cu ori și care, dar mai ales cu cei din vr'o trupă de teatru. Copilul Iohann arăta în germene pe viitorul dramaturg. La 16 ani se duce la Leipzig pentru a urma acolo studiile de drept. Nu se dă în lături de la petrecerile lumii, ci li se dă cu totul, lucru care a făcut să i se sdruncine sănătatea, dar sub îngrijirea bunei sale mame și-o recapătă și pleacă acum către vestitul Strassburg să-și continue studiile. Aici începe să studieze alături de drept și poezia. Tânărul Iohann, se schimbă nu mai este cel de la Leipzig, ci devine serios, matur ca și prietenii și colegii lui de universitate, unde erau la studii cu el, oameni de talia lui Herder (1744-1803 scriitor, critic și filosof german, important îndrumător al poeziei germane, culegătorul poeziei populare „*Stimmen der Völker in Liedern*“ etc.) Aici la Strassburg el mai studiază medicina și științele naturale, dar tot aici neastâmpăratul Cupidon face ca inima lui bună să fie rănită de săgeata fata preotului din Sesenheim. Chinurile dragostei crescând, suferințele dulci dar crude ale iubirii sale îl face neastâmpărat. Se naște în sufletul lui dorința de a împărtăși și altora suferințele lui chinuitoare și scrie cu multă căldură, cu multă finețe și observație interioară, romanul său care îl face celebru „*Die Leiden des Jungen Werther*“ (Suferințele tânărului Werther) la 1773 după ce cu un an mai înainte la 1772 scrisese „*Goetz von Berlichingen*“ dramă cu conținut național. Chinurile dragostii nu-i îngăduie să stea, pleacă la Frankfurt, apoi la Wetzlar unde își termină dreptul, apoi la Darmstadt, până când ducele de Weimar Carol August, îl cheamă la curtea sa unde se duce, trăind de acum într-o societate foarte selectă. Aici la Weimar vine la 1778 Wieland (1733 — 1813 poet german, fost profesor la universitatea din Erfurt, reprezentant al literaturii clasice germane alături de Lessing, Klopstock, Herder și poezii din „*Göttinger Heimbund*“, iar la 1787 și poetul Schiller (1759—1805) ce-

lebru poet german, cel mai bun prieten a lui Goethe. În această societate de invidiat Goethe trăește mereu în Weimar, consacându-se mai mult studiilor sale literare și științifice, dar neuitând a face din când în când și eșiri în domeniul politic, fiind acum sfetnicul ducelui, arătându-și puterea de muncă și capacitate în dezvoltarea universității din Iena. Nu părăsește niciodată Weimarul, doar numai când se duce în călătoriile sale științifice în Italia prin munții Alpi, în Elveția și Franța. Notează, studiază, face cercetări în domeniul științelor. El arată că floarea nu e decât frunze modificate, creiază termenul „Morfologie” etc. Publică una după alta operele sale literare „Ifigenia din Taurida” 1787, „Torquato Tasso” și prima parte din „Faust” 1790. În 1794 apare „Amicii de ucenicie a lui Wilhelm Meister” iar cu trei ani mai târziu revoluția inspiră lui Goethe poema sa „Herman și Dorothea”. E în culmea gloriei; e mereu sărbătorit pentru talentul și munca lui.

Dar șarpele geloziei nu-l uită, are dușmani cari nu-i iartă strălucirea lui în dauna lor, îi atacă, le răspunde, îi birue și își face drum tot mai strălucit. Napoleon după ce vorbește cu Goethe zice: „iată un om”.

Se urcase în înălțimile olimpului, în lumina de care nu se bucură ori și care muritor, parcă uitase cuvintele creatorului „țărână ești și în țărână te vei întoarce”. Incepu să simtă în oase petrificarea pe care o aduce bătrânețea, nori plumburii vin din când în când să astupe gloria și lumina celui ce se tot urca. La 1805 moare prietenul său Schiller, care îi aduse cea mai mare supărare, la 1809 se lasă de ori și ce preocupare politică și de guvernământ. La 1829 moare și protectorul său ducele August, lucru care-l făcu pe Goethe să se retragă în liniștea pregătirii pentru calea cea lungă. Bătrân, întreg la minte, cu facultățile mintale coapte, el muncește mereu pentru a da în forme cât mai încăpătoare sbuciumarea sufletului său. Și reușește ca la 1831 după o muncă și studiu de 60 de ani să dea și ultima parte din opera sa „Faust”, căci prima parte apărură la 1790. Sfârșitul îi încoronă opera.

După un an la 1832 Martie în 22 în urma unei ușoare suferințe el își dădu obștescul sfârșit având pe buze ultimile cuvinte „Lumină, mai multă lumină”. Așa s'a sfârșit cel mai mare poet al Germaniei în mijlocul contimporanilor săi care nu voiau să creadă că „el” poetul a murit și într'adevăr, în încă-

pășinarea contemporanilor, a nu crede moartea lui Goethe, ei aveau dreptate. Goethe e în operele lui, operele lui sunt în lume și vor fi cât va mai dăinui viață în om.

Trecând acum la partea a doua a „operei poetului“ Goethe, de la început vroiam să cer ertare și să previn pe onoratul cititor, ca să nu-și facă idee de opera poetului după scrisul meu. Nu. Nu sunt și nu voi fi eu acela care să dau o lămurire dreaptă asupra operei marelui poet Goethe; vreau doar atât să prind atenția și să o îndrept către opera scriitorului, gândurile mele sărace nu le-am voit de cât ca săgeți indicatoare. Atât. Opera poetului Goethe e în el, în epoca lui. Trăește în societatea lui Schiller, Herder, Wieland și Klopstock.

Ideile prietenilor lui vor avea influență asupra operei lui. Trăește în perioada a doua de înflorire a literaturii germane dintre anii 1748—1892. Sufere o mare influență ca și prietenii lui de la înaintașul lor Lessing 1729—1781, care în scrierea sa ce a făcut epocă în „Laokoonul“ său 1766, încearcă și reușește a stabili limitele și deosebiriile dintre pictură și poezie, dând norme și limitând atât domeniul poeziei cât și al picturii. Această influență se resimte și în opera lui Goethe căci el lucrează sub imboldul și conducerea estetica lui Lessing din Laokoon.

În toată opera sa Goethe se exprimă foarte clar, găsind cuvântul corespunzător conținutului său sufletesc. Nimic de prisos, cari să îngreueze. Bogăția sufletească și-o toarnă în imagini cari te atrag, te înlanțue și te stăpânesc cu putere.

„Die Leiden des Jungen Werther“ (Suferințele tânărului Werther) romanul lui Goethe în formă de scrisori, a obținut și va obține un mare succes. Durerile dragostei tânărului Werther care iubește și este iubit sunt cunoscute tuturor. Sfârșitul tragic al amantului disperat a stârnit multe regrete, a stors multe lacrimi, și influența acestui roman pasional a fost considerabil nu numai asupra literaturii germane sau europene, ci chiar asupra moravurilor secolului al 18-lea¹⁾. Nu mai vorbim de poema sa „Herman și Dorotheia“ unde se descrie minunat frumusețile naturei, viața de țară, cu sentimentele iubirii curate și adevărate. Este o poemă înălțătoare prin conști-

1) Les souffrances du jeune Werther, ed. Nilsson pag. 6 Paris.

nutul său moral prin bogăția și coloritul descrierilor. Opera sa neperitoare, pe lângă poeziile lui frumoase este și va fi tot „Faust”. Dramă în adevăratul înțeles al cuvântului. La ea Goethe a lucrat până la 1831 punând în joc toată experiența lui de om și puterea de descriere și talent al geniului său. Se ridică din cadrul legendei, la o concepție general omenască, despre rosturile vieții și a lumii. În ea e lupta între credință și știință, între pornirea senzuală și spirituală a omului, între realitatea imperfectă și idealul neatins. Faust este omul însetat de dorul cunoașterii absolute și deaceia el străbate toate domeniile științei fără a găsi mulțumirea visată. Nici chiar magia nu-i folosește la nimic. Și atunci zice „Ich sehe, dass wir nichts wissen können (și văd, că noi nu putem să știm nimic). Vrea să se omoare bând otravă dar tocmai atunci sună clopotele Invierii Mântuitorului cari îl transportă pe Faust în anii copilăriei cu credințele ei fermecătoare. Încearcă să-și reclădească în sufletul sbuciumat credința în Dumnezeu. Dar îndoiala din nou îl cucerește.

Sufletul său se apropie de dracul ce e prefăcut în câine, cu formule magice îl transformă în chipul unui scolastic cu numele Mefisto cu care face contract iscălit cu sânge că în schimbul sufletului său, Mefisto îi va da fericirea. E purtat zadarnic de Mefisto prin diferite locuri și poziții, fericire nu vine, nici chiar în poștele animalice și josnice, în seducerea Margaretei nu-și găsește fericirea.

Crimele isvorâte din păcatele trupului vin una după alta, omoară pe mama Margaretei, apoi pe fratele ei Valentin și în cele din urmă fuge și de Margareta. Ea își omoară copilul, fruct al dragostei cu Faust, este închisă și când Faust împins de remușcări încearcă să o scoală din temniță, ea moare. O voce din cer îi aduce ertarea pacatelor ei pentru căința făcută. Faust e luat de Mefisto. Aici se termină partea întâi din Faust. În partea a doua a operei, Faust e luat de Mefisto și e purtat prin alte peripeții și epoci, e dus la viața de curte, la viața de stat, la viața finaneiară, în lumea clasică cu idolul ei de frumuseță (Helena) în lumea artei. Dar nimic nu-l mai mulțumește, nimic nu-l mai face fericit, de nicăieri nu poate sufletul lui să sloarcă ce dorea. Numai activitatea practică „fapta” îl salvează, în muncă pentru alții își găsește el potolirea svârcolirilor sale nesfârșite. În clipa aceea sufletul lui Fau-

și se eliberează de trup și e luat de Mefisto potrivit contractului, dar din ghiarele lui îl iau îngerii proclamându-l nemuritor cu aceste cuvinte: „Cine să străduiește mereu în viață, acela e mântuit“¹⁾. Iată în rezumat conținutul marelui capodopere Faust. Nu este nevoie de comentariu pentru a arăta ideea înaltă din această operă. Cine vrea într'adevăr să treacă prin sbuciumul sufletesc al lui Faust să-l încerce a-l citi. Gândiți-vă acum la această idee veșnic omenească, neconținut chinuitoare, în a ști și a fi fericit, dezvoltată și rezolvată în Faust cu puterile de pătrundere pe care le are poetul Goethe cu descrierea sa minunată, cu stilul său ales și corect și veți vedea măreția operii lui Goethe.

Acest poet care parcă nu a avut margini în a dori și a gândi, el care a scrutat cu mintea lui toate domeniile pentru ași potoli setea de a ști, a spus cuvânt drept și adevărat și de atunci de multe ori repetat, nu însă totdeauna observat că „cea mai mare fericire a omului cugetător este să cerceteze ceea ce se poate cerceta și să stimeze ce nu se poate cerceta“²⁾. El marele poet și-a dat seama până unde poți merge și cari îți sunt limitele de cunoștință. Opera lui este vastă, ideile sunt înalte, deaceia se explică și marea sa răspândire mai în toate limbile culte ale Europei. E tradus, e citit, și comentat neconținut, e admirat totdeauna pentru frumusețile stilului, e neînțăles de multe ori pentru ideile lui înalte și simbolismul lor. La noi în România a avut mare influență chiar de la început și a fost un bine pentru noi, căci noi pe vremea lui eram abea la începuturile literaturii noastre. Ideile lui estetice au fost conducătoare multor autori de ai noștri, iar scrierile sale, romane, poezii au fost luate de model pentru a fi localizate și la noi. Cine vrea să cunoască mai în amănunt această influență să citească lucrarea D-lui Ion Gherghel „Goethe în literatura română“, Imprimeriile Statului Buc. 1931, (din publicațiile Academiei Române) și va vedea ce a făcut Goethe pentru noi. Aceste rânduri să fie ca un omagiu de pietate pentru memoria marelui poet, acum când cei adunați la Weimar, reprezentanți a toate neamurile, comemorează o sută de

1). Enciclopedia Minerva pag. 438).

2). I. Simionescu, Oameni aleși p. 49.

ani de la moartea aceluia, a cărui ultime cuvinte i-au fost „Lumină, mai multă lumină“.

*

* .

Știința ta să nu o crezi
Că, poate vine de la tine
Nu poți viață să creezi,
Ci viața tot din viață vine.

Ochiu de n'ar fi de raze plin.
Cum s'ar uita la soare ?
De n'ar fi'n noi ceva divin,
Spre cer privire-am oare ?¹⁾

Preot PFTRU V. PRALEA

Păușești—Iasi

Constituirea Adunării Eparhiale

— Dare de seamă —

Potrivit prevederilor art. 9 din Lege și art. 132 și 134 din Statutul legii pentru organizarea Bisericii Ortodoxe Române cum și a dispozițiilor Sf. Sinod No. 184 din 21 Ianuarie a. c., în urma alegerilor făcute, s'a convocat Adunarea Eparhială a Arhiepiscopiei Iașilor, în ședință de constituire și sesiune ordinară în ziua de 27 Martie a. c.

La orele 9 dimineață, membrii Adunării sunt prezenți la Mitropolie unde P. S. Vicar înconjurat de un sobor de preoți săvârșia sf. Liturghie.

După cuvenitul serviciu divin de invocarea Sf. Duh, la orele 10^{1/2} I. P. S. Mitropolit împreună cu noii membri aleși trec în sala de ședințe a Adunării Eparhiale unde urmează ordinea de zi, dinainte stabilită.

I. P. S. Mitropolit Pimen deschizând ședința salută pe membri aleși pe un nou period de activitate de 6 ani. I. P. S. Sa arată rosturile acestor corporațiuni bisericești în viața noastră religioasă, aducând mulțumiri vechii Adunări care a dus lucru la bun sfârșit. Vremurile grele prin care trecem, provocate de criza financiară-economică și mai ales din cauza crizei morale, incumbă tuturor celor chemați să se intereseze de viața Bisericii și Neamului nostru, o unire desăvârșită, lăsând orice interese personale la o parte, pentru a putea stăvili și înlătura pericolele ce ne amenință zi de zi. Problemele bi-

*) „Goethe în Literatura română de Ion Gherghel, pag. 122.

sericești sunt în acelaș timp probleme vitale ale Neamului. Dușmanii Neamului lovesc în Biserică, ca prin slăbirea ei să surpe temelia Statului. După omagiul adus M. S. Regelui, în care timp întreaga Adunare în picioare ovaționează, se intră în executarea ordinei de zi.

Se aleg doi secretari din sânul Adunării pe Pr. Const. Matasă și Dl. C. Moscu care să redacteze procesul verbal de constituirea Adunării.

D. M. Sadoveanu cerând cuvântul, spune că a rămas foarte surprins când i s'a adus la cunoștință de unele aranjamente făcute între reprezentanții clerului și un oarecare partid politic. Viața noastră—spune D-sa—se mișcă pe două planuri: unul material și altul spiritual. Dacă pe planul material se întâlnesc interesele personale sau ale organizațiilor politice din care oamenii fac parte, pe planul spiritual trebuiesc toate înlăturate. Biserica reprezintă instituția spirituală a Neamului în care vorbesc moșii și strămoșii noștri. Pentru întărirea și prosperarea Bisericii toți, dar absolut toți, sunt obligați a-și uni forțele în dragoste. Ura și invidia nu cadrează cu ființa acestei instituții divine.

D. Victor Iamandi, răspunde că D-sa și prietenii D-sale fac parte dintr'o organizație politică care își are un program bine stabilit și de care ei trebuie să țină seamă. Această organizațiune politică a adus servicii reale, cum altele nu au adus Bisericii. Partidele politice au susținut totdeauna Biserica, pe care au considerat-o ca a Neamului. Astăzi, când prietenii *D-lui M. Sadoveanu* conduc destinele țării, ca oameni fără partid, Biserica a ajuns în o situație atât de rea cum n'a mai cunoscut în alte vremi. A înțeles—continuă D-sa—că sectarismul politic trebuie să fie înlăturat și a primit ca *Dl. I. Petrovici*, fost ministru, unul dintre cei mai irredutabili dușmani politici ai organizațiunii sale, să fie cooptat și trimis ca reprezentant în Congresul Național Bisericesc. Nu înțelege însă să cedeze de dragul și la sugestiile fiecăruia.

D. Sadoveanu. Dacă se vor efectua alegerile reprezentanților din sânul Adunării noastre eparhiale așa după cum le voiți Dv. nici un prelat nu le va da binecuvântare.

Dl. Iancu Zippa. Nu înțelegem să fim terorizați. Pe *Dl. M. Sadoveanu* l'a apucat durerea de interesele bisericii când se știe că D-sa este președintele unei societăți clandestine.

Dl. M. Sadoveanu. Sunt un pravoslavnic creștin !

De oarece încep discuții aprinse *I. P. S. Mitropolit* intervine pentru împăciuirea spiritelor. Atrage atențiunea că la sfânta slujbă au auzit cu toții, cum Mântuitorul a spus ucenicilor săi ; „Pace vouă“ ! Intre membrii Adunării, ca și între toți creștinii, trebuie să domnească pacea și unirea prin dragostea propovăduită de Domnul Hristos. La auzul cuvintelor *I. P. S. Mitropolit* se produce o liniște profundă în sala de ședință.

Dl. Os. Racovitză, cerând cuvântul, arată că dacă cineva este nemulțumit, să voteze cum va voi și scrutinul va decide. Liber este fiecare să-și scrie pe buletin pe cine voește.

Dl. C. N. Ifrim cere să se găsească o soluție care să împăciuiască pe toți, căci numai prin unire se pot satisface interesele bisericii.

Dl. Gh. Tomaziu, arată că organizația politică din care face parte, nu a înțeles să susție numai interesul ei. Susținerea d-lui I. Petrovici—de altă culoare politică—este o dovadă eclatantă, că întâiu au fost luate în seamă interesele bisericii.

Pr. V. Iordăchescu prof. univ. explică cum s'a ajuns la o înțelegere în vederea promovării intereselor bisericii. *P. C.* Sa spune : Nu voi fi acuzat că fac parte dintr'o organizație politică, și chiar dacă aș face parte, situația mea și haina pe care o port mă obligă să apăr interesele bisericii mai întâiu. Am căutat ca să pot împăciui toate partidele politice intrând în sânul Adunării, reprezentanți din toate partidele. Rezultatele le știți și vedeți fiecare.

Preoșimea, pentru a apăra interesele Bisericii, ai căreia slujitori sunt, formează un bloc, indiferent de culoarea politică, ee ar avea-o unii din ei. Ca interesele preoșimii să fie satisfăcute, am căutat toate soluțiile posibile. Am ajuns la cele stabilite. Recundesc că nu am atins idealul, dar sunt mulțumit, că în fața realităților de care trebuie să ținem cont, am ajuns la ceea ce știți cu toții. Am căutat să exclud politica. Veți înțelege cu toți că lucrul nu e ușor și dacă am realizat ceva, —accentuiez nu o realizare completă—apoi acest lucru înseamnă mult de tot.

Mai iau cuvântul D-nii Prof univ. *Hudiță*, dr. *Har. Vasiliu*, *V. Prelipceanu*. *V. Tempeanu*.

I. P. S. Mitropolit arată că această discuție amplă indică fiecăruia situația în care ne aflăm și declarând discuția închisă anunță că trebuie să se procedeze la vot.

Dl. M. Sadoveanu părăsește sala.

Li se împart membrilor buletinele de vot.

Înainte de a începe votarea *Dl. Gh. Tomaziu-Dorohoi* amintește Adunării Eparhiale, că anul acesta *I. P. S. Mitropolit* a implinit 30 ani arhipăstorie. Senatul țării a sărbătorit acest mare eveniment într'un mod deosebit. Noi ca moldoveni și păstoriți ai *I. P. S. Mitropolit* aducem omagiile noastre și rugăm pe Dumnezeu să vă dea încă mulți ani ca să conduceți destinele biserici moldovene cu aceeași pricepere ca și până acum.

Pr. Val. Iordăchescu aduce omagiu *I. P. S. Mitropolit* în numele preoțimei.

I. P. S. Mitropolit vădit emoționat mulțumește oratorilor de cuvintele frumoase ce i s-au adresat. *I. P. S.* declară că nu a urmărit niciodată decât progresul bisericii. Mitropoliții *Varlaam*, *Veniamin Costache* i-au fost călăuza în conducerea Mitropoliei Moldovei. În cei 23 de ani de când conduce Arhiepiscopia Iașilor de multe ori a fost chemat să ocupe scaunul de primat din București. A înțeles că odată legat prin voia lui Dumnezeu, de scaunul Mitropoliei Moldovei, aici să rămâne. Amintește cum marele Rege *Caroi I.* spunea, că „Dumnezeu a voit ca *I. P. S. Mitropolit Pimen* să fie în capul bisericii moldovene spre binele Biserici întregi și a Țării“. Dacă am făcut ceva bun vor spune urmașii noștri. Meritele nu sunt numai ale mele continuă *I. P. S.* Sa, ci și ale iubitei mele preoțimi, căci am înțeles că totdeauna să fiu înconjurat de cei mai distinși preoți ai Biserici noastre strămoșești.

După terminarea acestei entuziaste manifestări omagiale începe votarea.

La despuierea scrutinului, din totalul voturilor exprimate în număr de 53 (două din aceste au fost albe) au fost declarați aleși după cum urmează :

Congresul Național Bisericesc

Membrii clerici : *Pr. Valeriu Iordăchescu* 46 v., *Pr. Gh. Niculea* 37 v..

Supleant ; *Pr. Furtună* 36 v.,

Membrii mireni : *D-nii Victor Iamandi* 36 v., *Ioan Petrovici* 37 v., *C. Sturza* 34 v., și *L. Mrejeru*. 35 v.

Supleanți : *D-nii I. Bârliba* 34. v. și *I. Romanescu* 36 v.

Consiliul Eparhial **Secția Administrativă.**

Membri : Pr. Cic. Iordăchescu 51 v., Pr. I. Țincoca 48 v., Pr. C. Matasă 50 v., Pr. Alex. Simionescu 45 v., Pr. Filipeanu 41 v.

Supleanți : Pr. N. Oniceanu 45 v., Diac. Dr. Ilie Gheorghiiță 46 v., Pr. C. Constantinescu-Hârlău 45 v..

Secția Culturală

Membri clerici : Pr. Const. Nonea 51 v., Pr. Constantin Munteanu 38 v..

Supleant cleric : Pr. I. Ionescu—Belcești 48 v..

Membri mireni : C. Iancu 41 v., V. Ghiorghiiță 39 v., T. Cumpălă 36 v., R. Bălănescu 37 v.

Supleanți mireni : C. Doroftei 45 v., și V. Tempeanu 28 v.

Secția Economică

Membri clerici : Pr. N. Hodoroabă 48 v..

Supleant : Pr. C. Posa 46 v..

Membri mireni : Gh. Tomaziu 41 v., I. Zipa 39 v., N. Storianovici 38 v., D. Răutu 35 v..

Supleanți : N. Maxim 33 v., Val. Petrovici 34 v..

Consistoriul Spiritual

Membri : Pr. C. Roșescu 47 v., Pr. Gh. Tudorache 41 v., Pr. M. Ionescu 48 v..

Supleanți : Pr. M. Grigoraș 45 v., Pr. Gh. Constantinescu-Ștefănești 39 v..

Consistoriul Apelativ

Membre : Pr. Gh. Petrovanu 47 v..

Supleant : Pr. M. Zăhărescu. 47 v.

I. P. S. Mitropolit, după cunoașterea rezultatului scrutinului și declararea noilor aleși, urează spor la muncă și dragoste pentru Biserică și Neam noilor disignați în diferite resorturi ale corporațiunilor bisericești.

Dl. *Gh. Tomaziu* cere cu insistență I. P. S. S. Mitropolitului Pimen ca pământurile bisericești prisositoare să fie arendate de către preoți mai ales avându-se în vedere situația ma-

terială precară a preoților. Preoții vor plăti arenda ca ori care alți, după evaluarea locală.

In acelaș sens vorbește *Pr. Tudorache*.

I. P. S. S. Mitropolit se declară de acord în această privință

Pr. Val. Iordăchescu face un călduros apel la toți Membrii Adunării cari sunt deputați în parlament ca ori când vor fi interesele preoției în joc să fie susținute. P. C. Sa fiind ales în două locuri optează pentru locul dela circ. Toma Cozma, rămânând vacant locul de la Fălțiceni.

I. P. S. Mitropolit propune și Adunarea întreagă aprobă cumpărarea unui Sf. Epitaf lucrat artistic numai în fir, de călugărița Agapia Roșca, dela Mănăstirea Vărativ. Suma de 100.000 lei va fi achitată în 2 ani.

I. P. S. Sa declară ședința de constituire închisă și anunță că ședințele ordinare se vor ținea la Sf. Mănăstirea Neamț în Duminica a 5-a după Paști sau în altă Duminică următoare aceștia.

După terminarea ședinței de Constituie — la ora 5 fără un sfert — a avut loc un banchet în palatul metropolitan. Aici au luat cuvântul Dl. Victor Iamandi și *Pr. Cic. Iordăchescu* Prof. Univ., cărora, *I. P. S. Mitropolit Pimen* le-a răspuns.

La orele 6 p. m. s'au despărțit membrii adunării.

Spectator

Suntem atenți ?

Zile grele începem să trăim noi preoțimea. Ofense chiar din partea miniștrilor, subțiere a legăturilor fiilor noștri duhovnicești cu altarul la care ne împărtășim, ba chiar a fiilor noștri trupești, care după ce se văd sburați din culcușul unde au fost hrăniți și crescuți în mireazmă de rugăciune și tămăie se poartă cu indiferență față de biserică, față de preoți, ba pe unele locuri, fără studiu serios se leagănă între indiferență și ateism. Și noi la rândul-ne — de sus până jos — nu ne solidarisăm, ba ce este mai discorajant, păstrăm prietenie cu vrăjmașii declarați ai bisericii — ateii, francmasonii, indi-

ferenții și cu politicianii, care nu recunosc bisericii nici un rost, nici un rol și când au ocazie se repăd asupra ei cu necruțătoare și revoltătoare reduceri de personal, salarii, burse, ajutoare, etc. Săptămâna trecută ni-a fost și mai amară: doi preoți — unul ortodox și altul unit — au fost ofensați de ministrul finanțe, aflător nu la prima butadă împotriva clerului, recte bisericii și *toți* tăcem. Să întorci fața "dreptă", când te lovește pe cea stângă este evanghelic, dar Mântuitorul adaogă: „rugați-vă pentru cei ce vă prigonesc”. Să ne rugăm pentru ei lui Dumnezeu, M. S. Regelui, Primului Ministru și M. S. Poporului este o obligație. Alt fel cu ce să ne împlânzim fiarele, iar în această reacție cine ne conduce?

Față de aceste triste stări de lucruri mintea sănătoasă îți dictează anumite și hotărâte măsuri: a) *Să ne sezizăm* până la unul de aceste amaruri și greutăți, care apar așa de pronunțate în viața bisericii ortodoxe române tocmai când a venit fericita autonomie. Acest fruct are țepi tare ascuțiți și usturători. b). *Să strângem rândurile*; aceasta să fie un imperativ căruia să subordonăm ambițiile, interesele streine de biserică și corpul preoțesc și chiar dihoniiile familiare, c) *Să dăm bucuroși*. constrângându-ne chiar, abonamentul ziarelor și revistelor, care s'au pus în slujba cauzei noastre ca Viitorul d-lui Boroianu, Calendarul, Glasul Monahilor, Raza, ș. a., cotisații asociației g-le a clerului și societăților de ajutor reciproc. d). Să scrim pe frontispiciul activității noastre: „Cine nu-i cu mine, împotriza mea este,” cuvintele Mântuitorului și subțind relațiile cu perversii, vicioșii, speculanții, șarlatanii de tot soiul, fariseii politici, să le întărim cu acei intelectuali. care se devotează bisericii ortodoxe, care sufletește se simt legați de ea, iar mai ales cu poporul. *Trebue* să facem tot ce știm și învățăm ca să ne împrietenim cu poporul până la iubirea fanatică a noastră de el și a lui de noi. Iubirea poporului ne va fi scut și garanția situației noastre morale și materiale. e). Să eșim încetul cu încetul din partidele politice. Politica otrăvește și învrăjbește și nu ne procură un equivalent în beneficii morale și materiale nici pentru biserică, nici pentru noi individual (cel mult cozilor de topor). Prietenie față de toți, primire în casa oricui, sprijin politic nimănui. f). Asociația g-lă a Clerului să se închege în fiecare județ și dispozițiile comitetului județean să se execute fără abatere.

Astfel organizați, închingați cu hotărâre de luptă pentru biserică și noi, lăsând la o parte tot ce ne-ar stânjeni, cred cu tărie că vom birui. Iar dacă vre-o fatalitate ne-ar împedeca de a înțelege toate acestea și de a ni le impropria, vom deveni victimele noastre proprii și vom târî cu noi în groapă și ortodoxia. „Via se va da altor lucrători, care-i vor da roadele ei la vreme“. (Mat. 21. 41).

Econ. Ioan P. Țincoca

Cremațiunea

Se înțelege sub numele de „cremațiune“, metoda care constă în a incinera corpurile moarte, în loc de-a le pune în mormânt de a le înhumă urmând vechiului obicei.

După ardenții promotori și fanaticii ei partizani, cremațiunea ar avea astfel de avantaje asupra celorlalte feluri de înmormântare, că într'un viitor apropiat, ea le-ar înlocui.

La drept vorbind, ea constituie o primejdie pentru morală publică și mai ales o perfidă mașină de luptă contra bisericeii.

Este nevoie de-a fi examinată aici din toate punctele, cu toate că ea încă nu este uzitată de cât excepțional și că nu este susținută decât de o mână de sectari.

Tăcerea, încurajază pe cutezători și progresele sale; discuția este necesară și la timp.

Dela începuturile sale, cremațiunea, găsi creștini indiferenți dar nu ostili. Argumentele igienice pe care le ridicau susținătorii, nu înșelau presupunerile. Ea respectă toate credințele — vreau a spune abili apărători — și n'are nimic a face cu dogma.

Se observă totuși că biserica n'o aprobă, nu condamnă această practică, ea o ignorează. Unii pretind că ea e liberă; alții că ea nu e decât tolerată. — Indecisiunea de atunci avea rațiunea sa de-a fi; dar ea n'a servit decât dușmanilor credinței noastre. Ea este astăzi din fericire risipită prin declarațiunile pozitive ale Bisericeii, care condamnă definitiv cremațiunea.

1) Clerul trebuie a refuza rugăciunile publice, accesul în

biserică cadavrelor a acelor ce-au cerut incineratiunea pentru ei.

2) Un credincios nu poate cere incineratiunea cadavru-lui sau nici a altora.

3) Este interzis credincioşilor de-a aderă la nici o societate crematoare.

Noi am putea opri aici condeiul nostru, ţinând de învăţătura Bisericeii; dar credem mai demn de noi, mai de demn de credinţa noastră de-a arăta că acest metod—cremătiunea—bazată pe raţiune — care se inspiră din multiple argumente, înainte de-a fi condamnată de Sf. Scaun — este condamnat de ştiinţă.

Unul din preţinsele avantaje a noiei metode ar fi de-a diminua ori de-a suprima temuta contagiune a boalelor transmisibile ori epidemice — Ori, este evident că incinerarea multiplică cauzele infecţiunii. Pregătirile sale sunt mai lungi şi mai periculoase ca acele ale înhumăţiei. Ea cuprinde: 1) o autopsie completă, 2) punerea în sicriu — 3) transportul la cuptorul cremator, 4) scoaterea din sicriu, 5) punerea în cuptor şi incinerarea.

Această ultimă operaţie, care se face sub ochii familiei, oferă în general o durată de 3—4 ore, ea n'a putut fi executată vreodată în cel mai puţin o oră jumătate.—Operaţia aceasta a incinerării fiind prea lungă şi tot odată costisitoare, dă loc la un degajament abundent de gaze insalubre. Dar graţie unui dispozitiv ingenios şi prevăzător, hogeagul uzinei care primeşte aceste gazuri nu le redă direct atmosferei exterioare — un foc de cocs arzând, le interceptează pela jumătatea înălţimei — aprinzându-le în drum şi suprimând mirosurile neplăcute şi pericolul.

Incinerăţia nu este puţin contrară salubrităţii publice prin întârzierea pe care ea o produce în mod necesar arderei corpurilor, întârzieri care sunt apreciable în timp normal dar care depăşesc toate marginile în timpul epidemiei — Aici deci, apare cea mai serioasă pagubă a higienei. Incinerăţiunea nu este practică. — În 1884, savantul profesor Brouardel, vorbind în numele Consiliului de igienă şi salubritate, declară net: „Cremătiunea, teoreticeşte e bună; în practică imposibilă — periculoasă societăţii şi că nu este locul a o adopta“.

Cuptoarele actuale dela Paris — sunt abia capabile a opera 30 cremațiuni pe zi.

Cum vor servi ele în cazul unei mortalități extraordinare, când serviciul lor maximum nu răspunde decât la 50—60 cazuri? — Cum 5 ori 6 sute nenorociți care mor în zilele epidemiei vor fi incinerați imediat? Ce cantitate enormă de cuptoare va trebui a îndeplini această necesitate? În sânul unui oraș, contaminat și cuprins de această plagă omorătoare cremațiunea nu poate, după cum se vede, decât a creia o imensă încurcătură și o adevărată primejdie. În aceste triste împrejurări, pompele funebre încearcă dificultățile de-a înhuma simplu și repede morții; cum vor putea ele asigura lungile operații ale cuptoarelor? Numerosul personal necesar la un astfel de serviciu—să presupunem că e posibil a-l reuni—va cădea obosit în câteva zile și în curând ar fi insuficient ori scos din serviciu. Se știe că, în epidemii, nu e nevoie atât de medici cât de gropari, care în timpul cel mai scurt trebuie a face înhumarea.

Toată incinerarea trebuie a fi precedată, noi am zis de-o autopsie complectă pentru a înlătura exumațiile juridice. Nu este decât de-a observa că practica delicată a autopsiei și a expertizei este încredințată specialiștilor, că ea cere timp mult și că ea nu se va putea aplica decât la un număr mic de corpuri.

Se știe de-altfel importanța exumațiilor juridice — Ele îngreuiază câte-odată vinovații, dar adesea salvează pe nevinovați.

Cu arderea cadavrelor care distrug sărurile toxice și face să dispară alte otrăvuri, medicina perde rolul său, avantajele sale în căutarea crimelor, a otrăvirilor; asupra acestui punct medicii sunt de acord. — Cenușa corpurilor arse nu numai că nu pot fi de nici un ajutor justiției, dar poate foarte bine, adesea, a o rățăci.

Morala este de acord cu știința pentru a condamna cremațiunea.

E copilăresc, de-a nu vedea că partizanii cremațiunei n'au nici o grijă față de știință și nu agită de cât ura contra credinței. Ei sunt prea rari zgomotoși, dar au ca complici — nenumărați și adese înconscienți — pe toți acei pe care

nu i-a luminat această credință salutară / și că ideia morții îi urmărește prin spasmele ei bune și nemărturisite.

Lumea îngrozită de moarte mai ales în epidemii, când coasa nemiloasă a morții nu cunoaște repaus și distruge atâtea existenți în câteva ore.

S'a ținut socoteală de sentimentul popular și aceasta s'a exploatat cu abilitate ; s'a pretins că miasmele vătămătoare—datorite epidemiilor — sunt întreținute și propagate de cimitire, pe când cremațiunea singură are virtutea de a le distruge— Și publicul credul a fost cuprins într'un moment, de-un adevărat entuziasm pentru metoda nouă.—Ne grăbim de-a adauga că el și-a revenit repede, ascultând glasul higieniștilor autorizați, că cremațiunea oferă mai multe inconveniente și mai puține avantaje decât simpla înhumare.

Vom trata în capitolul următor importanța chestiune a cimitirilor.

Este adevărat, că regule precise trebuie a presida la organizarea și întreținerea cimitirelor și că uitarea ori neglijența acestor regule constituie o adevărată nenorocire pentru sănătatea publică. Discuțiunile prezente vor fi avut nu mai puțin folosul de-a atrage asupra acestui punct atențiunea savanților.

Cu aceasta — este incontestabil că înhumarea răspunde indicațiilor igienei ca și cerințelor moralei.

Cremațiunea, care se pretinde a substitui înhumarea — servește interesele liber-gânditorilor și nu a umanității.

Ea nu merită decât de-a fi îngropată sub greutatea condamnării a științei și a indifferenței publice.

Tradus din franțuzește din opera D-lui G. Surbled
„Morala în rap. cu Medicina și Higiena vol. 3.

Preot Nec. Negoită

Erbiceni—Iasi

Cărți și constatări

Psaltirea ed. Institutul Biblic al Bis. ort. române. Buc. 1931 și *Noul Testament* ed. Tip. Mon. Neamțu 1931, traduse de Episcopul Nicodem, starețul Mănăstirii Neamțu.

Aceste două, cărți au apărut la finele anului trecut. Prima ca ediție de probă a Sf. Sinod de la care for superior bisericesc are binecuvântarea. Nu conține numai psalmii ci și rugăciunile trebuitoare pentru citirea lor în biserică. Pe lângă aceasta este însoțită de un prolog în care sunt date lămurile asupra *Psaltirii* culese din Sfinții Părinți. Deci înarmată cu tot ce trebuie a fi utilizată la cultul divin și de un credincios.

A doua Carte „*Noul Testament*” e scos în ediția III cu oarecare mici revizuiți și cu un destul de bogat subsol în locuri paralele. Două cărți, ce în puhoiul traducerilor arbitrare a societății britanice sau anexele ei cornilesciene împinse credincioșilor noștri cu viclenie de către diferiți sectanți, înseamnă un stăvilă. Nu e locul aici a dovedi exactitatea traducerilor și frumusețea limbii în care e îmbrăcată pe românește învățătura divină. Ar fi și inutil. Garanția o prezintă cum nici un altul dintre traducătorii români P. S. Sa Episcopul Nicodem.

Dar ceea ce e de relevat, e duhul nepăsării de care suntem cuprinși. Cărți legate de ființa misiunii noastre sunt trecute sub tăcere. Vădit ne paște un blestem. Căci o parohie nu trebuie să se rezume numai la Sf. Evanghelie, Apostol și *Psaltirea* ce sunt legate de cultul divin în câte un exemplar. Și aceste în litere cirilice, inaccesibile credincioșilor.

O parte din credincioși cer astăzi ca, atât cât se poate, credința lor să fie explicită. Poate nu este un bine; dar se cere! Și atunci când nu li se recomandă de către autoritatea în drept, preotul, ce este bun, găsesc ei singuri: traduceri pervertite din oficinile protestante. Fără să-și dea seama de pericol ei le folosesc, ca pe urmă să-i dea de lucru preotului.

Căci traducătorii năimiți de străini au ei grija să dea explicațiile sumare ca să sdruncine ierarhia de drept divin. Un exemplu edificator e ediția Bibliei a Soc. Britanice 1924 (recte Cornilescu).

La toate locurile unde e vorba de episcopi; Acta 20, 28; Filipeni 1, 1; I Tim. 3, 2; Tit. 1. 7; 1 Petru 2, 25 traducătorul are destulă grijă să adnoteze jos: episcopi sau „pri-

vighetori". Unde e vorba de preoți. *Acta* 15, 23; *I Tim.* 4, 14; 5, 17; *Tit.* 1, 5; *Tit.* 1, 5; *Iacov* 5, 14; *I Petru* 5, 1; *tălmaciul anonim* induce explicația „sau bătrâni” deși cuvintele *presbiteros* ca și *episcopos* aveau acelaș înțeles în vechime cum sunt acelea de preot și episcop, astăzi. Preoții știu că e o deosebire fundamentală între un „bătrân” și un preot, și între un „priveghetor” oarecare și un episcop. Că un episcop, jurisdicțional, supraveghează și un preot poate fi bătrân, aceasta e altă treabă. Dar cum sunt redată aceste explicații se denaturează caracterul și ființa hirotoniei. Și aceste traduceri inundă satele. Și se plânge preoțimea că sectanții atacă ierarhia bisericească ? ! Cum să nu atace, când li-se dă scris negru pe alb? Dar dacă ar fi stârpite aceste traduceri tendențioase și neghioabe cu cele bune, cari prezintă din toate punctele de vedere garanția exactității și veracității, n'ar fi înlăturat un rău cu urmări atât de grave? Incontestabil.

Deacea, fără cuvinte înflorite și recomandări sentimentale, colegii preoții vor înțelege nevoia de a răspândi cât mai mult în popor **Psaltirea** și **Noul Testament** traduse de P. S. S. Episcopul Nicodem. Să încercăm și noi să punem odată zăgaz maculaturei traducerilor protestante et comp.

O fi și timpul...!

Semințe Evanghelice pentru Ogorul Domnului vol. I, trad. de Episcopul Nicodem după preotul rus Const. Stratilatov Tip. Sf. Mon. Neamțu 1932.

Un gol simțitor în biserica noastră e lipsa izvoarelor pentru predici. Nu toți preoții au darul să predice, deși datorită și bunăvoința o au. Scrierile răslețe în această latură sunt insuficiente pentru cerințele de astăzi. Prea Sfințitul Episcop Nicodem vrea să astupe acest gol prin o serie de 10 volume traduse, din care cinci de predici și cinci de conferințe, pastorală aplicată și literatură socială creștină. Fiecare volum va cuprinde 450-500 pagini. Primul a și apărut în condițiuni tehnice superioare conținând 75 cuvântări. Costul pentru abonați 80 lei iar la librărie 100 lei.

Materia tratată în acest prim volum e împărțită în trei mari capitole, după cele trei virtuți teologice: credința, nădejdea și dragostea creștină.

Primul capitol cuprinde cuvântări explicative a crezului, pe articole și a sf. Taine. Al doilea, tratează despre rugă-

ciune în genere, despre rugăciunea Domnească, cele nouă fericiri, despre faptele milosteniei. Al treilea capitol tratează explicarea celor zece porunci.

Ca lucrarea să poată apărea în număr mare și la timp e nevoie ca să fie un număr cât mai numeros de abonați și cititori.

Cui îi revine sarcina pentru răspândirea acestei lucrări în lumea credincioșilor? Fără îndoială că preoțimei.

Dar dacă nu e posibil, ca să fie răspândită în sfere cât mai largi, e datoria ca fiecare preot să se aboneze și să-și îmbogățească biblioteca, singurul auxiliar în misiunea lui. A'nu se trece cu vederea, că munca uriașă ce o depune P. Sfințitul Episcop Nicodem pentru binele bisericii în acest veac de dezinteresare, necunoscând nici zi de recreere, nici noapte de odihnă, pe tărâmul scrisului bisericesc, cere mai mult de cât o atenție admirativă din partea noastră, a preoțimei. Ni se impune concursul bănesc. Căci călugării, dela Neamțu, simpli cum sunt, dar credincioși, ei își dau obolul de muncă în învârtirea rotativelor tiparniței nouă și înghit destulă otravă dela culesul liierilor de plumb, în nădejdea că munca lor va firecunoscută ca vechilor lor înaintași de pe vremea lui Paisie, Neonil sau Veniamin Kostache.

La Mănăstirea Neamțu în direcția cărturărească nu se urmărește câștigare de arginți; ci răspândire de lumină și facere de bine. Atât !...

...Și e bine să se știe aceasta.

Pr. Const. Nonea

N. B. S'a trimis mai anii trecuți cărți în colportaj, ce nici până acum nu sunt achitate tipografiei. Și ea și-a investit capitalul pentru ca puținele cărți trimise să stea în pangar cu anii. Unde o sta răul? Eu cred că în nepăsare și neglijență. Și vom face o statistică ca să convingem pe toți cei ce ar fi de altă părere, ilustrând cu numele și pronumele, parohia și județul, celor ce se simt bine în a lăsa obligațiunile ce li se incumba, baltă !

C. N.

Retipărirea cărților de ritual

Consiliul Central Bisericesc

No. 2490

Inalt Prea Sfinte,

Pentru a răspunde nevoii mult simțită în ultima vreme, de a se retipări cărțile de ritual, deoarece vechile edițiuni, pe de o parte sau epuizate, iar pe de altă parte nu corespundeau scopului, introducându-se în ele o limbă nereală, stricală, iar altele fiind tipărite cu literă chirilică, am luat măsuri ca Tipografia Cărților Bisericești să retipărească aceste cărți începând cu cele a căror lipsă era mai mult simțită, luându-se de bază în ceea ce privește textul cărțile dela Mănăstirea Neamț, cu o atât de frumoasă limbă populară, arhaică pe care nici cei mai buni prozatori ai noștri n'au schimbat-o în edarea vieții mai multor sfinți.

Cu o muncă intensă și investindu-se un capital de circa 20 milioane lei, s'a putut tipări până acum în condițiunile tehnice superioare, impuse de natura lor, câteva cărți din cele mai importante și indispensabile pentru ritual, cum sunt: Mineele pe toate lunile, Liturghierul, Evhologhiul, Penticostarul, Triodul, etc.

Pentru ca lucrul să poată deveni folositor în fapt și pentru a putea fi continuat, este nevoie să întreprindem o acțiune cât mai intensă ca parohiile să cumpere aceste cărți pentru trebuințele lor, procurându-și-le fie direct, pe comptul parohiei acolo unde veniturile le permit, fie prin credincioși, care să fie îndemnați și stimulați de preoți ca să dăruiască bisericii cărțile de care are nevoie.

În felul acesta se va face un lucru cu îndoit folos; bisericile vor avea cărțile necesare pentru ritual în bună stare de întrebuințare, iar noi vom putea continua lucrul început, deoarece Tipografia Cărților Bisericești, scoțându-și capitalul investit până acum, îl va putea întrebuința pentru noi tipăriri.

Vă rugăm deci Inalt Prea Sfințite, să binevoiți a iniervenți pe lângă parohii în sensul de mai sus, îndemnând în deosebi pe P. C. Preoți să facă apel la credincioșii mai înstăriți și cu

tragere de inimă pentru biserică să procure și să doneze bisericilor cărțile de ritual necesare.

Primiți, vă rugăm Înalt Prea Sfințite, ale noastre întru Hristos îmbrățișări.

Președinte

Patriarh, MIRON

Consilier Referent, V. Reuș

P. S. Catalogul cărților cu indicarea prețului se găsește pe coperta revistei Sf. Sinod „Biserica Ortodoxă Română”.

Chestiunea taxelor de cult

Sfântul Sinod No. 430.

ÎNALT PREA SFINTE,

Ministerul Instrucțiunii și Cultelor cu adresa No. 26132 | 2720 | 932, ne roagă să luăm măsuri contra abuzurilor ce fac unii dintre preoți de pe întreg cuprinsul țării prin faptul că, cer și impun credincioșilor taxe exagerate, pentru diferitele slujbe religioase la care sunt chemați, abuzuri semnalate de Inspectoratul Jandarmeriei cu adresa No. 230 | 932, pe care V'o înaintăm în copie, anexat acestei adrese.

Aducându-Vă la cunoștință aceste abuzuri, care duc la slăbirea sentimentului religios și la risipirea turmei pe care o pândește din toate părțile pericolul sectar, cu frățească dragoste avem onoare a Vă ruga să binevoiți a Vă îndrepta toată atenția asupra acestor fapte necugetate ale unora dintre preoți, luând cuvenitele măsuri contra acelor ce le săvârșesc, iar pentru preîntâmpinarea lor pe viitor, punând în aplicare hotărârea luată de Sf. Sinod pe această chestie, în ședința sa dela 6 Iunie 1930 și comunicată P. S. Voastre, cu adresa Noastră No. 446 din 24. VI. 1930.

Primiți Vă rugăm Înalt Prea Sfințite, ale Noastre întru Hristos frățești îmbrățișări.

Președinte,

Patriarh, MIRON

Director, Indescifrabil.

Sfântul Sinod No. 446/1930.

INALT PREA SFINTE,

Cu frătească dradoste avem onoare a Vă aduce la cunoștință că Sf. Sinod în ședința sa dela 6 Iunie a. c. discutând asupra posibilității de a fixa un regim general de taxarea a serviciilor bisericești din întreaga țară și găsind că serviciile prestate de preoți credincioșilor sunt recompensate din partea acestora prin danii, *ofrande benevole*, și deci nu suferă epitetul de taxe; având în vedere că dacă s'ar fixa astfel de taxe pentru serviciile bisericești, poate că s'ar ajunge la o desarmenie între păstor și păstorii, a hotărât următoarele:

1). Sf. Sinod nu poate fixa un regim de taxare pentru serviciile preoțești din întreaga țară.

2). Eparhiile prin consiliile eparhiale au latitudinea de a stabili, potrivit împrejurărilor locale quantumul ofrandelor pentru pentru serviciile prestate de preoți, îndrumând în acelaș timp preoțimea să nu facă nici o silnicie pentru obținerea unor astfel de danii din partea credincioșilor, spre a nu cădea sub pedeapsa prevăzută de art. 26 și 50 din Regulamentul de procedură bisericească.

Vă rugăm deci, a lua act de această hotărâre a Sf. Sinod și a dispune luarea cuvenitelor măsuri, ca preoții să ia cunoștință de ea spre conformare.

Primiți Vă rugăm, Inalt Prea Sfințite, ale Noastre întru Hristos frățești îmbrățișări.

Președinte,

Patriarh, MIRON.

p. Director, Diacon Vintilă

C O P I E

după adresa No. 230 | 932 a Inspnctoratului Jandarmeriei

Avem onoare a vă aduce la cunoștință că pe întreg teritoriul al țării, diferiți preoți cer și impun să li să plătească taxe exagerate pentru serviciile religioase făcute credincioșilor.

S'au semnalat pe alocurea refuzuri de a face slujbe de bolez, cununie, înmormântare și chiar slujbe în biserică la sărbătorile Crăciunului, pentru motivul că nu li-s'a plătit cât au cerut sau nu au achitat dări bisericești.

Din această cauză credincioșii trec neconținut la dise-

rite secte religioase motivând că trebuințele lor de ordin sufletesc pot fi astfel satisfăcute fără nici o plată pe aceste vremuri de lipsă.

Inmulțirea sectelor și pe alocurea trecerea în masă a credincioșilor la asemenea secte, fiind o consecință directă a pretențiunilor bănești exagerate din partea preoșilor.

Vă rugăm a lua măsuri urgente de fixarea a unor plăți conforme cu posibilitățile locale ale credincioșilor, sau eventual a face recomandățiunile necesare, pentru micșorarea plăților exagerate, care duc la dezorganizarea Bisericii.

Inspector General al Jandarmeriei.

General (ss). Indescifrabil.

Pentru conformitate, Nic. Verzea

Plata impozitului global

SERVICIUL DE INVĂMÂNT LOCAL — IAȘI

No. 5890 | 932

Avem onoare a vă comunica mai jos, ord. No. 37822 din 16 Mart 1932 al Ministerului Instrucțiunii Publice, Cultelor și al Artelor, cu rugămintea de a fi adus la cunoștință celor în drept,

În conformitate cu dispozițiunile Ministerului de Finanțe, comunicate prin adresa No. 79624 din a. c. avem onoare a vă ruga să binevoiți a pune în vedere personalului acelei instituții ca la luarea salariilor pe luna Martie a. c. să îngrijească pentru plata impozitului global pe primul trimestru din ccest an (Ianuarie-Martie).

Recipisele de plata impozitului, înborderate, se vor prezenta pentru verificare la cererea salariului pe luna Aprilie 1932, cunoscând că, fără recipisele doveditoare de plata impozitului pe primul trimestru din a. c. nu se va ordonanța sau mandata nici un salar pe luna Aprilie 1932.

Dacă sunt persoane cărora nu li s'a făcut încă impunerea pe 1932, acestea vor plăti un acout din impozit, egal cu 1 | 4 din ceea ce a plătit în anul 1931.

Inspector Șef,

Alex, Băleanu

Șeful Secției Contabilității,

Stegar.

Circulara Sfintei Mitropolii No. 1172**Stărețiilor Mănăstirilor**

Vi se face cunoscut, că întrucât călugărul Savin Colescu din schitul Rarău a plecat fără învoirea superiorului încă dela 24 Noembrie 1931 fără a se mai reîntoarce, am dispus ștergerea lui din controale.

PIMEN

Consilier Referent, Pr. C. G. Vuiescu

RECENZII**Arhiereul Grigorie Leu Botoșăneanu**

1) Nu este al vostru a ști anii sau vremurile. Broșură în 30 pagini. Trei cuvântări ținute de P. S. Vicar Grigorie 1. la Prohodul Domnului, 2. la Înălțarea Domnului și 3 la înmormântarea Episc. Iacob al Hușilor. Cu un cuprins instructiv, pot fi folosite de C, Preoți și chiar în colportaj.

2) **Vedeți cum să umblați, cu pază.**—Broșură în 78 pagini împărțită în IX capitole, dă la iveală lucruri vrednice de cunoscut. Răsturnările și prefacerile vieții de azi ne înspăimântă; iar noi, preoțimea condacătoare, rămânem desorientați. Stiliștii organizați în trei centre puternice, sectanții se lădesc mereu. „N'ași vrea să fiu pesimist, însă realitatea mă înspăimântă“. Broșura de și frânturi din rapoartele întocmite de P. S. S. Grigorie, pe un ton de vădit sbucium sufletesc și de adâncă cunoaștere a pericolului ce amenință Sf. Biserică. Cătră sfârșit, P. S. Sa propune și măsuri de îndreptare vrednice de urmat. Broșura trebuie neaparat citită și impropriată de fiecare păstor conștient de menirea sfântă.

3) **Să stăm bine, să stăm cu frică, să luăm aminte.**—69 pagini. Tipografia Românească—Chișinău—Preț 40 Lei—Idealul creștinesc „fiți desăvârșiți“, nu poate fi ajuns din cauza valului de păcat; după ivirea imperecherilor sectare mai ales este nevoie să înțelegem rostirea Sf. Ap. Pavel: „deșteaptă-te cela ce dormi și te scoală din morți și te va lumina Hristos“ Biserica într'adevăr este eternă, însă idealul său apare desfigurat tocmai din cauza demoralizării și pogorârilor sufletești detestabile. așa încât eternitatea e înlocuită cu șubrezenia lu-

mească. Dar omenirea obosită peste măsură de greutatea păcatului, va găsi alinare numai în brațele Mântuitorului. Nevoie renașterea bisericii este, deși încă mare, și aceasta se va face, alegând, pregătind și renăscând mai întâi pe conducătorii și slujitorii ei. Să nu uităm că biserica e azi ceea ce au fost preoții ieri și va fi mâine ce-s preoți azi.

Cartea scrisă cu credință și foc dumnezeiesc, termină conchizând la trebuința ivirii unei școli noi și ca *Școala Teofilică*, care să dea cât mai mulți slujitori patriarhali și habotnici, ca preotul Găucu din Iași sau preotul Vasile din „Lunaticii” D-lui Tiberiu Crudu.

Se cuvine ca fiecare conducător de suflete să aibă, să citească și să înțeleagă cuvintele pline de adevăr rostite în această cârtică.

Pr. Gh. Ștefănescu
Stefănești-Botoșani

Parohii vacante

— *Parohia Mastacăn* jud. Neamț, compusă din satele Portărești, Balanu, Marginea și Nichid.

Are biserică parohială de zid în stare bună și filiale: în satul Balanu cu biserică construită de lemn și în satul Nichid, cu biserica construită din zid în stare bună.

Are pământ bisericesc 20 ha.

Casă parohială nu este.

Are 500 capi de familie.

— *Parohia Agapia* com. Filioara jud. Neamț vacantă prin demisia parohului pe 1 Ianuarie 1932

Are biserică parohială de lemn în stare bună

Se compune din 210 capi familie cu 852 suflete.

Are 12 Hectare pământ bisericesc.

Casă parohială nu este.

Parohia Călugăreni Jud. Botoșani, vacantă prin decesul preotului paroh.

Se compune din 2 sate; are o singură biserică, în stare bună.

Este Casă parohială și pământ pentru folosința personalului.

Are 342 capi familie.

Mulțumiri publice

D-l Constantin C. Găucă Controlor principal I C. F. R., fiul regretatului Prent C. Găucă, ca un bun creștin și distins fiu al vrednicului preot decedat a ajutat și ajută mereu biserica Sf. Vasile Tatarăși-Iași, în lipsurile ei.

Pentru repararea bisericii în exterior, instalarea luminii electrice și înzestrarea ei cu un rând de vestimente a ajutat cu suma de lei 33000.

În vremurile acestea grele de materialism feroce, fapta d-lui C. Găucă e cât se poate de frumoasă.

Domnia sa este de altfel în continuarea operei de ajutorare a bisericii. În anul 1919 tot Domnia sa, cu cheltuiala proprie a reparat biserica în întregime. Pentru aceasta a și fost decorat cu „Răsplata Munci pentru Biserică Cl. I-a”. Actele bune creștinești a D-lui C. Găucă merită toată atențiunea și mulțumirile noastre.

• * •

Se aduce mulțumiri publice soților Catinca și V. V. Bârșan din parohia Ștefănești sat, jud. Botoșani, care au contribuit la facerea unui acoperământ pentru Sf. Masă, cu suma de 2000 lei.

Deasemenea aducem mulțămiri publice și D-nei Anastasia Constantinescu maistră la școala primară de fete din Ștefănești, care împreună cu elevile au făcut frumoase cusături pe acest acoperământ.

• * •

Se aduce mulțumiri publică familiei Nelescu din Copou-Iași care a donat un rând de veșminte preoțești cusute cu fir în valoare de 16.000 lei pentru Bis. Sf. Gheorghe din Ștefănești. Deasemenea și enoriașilor parohiei care au donat un rând de veșminte în valoare de 8000 lei bisericii Sf. Nicolae Bădinji.

* * *

Advențiști reîntorși la ortodoxie

Advențiștii D. Avram cu soția—din Parohia Șteiănești-Tg.—s'au întors la dreapta credință primind sf. taină a pocăinței și comunicăturei; Duminică 1 Februar C. Pr. Gh. Ștefănescu le-a oficiat și sf. taină a nunței. Privesc cu regret în urmă și dau dovezi de vrednici creștini în viitor. D-zeu să-i binecuvânteze!

P. C. Preot al Porchie. Buhakuta.

Comuna

Județul *Fig. Beaur.*

PREȚUL 10 LEI

No 688 p. 1

ANUL VIII

IAȘI, APRILIE 1932

No. 4

MITROPOLIA MOLDOVEI

FOAIE OFICIALĂ A ARHIEPISCOPIEI IAȘILOR

A P A R E L U N A R

SUB CONDUCEREA SECȚIEI CULTURALE A CONSILIULUI EPARHIAL

Redacția și Administrația :
Secția Culturală, Sf. Mitropolie

A B O N A M E N T U L
PE UN AN, 150 LEI

C U P R I N S U L :

Pastorală de Sf. Paști a **L. P. S. Mitropolit Pimen**

Punctul de vedere al **L. P. S. Mitropolit Pimen**

susținut în Senat, referitor la candidații pentru
catădrele facultăților de teologie

Intervenția **L. P. S. Mitropolit Pimen** în Senat

pentru ajutorarea refugiaților români trans-
nistrieni

Sf. Efrem Sirul, cuvântare la Paști

Simion Kirineanul

Sănătatea trupească a poporului nostru o problemă

de viitor

Lumina lui Hristos luminează tuturor !

Sub cruce (poezie)

Parohii vacante și candidați

Referat

† Iconom Stavrofor Grigore Deliu

O grabnică măsură de siguranță care se impune .

Blocul nostru

Știri, însemnări, diverse

Parohii vacante, mulțumiri publice

trad. de Pr. N. Donos

Pr. N. Negoită

Pr. I. Florescu

Diacon N. Luchian

Delafântânele

Pr. Const. Nonea

Pr. C. V.

Iconom Al. Simionescu

Gh. Chirițescu

MITROPOLIA MOLDOVEI

FOAIE OFICIALĂ A ARHIEPISCOPIEI IAȘILOR

APARE ODATĂ PE LUNĂ

SUB CONDUCEREA SECȚIUNII CULTURALE A CONSILIULUI EPARHIAL

P I M E N

Din mila lui Dumnezeu

**Arhiepiscop și Mitropolit al Moldovei și Sucevei ;
tuturor clericilor și drept măritorilor creștini har, milă și
pace dela Dumnezeu Tatăl și Fiul și Sfântul Duh,
iar din partea Noastră binecuvântare ¹⁾**

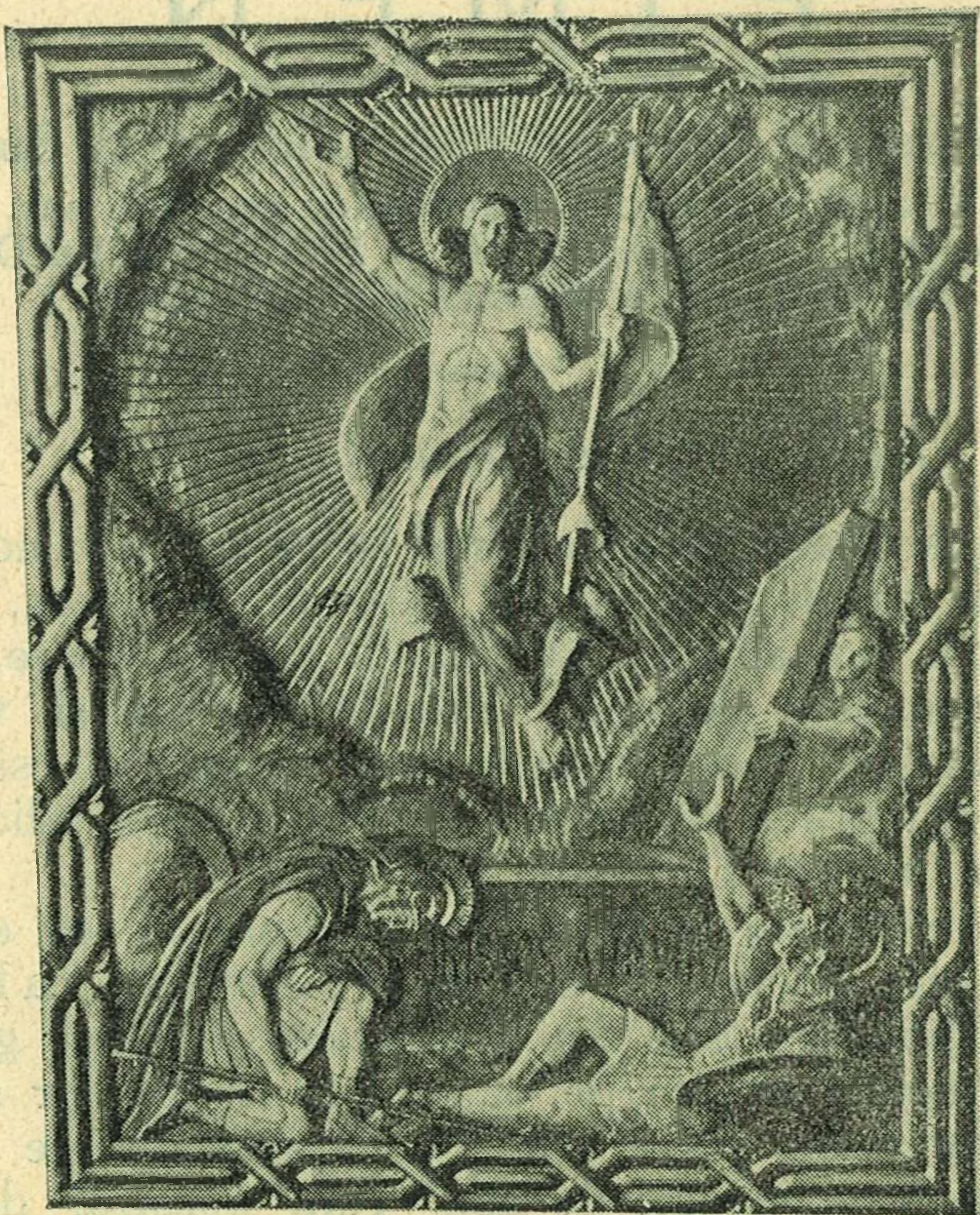
Iubiții mei fii în Domnul,

După o iarnă atât de lungă și geroasă, ca acea prin care am trecut anul acesta, când ni se părea, că cu greu vom mai ajunge să vedem zile cu soare, bunul Dumnezeu ne-a ajutat să înfruntăm frigul și viscolul nemaipomenit și odată cu sosirea primăverii să avem și fericitul prilej să prăznuim Sfintele Paști, adică, sărbătoarea Invierei Domnului Iisus Hristos.

De mulți ani în urmă, poporul nostru nu a simțit o mai mare bucurie și mulțumire sufletească ca la prăznuirea Sfintelor Paști din anul acesta. Timpul greu al iernei trecute țintuise pe oameni în casele lor și legătura între satele noastre a fost împedecată de troene de zapadă și vărsări de apă. Țara noastră, dela un capăt la altul, își schimbase fața ; totul a fost cuprins de spaimă și activitatea sătenilor noștri era stânjenită mai mult ca oricând. Din fericire însă, cu venirea Sfintelor Paști, întreaga noastră țară și-a schimbat înfățișarea. Razele călduroase ale soarelui de primăvară au făcut, ca, copacii și pomii roditori să-și împodobească ramurile cu muguri din care să crească flori, dându-ne nădejdea că vor aduce fructe delicioase și îndestulă-

¹ Cucernicii Preoți vor ceti această pastorală în biserici în zilele Sfintelor Paști, apoi, o vor afișa în biserică.

toare. Pământul s'a îmbrăcat în plăcuta haină verde de sărbătoare, de care toate vietățile se bucură. Păsările și-au deschis glasul, iar poenile și măgurele înverzite răsună de ciripitul și cântul lor armonios. Turmele de oi, cu mersul lor domol, împânzesc colinele și câmpiile frumoase ale țării noastre.

Invierea Domnului după o icoană de V. A. Gheorghită.

Și la această veselie a întregii lumi ce ne înconjoară și bunii noștri creștini își arată bucuria sufletească, mai ales, că în aceste zile de primăvară, avem prilejul să sărbătorim cel mai mare și sfânt eveniment din istoria creștinătății, când Mântuitorul Hristos a înviat din morți, *sdrobind puterea morții și sfărâmând tăria iadului.*

Iubiții mei fii sufletești,

Ce clipe de bucurie pătrund în inimile noastre, când preoții noștri, în miez de noapte, la Sfânta slujbă a Învierii, ne rostesc cuvintele : „**Christos a înviat**“ !

Ce mărețe momente trăim în aceste sfinte sărbători, când bătrânii cu plete albe ca și copiii nevinovați, îmbrăcați în haine curate, alături de părinții lor cântă toți în cor : „**Hristos a înviat din morți, cu moartea pre moarte călcând, și celor din morminte viață dăruindu-le**“ !

Noaptea învierii Domnului nostru Iisus Hristos strălucește la lumina făcliilor aprinse ale evlavioșilor creștini, cari cu atâta sfințenie păstrează datina strămoșilor noștri. Cerul împodobit cu stele pare că se coboară pe pământ peste satele noastre, în slăvita noapte a Sfințelor Paști !

Se cuvine deci, să prăznuim după cuviință aceste mari și slăvitezile, ca să dovedim că suntem vrednici urmași în păstrarea legii și datinilor lăsate de străbunii noștri.

În casele tuturor trebuie să domnească pacea, pe care a adus-o Mântuitorul, jertfindu-Se, în lume, precum El a zis : „*Pacea Mea las vouă ; pacea mea dau vouă*“ (Ioan 14,27). Învălbirele și răutățile trebuie să fie alungate din sufletele noastre de lumina învierii Domnului Hristos. Semnul crucii — pe care moșii și strămoșii noștri îl făceau cu flacăra dela lumânarea Învierii la grinda unde atârna în case sfintele icoane — să ne întărească pe toți în convingerea, că vom asigura un viitor de aur bisericei și neamului nostru românesc. Căci, iubiții mei fii în Domnul, vremurile pe cari le trăim, sunt grele ; dar greutăți sunt nu numai la noi în țară, ci în toată lumea. Credința în Dumnezeu și în Răscumpărătorul lumii, Domnul Hristos, cum și munca noastră fără preget în cultivarea roditorului nostru pământ — stropit cu lacrimile și sângele înaintașilor noștri, cari s'au jertfit pentru biserică și țară — să ne călăuzească sufletele și lucrul mâinilor noastre. Criza morală cât și cea materială, prin care trecem, nu va fi înlăturată decât prin munca stăruitoare a fiecăruia din-

tre noi și ascultarea de povețele mai marilor noștri.

Să rugăm pe bunul Dumnezeu, să reverse peste câmpiile și ogoarele noastre, binecuvântarea Sa cerească, ca să se înmulțească, prin ajutorul Lui, roada și belșugul de altădată.

Între noi Românii, sărbătoarea Sfintelor Paști, să aducă o unire desăvârșită, pornită din dragostea creștină, căutând a ne ajuta unii pe alții în aceste vremuri grele, după cum spune Mântuitorul: „*Din aceasta vor cunoaște toți, că-Mi sunteți ucenici, de veți avea dragoste între voi*“, (Ioan 13,35).

Gândurile bune ce le aveți cu prilejul Sfintelor Paști, să vă călăuzească și să le sporiți, spre lauda voastră, în tot cuprinsul anului. De aceea, cu vorbele Sf. Apostol Pavel „*vă îndemn, iubiților, pentru numele Domnului nostru Iisus Hristos, să aveți toți același fel de vorbire, să nu aveți desbinări între voi, ci să fiți uniți în chip desăvârșit într'un gând și o simțire*“ (I Cor. 1, 10).

Dacă primăvara schimbă înfățișarea pământului, îmbrăcând pomii goi de frigul iernei cu vesmânt de frunze și flori, apoi și Invierea Domnului aduce în mijlocul nostru dorinți bune, ca să trăim o viață pașnică, rodnică și cu adevărat creștinească.

Creșteți și educați, iubiții mei, pe copiii voștri în aceste bune simțăminte, de cari tresaltă acum inimile noastre, așa cum ne-au crescut și îngrijit pe noi părinții și bunicii noștri.

Vă doresc sănătate. Casele voastre să fie locaș de pace, de dragoste și belșug. Dumnezeu să vă învrednicească pe voi toți și familiile voastre a petrece cu bine Sfintele Sărbători ale Invierii Domnului, și vă zic părintește : „**Hristos a Inviat**“, și la mulți ani.

„*Harul Domnului Iisus Hristos să fie cu voi. Amin.*“

Data în reședința Noastră mitropolitană din Iași pentru ziua de Paști, 1 Mai în anul mântuirii 1932.

P I M E N

Mitropolitul Moldovei

Punctul de vedere al I. P. S. Sale Mitropolitului Pimen susținut în Senat, referitor la candidații pentru catedrele facultăților de teologie

I. P. S. S. Pimen, Mitropolitul Moldovei și al Sucevei: D-lor, socot că este o chestiune de mare însemnătate pentru buna educație a candidaților noștri la preoție, ca profesorii lor, pe lângă pregătirea științifică teologică pe care trebuie s'o aibă, să fie și preoți. Primul proiect de lege prevedea chiar că profesorii pot să fie și dintre laici, și noi suntem mândri că avem, colaboratori ai profesorilor preoți dela Facultatea de teologie, și mireni bine pregătiți pentru catedra pe care o ocupă. Ne-am simți foarte onorați și foarte cinstiți, ca să avem la Facultatea de teologie profesori de capacitatea d-lui prim-ministru Iorga. Am fi onorați dacă d-l profesor Iorga, ar binevoi, din când în când, să facă cursuri la Facultatea de teologie, căci a dovedit în scrierile sale, că este un teolog desăvârșit și mai ales în ceace privește partea istorică ne-ar înbogăți cursurile cu lucrări de mare importanță. Din acest punct de vedere eu a-și ruga să binevoească a lăsa ca învățământul teologic dela Facultatea de teologie, partea doctrinară, să fie făcută de preoți. Biserica ortodoxă nu este și n'a fost niciodată contra doctrinei științifice, ba, din contră, a binecuvântat munca acelora cari au făcut descoperiri.

Dar afară de știință, care este partea fundamentală a învățământului bisericesc, este și doctrina bisericească pe care trebuie s'o lăsăm ca o moștenire bisericii prin reprezentantul ei care este Sinodul.

Dacă sub cuvântul că s'ar face știință, s'ar merge până acolo, încât să se aducă un profesor mirean, care în dorința sa de a face teorii, ar propăvădui învățăminte, cari ar fi primejdioase pentru siguranța statului și liniștea poporului, atunci înțelegeți foarte bine că ar fi de datoria noastră să oprim acest curent.

Exemplul: vă aduceți aminte că în biserica rusească a fost o atare doctrină păstrată de biserică până acolo încât noi socotem, că biserica rusească e biserica cea

mai puternică și din moment ce erarhia bisericească a fost înlocuită prin bolșevism, s'a adus nenorocirea în care se găsește și astăzi Rusia. Rog pe d-l prim-ministru și profesor de istorie, d-l Iorga, să binevoiască ca să admită acest lucru cel puțin pentru catedrele de învățământul religios.

Intervenția I. P. S. Mitropolit Pimen în Senat

**pentru ajutorarea românilor transnistrienți
refugiați în Basarabia**

I. P. S. S Pimen, Arhiepiscop al Iașilor și Mitropolit al Moldovei și Sucevei : D-le președinte d-lor senatori, în urma fericitului eveniment al unirii neamului nostru românesc într'un singur stat România-Mare, care s'a făcut prin mari jertfe din partea armatei și a țării noastre, desrobind pe frații din provinciile române de sub stăpâniri străine și alipindu-le statului român, până aproape de hotarele istorice. Dar din păcate o parte dintre confrății noștri, români moldoveni, au rămas dincolo de Nistru, sub stăpânire străină și sunt supuși la cele mai mari și grozave terorizări și la cele mai înfricoșate chinuri și acte de martiraj.

În fiecare zi ne vin știri dureroase că frații noștri români moldoveni, de dincolo de Nistru, sunt chinuiți și amenințați a fi deportați în Siberia, iară ei caută să-și scape viața, trecând pe pământul țării noastre mărite, de dincoace de Nistru.

În această a lor amărită și jalnică călătorie peste Nistru, în cete mari și mici, de bărbați, femei și copii, sunt împușcați de jandarmii sovietici așa că mulți rămân morți sau grav răniți, căzând fie în valurile Nistrului, fie pe ostroavele acestui râu blestămat.

D-lor senatori, în fața grozăviilor arătate compătimim cu toții pe confrății noștri români moldoveni de dincolo de Nistru, transmitem ale noastre frățești, pline de dragoste și de iubire, sentimente, față de greutatea vremurilor în care ei trăesc. (Aplauze).

Desigur că un cuvânt spus din partea noastră—fraților lor—va fi un cuvânt de ușurare a durerilor și de multă încurajare, așteptând vremi mai bune. Până atunci, iubiți d-ni colegi senatori, socot că este de a noastră datorie, pe de o parte să protestăm cu toată energia față de actele de sălbătăcie care să comit față de frații noștri moldoveni, din partea vecinilor noștri sălbatici, (aplauze) iar pe de altă parte sunt de părere—și nu mă îndoiesc că de aceeași părere e fiecare din noi, cu dragostea care ne leagă de jertfele care se fac de către frații noștri—să le venim în ajutorul, atât de mult așteptat dela noi, în aceste vremi grele pentru ei. Și fac o propunere, rugând pe d-l președinte și pe d-voastre, pe toți, să binevoiți a admite ca să contribuim fiecare cu câte 500 lei și prin aceasta am venit în ajutorul confrăților noștri de dincolo de Nistru, atât de amăriți și să le facem vremuri mai bune. (Aplauze prelungite).

Cred că această propunere va găsi ecou în sufletele d-voastre, ale tuturor (aplauze) din partea întregului Senat.

*
* *

Propunerea I. P. S. Mitropolit Pimen a fost primită, cu unanimă aprobare și entuziaste aplauze de către Maturul Corp.

La vestea intervenției I. P. S. Mitropolit Pimen pentru ajutorarea românilor transnistrienți, refugiați pe pământul Basarabiei, Domnul general Râșcanu, ministru de stat al Basarabiei a trimis I. P. S. Mitropolit Pimen următoarea telegramă:

Ministerul Basarabiei Kișinău

Înalt Prea Sfinției Sale

Mitropolitului Pimen al Moldovei

I a ș i

Rog pe Înalt Prea Sfinția Voastră, să binevoiască, a primi cele mai călduroase mulțumiri din partea refugiaților transnistrienți, adânc recunoscători pentru nobila inițiativă luată în Senatul țării

de Inalt Prea Sfinția Voastră, pentruca Domnii Senatori să doneze o parte din diurna Domniilor lor pentru a veni în ajutorul refugiaților.

Cu banii primiți vom alina multe și grele suferinți.

Ministru de Stat
General RAȘCANU

Sf. Efrem Sirul

Cuvântare la Paști. Elogiul sfintei cruci.

Fiecare sărbătoare și fiecare întâmplare din viața Mântuitorului nostru Iisus Hristos este pentru creștini un prilej de sfințire și de glorificare.

Gloria gloriilor însă este crucea și sărbătoarea sărbătorilor este ziua în care Hristos s'a jertfit pentru noi ca un miel pascal sau mai degrabă învierea mielului lui Dumnezeu ; care a luat asupra sa păcatele lumii. Această sărbătoare este doamna și regina tuturor sărbătorilor.

Negreșit, și celelalte sunt sfinte și vrednice de cinstire, fiecare măreață prin strălucirea ei deosebită și prin razele luminii dumnezeiești care se răsfrâng asupra ei. Pe aceasta însă o cinstește în chip deosebit fiecare credincios, care respectă cu râvnă poruncile lui Dumnezeu, doar numai cei necurați și pătați de păcate nu serbează nici măcar atunci când este mare prilej de sărbătorire. De altfel, un fel de sărbătorire frumos și plăcut lui Dumnezeu este și pocăința, cu ochii scăldați în lacrimi, înfrânarea de la păcate, recunoașterea măreției lui Dumnezeu și năzuința după bunurile cele veșnice, Când însă au loc acestea toate, atunci se face bucurie în cer și biserica saltă și se bucură, chiamă pe toți dreptii la un loc și le zice : „Bucurați-vă cu mine, căci acest fiu al meu mort eră din cauza păcatelor și acum a înviat datorită pocăinții”.

O sărbătoare frumoasă și bine plăcută lui Dumnezeu este atunci când și Hristos serbează împreună cu

oamenii, acolo unde sărbătorile Lui sunt respectate și sfintele scripturi cinstite. Hristos însă numai acolo serbează împreună cu oameni, unde oamenii se adună în numele Lui pătrunși de dragoste și feriți cu totul de ură și vrăjmășie.

Hristos serbează împreună cu oamenii numai acolo unde săracii sunt ajutați, orfanii mângâiați și străinii găsduiți și ospătați.

Hristos serbează împreună cu oamenii numai unde Dumnezeu este preamărit cu psalm, cu imne și cântări duhovnicești. Oamenii care așa-și petrec sărbătorile, sunt cu adevărat adunați în numele Lui. În mijlocul acestora a făgăduit și Mântuitorul că se va găsi totdeauna. Fericiți sunt dar cei uniți în chipul acesta, pentru că atunci când au pe Domnul în mijlocul lor, nimeni nu le va putea face nici un rău.

În chipul acesta trebuie dar sărbate sărbătorile Domnului, nu cu slavă deșartă, ci într'un chip vrednic de Dumnezeu; nu lumește ci în chip ceresc. Nu-i nevoie să ne împodobim curțile cu ghirlande nici nu-i nevoie de cântece și jocuri. Nu-i nevoie să ne sulemim fețele, să ne desfătăm auzul cu sunete de flaut și de chitară, să ne îmbrăcăm cu haine luxoase și să ne mândrim cu podoabe de aur.

Apoi nu trebuie să ne dedăm la ospete și beții „să nu zădărnicișim din cauza mâncării lucrul lui Dumnezeu” (Rom. XIV, 20) adică să nu întârziem la bucatărie pregătind ospățuri pentru pântecelul cel nesățios și din această cauză să întârziem de la slujba dumnezeiască. Acestea să le lăsăm pe sama celor al căror Dumnezeu le este pântecelul (Fil. III, 19).

Ci noi, dinpotrivă, cu mici, cu mari, bărbați și femei, stăpâni și slugi, să ne adunăm cu toți creștinește și plini de cucernicie, ca să sărbăm sărbătoarea Domnului așa cum am fost învățați, cu psalmi, cu imne și cu cântări duhovnicești. Să încununăm cu ghirlande pridvoarele caselor noastre, dar ca creștini, nu ca păgânii, cu flori, cu laur și cu alte podoabe, cum fac doar Iudeii și păgânii.

Umbra legii s'a depărtat și'n locu-i a înflorit adevărul, după cum ne învață apostolul (II Cor. V, 17) „Tre-

cut-au cele vechi, iată toate sau făcut nouă". Rătăcirea idolilor s'a nimicit, morții i s'a luat înapoi prada, mulțimea celor din întunec a fost chemată înapoi, împărăția rătăcirii idolești a fost nimicită, omul eliberat, împărăția lui Dumnezeu restabilită și creaturii i s'a redat veselia. Acum crucea a dobândit domnia, onorată fiind de toate națiunile și popoarele, de toate neamurile și limbile. În ea ne vom lăuda și noi de acum cu apostolul Pavel, zicând; „Nu mă voi lăuda cu nimic altceva, decât în crucea Domnului Iisus Hristos" (Gal. VI, 14). De aceea vom face semnul crucii cei dătătoare de viață pe uși, pe frunte, pe ochi, pe gură și pe piepturile noastre, o vom purta întipărită pe toate membrele noastre și ne vom înarma astfel cu armătura cea nebiruită a creștinului, care biruește moartea, este nădejdea și lumina creștinului în lume, ne deschide raiul, nimicește ereziile, întărește dreapta credință, este cea mai puternică pavăză a credinciosului și cea mai mare glorie a bisericii. De cruce, frați creștini, nu trebuie să ne depărtăm nici un ceas și nici măcar un minut, ci s'o purtăm cu noi pretutindeni. Fără dânsa să nu facem nimic, ci și la culcare, și la sculare, și la nceputul lucrului, și când mâncăm, și când bem, și când călătorim, fie pe uscat, fie pe mare, să ne împodobim membrele noastre cu semnul ei. Atunci nu ne vom teme de nimic, nici de spaima de noapte, nici de săgeata care sboară ziua sau cade noaptea, nici de cădere și nici chiar de dracul cel de la miazăzi. (Ps. 90, 6-5) Dacă tu, frate, vei lua întotdeauna în ajutor crucea, atunci nu vor veni asupra ta rele și nici o lovitură de nici un fel nu se va apropia de cortul tău. Ps. 90, 10), La vederea ei puterile cele protivnice se înspăimântă și împung fuga. Crucea a biruit rătăcirile ereticilor; ea a luminat toată lumea, a gonit întunericul și a adus în loc lumina. Ea a adunat popoarele dela răsărit și de la mare, dela apus și de la miazănoapte și le-a unit prin legătura dragostei într'o biserică, într'o credință și într'un botez.

Ce gură și ce limbă va putea lăuda cum se cuvine acest zid nebiruit al ortodoxilor, această armă de biruință a marelui rege Hristos?! Crucea este învierea

morților, crucea este nădejdea creștinilor. Crucea este cârja ologului, crucea este nimicirea celui semeț. Crucea este semnul de biruință asupra duhurilor rele, este învățătorul tinerimii, crucea este câștigul cel drept al negustorilor, nădejdea celor desnădăjduiți și cârma cea sigură a corăbierilor. Crucea este portul pentru cel bântuit de furia valurilor și zid puternic pentru cel asediat. Crucea este părintele orfanilor și sfătuitoarea cel bun al celui drept. Crucea este mângâierea celui apăsător, strejerul celui nevrâstnic, capul bărbaților, cununa bătrânilor. Crucea este lumină pentru cel ce zace în întunec. Crucea este podoaba cea strălucită a împăraților și far luminos pentru barbari. Crucea este libertatea robului și înțelepciunea celui neînvățat. Crucea este predica profeților, tovarășa apostolilor, gloria martirilor. Crucea este podoaba fecioarelor și bucuria preoților. Crucea este temelie solidă a bisericii și siguranța pământului. Crucea este nimicirea templelor idolești și sminteala Iudeilor (Cor. I. 32) Crucea este puterea celui necredincios și doctoria celor sănătoși, Crucea este curățirea leproșilor și ridicarea de la pământ a paralizicilor. Crucea este pâinea celui flămând și izvorul răcoritor al celui însetat. Crucea este siguranța monahului și acoperământul celui gol. Așezată în centrul pământului și înfiptă în locul Căpăținii, ea a adus îndată lumii ca rod strugurele vieții. Cu această armă puternică a sfâșiat Iisus pântecul cel nesăturat al iadului și a astupat gura balaurului celui mare, diavolul; la privirea ei moartea s'a îngrozit și s'a cutremurat și a slobozit pe toți, pe care-i ținea în robia sa, începând cu omul cel dintâi creat. Înarmați cu dânsa sfinții apostoli au călcat în picioare toată puterea potrivnicului, au atras în mreaja lor toate popoarele și le-au adunat la un loc ca s'o cinstească. Înarmați cu dânsa, în loc de platoșă au pornit la luptă mucenicii și toți luptătorii pentru Hristos au călcat în picioare toate loviturile cele groaznice ale tiranilor și au propovăduit cu curaj. Pe ea au luat-o asupra-le și o poartă ceice din dragoste pentru Hristos s'au lepădat de lume, locuiesc bucuroși, în pustii, pe munți, în peșteri, și în crăpăturile pământului.

O, nemăsurata și nespusa bunătate a lui Dumnezeu! Cât de multe și mari bunuri a dăruit El prin cruce neamului omenesc! Slavă deci, cinste și închinăciune iubirii sale de oameni, în vecii vecilor. Amin.

trad. de **Pr. N. Donos**

Simion Kirineanul

Urcușul greu al Mântuitorului pe dealul petros al Golgoței,—sub povoaara greutății lemnului ce peste câteva clipe avea să devie „armă împotriva diavolului”; sub povoaara mulțimei ce nu înceta o clipă spre a-și opri vorbele și injuriile cât mai grosolane contra Celui ce cu câteva zile îi strigase: „Osana Fiul Lui David”—îmi pare mie cea mai semnificabilă clipă din viața Domnului, pentru a mângâia pe cei ce în numele Lui stau streajă și lumini ai norodului drept credincios.

Nici-o icoană de biserică, ori din casa noastră nu ne fixează privirile, ca drumul acesta numit „Drumul Crucii”. Am observat deseori chiar din creștini—și mulți nu puțini—privind acest drum și dând mereu din cap. Clipa omenească din acest drum, care ia interesul adevărat al sacrificiului și al înțelegerii umane este clipa când Simion Kirineanu dă ajutor Domnului luându-l crucea și punând-o pe umerii săi, o duce până pe vârful dealului, locul hotărât pentru răstignire. Ori care ar fi fost raporturile Kirineanului cu Domnul, în timpul predicării Sale—un lucru rămâne evident pentru totdeauna „alipirea omului de Dumnezeu, de Cel ce l-a creat”, iar în clipa de față „prin sacrificiu”. În mulțimea de atunci—acest fapt deosebit trece neobservat—gloata era frământată de gânduri prea josnice: răzbunare, dispreț, ura, dorul de sânge acestea umpleau cavitatea sufletului lor; să mai fie loc și alte gânduri.... pace!

Bietul Simion Kirineanul! Și-a dat seama el, ce-a indeplinit prin această mare ajutorare dată Domnului prea obosit pe drumul crucii? El a luminat—nu mulțimii de atunci, dar celei de mai târziu—întocmai ca un far, înțelesul marelui probleme creștine „prin suferința la comuniune cu Domnul” ori că drumul la raiu trece prin Golgota”. El a pus-o în practică, aproape inconștient dar ne-a rămas nouă, ce mărturisim ceas cu ceas

creștinătatea din noi... El a dus întradevăr un lemn greu de ot în spate, care i-a provocat dureri, sudori desigur ba și vorbe grele din partea mulțimei, fiind chiar în pericol mai mare căci mulțimei acele nu-i trebuia multe ca să treacă dela o stare sufletească la alta; lemnul acela astăzi s'a spiritualizat El face parte din comoara sufletească a creștinismului.

A dispărut lemnul, a rămas imaginea lui care umple sufletul nostru, și-l ține treaz mereu, ațintit spre suferințele „Celui ce de bună voie a pătimit pentru noi”, ca sufletul creștinului să se înaripeze, să se însuflețească, să se refacă pe profundul principiu creștin „suferința este scăparea noastră, este pregătirea pentru împărăția care nu este de aici.”

Anti kirinieni se înmulțesc pentru că „edite, bibite post mortem nulla voluntas” este sufletul veacului de azi—Biserica prin preoții săi e datoare, și are porunca luptei contra acestora.

Pentru aceasta e de nevoie să se vadă dacă nu și în Biserică sunt antikirineni și faptele de zi, de săptămâni, dovedesc cu prisosința ca da; și „vai, prin cine vine sminteala”.

Suntem în plină criză—cât va mai dura nu se știe. Preoții sunt loviți, ofensați, suntem neglijăți adică mai bine zis „ne strigă toți” „la muncă” „la truda” „luați crucea” ca Kirineanul. Doar din situația de azi a vieții sociale așa de bântuită, această strigare răsună de pretutindeni.

O refacere internă a oricărui slujitor bisericesc se impune; dacă până în prezent au fost greșeli, păcate,... un efort napoleonian încălzit de „Crucea Domnului” și în locul vieții de până acum—o viață plină de roade frumoase să înceapă, pentru ca Invierea Domnului să ne găsească și pe noi înviați.

În parohia noastră să fie o viață de frăție, de creștinătate, de împăciuire, de muncă cinstită, pentru ca poporul văzând acestea, cu o mână se va ruga Domnului iar cu cealaltă va sprijini pe slujitorul Celui de sus.

Simon Kirineanul trebuie reînviat—azi... nu mâine; și întâi în... preot.

Preot Negoită
Erbiceni—Iași

Sănătatea trupească a poporului nostru, o problemă de viitor

Românul nostru are o vorbă înțeleaptă care zice: „toate bune numai sănătatea de-ar fi.” Fie rău sau fie bine el tot așa zice. Și multă dreptate are. Căci cu sănătatea poți răzbi prin toate greutățile vieții, dar fiind bolnav, chiar dacă ești lipsit de greutate și bogat și fără griji multe, viața tot îți este o povară. Și cu atât mai rău când te rod și greutățile și sărăcia și vre-o boală grea de care, sau nu-ți dai seamă să te îngrijești, sau n'ai cu ce te îngriji.

Cam așa stă treaba cu poporul nostru dela sate. E și sărac și împovărat de greutate și ros pe deasupra de cele mai grele boale.

Nimeni nu poate cunoaște starea sănătății țaranului nostru mai bine decât preotul. Medicul vede numai pe bolnavii cari merg la el, căci mulți vin încă întâiu la părintele la cetanie și apoi la doctor. Apoi mortalitatea copiilor, despre care tot preotul știe mai bine, e pricinuită nu atât de lipsa de grijă a mamelor, cât mai ales de boalele ereditare ale părinților lor, boale cari ucid copilașii.

Statisticile sanitare iarăși ne arată starea deplorabilă a sănătății poporului. Și aceste statistici trebuiesc crezute exacte sau cu aproximație în minus, căci fiind făcute de medici trebuie să arăte un număr cât mai mic de bolnavi, căci altfel ar fi o hulă pentru activitatea medicală. Ți totuși cred că e destul de îngrijorător numai procentul de 60% bolnavi din populația unui singur județ din Moldova, după cum arăta mai zilele trecute o statistică sanitară, publicată într'un ziar din capitală. Și faptul acesta încă n'ar fi o grijă prea mare dacă n'ar fi vorba de boale molipsitoare și incurabile. Majoritatea sunt bolnavi de sifilis și tuberculoză. Două boale cari au ajuns tot atât de înspăimântătoare ca și lepra. Căci cine din lumea satelor se îmbolnăvește nu se mai îngrijește, fie din ignoranță, fie din lipsă de mijloace.

Și se îmbolnăvesc mulți săteni căci au și prilejuri.

La cumătrie beau rachiu sau vin dintr'o sticlă toții ; la nuntă la fel, la praznic dintr'un pahar bea toată lumea, la muncă la câmp dintr'o cofă cu toții ; din fântâni iau apă cu

căldări sau cofe și bolnavi și sănătoși, mulți mănâncă dintr'o strachină și câte alte multe ocazii de molipsire. Și astfel boala se întinde și cei mai învechiți în boală încep să fie roși de răni sau să-și scuipe plămânii. Și aceste două boale nu se cunosc până când n'ajung să-și arate ultimile efecte, când tratarea lor este imposibilă. Acum, dacă cele spuse până aici n'ar fi decât în parte adevărate, să ne întrebăm, care-i viitorul neamului nostru ?

Degenerescenta deja se arată. Cine asistă la vizita medicală a comisiei de recrutare a viitorilor ostași ai țării, va vedea nu flăcăi voinici de cei din cântec, ci în mare parte niște stârpituri cari pe vremuri nici nu erau admiși în oaste. Dar chiar privind pe soldați te prinde mila când te uiți la ei slabi, scunzi și subțirei. Și când te gândești că acești tineri vor trebui să se lupte cu rusnaci, cari-s grași în ceafă cât ei în talie, Și aceasta încă n'ar fi nimic căci în războaiele, (despre care nici n'ar trebui să mai vorbim) nu se mai fac de-a trânta și de-a bâta, ci cu diabolicile arme cu gloanțe și cu gaze, cari ucid și elefanți nu numai oameni grași și voinici. Dar chestiunea se pune sub alt raport. Este vorba de degenerescenta mintală.

Dovezi despre aceasta ne dau spitalele de nebuni și sanatoriile de tuberculoși. Spitalele de nebuni sunt neîncăpătoare.

Și ca să intre un bolnav în ele—nu-i de ajuns să fie nebun—sunt așa de căutate locurile, că trebuie să aibă și protecție.

Dar mulți rămân prin sate ca să-i țină legați cu scara'n spate, sau de stâlpul lăiții dacă-s furioși.

Cât privește cei inofensivi, a căror număr e mai mare, umblă bezmetici făcând-o pe profeții, sau pe filozofii nepătrunși de înțelegerea omenească, ori fac alte bazaconii de te prinde mila de ei. Față de această jalnică situație, are preoțimea vre-o datorie? Gândindu-ne la viitor, când acești nenorociți vor spori la număr și când boalele amenințătoare vor cuprinde mult teren în masa țărănească prin multele mijloace de molipsire despre cari am vorbit, noi cei cari trebuie să ne îngrijim și de starea sănătății trupesti a păstoritilor noștri, să dăm alarma din timp. Să punem stăruinți pe lângă organele sanitare, să facă un control asupra sănătății poporului și ce se mai poate salva, să se salveze din vreme, căci altfel dacă nu generația noastră, cea mai apropiată generație va avea de privit pe marea parte din țărani noștri, mutilați de răni sau înebuniți de otrava boalei „cel peritului“, pe care ei îl tratează cu buruene și cu oblo-

jeli, până ce ajung fără nas sau fără dinți în gură. Să-i îndemnăm să meargă să se caute din timp. Și în cuvântările noastre să le arătăm tot pericolul care-i amenință.

O rugăminte avem și către Prea Sfințiți noștri Ierarhi, să pună un cuvânt pe lângă organele sanitare să sară în ajutorul populației rurale, care nu se îngrijește nu numai din ignoranță, și din neglijență ci mai ales din lipsă de bani. De aceia ar trebui să li se facă tratamente gratuite. Inimile noastre de preoți, cari formăm modele de creștini în mijlocul credincioșilor bisericii ne îndeamnă să fim salvatorii fiilor noștri duhovnicești, până când mai este vreme.

Preot I. Florescu

paroh. Onești—Iași

Lumina lui Hristos luminează tuturor!

Dacă simplul cuvânt „lumină”, prin întrebuințarea cu și fără rost, a devenit poate banal în timpul acesta de criză morală, când avântul își perde creditul său pentru că ne găsim în plină retrogradare sufletească; totuși, plasându-ne pe linii a căror extremitate e scopul realizat, acest cuvânt, recte, aceste cuvinte: „Lumina lui Hristos luminează tuturor”, sunt pline de cel mai desăvârșit înțeles. Spunem desăvârșit înțeles pentru că disecându-l iartă rezultatele:

În principiu, lumina în planul creațiunii și al ico-comiei divine ocupă un loc a cărei lipsă nu știu cine și ce ar fi putut-o înlocui. În începutul creațiunii Dumnezeu a făcut lumina, care după anumite norme stabilite avea să înfrînte abisul și întunerecul. Desprindem din creație—în genere vorbind—lupta între întunerec și lumină. Omul, ca cea mai superioară creație din punct de vedere calitativ, a fost făcut în forma dreaptă, verticală, ca totdeauna să privească spre cer, de unde: „toată darea cea bună și tot darul desăvârșit de sus este, pogorându-se de la tine Părintele luminilor...” (Iacov I 17). Iar mai târziu când lumea s'a înmulțit și s'a divizat după răutatea ei, a căutat Dumnezeu de-a luminat mintea și calea celor ce tindeau spre El.

Aşa a fost poporul Evreu în sânul şi din neamul căruia a ieşit după corp Domnul şi Dumnezeu nostru Iisus Hristos, care a venit în lume într'un mod deosebit, şi prin simplitate, şi prin strălucirea de care a fost înconjurat.

Prin Domnul Hristos, El însăşi lumina cea adevărată, se împlineşte, se evidenţiază şi realizează „lumina luminilor” care a adus în lume mântuirea, precum aşa de just atestă aceasta dreptul Simion, bătrânul preot al legii vechi, care zice: „Acum slobozeşte pe robul tău stăpâne, după cuvântul tău în pace, că văzură ochii mei mântuirea ta, care o ai gătit înaintea feţei tuturor noroadelor; „lumină” spre descoperirea neamurilor. (Luca 2, 29 s).

Şi când a ieşit la propoveduire, El însuşi a confirmat cuvintele spuse de dreptul Simion când a zis: „Eu sunt lumina lumii; cel ce urmează Mie nu va umbla în întunec, ci va avea lumina vieţii. (Ioan VIII 12). Toate aceste cuvinte, precum şi unelte altele în felul acestora, le-a afirmat Domnul nostru Iisus Hristos în legătură cu scopul venirii Lui în lume, ca s'o mântuie de păcat şi s'o lumineze—opera ce se desăvârşeşte prin moartea Sa în urma căreia s'a biruit satana şi s'a infinit întunerecul,—evidenţiindu-se prin moartea Sa, lumina cea adevărată.

Deaceea s'a şi sculat din mormânt plin de lumină strălucitoare, care lumină trebuie privită ca o însuşire proprie a divinităţii Lui, căci acea specifică lumină n'ar fi putut fi însuşirea nimănui şi întru nimic din ceea ce e stigmat ca trecător şi strict relativ.

Vom înţelege dar că accentuînd şi vorbind de „lumină” ne referim la lumina ca însuşire exenţială şi specific divină, caracterizată pe deplin prin întruparea luminii, care e Domnul Iisus.

Deaceea Sf. noastră Biserică prin rostul preotului repetă mereu: lumina lui Hristos luminează tuturor; pregătindu-ne astfel pentru ziua cea mare a Invierei, când plini de bucurie se adună credincioşii să primească „lumină” la care sunt chemaţi prin cuvintele: „Veniţi de luaţi lumină”. Da, să vie şi să ia fiecare lumina,

care semnifică lumina Invierii Domnului, ce singură luminează desăvârșit, ca una ce vine dela cel desăvârșit.

Ilustrăm acestea prin faptul că, atunci când în anumite momente din viața Sa, Domnul nostru Iisus Hristos a apărut încunjurat de lumină (precum a fost la Naștere, Inviere, Schimbarea la față și Înălțare) atunci, acea lumină era cu totul alta pentru că mai presus de fire era. Poate tocmai pentru acest fapt, că Domnul Hristos ca lumină dumnezeiască era de ordinul abstractului, n'a fost înțeles de oamenii ce în mărginirea lor n'au putut cuprinde nemărginitul. Deaceia oameni L'au omorât pentru că-L credeau numai om, ce prin rostul Lui în interesul veșniciei stingherea interesele vremelnice ale fariseilor și cărturarilor cari și-au atras prin aceasta judecată, căci scris este: „Iar aceasta este judecată, că lumina a venit în lume și au iubit oamenii mai mult întunericul decât lumina, că erau faptele lor rele”. (Ioan III, 19). Și dacă Iisus. Lumina a venit ca să fie lumină lumii, atunci care-i rostul omenirii, decât ca să alerge și să se încadreze în unghiul de lumină dumnezeiască dela Invierea Domnului nostru Iisus Hristos, ce și pentru noi înseamnă înviere din păcatul strămoșesc, prin botez ca baie de a doua naștere. Și ce altceva poate să însemne fuga dela această lumină, decât judecata veșnică, pentru că fugind cineva dela tot ceea ce este în contrast cu lumina și slava dumnezeiască, va primi întunerecul cel veșnic. Și Sf. Scriptură zice: „Cetatea nu are trebuință de soare, nici de lună ca să lumineze întru ea; că slava lui Dumnezeu va lumina pre ea și luminătorul ei este Mielul”. (Apoc. XXI, 23). Iar în cetate se știe că nu va intra cei ce au iubit întunerecul și au urât lumina.

În aceste cuvinte apocaliptice se vorbește de Cetatea lui Dumnezeu cea veșnică, de viețuirea cea veșnică în fericire, care e o consecință a scopului ultim omenesc: „Prea mărirea lui Dumnezeu!

Dar, Domnul Dumnezeu preamărit în sine și prin sine însuși, își chiamă mereu creatura Sa ca să umble întru lumină, pentru că luminați și cu lumina Invierii Domnului nostru Iisus Hristos să poată intra în cetatea cea Sf. a veșniciei. Știm însă că largă este calea spre

întunerecul satanei și îngust e drumul spre Cetatea cea sfântă a lui Dumnezeu. Totuși atenția omului înțelept—care se respectă în menirea lui—este îndreptată către sfârșitul și consecințele drumului.

Prin ochii sufletului său, creștinul adevărat, caută și primește lumina către care suntem chemați, așa încât omorându-se păcatul, înviează sufletul. Dar ochii unor suflete întunecate fug de lumină, pentru că în orbirea lor, consideră și i-au drept sminteală ceea ce tocmai le-ar fi spre mântuire.

Dumnezeu ne-a făcut cu voința liberă în care tocmai constă prețul virtuții.

Prin libertatea noastră putem alege între virtute și păcat, viață și moarte, fericire și nefericire, întunerec și lumină. Să alegem!!!

Diacon N. Lucșian
Catedrala Metropolitană

Sub cruce

*Când soarele întârzia s'apuie
Pe fruntea Ta cu spini încununată
Cum a putut durerea Ta să spuie.
Părinte îi mai iartă înc'odată?*

*Sub fierul crud al suliților pline
De venin, de ce-ai răbdat pe cruce
Batjocuri, cu privirile-Ți senine,
Când ai știut că blăstăm Ți-om aduce?*

*De ce ne-ai iubit Doamne—așa de mult
Incât Te-ai lăsat gol și răstignit,
Cu trupul plin de răni, cu suflet smult
Sub cerul cu păcate îmbrobodit!*

*Tu străbăteai calvarul, noi râdeam
Și te loveam cu pietre la răscruci
Tu sângerai grozav, noi huleam
Silindu-Te spre golgota s'apuci.*

*Noi Te băteam în cuie, Tu scriai
Cu duhul Tău plecat în zări albastre,
Viața nouă care ne-o dădeai
Prin mântuirea mântuiei noastre.*

*Ai fost un om și-ai îndurat durerea,
Deși erai însă, Dumnezeu.
Ca să ne aduci în inimă învierea
Și să ne scoți din lutul urii greu.*

*Stăpâne chinul Tău m'a reîntors
Din rătăcirea necredinței mele;
Și sângele pe care Ți l-au stors
Călăii mi-a făcut din besnă, stele.*

*Nu mai sînt omul dornic de păcate
Și pacea și-a 'mpletit din bibliei tema;
Ertarea crește 'n visele-mi curate
Și plâng lângă Maria Magdalena.*

*Apleacă-Ți Doamne ochii spre pământ
Să-mi rîdă numai bucurii în cale,
Să nu mai depăn lacrimi, ci să cânt
Cântarea sfântă a învierii Tale.*

A. G. Delafântănele

Parohii vacante și candidați

Un dureros capitol al istoriei bisericești din zilele noastre, ale căruia pagini vii nu toți sunt dispuși să le citească și înțeleagă, este acel al numărului mare de candidați la preoție.

Până nu de mult în urmă, se găseau în eparhii parohii vacante cu zecile. Era destul ca cineva să posede diploma de absolvire a seminarului, care-i confirma capacitatea, să fie însurat, și toate celelalte i se adăuga lui; adică, putea oricând să ocupe o parohie. Licențiații în teologie erau flori rare; intrarea lor în preoție, mai ales la parohii rurale, constituia, cu ade-

vărat, evenimente însemnate. Erau pe atunci parohii vacante din belșug ; pedeeasupra, voie bună exista între oameni și prisosul abunda în toate. Mai mult, cerințele pastorale nu erau prea urcate, căci în marea spirituală a ortodoxiei noastre încă nu intraseră elemente streine și periculoase. Lucrurile mergeau bine și toată lumea era mulțumită.

Astăzi, toate acestea s'au schimbat !

Candidații la preoție s'au înmulțit iar vacanțele parohiale s'au împuținat într'un raport, ca să zic așa invers proporțional față de situația anterioară.

Seminariile au dat, și încă furnizează, un excedent de absolvenți, mai mult de cât respectabil. Tuturor acestora legea le dă dreptul de a solicita intrarea în preoție. E un drept al lor câștigat care nu li se poate contesta.

Cum însă mulți dintre seminariști au luat drumul facultăților de teologie, unde s'au înarmat, pe lângă presupusa pavază a științei teologale, cu titlul de licențiat, dreptul seminariștilor la ocuparea parohiilor cade de fapt în fața titraților teologi.

Las ca și art. 35 din Statutul legii de organizare a bis. ort. române dă prioritate categorică, titraților teologi înaintea absolvenților de seminar.

Dar, iată că acum și titrații teologi s'au înmulțit. Din punctul de vedere al pregătirii viitorilor noștri clerici faptul acesta nu poate să aducă decât bucurie. O prefacere a cadrelor preoțești, cu elemente bine pregătite și cu dor și dragoste de muncă pentru biserica lui Hristos, e tot ce poate fi mai salutar, în aceste vremuri de deprimare și îngustime spirituală. Dar dacă dezideratul e bun, în circumstanțele actuale el nu se poate realiza decât treptat și într'o măsură mică. Pentru că nu sunt locuri. Acele cari au fost s'au ocupat cu elemente mai puțin pregătite, dar cu drepturi legale, de cari s'a dispus la vreme.

La unele eparhii, numărul prea mare de candidați la preoție a făcut ca forurile în drept să admită la hirotonie pe solicitanți fără ca să le dea o existență sigură. S'au hirotonit preoți la bisericile filiale, extrabugetari, cari astăzi sunt lasați la bunul plac al enoriași-

lor. Neavând un salariu bugetar ei sunt siliți de greutatea vieții să fie amenințați în existență, să devie cerșetori sau turburători ai parohiilor titularilor. Din informații sigure există în unele eparhii un număr de peste 500 de preoți, hirotoniți ca preoți supranumerari. Și doar legiuirea bisericească prevede: „*Nimeni să nu se hirotonească fără destinație, ¹⁾ nici presbiterul, nici diaconul, nici altul oarecare din tagma eclesiastică; ci cel ce se hirotonește să se numească special pentru biserica unei cetăți, sau sat, sau mucenicească, sau pentru mănăstire, (can. 6 sin. IV ec.).* Faptul, însă, acum e consumat rămânând să se tragă consecințele corespunzătoare, și cari urmări nu se pot șterge dintr'o trăsătură de condeiu.

O altă lature neagră a problemei numărului prea mare de candidați se reflectează în aceia, că, postulanții în căutarea de a capata o parohie uzează de mijloace cu totul josnice. Traficul de influență e în floare. Politicianilor li se promite vasalitate de către candidați, în cazul când vor reuși să-i plaseze. Și așa începe asaltul administrației bisericești dat de către mărimurile zilei cu recomandările. Fiecare are câte un „băiat bun“ pe care-l vrea poporul și care—după spusa lor—va aduce servicii reale bisericii. Înalta Chiriarchie ca și consilierii referenți sunt asaltați cu scrisori de recomandare, ca să li se susție „candidatul“. Nu știu oare acești oameni că există o legalitate peste care nu se poate trece? Dar înainte de toate candidații cari cunosc destul de bine —se presupune— dreptul canonic, deci conținutul canoanelor 30 ap.; 3 VII ec.; 29 ap.; 2, IV ec.; 22, 23 trul.; epistola lui Tarasie către papa Adrian; 2, 5, 19, VII ec.; 90 Vasile c. M.; enciclica lui Ghenadie, cum îndrăznesc oare de fac apel la influențe? Ori pentru candidați canoanele nu mai au valoare? Se prea poate în fața intereselor lor, dar categoric, *nu*, pentru ființa bisericii. Legiuirea consfințită de sinoadele ecumenice are valoare astăzi ca și atunci când a fost dată. Și asta trebuie să se știe.

Că omul, când se află la ananghină, face tot ceia ce-i stă în putință ca să-și salveze interesele, asta e

1) În înțelesul vremurilor noastre fără un oficiu plătit bugetar.

știut. Dar că dreptatea și legalitatea trebuiesc păzite și asta trebuie să se știe. Căci nu se pot calca în picioare dreptatea, ordinea și disciplina în biserică, de dragul influenței a unei „mărimi”, care n'are altă legătură cu instituțiunea Domnului Hristos decât aceia de a-și satisface orgoliul și interesul personal sau cel al rudelor de sânge și al cumătrilor politici.

Acest capitol al numărului mare de candidați prezintă diferite aspecte și nuanțe după eparhii. Înțelegerea lui, însă, trebuie să preocupe întreaga biserică.

O ieșire, din încurcătura care amenință să aducă turburări intestinale în biserică, trebuie căutată cât mai este vreme. Nu trebuie lăsați însă, nici seminariștii și teologii titrați pe drumuri, ca oameni ai nimănui. Ei n'au altă posibilitate de a se plasa decât în biserică pentru care sunt pregătiți. Dar nici să fie hirotoniți, nu mai pentru ca să aibă darul preoției. Asta nu e o soluție. Ci cheia de deslegare o văd eu în altă parte: în aceia că mulți dintre preoți dețin câte două locuri, din care unul ar putea fi ocupat și de un alt candidat. Tema aceasta e mai sensibilă în a o trata.

Totuși, deoarece cred că aici stă adevărul, voi încerca cu altă ocazie.

Pr. Const. Nonea

REFERAT

Ziarele ne încunoștințează despre o frumoasă inițiativă luată de către camera de agricultură a județului Iași, în înțelegere cu autoritățile administrative ale județului.

Este vorba de a se face din gospodăriile agronomilor regionali și ale agenților agricoli gospodării model, organizate după metodele cele mai perfecționate, pentru a sluji sătenilor ca exemplu de muncă, de rânduială și de pricepere gospodărească.

Deținători acestor gospodării se vor bucura de sprijinul permanent ale Camerei de agricultură, care le va da semințe de calitate bună, animale de rasă superioară, mașini perfecționate pentru muncă și grâne bine selecționate.

La aceste gospodării model, săteni vor găsi nu numai exemplul și îndrumarea de felul cum trebuie să procedeze pentru

bunătățirea gospodăriilor lor, spre a se ridica la un nivel de viață economică superior stării de azi, dar voi găsi și uneltele cele mai perfecționate și tot prin aceste gospodării model se va împărți materialul animal și vegetal, de care vor avea nevoie sătenii în scopul perfecționării lor gospodărești.

Gospodăriile model beneficiază de avantajele care s'au spus, cu obligația de a restitui în natură, după un anumit interval, materialul care le-a fost pus la dispoziție, de către organizația centrală județeană.

În prospectul pe care îl dau ziarele în această privință se arată că asemenea gospodării model se vor încerca nu numai cu personalul specialist agricol, dar și cu gospodăriile fruntașe, din sate.

Se înțelege că o gospodărie fruntașe s'a conveni ca să fie în fiecare parohie, gospodăria preotului.

Pe lângă laturea morală pe care o urmărește preotul în parohie, el trebuie să știe că exemplu este cel mai bun mijloc de a realiza frumoasele principii abstracte.

De aceea purtarea preotului și viața lui familiară, vor fi cel mai puternic îndemn, pentru a putea atrage și pe săteni în calea unei vieți cinstitute și de disciplină sufletească. Lucrul acesta se observă ușor și dă rezultate imediate. Unde preotul e demn, cu drag de misiunea și de păstoritul său, atent la viața sa proprie și a familiei sale, tot satul se găsește într-o stare morală mai bună și autoritatea preotului nu este discutată.

Și dimpotrivă. Unde preotul are scăderi, chiar dacă ar fi talentat în mod excepțional în ceea ce privește puterea de cuvânt, și de slujbă totuși exemplul vieții sale neconforme, va ruina totul și lucrul pastoral va fi ca povestea meșterului Manole, care ce zidea nu rezista ci se dăruia, până când a trebuit să facă o jertfă.

Viața preotului trebuie să fie o viață de jertfă pentru bine, așa cum a fost și a marelui dascăl pe care îl urmărim și-l propovăduim.

De aceea în ordinea bunelor exemple pe care trebuie să-le dea preotul, este și o gospodărie în rândueală, o pricepere superioară în cultivarea câmpului și a creșterii vitelor și a tot ceea ce constituie o gospodărie întemeiată de unde să reiese priceperea, ordinea și putința de a spori belșugul, în scopul de a duce o viață mai înlesnită, mai în bune condițiuni spre a putea crește copiii și a le da educația de care au nevoie, ca viitori cetățeni luminați.

De aceea dela această inițiativă de ridicarea gospodărească nu trebuie să lipsească preotul.

El este în primul rând îndreptățit să aibă o gospodărie fruntașe, care să servească de model sătenilor.

În foarte multe părți, lucrul acesta chiar s'a realizat.

E de dorit ca acest exemplu să se generalizeze.

În marea criză, de astăzi, reîntoarcerea la ogor, este o condiție de stabilitate sufletească și un suport moral.

Strânsa legătură cu pământul este garanția că săteanul nu se va lăsa ademinit de teoriile dizolvante, care flutură peste hotarele țărilor, și în același timp vor da puțința majorității populației

agricole să suporte greaua criză economică, fără prea mare sdruncin.

Nu trebuie să pierdem din vedere că inviorarea oraşelor nu poate veni decât dela inviorarea satelor,

Când vom avea un sătean, înstărit se vor resimţi şi oraşele, de aceasta, căci ele nu trăesc decât în funcţie de sat.

La aceste lucruri trebuie să ne gândim şi în această direcţiune preoţimea trebuie să acţioneze şi în interesul moralităţii şi în interesul ridicărei economice a păstorilor.

Pr. C. V.

+ Iconomul Stavrofor Grigore Deliu

În ziua de 2 Aprilie 1932 s'a stâns din această viaţă Icon. Stavrofor Grigore M. Deliu, parohul bisericii „Sf. Spiridon” din oraşul Botoşani şi subprotoiereul jud. Botoşani. Prin moartea lui dispare acea figură aleasă de apostol care timp de 42 ani a stat de veghe în slujba Mântuitorului Hristos cu un zel de păstor neîntrecut, cu o dragoste neţărmurită faţă de Dumnezeu de casa Lui şi de podoaba ei, cu o preocupare şi o grijă neadormită faţă de toţi cei îngreuiţi şi împovăraţi de necazuri, care alergau la el şi-l chemau, spre a le fi rugător către Dumnezeu şi către Sfinţii Lui, dar mai ales către Sf. Ierah Spiridon, patronul bisericii în care slujea.

Stând veşnic la îndeplinirea celei mai conştiincioase chemări sacerdotale, pentru păstrarea credinţei noastre strămoşeşti şi a tuturor tradiţiilor bune ce fac podoaba acestui neam, Iconomul Grigore Deliu era păstorul dorit în care găsaşi totdeauna un cuvânt care nu se desminte, un sfat părintesc şi înţelept isvorât din adâncă tâlcuire a Sf. Evanghelii, un prieten sincer şi devotat pe care atât de rar îl întâlnim între muritorii vremurilor noastre. Cei ce l-au cunoscut cu dreptul pot zice la moartea lui: „S'a stâns bucuria inimii noastre, s'a întors în plângere desfătarea noastră”. (Plângerile lui Ieremia 5. 15).

Odinioară Isus fiul lui Sirah a pronunţat aceste cuvinte: „Înainte Altarului m'am rugat..., plecat-am urechea mea ...şi am primit şi multă învăţătură am aflat. Procopsit-am în ea; celui ce mi-a dat mie înţelepţiune voiui da mărire.

...,că am râvnit binele şi nu mă voiui ruşina (Sirah c. 51).

„Am râvnit binele”, iată cuvintele scripturistice care sintetizază în mintea noastră, viaţa Icon. Gr. M. Deliu.

Cine ar putea să străbată cu mintea și să descrie firul unui activități pastorale depusă timp de 42 ani, cu zel și abnegație în ogorul sf. noastre biserici și al patriei?

Păstorul de suflete zidește zi cu zi, de cele mai multe ori în mod duhovnicesc și tainic temelia zilelor de mâine. El toarnă în suflete picătură cu picătură, din isvorul cel dătător de viață al învățăturii blândului Iisus. Lumea vremurilor noastre cu greu poate înțelege o asemenea lucrare. Ea trece adesea ori neobservată de mulțime, după cum neobservate trec cele mai înalte principii ale învățăturii dumnezeiești. Totuși cei ce se împărtășesc dintr'o asemenea activitate o simt, trăesc prin ea și nu o pot uita vre-o dată, ea fiind una din cele mai plăcute amintiri ale unui trecut de zidire sufletească. O astfel de viață de râvnă pentru zidirea sufletească a fost viața Icon. Gr. Deliu. Biografia sa va lămuri mai mult acest adevăr.

Iconomul Gr. Deliu s'a născut în orașul Botoșani, la anul 1866 în ziua de 30 Octombrie, dintr'o familie modestă, însă plină de evlavie, fiind fiul cântărețului bisericesc Mihail Deliu și al Smarandei.

Școala primară a urmat-o în orașul său de naștere.

Terminând școala primară s'a înscris și a urmat cursul Seminarului „Veniamin” din Iași, absolvind cursul inferior în anul 1887.

În ziua de 7 Februarie 1888 s'a căsătorit cu D-ra Ana Ionescu fiica veneratului, acum defunctului preot Gh. Ionescu, fost pe acea vreme paroh al parohiei Cotârgaci, din acest județ.

Pe ziua de 1 Decembrie 1888 fu numit pe bază de concurs învățător titular la școala din Com. Siminicea.

În ziua de 6 August 1890 este hirotonit diacon pe sama bisericii Sf. Spiridon din orașul Botoșani.

În ziua de 6 August 1892 e hirotonit preot pe sama bisericii parohiale din Simniecea Miclescu. Tot în acest an luna Sept. 1 demisionă din postul de învățător dedicându-se în totul slujirii Sf. biserici.

Pe ziua de 1 Sept. 1893 fu transferat, după cerere, în slujba de paroh al bisericii Sf. Nicolae-Popăuți din acest oraș, pe care o ocupă timp de 12 ani, până la 1 Octombrie 1906, când e transferat, după cerere, în postul de paroh al bisericii Sf. Spiridon din orașul Botoșani, post ce-l ocupă până la moartea sa. (2 April 1932).

Odată cu numirea sa în postul de paroh al bisericii „Sf.

Nicolae—Popăuți" este numit și sub protoiereu al jud. Botoșani post ce-l ocupă ca titular până la 1 Ian. 1929 când postul s'a desființat pe cale bugetară, rămânând ca sub protoiereu onorific până la moartea sa.

Iată pe scurt biografia scumpului nostru dispărut.

O biografie nu face altceva decât să redea în date activitatea cuiva. Cel ce-o trăește însă, e acel ce-i dă viață, el o poate împodobi și o poate înălța la o valoare apreciată de contemporani și de posteritate. Aici e meritul Icon. Grigore Deliu.

Pornit din pătura adâncă, cinstită și muncitoare a poporului, Iconomul Grigore Deliu prin cultură, prin munca sa aleasă, prin cinste, printr'o purtare evanghelică, prin o evlavie fără pereche s'a înălțat la acea nobleță sufletească, aproape necunoscută zilelor noastre. Dumnezeu l-a ajutat.

El a turnat în acest suflet cele mai frumoase și mai distinse însușiri. Rar s'a putut vedea în zilele noastre o persoană cu așa alese însușiri și asupra căreia darul lui Dumnezeu să se pogoare cu atâta îndestulare. Evlavia îl transformase. Figura sa sacerdotală era înzestrată de podoaba misticismului religios.

Cu aceste calități Iconomul Gr. Deliu s'a apropiat de bogat și de sărac. Cei ce i-au cunoscut sufletul nu s'au mai putut despărți de el. Toți ș'au deschis sufletul lor în fața sufletului lui de duhovnic înțelegător al tainelor sufletești au dobândit sfaturi și îndreptare.

Deaceia viața lui de păstor lasă o urmă luminoasă ori pe unde a trecut, în slujba tuturor instituțiilor la care a lucrat.

În școală lasă amintiri frumoase. La biserica „Sf. Nicolae-Popăuți” a lăsat urmele celei mai alese zidiri sufletești.

Acolo a stăruit pentru restaurarea exteriorului bisericii. oporul ce l-a păstorit nu l-a uitat și nu-l va uita nici-odată.

La Societatea clerului „Ocrotirea” unde timp de 23 ani a îndeplinit slujba de casier, la protoierie unde timp de 35 ani a îndeplinit slujba de sub-protoiereu a lăsat urmele celui mai cinstit și mai distins cancelarist. Dar activitatea sa deosebită care a încununat întreaga sa operă a foat în munca ce a depus-o în restaurarea bisericii Sf. Spiridon a cărui enorie a păstorit-o și toate acele suflete ce au frecventat slujbele sale preoțești. Din vechea biserică a Sf. Spiridon, ruinată de vremuri, cu turnul din mijloc de lemn și înclinat, iconomul Grigore Deliu a știut să facă prin obolul său personal și al credincioși-

lor ce l-au iubit și înțeles una din cele mai frumoase biserici ale acestui oraș și din cele mai bine înzestrate.

Pretutindeni unde ne aruncăm privirea, în această biserică, vedem urma muncii sale înțelepte, cinstite și plină de evlavie.

Moartea îl răpește din toiul acestei munci tocmai atunci când să strădănuia în adunare de fonduri pentru construirea unei case parohiale.

Pentru meritele sale deosebite autoritatea bisericească l-a gratificat cu rangul de icon. stavrofor, cu medalia „Răsplata muncii pentru biserică cl. I”, iar autoritatea civilă cu medalia „Coroana României” în gradul de ofițer.

Aceasta este pe scurt activitatea pastorală a icon. Grigore Deliu pe care am rezumat-o în cuvintele scripturistice: „*am răvnit binele*”.

Ca preot a fost un neîntrecut slujitor al altarului un neobosit îndrumător spre bine a-l enoriașilor, ca părinte de familie a fost un exemplu de educator, ca subprotoiereu și membru în diverse societăți culturale preoțești a fost un exemplu al datoriei. A fost în toate o adevărată „*lumină a lumii*” și o „*sare a pământului*” așa după cum cere Mântuitorul Hristos.

Moartea sa lasă un mare gol în rândul preoției botășănene, e o pierdere ireparabilă pentru familia sa, e o încercare dureroasă pentru turma sa văduvită și pentru toți cei ce l-au iubit și l-au apreciat.

Amintirea sa însă va fi veșnică între noi. Din mintea noastră a tuturor nu va dispărea niciodată blânda sa figură de preot ales, din biserică și din enoria sa nu va dispărea niciodată roada muncii sale pastorale.

La slujba înmormântării sale ce a avut loc în ziua de 6 April a. c. în biserică „Sf. Spiridon”, unde fusese depus corpul său, au rostit cuvinte de durere Icon. Al. Simionescu protoiereul județului în numele Administrației bisericești din județ, a colegilor și a Societății preoțești „Ocrotirea”, Dl. Mihail Ciutea prefectul județului Botoșani în numele Județului, Pr. Cezar Vuza, profesor din Iași, în numele preoților ieșeni. D-l I. Romanescu institutor în numele școlilor din enorie și al enoriașilor și cântărețul I. Dimitriu în numele cântăreților bisericești.

S’a citit cu prilejul acestor cuvântări și o duioasă scrisoare din partea d-lui inginer inspector general I. Tudor care s’a născut și a copilărit în enoria Sf. Nicolae Popăuți, unde defunctul a păstorit pe vremuri, prin care scrisoare d-sa și-a

exprimat profunda s'a durere pentru acel ce a fost „o pildă fără pereche a preotului ortodox.

Plâns și urmat de toți credincioșii orașului și a satelor din împrejurimi a fost condus la mormântul său din cimitirul „Pacea“ de un sobor de 20 preoți și diaconi în frunte cu protoiereul județului.

Facă bunul Dumnezeu ca, exemplul neîntrecut al muncii sale pastorale, să pogoare în sufletul familiei sale îndurerate și al tuturor celor ce l-au iubit, alinare și mângâiere, iar sufletul său să fie așezat în locașul celor aleși.

Iconom Al. Simionescu

O grabnică măsură de siguranță care se impune

Pentru a se evita multe și mari nenorociri care s'au întâmplat ca urmare a unei deprinderi foarte frumoase, ca creștinii să aducă cu ei lumânări pe care să le aibă în mâni fiecare la slujbele dela Denii și Sfintele Paști, din cauza neglijenței a avut urmări foarte nenorocite, cum o fost cazul dela Costești jud. Argeș, unde în anii trecuți din cauza neglijenței a ars biserica și foarte mulți creștini producându-se un înfricoșat dezastru, precum se știe de toată țara.

Vinovații—sau mai bine zis vinovatul răspunzător pentru această nenorocire e lesne de cunoscut: adică șeful de serviciu al bisericii care e preotul împreună cu celălalt personal.

Desigur o vinovăție care a avut ca jertfă a incendiului pe însuși vinovații care au ars împreună cu ceilalți credincioși.

Se cuvine ca preoții noștri care au toată răspunderea de cele ce se petrec în biserică — căci ei sunt șefii firești — să aibă grija și să ia măsuri în consecință, ajutați fiind de celălalt personal bisericesc și în deosebi de epitropii bisericii cași

de autoritățile comunale: primar, învățător și jandarm, ca asemenea cazuri nenorocite să fie evitate.

Aceasta e o datorie care se impune preoților fără discuție.

Dela Asociația Clerului

Blocul nostru

Este așa de firesc și de organic, „Blocul preoților și-al învățătorilor“, încât nimeni nu trebuie să-și pună altă întrebare, decât doar aceia că de ce nu s'a împlinit mai devreme.

Ce poate fi mai firesc, decât ca cei doi conducători spirituali ai satelor noastre, să știe că fac parte dintr'o cetate morală comună; că această cetate cuprinzătoare de drepturi și obligațiuni, nu poate fi cutropită și profanată de oameni sau organizațiuni, ce nu au nimic comun cu viața marelor masse populare.

Când m'am gândit la acest bloc, m'am gândit plecând dela adevărul axiomatic: *satul are un suflet al său*. De acest suflet, se îngrijesc cu o deopotrivă răspundere, cei doi factori ce formează substanța cea mai sensibilă din creierul acestui sat: preotul și învățătorul. De îndată ce gândurile și interesele unuia dintre ei, alunecă pe alte pante, sufletul satului se anemiează așa cum se anemiează o plantă asupra căreia se lasă umbră și întuneric.

Importanța activitate a acestor doi factori, au cântat-o fals toți câți au avut nevoie de ei. Le-au speculat și buna lor credință dar și ascendentul lor moral asupra celor în mijlocul cărora ei își fac datoria.

A venit, se pare, vremea, ca scuturând din conștiința noastră, rezidurile tuturor umilinților, să începem a fi mai puțin ai altora și mai mult ai noștri și ai celor întru ridicarea cărora slujim.

După Sărbătorile Invierii, împreună cu Părintele Valeriu Iordăchescu, președintele clerului ieșan, vom cutreera centrele mai mari, unde am dori să strângem laolaltă preoți, învățători și săteni, spre a face între

aceste trei elemente, o sudură morală mai puternică decât cum a fost până acum.

Nădăjduind că punem la temelia acestei acțiuni, toată bună credința și cinstea noastră, pornim cu încredere pe câmpul îmfăptuirilor.

G. Gh. Chirișescu

Președintele Asoc. inv. leșeni

Știri, însemnări, diverse

Consiliul eparhial al Arhiepiscopiei Chișinăului, secția culturală, aduce la cunoștință, tuturor celor ce se interesează de cultura bisericească, că se găsește de vânzare prețioasa operă „*Omilii Duhovnicești*” a Sf. Macarie Egipteanul tradusă de pr. prof. univ. Cicerone Iordăchescu.

Costul unui exemplar e de 100 lei, plus 4 lei cheltuieli de expediție. Această operă din veacurile primare a creștinismului, pusă la îndemâna tuturor de către prof. univ. pr. Cicerone Iordăchescu, a fost primită de lumea cărturărească cu mare simpatie. Cei ce doresc a avea în bibliotecă această carte de seamă o pot procura dela Consiliul Eparhial-Chișinău.

*
* *

Pr. Gh. Atanasiu din Ciohorani-Baia, președ. căminului cultural „*Preot D. Iordăchescu*” dimpreună cu d-l Ioan Popuțoaia învățător au organizat pe timpul Postului Mare o serie de conferințe religioase-morale pentru popor. Această activitate o desfășoară, în afară de biserică, în vederea combaterii sectelor.

E o notă bună pentru acești slujitori ai Altarului ș școlii că înțeleg să-și coordoneze munca.

Parohii vacante

— Parohia Mastacăn jud. Neamț, compusă din satele Portărești, Balanu, Marginea și Nichid.

Are biserică parohială de zid în stare bună și filiale: în satul Balan cu biserică construită de lemn și satul Nichid, cu biserica construită din zid în stare bună.

Are pământ bisericesc 20 ha.

Casă parohială nu este.

Are 500 capi de familie.

— Parohia Agapia com. Filioara jud. Neamț vacantă prin demisia parohului pe 1 Ianuarie 1932.

Are biserică parohială de lemn în stare bună.

Se compune din 210 capi familie cu 852 suflete.

Are 12 Hectare pământ bisericesc.

Casă parohială nu este.

Parohia Călugăreni Jud. Botoșani, vacantă prin decesul preotului paroh.

Se compune din 2 sate; are o singură biserică, în stare bună.

Este casă parohială și pământ pentru folosința personalului.

Are 342 capi familie.

— Parohia Sf. Spiridon din orașul Botoșani, vacantă dela 4 Aprilie 1932 prin decesul preotului Grigore Deliu.

Are casă parohială.

Capi de familie, 252; Suflete 925,

— Parohia Mălini din județul Baia, vacantă dela 22 Aprilie 1932 prin decesul preotului Grigore Niculescu.

Parohia se compune din Comuna Mălini, are biserica parohială construită din piatră, în stare bună.

Are 12 ha. pământ bisericesc.

Casă parohială nu este.

Capi de familie 720, Suflete 3200.

Mulțumiri publice

Se aduce mulțumiri publice D-nei Natalia Grigoriu care a donat Mănăstirei Cetățuia mobilă în valoare de 5000 lei; ieromonahului Cozma Bere care a donat un covor în valoare de 3000 lei, un rând de veșminte în valoare de 5000 lei, un clopoțel în val. de 2000 lei și o mantie călugărească în val. de 2000 lei.

*

Se aduce mulțumiri publice enoriașilor din parohia Ciurea—Iasi cari au contribuit la cumpărarea unui rând de vestminte în valoare de 5000 lei.

P. C. Preot *al Parohiei*

Comuna *Buhalnita*

Județul *Neamț*

PREȚUL 10 LEI

Tipografia concesionară **ALEXANDRU ȚEREK & GHEORGHE CAMINSCHI**
strada Gh. Mârzescu 9, Iași, execută ori-ce lucrări atingătoare acestei branșe, în
cele mai ireproșabile condițiuni tehnice și cu cele mai **reduse prețuri.**

MITROPOLIA MOLDOVEI

FOAIE OFICIALĂ A ARHIEPISCOPIEI IAȘILOR

A P A R E L U N A R

SUB CONDUCEREA SECȚIEI CULTURALE A CONSILIULUI EPARHIAL

Redacția și Administrația:
Secția Culturală, Sf. Mitropolie

A B O N A M E N T U L
PE UN AN, 150 LEI

C U P R I N S U L :

Cuvântare din Senat a I. P. S. Mitropolit Pimen, cu
prilejul împlinirii a 14 ani dela realipirea Ba-
sarabiei la Patria Mamă

Noile dispoziții privitoare la candidații de hirotonie
(circulară)

Câteva cifre ce vorbesc mult

O zi frumoasă petrecută la Seminarul „Veniamin”

Predică de sărbători

Necesitatea predicei

Sub umbra Sfintei Grații

Preotul și învățământul religios în școala primară

Cuvânt de învățătură către păstor

Recenzii

Pr. Const. Nonea

Diacon Ilie Gheorghită

Pr. I. N.

Diacon N. Luchian

Pr. D. N. Ștefănescu

Pr. Claudiu Petrovici

Gh. Ghibănescu

Pr. Const. Nonea

Parohii vacante, numiri și transferări, ranguri bisericești, mulțumiri publice.

1000/300 = 3.
900/100 = 9
300/100 = 3
3000/100 = 30
6.30

270

3/0

600

MITROPOLIA MOLDOVEI

FOAIE OFICIALĂ A ARHIEPISCOPIEI IAȘILOR

APARE ODATĂ PE LUNĂ

SUB CONDUCEREA SECȚIUNII CULTURALE A CONSILIULUI EPARHIAL

Cuvântarea din Senat

a I. P. S. S. Mitropolit Pimen

cu prilejul împlinirii a 14 ani dela realipirea
Basarabiei la Patria Mamă ¹⁾

I. P. S. S. Pimen, Mitropolitul Moldovei și Sucevei:
D-le președinte, d-lor senatori, dacă noi și întregul nostru neam românesc, sărbătorim azi, plinirea a patrusprezece ani, dela marele eveniment, al realipirii pentru vecie a scumpei noastre provincii române „Basarabia” sau a Moldovei dintre Prut și Nistru, la țara mamă a lui Ștefan-cel-Mare, sau mai bine zis, la Regatul României; în calitate mea de Mitropolit al Moldovei, mi-a fost dat să cunosc mersul marelui război și să binecuvintez mișcarea armatei noastre către câmpul de luptă. Și am avut fericirea ca la Iași, să aduc rugăciuni către Dumnezeu, mulțumindu-i că ne-a ajutat la îndeplinirea idealului nostru strămoșesc, adică : unirea neamului într'o singură țară începând cu provincia Basarabiei.

Evenimentul acesta, ca Basarabia să se unească cu țara mamă, numai Dumnezeu cu atotștiința Sa o știa. O minte omenească, oricât de luminată, ca și o prevedere politică, oricât de iscusită ar fi fost, era cu neputință de a prevedea acest neașteptat și fericit eveniment, date fiind împrejurările și condițiunile intrării noastre în război. Dacă cineva ar fi gândit în acea vreme la Unirea Basarabiei cu țara mamă, ar fi fost socotit ca un nebun. Deci, încă odată, trebuie să recu-

1. Vezi Dezbaterile Parlamentare, ședința din 9 Aprilie 1932.

noaştem că numai Dumnezeu, care conduce popoarele şi hotărăşte destinele lor, numai El cunoştea acest strălucit eveniment pentru noi, adică: unirea Basarabiei în vremea marelui războiu.

D-lor senatori, vestea unirii Basarabiei, a produs la Iaşi, ca şi în toată ţara, cele mai înalte simţăminte de bucurie, inexplicabilă şi mare înălţare sufletească, căci la începutul războiului, gândul tuturor românilor era îndreptat către unirea ţărilor surori, de dincolo de Carpaţi, Ardeal şi Banat şi dincolo de Suceava, Bucovina; iar despre Basarabia nici nu se visa. Aceasta era alcătuirea la începutul războiului, când armata rusească, a plecat la războiu.

Din catedrala mitropolitană dela Iaşi, faţă fiind marele şi viteazul Rege Ferdinand I şi glorioasa sa soţie, Regina Maria, cu toată familia regală, înaltele autorităţi civile şi militare, cu reprezentanţii puterilor aliate cu noi şi foarte mult popor, s'a săvârşit cuvenita rugăciune de mulţumire către Dumnezeu, care ne-a ajutat la îndeplinirea acestui strălucit fapt, adică unirea Basarabiei, cu nădejdea vă vom vedea unirea tuturor fraţilor români din provinciile române, ceiace s'a şi îndeplinit. Nu pot să descriu marea bucurie, de care era cuprins tot poporul nostru dela Iaşi. După rugăciunea dela Catedrală, toţi fruntaşii armatei şi demnitarii statului, împreună cu solia basarabeană sosită la Iaşi pentru a închina Basarabia Regelui şi armatei viteze, ne-am dus în vechiul palat, reşedinţa domnească a lui Cuza-Vodă din strada Lăpuşneanu, unde, sub preşidenţia Regelui Ferdinand, s'a prăznuit actul unirii, cu tot entuziasmul, iară Domniţele cu poporul au încins hora unirii, precum s'a făcut la prima unire a Moldovei cu Muntenia.

În aceste clipe, atât de scumpe pentru îndeplinirea idealului strămoşesc, care s'a început cu unirea Basarabiei, care act sărbătorim azi noi şi tot poporul român, să ne gândim cu evlavie la marele Rege Ferdinand şi la vitejii ostaşi, cari au murit, luptând vitejeşte, ca şi acei ce au rămas în viaţă, ofiţeri şi soldaţi, ca şi la văduvele, invalizii şi orfanii din război, dând tuturor o-

bolul nostru de recunoștință de cele ce au săvârșit în război și ne-a dat România Mare de astăzi.

Și precum ostașii noștri viteji au luptat din răsuputeri pentru îndeplinirea idealului, așa se cuvine și noi, cei de azi, ca și generațiile viitoare, să fim într'un gând și un suflet rugând pe Dumnezeu pentru binele și fericirea țării noastre. Iar nouă și viitorilor să ne dea înțelepciune și iubire de frați, lucrând pentru binele țării, (Aplauze prelungite).

Circulară către protopopii

din cuprinsul Arhiepiscopiei Iașilor

No. 3944 — 1932 Mai 25

O cultură teologică cât mai complectă și o educație cât mai aleasă, se cere azi preoției noastre ortodoxe. Și aceste cerinți devin și mai obligatorii pentru preoțimea noastră, cu cât preoțimea altor confesiuni, din cuprinsul țării noastre, are o cultură cât mai complectă și o educație cât mai bună și corespunzătoare chemării preoțești.

A fost o greșală că după război, s'au admis în preoție, candidați cu diploma de seminar și unii, cu câțiva ani de teologie. Și această greșală a fost cu atât mai mare, cu cât în cuprinsul României întregite, mai ales la țară, s'au răspândit prin sate învățături răstăcite, producând răsvrătiri sufletești, făcându-se o mare propagandă în popor, contra orândueleur Sfintei noastre Biserici și credințe strămoșești.

În fața acestor motive și puternice considerațiuni, Sf. Sinod în ultima sa întrunire, a luat hotărârea a nu se mai admite la hirotonie în diaconie sau preoție pentru bisericile din orașe și din sate, decât numai teologi cari au titlul de licențiat sau doctor în teologie.

Această măsură în cuprinsul Arhiepiscopiei noastre a fost deja luată și a dat rezultate fericite; căci, în cea din urmă ședință a Consiliului Eparhial, s'au admis la

hirotonie numai candidați teologi cu titlul de licențiat în teologie.

Deciziunea sinodală se întemeiază și pe Art. 35 din Statutul Legii de organizare bisericească.

În urma celor arătate, vi se pune în vedere, că de aici înainte nu vor mai fi admiși la hirotonie, decât candidați cu titluri teologice iar cererile seminariștilor cari au numai diploma de seminar, cași a celor ce au un stagiu de curs, necomplect, la o facultate teologică vor fi respinse.

Deci, în viitor, nu se vor mai primi nici la cancelaria Mitropoliei, nici la Protopopie, pentru admiterea în diaconie sau preoție, decât numai cererile celor ce au diploma de licență, sau doctorat în teologie.

Aceasta o veți pune în vedere tutuor aspiranților de preoție care vi se vor prezenta.

PIMEN

Metropolitul Moldovei

Consilier Referent, *Pr. C. Gr. Vuiescu*

Câteva cifre ce vorbesc mult

Anul trecut în luna Septembrie prot. Dr. Șt. Cioroianu publica în „Telegraful Român” un articol intitulat „Apărătorii preoției”. Acolo, făcea distinsul publicist câteva constatări — desigur nu aducătoare de bucurie — dintre care cea predominantă era aceea, că fiii de preoți, cari iau drumul altor domenii de activitate decât cel al bisericii, nu se interesează de loc (sau prea puțin, în cazul fericit) de apărarea intereselor bisericii și a preoției. Ei stau indiferenți — deși sunt mulți la număr și ocupă situații înalte în instituții cu caracter laic — față de toate atacurile ce se aduc instituției Domnului Hristos de cei ce militează în rândurile păgânismului modern. Și scria distinsul publicist că, „*preoția e datoră ca în primul rând din fiii ei să facă apostoli devotați ai cauzelor bisericești*”.

Nu trece mult timp și în acelaș organ de publicitate, motivat de articolul citat, scrie diacon Dr. Staniloae un articol „Preotul în familia sa” arătând că preotul trebuie să fie mai întâiu misionar al familiei lui. Adică să se ocupe, atunci când

timpul e prielnic, cu evanghelizarea propriilor lui vlăstare. Citirea Sf. Scripturi și discuția în jurul celor citite—preotul fiind explicatorul—ar sădi o puternică convingere religioasă, care nu i-ar mai lăsa pe fiii preoților—deveniți maturi—indiferenți de cele ale legii strămoșești. Ar lupta cu mult succes (atunci când e nevoie, d. p. cum e astăzi) de acolo de unde se găsesc, alături de părinții lor.

„Eu nădăjduiesc, scrie d. Dr. Staniloae, că în felul acesta peste 10 ani înainte putem avea o nouă generație de intelectuali, plină de interes și de înțelegere pentru biserică și pentru preoți.

Ar urma deci, după cele spuse de d. dr. Stăniloae, că nu ar fi nevoie de multe decenii pentru a se schimba configurația poziției intelectualilor față de biserică. Preoțimea ar avea în fiii de preoți un auxiliar prețios în luptă, care ar apăra de flanc interesele bisericești.

Autorii citați au adus în discuție o problemă grea, rezultată din constatările dureroase ale indiferentismului față de biserică, chiar și din partea fiilor de preot. Acum însă se deschide o altă latură a problemei și anume aceea că preoții nu-și mai dau băeții la învățătură în școlile seminariale. Această latură adâncește în gravitate problema și arată în deajuns că cei dintâi vinovați sunt tot preoții. Ei sunt complici vădiți ai situației prielnice creată indiferentismului. Voi enumăra câteva cifre care vor fi edificatoare și semnificative în această privință.

În Anuarul Seminarului „Veniamin Costache” din Iași pe anii 1927—1931, pe lângă multe lucruri interesante, există un tablou de profesiunea părinților elevilor pe anul școlar 1930—931.

Din întregul efectiv al seminariștilor de 257 elevi, din cele 8 clase, părinții elevilor se repartizează după profesia lor astfel: 135 agricultori, 40 funcționari, 18 muncitori, 13 învățători, 13 pensionari, 12 preoți, 12 cântăreți, 10 comercianți, 2 profesie liberă, 1 meseriaș și 1 industriaș.

Pentru un ochiu puțin atent laturea neagră nu s’ar descoperi. S’ar putea doar constata, că nu se găsesc feciori de boeri printre seminariști. Dar acest lucru se știe de mult. Situația de a-și vedea vlăstarul preot, pentru boeri și mai ales pentru ciocoi nu „cadrează”. Ei le făuresc alte posibilități de traiu—cu toate că vremurile sunt grele—în care origina nașterii să le servească drept diplomă de capacitate intelectuală și morală, eleganța în haine drept bună creștere etc., etc..

Frământarea drumurilor desfundate ale satelor noastre și

inhalarea aerului stricat al locuințelor mizere în timp de iarnă sunt rezervate altor categorii sociale. Până acum aceste „bună-tăți” erau sortite prin tradiție fiilor de preot,—cel puțin în părțile noastre, cari se înjugau la misiunea apostolică.

Și asta ne-o spun următoarele cifre :

În urmă cu trei decenii, dela statistica citată din 1931, deci în 1901 la seminarul „Veniamin”, din 300 elevi ai celor 7 clase, 147 erau fii de preot. *Deci aproape 50⁰/o din efectiv.* În 1911 din totalul de 316 elevi 133 erau fii de preot, *deci 42,71⁰/o din efectiv* ; în jurul acestei proporții se afla și în 1921. Și iată în 1931 din 300 de elevi, din 8 clase *numai 12 sunt fii de preot, deci 4,70⁰/o din efectiv.* La 1901 elementele tradiționale ale preoției erau 50⁰/o iar în 1931 se prezintă cu 4,70⁰/o ; asta la școala nemuritorului mitropolit Veniamin Costache !

Această disproporție s'a definit în ultimul deceniu. Din aceste cifre se poate citi mult în sufletul preoției noastre și se poate contura în viitor situația bisericii.

Cauzele care au îndemnat preoțimea să ia așa o atitudine, față de instituțiile clericale, sunt multe și complexe.

Ele au rădăcini în atmosfera ce s'a creat bisericii și nici de cum în ființa seminariilor. Invățământul seminarial s'a dovedit a fi serios, profund și bine administrat.

Elementele ce au absolvit seminarul s'au aratat a fi cele dintăiu la universitate ; ba mai mult, chiar în ordinea educativă ele serveau ca pildă în societate. Și cu toate acestea preoții refuză de a-și mai instrui băeții în seminarii.

Motive ce au îndemnat preoțimea la această atitudine trebuie recunoscute că destul de puternice, deși sunt alătura de adevăr.

În primul rând pe fiii de preoți, după absolvirea seminarului nu-i așteaptă nici un fel de situație. Cu diploma de seminar nu mai pot candida la hirotonie. Parohiile s'au împuținat și numărul solicitanților s'au înmulțit. Pe dealtă parte cu instrucția capatată în seminar—ori cât de serioasă ar fi după programul stabilit—nu se mai poate face față cerințelor ce se ivesc, chiar în cea mai umilă parohie. Studii aprofundate, metode nouă de propoveduirea Cuvântului Domnului Hristos, a-dequate timpului, o maturitate în formațiunea personalității păstorului de sutlete, au devenit axiomatice. Aceste se capătă numai în facultăți de teologie. A venit însă timpul, ca să se facă triarea chiar a titraților teologi, pentru care se prevede o strâmtorare, din cauză că și rândurile lor se îngroașă mereu.

Dar cel mai puternic motiv reiese din acel dramatic proces de conștiință ce se petrece în sufletul preotului. El se știe răspunzător integral de sufletele păstoriților săi în fața lui Dumnezeu la scaunul judecății. Dacă frânele de conducere sufletească a poporului sunt în mâinele preotului, astăzi ca și înainte, e o întrebare. Preotul își dă perfect seamă de grozăvia răspunderii și nu se simte obligat a îndemna chiar pe propriul său fiu să-i urmeze căile.

De aceea au năvălit în seminarii fiii de agricultori. Nu atât din convingere își trimet țărani copiii la seminar, ci mai mult din motive practice. Vreau să-i scape de munca grea a pământului, care e searbă în rod. Le doresc o situație mai bună ce pentru copiii lor, mai târziu, e aducătoare de decepții. Iar preoții își trimet odraslele la școli laice. Li lasă să se înarmeze cu alte arme de luptă pentru câștigarea existenței decât cele ale virtuților creștine. Doar acum e secolul oportunismului și al cinismului și pentru acesta nu sunt de lipsă virtuți, ci dimpotrivă de opusele lor. Și fiii de preoți instruiți în școli cu caracter laic, având în exercițiul profesiei lor arme procurate de oficii atee, e de la sine înțeles, că sunt departe de părinții lor. Pozițiile se despart abrupt. De-o parte părinții ce rămân tradiționaliști crescuți în duhul creștin pe care-l infiltrează și altora; de cealaltă parte fiii militează în rândurile celor ce poartă stindardul cu inscripția *carpe diem*.

Că preoții au motive de a nu-și îndemna pe fiii lor să urmeze seminariul, din cauză că nu li deschid perspective de viitor în biserică poate să fie o scuză; dar a nu-i instrui în seminarii—în loc de licee—pentru ocuparea diferitelor posturi în alte instituții, asta înseamnă dezertune dela datorie. Seminariile trebuie înaintea tuturor școlilor secundare, să fie preferate. Atunci nu se va mai plânge nimeni de lipsă de ajutor din partea intelectuaților, când biserica și slujitorii ei se află la încercare. Căci fostul seminarist ori unde s'ar afla, fie ca magistrat sau ofițer, inginer sau chiar politician, va face atmosfera bună instituției unde el și-a pus baza instrucției și a educației. Acest lucru e știut și s'a dovedit ca cel mai bun auxiliar în susținerea cauzelor bisericii, în lumea laică tot prin persoane laice.

Știe oare preoțimea că la Seminarul „Veniamin” în anul 1931, în clasa I, din 33 elevi numai *unul* este din sânul ei?!...

Comentariul acestui tapt să-l facă fiecare.

Pr. **Const. Nonea**

O zi frumoasă petrecută la Seminarul „Veniamin”

În ziua de 24 Mai a. c. au fost sărbătoriți cinci din cei mai iubiți și mai vrednici profesori pe cari i-a avut Seminarul nostru.

Cine nu-și amintește de d. V. Oiaga, profesorul de omiletică, de exegeză și de istoria bisericii române? Un cuvânt dintr-o predică așezat nelalocul lui era imediat descoperit și nu te slăbia cu ironia pânăce nu-i găsea-i locul potrivit în frază.

De cumva erau toate frazele întortochiate—cum se întâmplă nu arareori printre începători—atunci d-sa da naștere la un întreg război. Toate armele erau puse în mișcare pentru distrugerea monumentului certat cu legile logicei și ale sintaxei.

Cu ironii fine, cu asprime uneori, cu puternice vibrațiuni de suflet și cu îndrumări trainice și sănătoase, ne-am deprins atâtea generații de elevi să călcăm cu încredere pe clapele retoricei bisericesti,

Despre d-nii Constantin Praja, profesor de istorie, Gheorghe Gr. Gheorghiu, profesor de matematici, Pericle Popescu prof. de limba română și Ilie Burghilea prof. de desen și gimnastică, amintirile ne sunt tot așa de vii,

Fiecare din ei își are un loc de cinste săpat adânc în sufletele foștilor elevi. Deaceia se și explică entuziasmul și însuflețirea cu care au fost sărbătoriți.

De dimineață Seminarul a îmbrăcat haină de paradă.

La poartă o ghirlandă de crengi proaspete de stejar și un steag tricolor, anunțau trecătorilor că aici se petrece ceva deosebit,

Două serii de absolvenți—cea dela 1882 și cea dela 1907—s'au întrunit pentruca să-și reîmprospăteze amintirile de acum 50 și 25 de ani. Mare le-a fost bucuria—mai ales a celor din 1907—când au văzut că întâlnirea lor coincide cu sărbătorirea retragerii la pensie a profesorilor de acum un pătrar de veac.

Pelângă aceste două serii de absolvenți, au luat parte toți foștii elevi ai Seminarului, preoți și civili, cari locuiesc în Iași și împrejurimi.

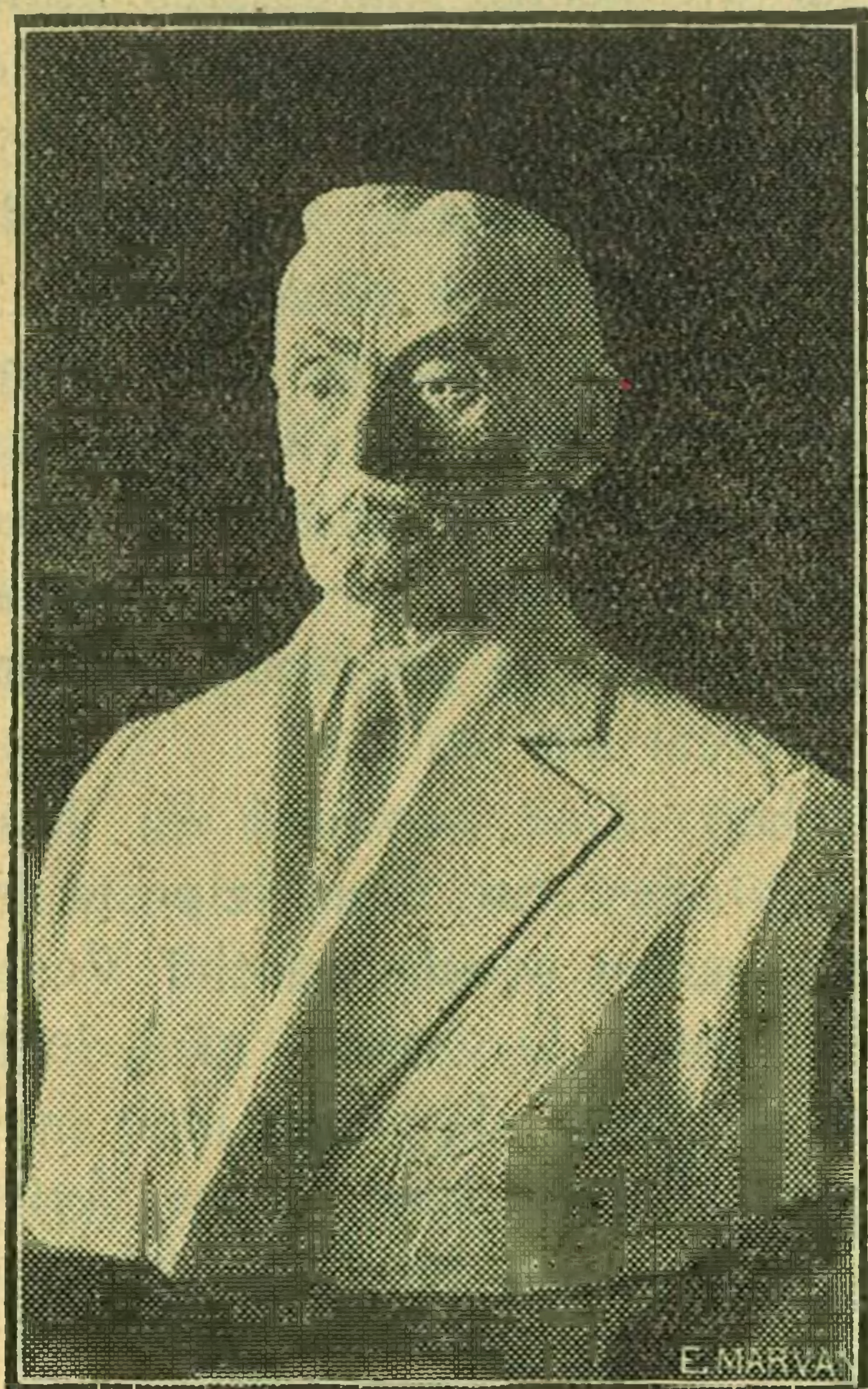
Ne-am mirat și noi cum de sunt atâtea de mulți elevi dela această școală cari ocupă slujbe destul de onorabile în Iași, dela profesorul universitar până la funcționarul de birou.

I. P. S. Mitropolit Pimen al Moldovei, P. S. Episcop Cozma al Dunărei de jos, C. Preoți Cicerone și Valeriu Iordăchescu și dl. Const. N. Tomescu, profesori la Facultatea de Teologie din Chișinău, au ținut să onoreze cu prezența lor, această sărbătoare.

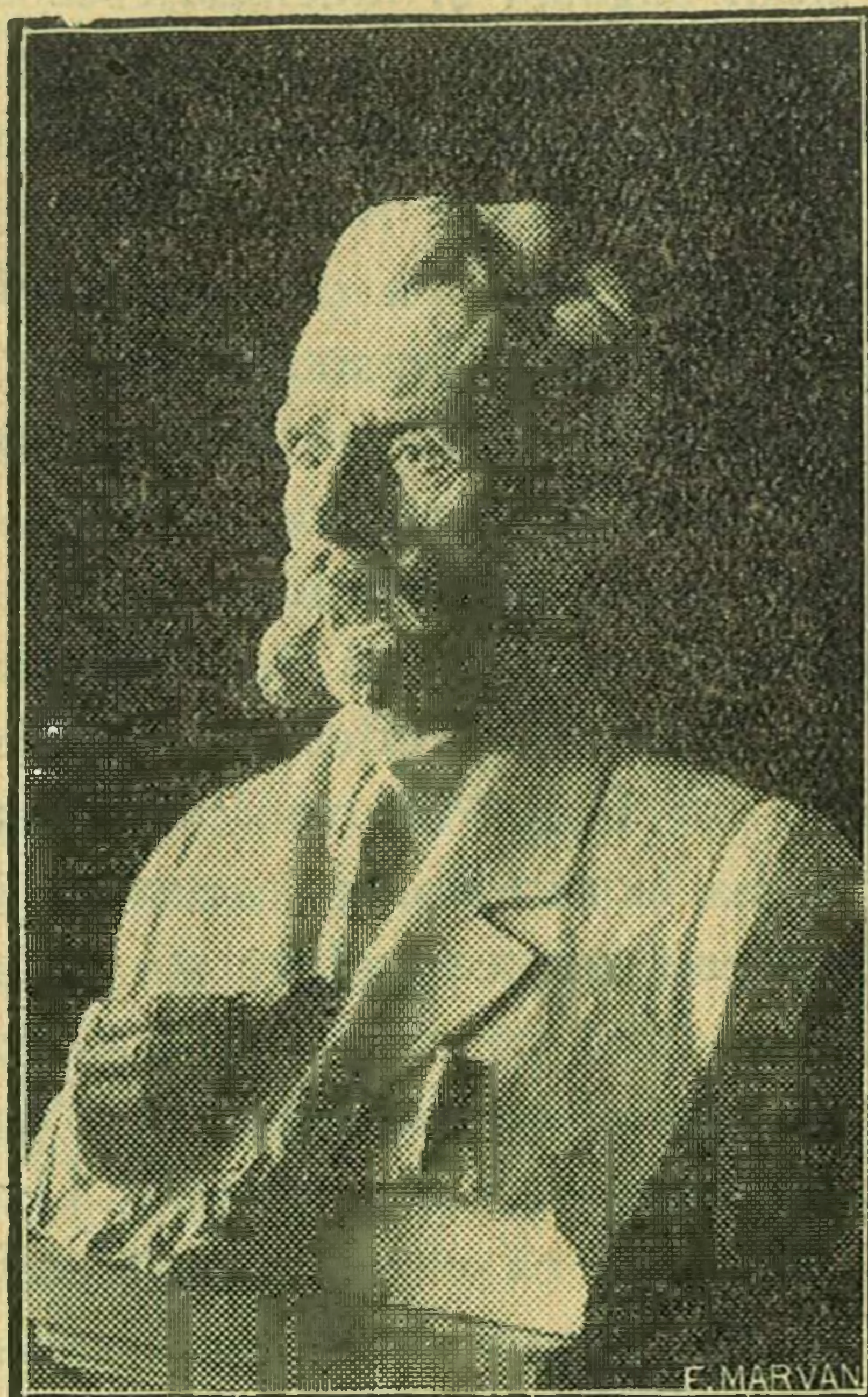
La ora 8 dimineata, în capela Seminarului, s'a început Sf. Liturghie de către P. S. Arhiereu Grigore Leu, Vicarul Mitropoliei, înconjurat de Preoții C. Moisiu protoiereu și Mihai Diaconescu, ambii din București, secondati de diaconii Gheorghita și Panțiru profesori la Seminar.

După terminarea liturghiei, la ora 10, s'a oficiat un parastas pentru pomenirea profesorilor și elevilor morți dela 1882 încoace.

S'a făcut apoi și un polihroniu pentru sănătatea profesorilor pensionari, cari erau toți de față, afară de dl. T. Oiaga care n'a putut părăsi casa fiind suferind. După terminarea serviciului divin, întreaga asistență în frunte cu I. P. S. Mitropolit s'a fotografiat în curtea Seminarului.

D-I Prof. C. Praja

D-I Prof. Gh. Gr. Gheorghiu

La ora 11, cei aproape două sute de participanți s'au urcat în aulă. În fața scenei erau așezate cele două busturi ale profesorilor C. Praja și Gh. Gr. Gheorghiu, cari cu drept cuvânt pot fi numiți stâlpii Seminarului Veniamin dela 1900 încoace.

Corul elevilor condus de Păr. Gr. Panțiru a executat câteva bucăți admirabile.

Păr. I. Negoită, Directorul Seminarului, deschide serbarea

salutând întâi pe cele două serii de absolvenți, cari au venit să-și revadă mama scumpă și ocrotitoare de altă dată,

Dl. Gh. Ghibănescu, răspunde în numele celor trei colegi ce mai supraviețuiesc din seria anului 1882.

Totul s'a schimbat, zice D-sa, și clădirea școlii și trupul năstru de acum 50 de ani. Sufletul însă a rămas același și numai datorită lui ne-am putut întruni din nou sub aripa instituției înființată de Veniamin Kostache,

Păr. Dr. Ghia, profesor în Craiova și șeful promoției din 1907 reprezentată prin 19 absolvenți răspunde mulțumind Păr. Director. Am venit, zice Sf. Sa, să ne reîmprospătăm amintirile și să sorbim noi puteri de viață pentru misiunea noastră,

Biserica nu stă pe roze. Ierarhia bisericească are nevoie de noi sugestii și îndemnuri de solidaritate pentru îndreptarea răului. Aceste sugestii de nicăiri nu le putem căpăta mai ușor, decât de la instituția-mamă, care ne-a creiat.

Păr. Ioan Negoită, ia apoi din nou cuvântul, omagînd din partea școlii și a corpului profesoral pe profesorii pensionari.

Elevul Grosu N. din cl. VIII, aduce omagii de recunoștință profesorilor, cari au fost pentru elevi ca niște adevărați părinți. „Acum, le spune el, nu vă putem răsplăti decât cu vorba; mâine vor vorbi faptele noastre. Ele vor putea spune ce ați însemnat pentru noi; ele vă vor încredința că jertfele ce ați făcut, n'au fost în zădar. Cu sufletul D-voastră ați creat alte suflete”.

I. P. S. Mitropolit Pimen, declară că se asociază din toată inima la sărbătorirea acestor cinci profesori, cari timp de peste trei decenii, au fost adevărați luminători pentru școala marelui Veniamin. Nici un elogiu nu e de prisos pentru D-voastră, căci le binemeritați cu adevărat. Biserica din Moldova, datorește mult muncii cinstite și străduințelor D-voastră. Eu mă simt foarte fericit, când văd că elevii actuali cași foștii d-voastră elevi de altă dată, vă înconjoară cu atâta dragoste.

În vremurile aceștea grele pentru țara și poporul nostru slăbănogit de patimi, solidaritatea dintre profesori și elevi este o cheazășie sigură pentru viitor. Adânc mișcat, I. P. S. Sa urează sărbătoriiilor viață lungă și fericită.

Dl. Raiciu, institutor pensionar—Buzău, din seria anului 1882, își povestește viața, arătând ce a putut face pentru țară și biserică un fost elev al Seminarului care nu s'a făcut preot.

Mai vorbește și Păr. Dolinescu din Bârlad, după care urmează pe rând cuvântările de mulțumire și rămas bun ale sărbătoriiilor.

Dl. C. *Praja*, cu aceeași dicțiune clară, cași atunci când ne explica lecțiile de istorie, ne-a povestit cum a ajuns profesor la Seminar și cât de mult s'a legat sufletește de această școală. Totdeauna am fost ascultat de elevii mei și deaceia n'am simțit prea mult greutatea acestei sarcini. Păstrați legătura cu mine, cât timp îmi va mai da Dumnezeu viață; iar mai pe urmă o bună amintire, așa cum eu v'am păstrat la toți.

Dl. Gh. Gr. *Gheorghiu*., cel mai drept în aprecierea valorii elevului și cel mai senin la față dintre toți profesorii de matematici pe care i-am cunoscut, a arătat în cuvinte calde cum s'a străduit, în tot timpul carierei sale de dascăl să facă plăcut elevilor obiectul, socotit de mulți cel mai ingrat. M'am silit în special, ca să arăt seminariștilor că și pe calea rațiunii și a iudecății se poate ajunge la Dumnezeu cași pe calea credinței.

Dl. *Pericle Popescu* spune: Școala are la bază două elemente: instrucția și educația. Instrucțiunea este mijlocul și educația scopul! *Omul cult judecă, cel incult critică.*

Referindu-se la binefacerile învățătorei spune că rezultatele științei nu sunt în desacord cu religia. Citează cuvintele lui Kepler, care în urma unei cercetări aprofundate asupra corpurilor cerești, înfiorându-se la gândul că a căutat să priceapă mai mult decât îi este dat omului, ridicându-se cu respect dela masa unde își formula legile științifice a zis: „iartă-mă Doamne, că te-am ispitit“.

În urmă arată că legea (religia) limba și istoria neamului sunt cele trei pârghii puternice pe care se sprijină temelia unui stat.

Terminându-se serbarea din aulă cu cântecul „Ștefan Vodă și codrul“, asistența a trecut în sufragerie.

Oricine putea să înțeleagă ușor, că între cei ce se așezau la masă cu bună dispoziție era același comunitate de idei și aceleași amintiri ale copilăriei se deșteptase în fiecare din ei.

Seria cuvântărilor la masă, a deschis-o P. S. *Episcop Cozma*, care a spus că „nu puteam rămânea rece, când am auzit că profesorii mei sunt sărbătoriți la Seminar. Le aduc în numele meu și al preoților din Eparhia mea în care sunt mulți foști elevi dela această școală, omagiul de dragoste, recunoștință și respect.

P. S. *Vicar Grigore Leu* spune că cu regret constată că în urma retragerii la pensie a d-lor Oiağa, Praja și Gheorghiu P. S. Sa nu mai are nici un profesor la școala în care s'a instruit. A-i sărbători deci, este o scumpă și pioasă datorie.

Mai vorbesc apoi: Păr. Valeriu Iordăchescu, dl. Dr. Botez

Păr. N. Donos, Dl. Barbu, Gh. Ghibănescu, Raiciu, Păr. I. Ionescu, Păr. Beldie din Galați și Dl. V. A. Gheorghită, Păr. Gh. Niculea, Gh. Petrovanu și Dl. Const. Tomescu. Tuturor le-a răspuns Dl. C. Praja.

În toate cuvântările acestea, pe lângă omagiul binemeritat care s'a urmărit pentru profesorii sărbătoriți, s'au pus probleme de o deosebită importanță pentru viața noastră bisericească.

Deaceea par'că îmi pare rău că spațiul unei reviste mici ca a noastră nu-mi îngăduie să fac o dare de samă și mai amănunțită.

Diaconul Ilie Gheorghită, pro r.

Predică de Sărbători

„Doamne rămâi cu noi, căci către seară este” Luca XXIV₂₉

Desigur două au fost motivele care au făcut pe cei doi ucenici, Luca și Cleopa, care mergeau spre Emaus, să roage stăruitor pe Domnul să rămână cu ei. Primul a fost iubirea lor față de presupusul călător strein, care le vorbise atât de încurajator și-i mângâiasse atât de mult. Le venia greu să se despartă de bărbatul demn de iubire. Al doilea era nevoia lor sufletească, care-i silia să roage pe Domnul să rămână cu ei mai departe. Ei se simțeau sufletește încă slabi, descurajați de cele întâmplăte în ultimele zile, care-i influențase așa de dureros. Nădăjduiau dela prezența și convorbirea cu el lămurire și întărire. De aceea rugămintea lor: „Doamne rămâi cu noi, căci către seară este”.

Și noi avem în viață diferite prilejuri, când c'un zel deosebit trebuie să ne ostenim pentru prezența harică a divinului Mântuitor, pentru lumina și puterea harică a Lui, prilejuri, când, oarecum, se face noapte în sufletele noastre și când, înainte de toate, simțim nevoie să ne lipim strâns de El. Care sunt aceste prilejuri, voim astăzi împreună, pe scurt să le vedem.

*
* *

1. Se face seară în *inima omenească*, când scade

lumina credinții și arde slab. Divinul Mântuitor cu sfânta sa religie este o lumină binefăcătoare pentru noi. El poate'n adevăr să zică despre sine: „*Eu sunt lumina lumii; cine vine după mine, nu va umbla în întuneric, ci va avea lumina vieții*“ Ioan VIII₁₂. Soarele gonește cu lumina lui întunericul nopții și prin căldura lui produce cele mai frumoase flori și cele mai bune fructe pe pământul nostru. Așa și credința creștină, prin învățătura se și sfintele taine, trimite lumină și har peste viața noastră. Tot adevărul și toată lumina-rea, orice virtute și orice tărie în bine este produs și adus la desvoltare în inima noastră de ea.

Vai dar, când această lumină a credinții arde slab în noi sau chiar vrea să se stângă. Aceasta-i o nenorocire ce nu se poate în deajuns regreta. Căci atunci amenință să se stingă în suflet și sentimentul datoriei; poftele și patimele rele stau asemenea unor munți între soarele legii divine și voința omenească. Atunci nu mai este credință în principiile creștine, nici luptă împotriva pacatului și relei înclinări, ci totdeauna numai șovăială și îndoială, numai căutare împrejur și protestare, numai nestatornicie și lipsă de tărie. Cele mai bizare păreri asupra vieții și relațiilor ei ies la iveală, concepțiile cele mai absurde cu privire la datoriile profesionale, față de părinți sau față de stat și aduc de sordine în viață. Deosebit de tristă este atunci înrăurirea asupra tinerimei. Am cunoscut tineri, care au fost crescuți bine de părinți creștini, tineri cu talente deosebite ale spiritului și însușirii nobile ale inimei, tineri în care cu drept cuvânt să putem pune mari nădejdi. Dar acești tineri au venit, din nenorocire, în contact cu alții, care suferise naufragiul credinței și care la orice ocazie făceau observațiile lor, răutăcioase asupra doctrinei și practicelor creștine, asupra bisericii și preoților ei. Acest contact a fost nenorocirea lor. Căci treptat și ei s'au clătinat în credință, până ce în fine au căzut cu totul în necredință. Se făcuse noapte, noapte neagră în sufletul lor și'n acest întuneric orbecăiau de pe un drum rău pe altul, dintr'o prăpastie morală în alta. Toate marile nădejdi, ce se puneau în

ei, nu s'au mai realizat ; unii din acești tineri bine înzestrați au ajuns să se sinucidă în fragedă vârstă.

Așa dar, pentrucă poate fi atât de fatal pentru om, când lumina credinței, vrea să se stângă în el, de aceea, când această primejdie se apropie, trebuie să ne rugăm tare și stăruitor către Mântuitorul. „*Doamne rămâi cu noi, căci către șară este*“. Atunci e nevoie să ne rugăm des către Domnul pentru însuflețirea și întărirea credinței, să-i vorbim adeseori : „*Doamne înmulțește credința noastră*“. Atunci e de trebuință să primim adeseori și bine sfintele taine, pentru ca prin acestea să fim din ce în ce mai mult întăriți față de toate atacurile. Atunci trebuie să evităm, după putință, primejdiile, care amenință din partea prietenilor răi sau a cărților rele și să ne lăsăm influențați de contactul cu oamenii și de lectura cărților alese. Atunci Domnul rămâne, atunci nu se va stânge lumina credinței.

*
* *
*

2. Se face seară în *fericirea omenească*, când se întâlnesc crucea și suferința, adversități și întristări. Când omul este sănătos și puternic, când îi merg toate după inimă, când are noroc în afaceri și'n familie, atunci viața sa se aseamă cu o zi luminoasă, în care soarele răspândește prietenos lumina lui dulce peste munți și văi, în care cântăreții înaripați trâmbițează veseli cântecele lor în pădurea verde și mii de mii de flori trimit, oarecum, saluturile lor vesele sus, către cer. Dar afară, în natură, urmează câteodată după o astfel de zi, alta, cu totul altfel, în care soarele nu se mai vede și cerul este înourat, o zi, în care nourii negri de furtună alungă lungă lumina și învăluiesc pământul ca într'un întuneric de noapte și uraganul sgâlțâie furios casele.

Așa se întâmplă adeseori și'n viața omului. I-a luminat până acum luminos și prietenos soarele fericirii. deodată vine peste el aspră și grea noaptea nenorocirii. Sănătatea lui înfloritoare și puternică de mai înainte dispăre, o boală îndelungată îl leagă de pat luni, poate ani. Buna lui stare de mai înainte cade din ce în ce mai mult, până ce în fine vin nevoia și strâm-

toarea. Mai înainte era considerat și iubit, avea prieteni buni, în societatea căroră zăbovea bucuros. Deodată este calomniat rău, calomnia este crezută și s'a terminat cu cinstea sa și cu numele său cel bun; chiar prietenii săi de odinioară se îndepărtează de el. Mai înainte avea o viață familiară foarte fericită, deodată mâna rece a morții intră în ea și-i răpește fără milă, soția nobilă, fidelă sau cel mai bun și mai iubit copil. În această situație acum, când descurajarea și frica sau chiar desperarea vrea să se așeze ca un nour negru des asupra sufletului nostru, atunci ar trebui să ne rugăm cu toată puterea inimei către iubitul Mântuitor: „*Doamne rămâi cu noi, căci către seară este*”; atunci ar trebui să-l îmbrățișăm, pe călăuzul nostru divin, oarecum, cu brațele credinței și a încredirii, și să-l rugăm ca el să rămână la noi cu mângâierea sa, cu lumina sa și cu puterea sa. Atunci trebuie în deosebi să ne gândim la suferința sa amară și la moartea sa și să-l rugăm ca pentru suferințele sale chinuitoare să ne ajute în crucea și suferința noastră și să ne dea curaj și răbdare. Poate atunci să nu fie luată de pe umerii noștri crucea, poate să ducă și mai departe drumul nostru prin noapte și întuneric, dacă însă, atunci, ne ținem de divinul Mântuitor, nu ne vom prăbuși plini de desperare sub povara crucii, ci o vom purta cu răbdare spre mântuirea sufletului nostru; și vom putea grăi ca psalmistul: „Deși voi umbla în urma morții, totuși nu mă voi teme de rele, pentru că tu cu mine ești”. Ps, XXII₅.

*
* *
*

3. Se face seară în *viața omenească*, când bătrânețea se apropie sau se înfățișează alți vestitori ai morții. Cutare are o sănătate viguroasă și mulți ani nu observă nimic despre scăderea ei; el este în deplină putere, asemenea unui stejar, care rezistă timp de mulți ani furtunilor celor mai violente. Dar odată și odată și cel mai puternic stejar cade și se prăbușește fără putere la pământ. Așa vine bătrânețea și moartea și pentru cel mai puternic și cel mai sănătos om; vine pentru fiecare un timp, când se face seară și noapte

în viața sa. Părul înălbît, picioarele se clatină, capul greu, ochiul întunecat, slăbiciunile trupesti de tot felul care se prezintă, ne spun deslușit că se pogoară încet umbrele morții asupra fragilei noastre locuințe de pământ.

Ferice de noi, dacă atunci ca niște peregrini oboșiți ne vom adresa divinului Mântuitor ca unui călăuz și-l vom ruga: „*Doamne, rămâi cu noi, căci către seară este*“. Ferice de noi, dacă atunci vom înțelege mai serios decât până acum scopul vieții noastre, dacă atunci mai cu grijă vom căuta să evităm păcatul, mai cu răvnă să ne rugăm, mai des să ne ducem la biserică și să primim sfintele taine. Ferice de noi, dacă în fine atunci, înaintea morții noastre prin buna primire a sf. taine, a a pocăinței și a sf. Maslu vom nimici toate resturile păcatelor noastre și vom vindeca toate ranele sufletului nostru, dacă atunci divinul Mântuitor vine la noi în ultima comunicare și devine călăuzul nostru pe drumul către veșnicie. Atunci vom intra împreună cu El în viața de dincolo, care va fi pentru noi o zi fără noapte, fără nour, veșnică, o zi de Paști ce'n veci radiază lumină.

* * *

4. Se face în fine seară și'n societatea omenească dacă dispare spiritul creștin din ce în ce mai mult din ea. „*Aceasta este viața de veci ca să te cunoască pe tine, unicul adevărat Dumnezeu și pe Isus Hristos, pe Care L'ai trimis*“. Ioan XVII₃. Aceste vorbe a divinului Mântuitor nu privesc numai pe fiecare om în parte, ci și societatea. Căci religia creștină este cea mai bună bază, cel mai sigur fundament pentru societate. Aceasta nu poate exista fără cultivarea simțului de dreptate, fără respectul autorității, fără o viață familială ordonată, fără lupta împotriva patimelor. Acestea sunt proptelele, stâlpii clădirii societății omenești. Dar nu este oare tocmai religia lui Iisus Hristos, care ține acești stâlpi și-i întărește mereu? Nu caută ea să ne insufle un adânc desgust de atingerea proprietății străine? Nu înconjoară ea, cu strălucirea unei autorități divine, autoritatea? Nu accentuează într'una ea vrednicia și sfințenia căsătoriei creștine și nu pune prin aceasta baza pentru o bună

viață familiară? Nu ne îndeamnă și întărește neconținut în lupta împotriva înclinărilor noastre rele și nu ne îmboldește la o viață virtuoasă creștină? De aceea unde religia creștină este în floare și unde un spirit creștin pătrunde întreaga viață, acolo trebuie să fie bine, extrem de bine pentru societatea omenească. Aceasta dovedește totdeauna și pretutindeni istoria și experiența zilnică.

Dimpotrivă, vai de un popor, când spiritul creștin dispare din el, când nu are decât batjocură și dispreț pentru Domnul și învățătura sa, pentru biserică și servitorii ei! Atunci totul se clatină și șovăește; atunci legăturile sfinte ale familiei slăbesc, tronurile stăpânitorilor se zguduie, buna stare a poporului se ruinează. Muncă și capital cei ce duc lipsă de hrană și milionarii, supușii și superiorii stau dușmănoși unii față de alții. Viața socială a pierdut punctul ei de rezim, de sprijin; se află oarecum pe un vulcan, care poate izbucni în orice moment.

Starea noastră socială, mulțumită lui Dumnezeu, n'a ajuns așa de departe; dar dacă spiritul necreștin și necredința pricinuesc mai departe pustiirile lor, atunci ne apropiem din ce în ce mai mult de această tristă stare a raporturilor sociale. Deaceia să ne întoarcem iarăși cu toată seriozitatea la Hristos și să-L rugăm: „Doamne, rămâi cu noi, căci către seară este“. Fără această întoarcere hotărâtă nu există o însănătoșire a raporturilor noastre sociale, oricât de binefăcător ar lucra în alte domenii oamenii de stat. Fie ca această convingere să ne cuprindă din ce în ce mai mult, în special însă pe aceia, care prin situația lor au influență asupra altora! Fie ca această convingere să-și deschidă din ce în ce mai mult calea în lumea barbaților! Ce binefacere ar fi aceasta pentru societatea noastră!

Dar deajuns. „Doamne rămâi cu noi“, așa să ne rugăm neconținut către Domnul, când pacea inimei noastre este în primejdie din cauza slăbiciunii credinței și patimii crescânde, sau când o cruce vrea să ne apese greu în jos, sau când observăm că se apropie sfârșitul vieții noastre și se deschid pentru noi încet porțile veșniciei. „Doamne rămâi cu noi“, așa să ne rugăm divinului Mântuitor, când raporturile sociale

se'ncurcă din ce în ce mai mult și când perspectiva viitorului se întunecă din ce în ce. Atunci e nevoie ca toți cu o încredere înviorată să ținem la El. Fie, așa dar, Domnul cu noi: căci numai la El găsim har, mântuire și viața, acum și pururea și'n vecii vecilor, Amin.

traducere după *P. Mathias von Bremscheig*
de **Pr. I. N.**

Necesitatea Predicei

Sfânta noastră Biserică, ca instituție pur spirituală, a avut întotdeauna și are și astăzi o singură armă capitală: arma cuvântului, care a fost utilizată cu multă abnegație și mult zel chiar din primele începuturi ale creștinismului. Prin cuvânt s'a dat legea cea nouă, prin cuvânt s'a extins lumina Sf. Evanghelii și tot prin cuvânt sau mai bine zis prin meșteșugirea cu care cuvintele au fost redată mulțimei Biserica a cuprins aproape întreaga lume. Ura însă îndreptată în contra acelor, care a propovedit noua doctrină religioasă a fost de nedescris. Se dădea lupta între întuneric și lumină, lupta între lumea veche și lumea nouă, lupta între două concepții de viață cu totul opuse. Concepția lumii vechi reprezentată de filosofia clasică, indeo-păgână și neoplatonică și concepția de viață nouă a creștinismului reprezentată de Domnul Hristos și sf. săi ucenici și apostoli. Lupta împotriva creștinismului era susținută de-ura și minciuna cărturarilor și fariseilor iudei, care înainte de a căuta să combată doctrina cea nouă au omorât pe cel ce a propovedit-o.

Și Iisus Hristos s'a lăsat să fie omorât și acolo pe crucea dela Golgota se consideră de drept c-a fost întemeiată Biserica creștină.

Și dacă Intemeetorul Bisericei moare pe cruce, jertă a urei legiuitorilor și fariseilor evrei, care nu puteau suferi duhul cel nou de viață întronat de Domnul Iisus, tot așa de mult au avut de suferit și urmașii Săi pentru predicarea Sf. Evanghelii. În Ierusalim aposto-

lul Petru și toți conlucrătorii săi au fost închiși în temniță și apoi bătuți. Fap. Ap. IV₃. Aceluiași tratament a fost supus și sf. ap. Pavel, când a căutat să apere doctrina lui Iisus și când a zis că e dator să predice doctrina conform voiei lui Dumnezeu.

Auzind însă acestea Iudeii și-au scuturat hainele, au aruncat praf în aer și au zis: „Nimicește-l de pe fața pământului, căci nu este demn să trăiască”. Fap. Ap. XXII₂₂₋₂₃.

Ura și prigoana nu s'a îndreptat numai asupra Domnului Iisus Hristos și a sf. săi apostoli, ci în genere asupra tuturor creștinilor, care au îndrăsnit să vorbiască în numele lui Iisus. Așa s'a întâmplat cu sf. arhidiacon Ștefan, care a căzut jertfă datorită urei cărturariilor și fariseilor, pecetluind cu sângele său adevărul etern al legii celei nouă. Și chemat în Sinedriul ca să se apere martirul creștin a pronunțat o cuvântare plină de forță și adevăr, care cu toate că n'a ajutat la nimic spre a-l scăpa de furia orbilor judecători și împetrierea poporului; pentru predicatorii creștini de astăzi și de totdeauna a avut și are foarte mare însemnătate.

Rezultă deci că în lupta de răspândire a creștinismului primul rol l-a jucat arma cuvântului, care expusă cu atâta măiestrie și putere de convingere îi atrăgea pe toți. Insuși Domnul nostru Iisus Hristos a redat prin cuvinte masselor care-L urmau așa de frumos „apa cea vie și pâinea vieții celei veșnice”, încât poporul uimit de felul extraordinar în care i se vorbea a exclamat: „nici odată n'a vorbit om ca acest om”! Ioan VII 46.

Deaceea Domnul nostru Iisus Hristos a și poruncit sf. săi apostoli să predice, obligându-ne și pe noi slujitorii altarului de a predica când a zis: „Drept aceea mergând, învățați toate neamurile botezându-le în numele Tatălui și al Fiului și al Sf. Duh”. Matei XXVIII₁₈. Și în alt loc din nou poruncește zicând: „mergeți în toată lumea, vestiți Evanghelia la toată făptura”... Marcu XVI₁₅. Deci înainte de a afirma că predica este necesară sau absolut necesară am căutat să arăt că este „poruncită de însuși Domnul nostru Iisus Hristos”. Cititorii știu—ca și mine—că sfaturile sunt benevole de ur-

mat, poruncile însă, sunt indiscutabile ; deci rămâne stabilit suntem dator să predicăm nu pentru că e necesar, sau important sau mai știu eu ce, ci pentru că așa a poruncit Dumnezeu.

Sf. Apostol Pavel i-a poruncit episcopului Timoteiu : „vestește cuvântul, stai asupra cu timp și fără timp, mustră, cearta, îndeamnă cu toată răbdarea și învățătura“ II Timoteiu IV₁. Deaceea tot slujitorul altarului va avea de ascultat nu numai poruncile Domnului Hristos și a sf. apostoli ci și de-a urma exemplul său și al ucenicilor săi, pentru că în tot timpul vieții sale pământești a propovedit cu timp și fără timp având atât El cât și apostolii, ca punct central al convorbirilor lor adevărurile religioase. Și dacă, predica pornește dela cel care emană toate, atunci fără îndoială că este de drept divin. Putem deci afirma cu toată puterea de crezământ, că dreptul divin ne poruncește să predicăm.

Dreptul bisericesc face acelaș lucru prin canoanele : 64 al sinod. al VI ecum ; 58 al sf. apostoli ; 19 al sinod. al VI ecum. etc., care ne trimit la predicare și'n caz când nu ne-am supune ne dictează și pedeapsa care e destul de aspră...

Afară de acestea tradiția bisericească și consensul unanim al Sf. Părinți ne spune să predicăm.

Și dacă, după cele expuse până aici, se mai poate pune întrebarea dacă predica e sau nu necesară—răspund afirmativ—da ! pentru că preotul are marele rol de învățător și moralizator al credincioșilor. Cum învățăm, cum moralizăm, cum trezim conștiințele la o viață bisericească justă ? Prin predică, pentru că numai prin ea putem stârni în sufletul creștinului frica de păcat și dragostea pentru virtute. Predica ca punct central al cultului divin mai are și altă rost, căci după un serviciu religios de câteva ore, credincioșii obosesc și atunci trebuesc treziți la viață, făcuți atenți asupra celor ce s'au petrecut în biserică și explicate toate actele cele mai importante din cult.

Am văzut cum în timpul predicei creștinii stau nemișcați, întocmai ca niște stane de piatră gata parcă să soarbă fiecare cuvânt din gura predicatorului, pentru că

pe credinciosul de astăzi îl interesează noutățile și extraordinarul iar rostul preotului în zilele acestea, când se'nmulțesc sectarii e de-a apărea cu subiecte nouă și bine documentate în orice ocaziune.

Fapt interesant e că poporul urmând regulat la biserică, învață și el serviciul divin pe derost și dela o vreme se obosește și chiar plictisește. De aceasta trebuie să se ție seamă și noi suntem datorii ca macar în predică să aducem și noi ceva nou pentru credincios. O spun aceasta pentrucă dacă n'am veni noi cu ceva nou în predică, credinciosul odată întors acasă nici nu și-ar mai aminti că a fost la biserică. Dar când prin predică l-am chemat la o viață sufletească nouă, când prin predică am turnat în sufletul lui suflet din sufletul nostru; când i-am arătat acolo în fața Sf. Altar câte binefaceri ne-a dat Dumnezeu; când am trezit în credincios frica de păcat și dragostea de virtute; când l-am învățat cum să-și educe copiii, cum să iubească țara, cum să-și întemeieze o bună gospodărie și cum să-și chiveruissească casa. Atunci — el — „creștinul” nu uită cel puțin o lună că a fost la biserică.

Dar pentru aceasta se cere din partea noastră muncă, studiu serios, pregătire continuă, ușurință de exprimare, vioiciune, eleganță și frumusețe în vorbire și cine nu ține seamă de toate acestea n'ajunge la nimic.

Iată dece Sf. Ioan Gură de Aur cere dele noi să ne însușim din destul harul învățătorescului cuvânt și arta de-a vorbi ca nu cumva vorbind să îndepărtăm poporul. Astfel în predica sa despre preoție zice: „Drept aceea n'am cere elocință dacă am avea puterea minunilor. Inșă de oarece din acea putere nu rămâne nici urmă și din toate părțile se ivesc mulți dușmani; pentru aceea este de trebuință să ne înarmăm cu arma cuvântului, ca să nu fim străpunși de săgețile dușmanilor, ci mai vârtos noi să-i lovim!”

Dușmanii bisericeii sunt astăzi mai mulți ca totdeauna și dacă nu ne vom însuși cu prisosință „harul învățătorescului cuvânt” vor trimite sectanții și răsvrățiții stiliști săgeți împotriva noastră, care vor lovi în plin și odată lovit păstorul știm cu toții ce va face turma.

Scriu acestea nu ca să fie scrise, ci pentrucă nu

puțini dintre noi ne mulțumim a ceti la Sf. Liturghie, la nunți, înmormântări sau parastase, câteva coli de hârtie ca să zicem că am predicat. Nu! Poporul ne cere perfecți; el cere dela noi ceva mai mult decât ceeace i-se dă și 'n fața credincioșilor cetind câteva coale de hârtie, n-am dobândit nimic. Deaceea credincioșii sunt mulțumiți când aud cetindu-se cazania în biserică și nemulțumiți când îi cetim noi o așa zisă predică.

Avem un cler cult și vreau să cred că dacă cineva s'ar pregăti numai cu trei zile înainte de de-a predica ar face minuni cu credincioșii săi, iar spre prestigiul bisericeii—și al său propriu—am apărea în fața mulțimei ca cei învățați nu ca cei neînvățați.

Diaconul Nicolae Lucșian

Catedrala Mitropolitană

Sub umbrirea Sfintei Grații

Intr'un ziar de provincie, ¹⁾ a apărut nu de mult, un articol intitulat foarte sugestiv: „Sub Cortul Sfânt“, articol în care autorul expune o impresiune fugară, izvorâtă într'o clipă de nedumerire a sa personală. Era vorba despre ritualul prin care se validează legământul contractual al căsătoriei, de către cele două religii: Creștinismul și Mosaismul. În concluzie se afirmă, că în timp ce Creștinismul pretinde o formă tipică obositoare, cellalt, în câte-va formule de o excepțională scurtime, răspunde aceleiași necesități, consacrand valoarea actului conjugal.

Autorul, profesionist—om politic—și după cât se pare având la bază studii teologice, a fost gratificat în alte două ziare politice din aceeași localitate, cu răspunsuri anonime și neanonime, de pe urma cărora chestiunea suscitată a rămas și mai departe în stadiu de controversă publică, pentru cititorii profani o enigmă, iar pentru cei ce se interesau de ea, o amin-tire melancolică.

În cele ce urmează, vom încerca o expunere succintă a ori-

1) Ziarul „Știrea“ din Botoșani.

ginilor și a paralelismului doctrinar între Creștinism și Mosaism, cu privire la ritualul căsătoriei religioase, spre a satisface interesul și curiozitatea unora, cât și spre a tempera elanul absurdităților prin cari se denaturează—adesea până la bagatelizare—chestiuni despre a căroră stringereță nu poate fi convinsă incompetența nici ușurătate.

I

Creștinismul, binecuvintează și sfințește toate actele solemne din viața credinciosului. Morala acestei religiuni, participă integral la opera divină prin care omul obține purificarea existenței sale. De aceea, aceste acte au totdeauna un caracter sacramental, adică introduc o doză de divin în valoarea lor tainică.

Formalitatea tipiconală a acestor momente, e necesar să fie de natură cât mai impresionată și mai convingătoare pentru spirit, spre a produce o înlănțuire faptică și a predispuce conștiința ori-cui, la un contact rațional și direct cu divinitatea.

Instituțiunea cununiei creștine, este prin excelență un moment grațios, care e ornamentat printr'un oficiu ritualistic adecuat, lămurind întreaga solucitudine a Proniei-cerești pentru trăinicia familiei și perpetuarea speciei umane. Mai mult, Creștinismul completează ritualul sacramentelor sale, fără a ignora așezămintele de acelaș ordin ale mosaismului antic, pe care îl acceptă în marginile stricte ale moralei Testamentului-Vechiu.

Este așa dar firesc, să se facă amintire și despre momentele istorice ale adevăratei vieți religioase, pentru-că solemnitatea aceasta precede introducerea omului în plenitudinea raporturilor sociale, oferindu-î ca exemple vii, tot ce istoria biblică posedă mai distins.

Ritualul căsătoriei creștine, se remarcă nu atât prin alegoria expresiunilor ce se rostesc, ci trebuie considerat mai cu seamă ca reeditarea unui eclecticism în care se contopesc raporturile inerente vieții sociale: divinul, eticul și juridicul, după cum observă aceasta renumitul jurisconsult Dalloz, care afirmă că „în Orient, Morala, Dreptul și Religiunea sunt privite ca acelaș lucru sub înfățișări diferite”.¹⁾

Cine privește viața individului sub aspectul real și în toată complexitatea ei, nu poate nesocoti instituțiunea acestui proces firesc, pe care biserica creștină îl relevă credinciosului în momentul când îi consacră maturitatea fizică și deplina sa responsabilitate pentru viața socială.

1) Répertoire de jurisprudence générale Tom. I Cap. II pag. 5.

De aceea, chiar atunci când ritualul ei ne apare obositor și greoi, ar fi necesar să cercetăm întru cât ar putea să fie de folos creștinului care vrea să-l înțeleagă, și să-și trăiască viața sa în Comuniune nedespărțită cu Dumnezeu adică, sub umbrirea Sfintei Sale Grații.

II

În actele vieții sale sacramentale, Mosaismul, se caracterizează în adevăr, printr'o rapiditate necontestată și prin formalități de o expeditivă scurttime. Cu privire la căsătorie, deși legea mosaică o apreciază ca instituție de ordin divin, totuși noțiunea etică a vieții conjugale avu la evreii antici o valoare care n'a depășit niciodată concepția predominantă a epocii. Moise însuși, găsi la acest popor căsătoria în forma degenerată a poligamiei și fu nevoit a constrânge pe conaționali săi, la o viață familială ordonată și conformă regimului teocratic statornicit de el. Caracterul strict al acestui „connubium” evreiesc, fu nesocotit nu arare-ori și mai târziu, din cauza relațiilor cu diferite popoare vecine, ceea ce dovedește o concepție fluctuantă a evreilor asupra valorii actului nupțial. Pozițiunea inferioară a fetelor, deci a femeiei în genere, fu acceptată și de antichitatea ebraică, iar ca urmare firească se născu de timpuriu datina, ca mireasa să fie prețuită prin daruri de nuntă, numite „Migdanoth”, cari se plăteau tatălui său și fratelui primogenit al ei, din partea mirelui. Cumpărarea fecioarei, constituie în epoca sclavajului, esența dreptului marital, în cât din acest motiv, căsătoria la evrei avu o importanță mai mult contractuală—mercantilă—și e ușor de prevăzut pentru ce formula ritualistică nu va fi prezentat la ei niciodată o importanță mai mare decât afacerea încheiată între părți. Cu privire la rit, „Israelii nu aveau prescrise la încheierea căsătoriilor ritualuri determinate, ci ele se contractau numai printr'o scurtă declarațiune religioasă între amândouă părțile”.¹⁾

Viața sbuciumată și nesigură a poporului evreu, nestatornicia sa religioasă care oscilează adesea între monoteism și politeism, și mai cu seamă acea reminiscență ancestrală de popor nomad la origina sa, i-au întipărit caracterul etnic și i-au impus anumite practice și rituri în mai toate manifestările spiritului său. În materie matrimonială, evreii actuali s-au desfăcut de concepția antică, datorită marilor reforme creștine și spiritului social modern, dar numai întru atâta, că au inversat

1) Isidor de Onciul. Arheol. Biblică. Cernăuți 1884 pag. 300.

raportul între contractanți : azi, viitoarea soție plătește Migdanoth-urile, adesea cu o frapantă desinvoltură, în cât nu e de mirare că ritualistica actului devine tot așa de superfluă. Totuși, iudaismul modern, mai conservă aceste datini,—pe unele cu multă rigurozitate chiar—nu numai pentru simplitatea lor, cât mai ales pentrucă prin ele se perpetuiază instinctul rasei sale.¹⁾ Căci dacă ritualistica ebraică, în care epopeia, codicele sfânt și folclorul național se confundă, e înlăturată din actul căsătoriei religioase, faptul se explică prin persistența altor tradițiuni antice, cu caracter sclavic și nomad de la care a purces instituția ei și cari prin o singură reminiscență : cortul sunt simbolizate suficient.

Cu aceste lămuriri asupra originilor și a însemnătății sale cortul nupțial nu mai poate fi un miracol, umbra lui valorează cât și umbra platanului sau a sicomorului din deșerturile Arabiei, iar scurtimea formulei sacramentale nu mai este o noutate, pentru cel ce discută ehestiunea cu competență și o privește sub aspectul ei real.

* * *

Se pare că elita noastră intelectuală, nu e satisfăcută pe deplin de acea vibrațiune mistică, prin care obicinuit se aprofundează și se întreține conștiința și soliditatea idealului evanghelic. Negativismul acestei societăți, n'ar trebui totuși să ne surprindă nici să ne indigneze, câtă vreme fondul inalterabil al spiritului său creștin ne oferă pe alt teren puțința unei solide reabilitări. În sinceritatea lor, aprecierile profane nu trebuiesc privite cu ochi inchizitoriali, fiindcă de aici începe rolul constructiv al teologului.

Chestiunea de care ne-am ocupat, poate fi edificatoare pentru ori-ce creștin, care silit de interdependența relațiilor sociale sau mânat numai de o firească și nevinovată curiositate participă la executarea riturilor altor confesiuni. Mai mult, chiar așa cum a fost tratată de autorul articolului de la care ne-am inspirat, ea nu instiga pe nimeni, nici nu revoluționează cadrul istoriei sau a filosofiei-religiunilor ; din contra, actualizează fapte și aspecte arhicunoscute de noi.

De aceia cred, că asemenea împrejurări sunt prielnice pentru discuțiuni academice și imparțiale la cari de obicei se evită tautologiile inutile și imputările jignitoare.

1) cf. Raisel. L'idée spiritualiste. Paris. F. Alcan 1901 pag. 47.

Afirm chiar, că prin spontaneitatea acestei idei, autorul a adus un real serviciu religiunii sale strămoșești, credincioșilor ei și preoției, suscitând o chestiune interesantă și puțin obicinuită în ziaristica de provincie.

14.V.1932

Preotul **Dim. N. Ștefănescu**

Hârlău

Preotul și învățământul religios în școala primară

Chestiunea cu titlul de mai sus se frământă de multă vreme în opinia publică, iar de câteva luni a intrat și în discuția Camerei sub formă de lege și cu îngrijirea de aproape a d-lui prim-ministru N. Iorga.

Ce este cu legea aceasta, când se va scoate din cartoane și trimite în țară, tocmai aceasta nu știm și ne interesează. În timpurile de față de cruntă lipsire materială s'ar părea că predarea învățământului religios în școala primară, nu ar mai fi o chestiune de interes, sărăcia biruind avânturile și pornirile de entuziasm pastoral ale preoției; dar eu caut să privesc chestiunea tocmai prin laturea ei materială și curios că o găsesc cu totul de interes și așa.

Dacă vremurile sunt grele azi, când—așa zicând—boala e de abea la începutul ei, când preoției nu i s'au arătat toți colții dușmăniei, ce va fi mâine când va progresa complet răceala statului față de biserică, căci spre aceasta se merge! Va trebui să ne sbatem între două posibilități: să trăim prin mijloacele proprii ale bisericii, sau printr-o contribuție anuală a parohienilor, așa cum—cu trist spectacol—a mai fost.

Prin mijloacele proprii ale bisericii, aceasta e numai o închipuire zădarnică și fiecare frate preot care cetește cele scrise aici, îmi va da dreptate, după cele ce știe; mijloacele proprii pe cari le are azi biserica, nu pot face față nici la plata unei reviste oficiale și a celor necesare cultului divin, Este a doua deslegare, să cazi în sarcina poporului, dar e și mai greu însă. Spiritul vrășmaș al vremurilor a strecurat în urechile mulțimei, ideea hotărâtă, că preotul niciodată nu moare

de foame. Și totuși iată că murim. Să profetizez eu greșit, dar o constrângere a enoriei pentru plata clerului ar fi un curat faliment dureros al bisericei noastre ortodoxe. Trebuie o pregătire temeinică a mulțimei ca să o deprinzi pentru sacrificul cel mare către biserică, acela de-ai întreține slujitorii cu cheltuiala ei.

Dar care este legătura între acestea spuse mai sus și intrarea preotului ca propunător al obiectului religiei în școlile primare? Școala primară este instituția cea mai nimerită spre a pune mai cu înlesnire stăpânire pe sufletul copilului. Copilul acesta este cetățeanul de mâne, viitorul nostru enoriaș, cel căruia îi va revine poate mai târziu sarcina impusă de calculele vre-unui guvern, să ne întreție cu obolul lui vărsat sub forma unei contribuți fixe anuale.

Pe copilul din școala primară noi îl știm însă nu tocmai apropiat de preot; cu părintele el se întâlnește în majoritatea cazurilor numai odată pe an la mărturisire, dacă se întâlnește și atunci, căci cunosc cazuri când învățătorul este de părere contrarie mărturisitului și chiar nici nu primește pe preot la școală. Că nu se întâlnește preotul cu copii prin sat, asta nu se poate susține, dar eu vorbesc de acele întâlniri cari sunt prilejuite de școală, în atmosfera aceia în care copilul te vede în rolul unuia, dela care el trebuie să asculte și să învețe ceva.

Viitorul este al tineretului; asta și Rusia bolșevică a înțeles-o creînd metode măiestre pentru cucerirea copilului; cu atât mai mult să înțelegem noi acest lucru. Sufletul tineretului nu trebuie scăpat din îngrijirea noastră preoțească; altfel el va rătăci prins de vârtejul vremurilor de azi, protivnice bisericei și mai ales clerului. Predarea învățământului religios în școala primară de către preot ar fi drumul cel mai nimerit și mai nobil prin care am nimeri la sufletul tineretului, cel dela care mâne vom aștepta și vom cere mult. În școala primară copilul e în frageda vârstă când asimilează ușor și curat ceeace i se dăruiește sub formă de învățătură și de povață. Munca pe care preotul ar face-o instruind copilul temeinic și conștiincios în studiul religiunii, ar folosi bisericei, — în genere, — ridicându-i vârstare vii cu o

conștiință creștină bine formată, iar preotului i ar sluji ca cea mai frumoasă cale prin care s'ar face pentru totdeauna iubit și prețuit de micul creștin.

Deci ca tineretul să se ridice cu o conștiință religioasă bine formată, conștiința aceasta trebuie lăsată sub influența preotului. Este o muncă în plus aceasta pentru paroh și care nu poate cu nimic jicni pe colegul învățător titular al școalei, căruia nu i se răpește nici unul din drepturile sau atribuțiile sale. E vorba de o cultivare creștinească temeinică a elevului; cine o poate face mai bine ca preotul? Chestiunea aceasta a intrării preotului în școala primară poate scri un capitol mult mai larg, decât cea ce s'a rezumat aici. Lucrurile s'au mai discutat și altă dată privind chestiunea însă altfel. Am amintit mai sus că s'a făcut o lege în acest sens, ba că s'a pus cică și pasiune în discuția ei. Cu legea vor veni și multe nedumeriri: va fi retribuit parohul pentru această nouă însărcinare și acolo unde sunt mai multe școli în parohie, cum va putea mulțumi toate cerințele?

Leafă desigur că nu trebuie cerută pentru această muncă în plus, căci nici nu este de unde să se dea și apoi ar pierde și ideia din curăția ei, și ar putea fi atacabilă. Acolo unde sunt mai multe școli preotul va face numai o oră de așa zis examen religios cu toate clasele într'una din zilele săptămânii.

Până la aceste ultime hotărâri ne întrebăm când va ajunge legea la noi și la școala primară și tocmai de aceasta, îngrijorat și înspăimântat de negrele zări ce înconjură biserica, am scris rândurile de față.

Preot Claudiu Petrovici

Cuvântu de învățătură către păstor

ms. pag. 268. Părintele Ioanu egumenul, călugărilor de mângura ¹⁾ Sinaei, *cuvântu câtră păstoriu*, de învățătură în ce chipu să cade să hie păstoriul oiloru celoru cuvântătoare.

Intru această carte de gios și pementescă team pusu mai

deapoi de toți, o minunate oame. iară întru cea de sus și ce-rească. mam adevărit cum ești mai denanite de cât noi toți întru scrisoarea cea dumnedzâiască. pentru că iaste adevărat cele ce dzise, că cei mai deapoi cu înțelepciunea, vor hi mai denainte cu destoiniciia.

Păstoriu cu adevărat iaste cela ce cu nevoința și cu ruga sa poate să îndireptiadze oile ceale cuvântătoare ceau perit pentru cântatea ¹⁾ lor.

Indireptătoriu iaste cela ceau luat și dintru darul lui Dumnedzâu și dintru truda sa o puteare nevădzutâ, ce nu numai diîn valuri și diîn furtună, ce și tocma dintradăncul curabiei ²⁾ să scoată curabia poate,

Vraci ³⁾ iaste cela ce are și trupul și sufletulu fârâ de boală, și nui trebuiaște nici o unsore pentraceastia.

ms. pag. 268 v. Invâțătoriu cu adevărat iaste cela ce au luat de la Dumnedzâu, cartea mănții scrisă cu deagetul sv(e)nției sale, adecă cu putearia strălucirei, și deacii nui mai trebuescu alte cărți.

Nu iaste cuviința învățătorii a să învața diîn *sfitoaceli* ⁴⁾ ceale bătrâne, și zugravii a zugrăvi deapre *schizmirea* ⁵⁾ cea veche și schimosită.

Tu cela ceai apucat să înveți pre cei de gios, ca săi înveți învățătura cea înaltă și de susu, și cu chipul simțire cei înveți prea ceia să înveți și pre altulu.

Nu uita pre cela ce *gice* : ⁶⁾ nam luat nice am învățat învățatură de la oameni nice pentru vrun omu, căci că nu iaste puțință ceia ce nau învățat ceale de susu. ce încă chitescu tot ceale de gios. să poată tămădui pre cei de gios.

Un crămaciu bunu mântuiaște curabiia și un păstoriu bunu învie și tămăduiaște oile ceale bolnave cându moru de păcate, și bolnăvâscu de năravurile ceale reale.

Cu cătu să adaogu oile urmându după păstoriu. cu atăta are a da samă diînse păstoriul stăpănului său. Să arunce păstoriul cu cuvântul și cu învățătura, ca cu nește pietri în oile celui ce rămănu înapoi pentru leane și pentru *flama* ⁷⁾ pântecelui că șacesta iaste chipu de păstoriu bunu.

ms. pag. 269. Căindu începu oile a arumi ⁸⁾ cu sufletulu de arderea *pripăcului*, ⁹⁾ mai vrătosu a trupului, atunci trebuiaște mai cu deadinsu să previghe pregiur diînsu păstoriulu căotându în ceriu cu ruga, căci că întracea vreamă de năduvu au deprinșu nevădzutulu lupu diavolulu a mânca multe diîntrânse.

Însă deș vor pleca șeacastia în chipulu cestoralalte oi,

1) Cântecul.

2) Corabie

3) Doctor

4) Scrisorile

5) Infățișare

6) zice

7) poftă nesățioasă

8) a ațipi, a adormi.

9) Coajă, arșă, piele.

capul sufletului în pământu întrace vreame de nâduvu și *de pri-pâcu*, avâmu pre cea ceau dzis. Dumnedzâu nu va urgisi inima cea înfrământă și smerită.

Deaca împresură întuneareculu nopței șa potheloru turma, scorneaște și sumuță neclătît, căinele să latre cătră Dumnedzâu întru ceasurile nopței, și nu iaste nemică necuviință a înțeleage a fi căinele mentea ta ucigătoriul fieriloru. adecă diavoliloru.

Bunul nostru Dumnedzâu ne făcu șaceasta tocmala firei noastre de să bucură bolnavulu deaca veade pre vraci și pare bine macaru să nare șavea întraceia vreame nice un folos de la dăinsu.

ms. pag. 269 v. Agoniseaște și tu o minunati părinte leacuri, dare de curățire, briciu, presărare de erbi, bureate; *zbankâ*¹⁾, strecneală, *cinii*²⁾ de arsu, unsori, iarbă somnuroasă, cuțātu, legături, căci că nu vom avea aceastia meștersiuguri și *cinii*, nu știu în ce chipu vom putea arăta că știm meștersiugu de vrăciuire³⁾.

(Din *Leastvița* lui Ion Scarariul. text slavo-român scris cătră 1618 de Varlaam, preutul bisericei sf. Ioan din monăstirea Secul : ajuns apoi mitropolit al Moldovei între 1632—1653).

transcris de Gf. Ghibănescu

(va urma)

Recenzii

Pr. C. Dron, Canoanele—text și interpretare—vol. I. Tip. Cărților bis. București 1932.

Canoanele reprezintă codicele legilor curat bisericesti emanate de la foruri competente în a da norme pentru reglementarea vieții externe a instituției Domnului Hristos

Ele au de scop de a feri biserica să apuce pe căi ce nu ar fi conforme cu principiile morale și dogmatice, pe care ea le propovăduiește. Aceste legiuri bisericesti au caracter obligator pentru toți membri bisericii. Obligatoritatea rezultă din acea că, canoanele au fost primite și confirmate de întreagă biserică ecumenică.

Canoanele poartă ampretul perfecțiunii în ordinea juridică, pentrucă ele au fost statornicite sub asistența sf. Duh, O perfecțiune în timp și în raport cu legiurile omenește. De o perfecțiune absolută nu poate fi vorbă, căci viața nu stă pe loc, ci se desvoltă mereu și se manifestă sub felurite aspecte. Dovadă că chiar unele din canoane anterioare au fost modificate

1) ventuze.

2) unelte.

3) doftoricesc.

mai târziu ; natural că de autoritatea în drept, dar au fost modificate. Ele nu sunt de cât principii aplicate la cazuri speciale. Și cum cazurile în ordinea juridică variază sau pot dispărea definitiv, vigoarea canoanelor atârână de existența lor.

Interesantă este lucrarea Păr. C. Dron *Canoanele* prin felul cum urmărește autorul interpretarea lor. Volumul întâi ce a apărut nu prea de mult timp, conține așa zisele *Canoanele apostolice*; 85 la număr după cum le are biserica ortodoxă.

Felul de a le analiza și interpreta este o notă cu totul nouă și face cinste autorului. Căci Păr. Dron depășește hotarul statornicit de tradiția în a se scri despre canoanele bisericii. Fiecare canon este trecut prin următoare filieră de criterii.

1. Imprejurările istorice ce au dat naștere fiecărui canon.
2. Evoluția în timp a chestiunii ce o tratează canonul.
3. Ultima hotărîre ecumenică asupra chestiunii.
4. Sancțiunea și valoarea actuală.

Punctul ultim e urmărit de autor în deosebi. Multe canoane au căzut dela sine în desuetudine, deși se bucură de respectul cuvenit, Autorul vrea să facă triarea lor și să concludă definitiv care sunt încă în vigoare și care nu. Și lucrul acesta nu e prea ușor. Și totuși autorul a reușit în mare parte să fie încununat de succes. Pe alocurea încă șovăește. De pildă, la pag. 23 unde e vorba de can. I spune :

„evident, din cele de mai sus, rezultă că acest canon—întăiul apostolic—*nu mai are valoare actuală*” etc., etc. Și mai departe urmează : „totuși reflectând la vicisitudinile prin care „a trecut viața creștină... etc., credem că „*valabilitatea acestui canon rămâne încă în picioare pentru cazuri indentice*”. Sigur, că, canoanele sunt pentru cazuri identice și nu pentru cele ce se deosebesc. Dar cum rămâne cu valabilitatea ? E sau nu mai e valabil ? Căci Păr. Dron împărtășește amândouă alternative ! Cititorul sau cel în cauză pe care s'o primească de bună ?

Dar asta nu înseamnă o scădere a lucrării Păr. Dron ci arată în deajuns că P. C. Sa desțelenează singur un câmp de probleme neexplorat până acum. Și poate cazul citat e unicul.

Traducerea e clară, curgătoare, logică și îmbrăcată în cuvinte bine alese în comparație cu alte traduceri. De pildă canonul 42 :

Sint. Ath. : ἐπισκοπος, ἢ πρεσβύτερος, ἢ διάκονος, κύβοις σχολάζων, καὶ μέθαις, ἢ πανσάθει, ἢ καθαιρείθει.

Dron : Episcopul, preotul sau diaconul care-și pierde vremea la jocuri de noroc sau bând, ori să înceteze ori să se cacterisească.

Konvincici și Popovici : episcopul,... jucându-se în zari și dându-se la beții etc.

Pidalion : episcopul... cu table zăbovindu-se sau cu beții etc., etc.

Senzul traducerii evident că cel mai bun e a păr. Dron. Căci astăzi jocul de table sau zari n'ar fi atât de grav, încât un

delicvent cleric să merite caterisirea. Nu tot așa e cazul cu jocurile de noroc, ori care ar fi ele poker, maca, bridge. Deși în original e vorba de *κέρβους* păr. Dron a dat senzul pe care l-a avut legiuitorul la redactarea canonului: jocul de noroc trebuie stârpit dintre clerici.

Totuși—mi se pare—se găsesc și unele cuvinte cari ar fi putut fi înlocuite cu altele în traducere. De pildă can. 39. Sint Ath, *Οἱ πρεσβύτεροι καὶ οἱ διάκονοι, ἄνευ γνώμης τοῦ ἐπισκόπου μηδὲν ἐπιτελείωσαν.*

Dron: Preoții... să nu săvârșească nimic fără știrea episcopului.

Konvincici și *Popovici*: Presbiterii... să nu săvârșească nimic fără învoirea episcopului.

Pidalion: Presbiterii... fără de socotința episcopului nimic să săvârșească.

„Știrea” și „învoirea” episcopului—în zilele noastre, nu-s echivalente. Păr. Dron traduce *ἄνευ γνώμης* fără știrea, deși în interpretare întrebuițează *învoire* sau *aprobare*. *ἄνευ γνώμης τινός* (ohne Jemandes Wissen ũ. Billigung od. Zustimmung) implică senzul adeziunii exprese al cuiya la un act. Căci se poate întâmpla, ca un episcop să știe că un cleric săvârșește ceva și în caz de culpă să spună că nu i-a dat *învoire* (când nu este zăpis la mână). Interpretarea este justă si m'am referit numai la un cuvânt care ar fi supus îndoelii, deși gândul legiuitorului a fost clar. Poate păr. *Dron* a avut în vedere că, acest canon nu are sancțiune. Ideal lucru ar fi fost dacă Păr. *Dron* alături de traducere punea textul original. Increderea în traducere era asigurată și textul original nu ocupa mult loc.

Un merit deosebit are autorul în aceea că a știut să se debaraseze de balastul bibliografic. Canoanele P. C. Sale pot fi utilizate, absolut, de toate categoriile de clerici. Și asta e un bine. Căci pentru studii academice există traducerea după Milaș, dar pentru uzul zilnic o altă colecție de canoane, nu cred că o va întrece pe cea a Păr. *Dron*, în claritate de expunere.

Tehnica tipografică e irreproșabilă. Costul unui exemplar e 100 lei, deci accesibil multora.

Aceste canoane trebuie să nu lipsească din biblioteca nici unui preot. Sperăm că în curând va apare și vol. II.

Și problemele ce le urmărește a le deslega Păr. *Dron* vor preocupa, nu peste mult timp, întreaga biserică. Căci cu legislația canonică suntem în urmă și cerințele sau înmulțit. La un sinod ecumenic, care trebuie să vină, se vor pune toate în discuție, ceea ce acum numai pe Păr. *Dron* îl preocupă.

Pr. **Const. Nonea**

Parohii vacante

Parohia Mastacăn jud. Neamț, compusă din satele Portărești, Balanu, Marginea și Nichid.

Are biserică parohială de zid în stare bună și filialele: în satul Balan cu biserică construită de lemn și satul Nichid, cu biserică construită din zid în stare bună,

Are pământ bisericesc 20 ha.

Casă parohială nu este.

Are 500 capi de familie.

Parohia Tg. Sulița din jud. Botoșani vacantă dela 15 Maiu 1932 prin transferare.

Are biserică parohială în stare bună. Are casă parohială.

Se compune din 350 capi familie cu 1665 suflete.

Sesie bisericească 5 ha.

Postul de Diacon dela Catedrala *Uspenia* din orașul *Botoșani*, vacant pe data de 15 Maiu a. c.

Pentru ocuparea acestui post se cere candidatului să fie doctor sau licențiat în Teologie și să aibă voce frumoasă.

Numiri și transferări de preoți

1) Diaconul I. Buhaciuc, licențiat în teologie a fost hirotonit preot și numit paroh la biserică Sf. Spiridon din Botoșani pe ziua de 15 Mai a. c.

2) Dl. Teodor Cojocariu, doctorand în teologie a fost hirotonit preot și numit paroh la parohia Mălini, jud. Baia pe ziua de 1 Iunie a. c.

3) Dl. Mihai Hogeă, licențiat în teologie, a fost hirotonit preot și numit paroh la parohia Agapia, jud. Neamț, pe ziua de 1 Iunie a. c.

4) Preotul D. Brânzei, licențiat în teologie, a fost transferat dela parohia Tg. Sulița la parohia Călugăreni Jud. Botoșani, pe ziua de 15 Mai a. c.

Ranguri bisericești

Cu prilejul sărbătorilor Sf. Paști, **I. P. S. Mitropolit** al Moldovei a conferit următoarele ranguri bisericești:

1) Preotului C. Nonea, Consilier Referent al secției Culturale, rangul de econom-stavrofor.

2) Preotului călugăr *Gherman Ștefănescu* duhovnicul mănăstirii Agafton, jud. Botoșani, rangul de protosinghel.

Mulțumiri publice

Se aduc mulțumiri pe această cale următoarelor persoane, cari au înțeles. în aceste vremuri grele, să înzestre cu diferite obiecte bisericile aflate în lipsă.

1.— Păr. Ec. **V. V. Darie** fost paroh și soției P. C. sale D-na **Smaranda V. Darie** cari au îmbrăcat în argint icoana Maicii Domnului dela catapeteazma bisericii din **Dobreni-Neamț**.

2.— D-nei **Alexandrina N. Polizu-Micșunești**, din parohin **Maxut-Botoșani**, care a donat o icoană a Maicii Domnului în val. de 2000 lei.

3.— D-nei **Marioara Tănase Voicu** din parohia **Erbiceni-Iași**, ce a înzestrat biserică parohială cu un rând de veștminte negre pentru slujbele din Postul Mare și cu acoperemintele necesare Sf. Vase.

4.— D-nei **Anica V. Avădănei** și D-rei **Elena T. Pricov** cari au donat câte un covor bisericii parohiale din **Păușești-Iași**.

P. C. Preot

al Parohiei

Comuna

Arhiepiscopia

Județul

Iasi

Nº 690

ANUL VIII

IAȘI, IUNIE-IULIE 1932

No. 6-7

MITROPOLIA MOLDOVEI

FOAIE OFICIALĂ A ARHIEPISCOPIEI IAȘILOR

A P A R E L U N A R

SUB CONDUCEREA SECȚIEI CULTURALE A CONSILIULUI EPARHIAL

Redacția și Administrația :
Secția Culturală, Sf. Mitropolie

A B O N A M E N T U L
PE UN AN, 150 LEI

C U P R I N S U L :

Cuvânt către preoțime cu prilejul obligațiunii lor de a
preda învățământul religios în școlile primare **Pr. Val. Iordăchescu**
Considerațiuni didactice și metodice în legătură cu
învățământul religios din școala primară . . **Eug. Neculau**
Lege pentru modificarea art. 61 din legea învățămân-
tului primar din 29 Iulie 1924
Circulară
M. S. Regele la Iași și decorarea I. P. S. Mi-
tropolitului Dr. Pimen
Recenzii **Pr. Val. Iordăchescu**
Mulțumiri publice, înștiințare etc.

MITROPOLIA MOLDOVEI

FOAIE OFICIALĂ A ARHIEPISCOPIEI IAȘILOR

APARE ODATĂ PE LUNĂ

SUB CONDUCEREA SECȚIUNII CULTURALE A CONSILIULUI EPARHIAL

Cuvânt către preoțime

cu prilejul obligațiunii lor de a preda învățământul religios în școlile primare

În sfârșit, după nenumărate cereri ale preoțimii, cereri care o onorează, legea dă dreptul și impune obligația preoților de a preda învățământul religios în școlile primare.

Este o isbândă morală a clerului, măcar că ea constituie o nouă sarcină venită în cele mai grele împrejurări de viață !... Am ferma convingere, că atât sentimentul datoriei cât și demnitatea de corp vor fi foarte suficiente pentru a birui greutatea firească ale începutului.

Ziua de 1 Septembrie c. va trebui să ne găsească la noul front de luptă, acela al preparării sufletelor fragede pentru o viață mai strâns și mai conștient legată de Hristos și Biserică.

Din împlinirea conștiințioasă a acestei grele și sfinte datorii, va rezulta pentru Biserica noastră o întărire a ei în sufletele generațiilor de mâine.

Numai perspectiva aceasta este suficientă pentru a ne stimula la lucru !!

Sfântul Sinod și Ministerul Instrucției, lucrează la întocmirea unei noi programe analitice a Religiei în școlile primare, care până la 1 Septembrie c. va fi pusă la punct.

Această nouă programă va sluji de călăuză preoțimei noastre în privința materiei de predat. Ea este întocmită așa, ca pe de o parte să poată da absolventului a patru clase primare, elementele de cunoștință indispensabile unui creștin conștient, iar pe de altă parte să respecte legile firești de dezvoltare ale copilului, așa cum ele rezultă din psihologia infantilă, care servește de fundament științei educației.

Patru sunt condițiile necesare oricărui bun învățământ educativ și mai cu seamă celui religios, prin excelență educativ :

- a) O cunoștință clară și precisă a materiei;
- b) Devotament cald în predare;
- 3) Alegerea materiei printr'o bună programă;
- 4) Mânuirea cu îndemănare a metodei.

Cunoașterea materiei de predat, iubirea ei ca și a copiilor intră în datoria noastră de preoți; alcătuirea programei revine autorității; metoda însă trebuie să și-o însușească negreșit fiecare din noi. O bună metodă înlesnește considerabil munca noastră dar mai cu seamă ea contribuie a face învățământul ușor, plăcut și roditor pentru copii. Orele de învățământ și mai cu seamă ale celui religios, nu trebuie să fie pentru copii ore de supliciu, ci de delectare sufletească.

Numai astfel propusă religia va trezi în sufletele tinere dragoste și interes și va păstra în suflete până la moarte ecoul ne-zdruncinat al acestor sentimente cu consecințele practice corespunzătoare.

În ce privește această metodă — destul de delicată de altfel — știm, că cea mai mare parte a preoțimii noastre o posedă în bună parte prin cunoștințele pedagogice dobândite în Seminar; totuși am socotit necesară o reîmprospătare pentru preoți a principiilor generale didactice și metodice adaptate astăzi.

În acest scop am rugat pe Dl. Necolau profesor de Pedagogie la Seminarul „Veniamin” din Iași să facă o expunere sumară a acestor principii prin revista „Mitropolia Moldovei”. Expunerea este luminoasă și competentă. Cetiți-o cu atenție și vă va folosi foarte mult.

Țin să adaug la expunerea D-lui profesor Necolau încă câteva lămuriri.

Pedagogia modernă, accentuează mai mult decât cea veche necesitatea ca învățământul în genere și mai cu deosebire cel religios să fie educativ, adică să nu se limiteze a înzestra mintea elevilor cu un bagaj de cunoștințe teoretice, cum făcea pedagogia intelectualistă, ci ea țintește să desvolte în mod armonic întreaga personalitate a omului, adică toate cele trei facultăți sau funcțiuni ale sufletului: inteligența, sentimentul și voința.

Fără îndoială aceste trei puteri ale sufletului se pot desvolta în mod deosebit prin diferitele obiecte de studiu, după scopul particular al acestor obiecte. Nici un obiect de studiu nu se pretează la o dezvoltare educativă complectă a sufletului omenesc mai mult decât studiul Religiei.

Ea înzestrează inteligența omului cu cele mai înalte idei ca: Dumnezeu, suflet, lume, creație etc.; ea trezește sentimentele de dragoste, de dreptate, de smerenie, de jertfă, de frumos etc.

Ea fasonază voința și o determină la acțiune prin actele vieții morale și prin actele de cult; ea conține elemente cu care să se poată zidi integral și armonic sufletul omenesc.

Negreșit pentru folosirea eficace a acestor necontestate elemente educative ale religiei, este neapărată nevoie ca educatorul să aibă lămurit și permanent în minte scopul religiei creștine: *Formarea personalității religio-morale, adică a sufletului cu credință în Dumnezeu și cu voința gata în orice timp să îndeplinească voia Lui, înfrângând impulsurile sensibilității și ale instinctelor animalice.*

Un suflet fasonat în vederea unui astfel de țel, va fi individual o ființă echilibrată, iar pentru societate un factor de armonie și progres, deci de un real folos Bisericii și nației din care face parte.

Toate detaliile metodei pedagogice moderne, înfățișate de Dl. Nicolau, sunt comandate, de două fapte fundamentale și anume: 1) Sufletul omenesc este simplu dar în manifestările sale el relevă trei facultăți sau funcțiuni, inteligența, sentimentul și voința, care toate trebuiesc dezvoltate armonic de educator nu numai una, ca de pildă inteligența.

2) Ființa omenască fiind alcătuită din trup și suflet nu trebuie tratată de educator nici exclusiv ca o ființă pur spirituală, nici ca fiind exclusiv materială.

Să nu pierdem din vedere, că omul complex — trup și suflet — potrivit unei legi firești cunoscută de omenire chiar numai prin simpla observație, iar de psihologia infantilă modernă prin experiență, zic omul, în epoca copilăriei și a pubertății, adică în timpul când se exercită asupra lui educația religioasă, manifestă în ființa sa o foarte pronunțată predominare a sensibilității asupra puterilor sufletului. Cele trei facultăți ale copilului deci în dezvoltarea lor naturală poartă pecetea sensibilității: inteligența este sensibilă, pleacă dela senzații, percepții, imagini; afectivitatea este sensibilă, adică ceiace-i place sau displace trebuie să aibă caracter concret, simțit; voința lui este sensibilă, ea se mișcă și se motivează de obiecte concrete. La lumina acestor principii fundamentale vom înțelege, că cerințele metodei moderne nu sunt simple născociri arbitrare, ci legi, care trebuiesc observate în predare, dacă vrem să nu violentăm natura copilului în dezvoltarea lor normală și ușoară. Fără îndoială, că educația religioasă a omenirii nu s'a făcut totdeauna cu observarea metodei moderne, dar tocmai de aceasta ea era mult mai grea și constituia pentru copii momente de supliciu.

Ar fi cu totul nerațional și fără sens, să renunțăm la bene-

ficiile acestei metode, când ea ne înlesnește atât de mult și nouă și copiilor sarcina grea a educației:

Această metodă deci ne pornește să plecăm dela cunoscut la necunoscut — în epoca copilăriei și pubertății — fiind de natură sensibilă, ne comanda ca învățământul să fie intuitiv, adică cunoscut de copil prin cât posibil mai multe simțuri. Exemple din viața trăită a copilului, istorioare ușoare, descrieri, imagini, povestiri, limbaj clar și concret, fraza scurtă etc. toate aceste condiții vor face învățământul intuitiv.

Alte principii de călăuză practicate cu succes la Seminarul universitar din Iași de sub conducerea D-lui Găvănescul, sunt: corelația, umanismul și activismul.

Prin corelație, o învățătură se pune în legătură logică și firească cu toate celelalte cunoștințe de care dispune elevul, dând astfel minții omenești — chiar în faza ei tânără — satisfacția instinctului de unitate.

Humanismul tinde să transpună pe planul afectivității cunoștințele inteligenței, legând ideile și noțiunile cu sentimentele corespunzătoare.

Iar activismul are două înțelesuri și anume: a) în sens general, el constă în tendința generală a educatorului de a nu servi copilului de-a gata nici idei nici sentimente nici deciziuni, ci pe cât posibil, a-l conduce să și le dobândească prin elaborare proprie sub sugestia educatorului stimulând astfel puterea lui de dezvoltare;

b) în educația propriu zisă a voinței, care are de scop, ca toate ideile și sentimentele în limita posibilului să fie transformate în acte concrete corespunzătoare.

Intr'un cuvânt metoda modernă de educație nu poate admite, ca învățământul religios să se predea prin: învățarea pe de rost a rugăciunilor neînțelese; prin recitarea unor lungi lecții de catehism al căror sens n'a fost adaptat la mintea copilului; printr'o severitate care transformă ora de religie și pe preotul profesor în sperietoare pentru copii; prin neglijarea formării unei adevărate simțiri religioase, care se dobândește numai prin misteriosul curent afectiv care se stabilește pe de o parte prin dragostea și blândețea preotului față de copii, iar pe de alta prin trezirea sentimentelor nobile omenești, de oricâteori materia de învățământ ne oferă prilejul.

Va trebui mai ales să facă religia vie în sufletul copiilor, prin practica cultului și anume: rugăciunea, frequentarea bisericii, spovedit, împărtășit, cântarea religioasă și prin exercitarea în virtute, care trebuie începută încă din frageda copilărie prin îndrumarea unor relațiuni convenabile cu părinții, frații, rudele, lumea dinprejur, co-

Legii, preotul, profesorul și autorități: sentimentele de dreptate, generozitate, milă, iubire, devotament, smerenie, de iubire de școală, biserică, neam și umanitate își vor găsi în aceste relațiuni naturale ale copilului alimentarea lor suficientă; toate însă vor fi cu îndemânare puse sub comanda sentimentului religios creștin, care va împregna cu mireasma lui proprie pe toate celelalte sentimente și le va da tuturor coloratura religioasă, caracteristică unui învățământ educațional religios, baza și garanția sigură a educației omenești.

În sfârșit, în afară de aceste sfaturi cu caracter general, citiți cu atenție articolul d-lui Neculau, în care aveți și modele de lecțiuni, revizuiți ce ați mai învățat din Pedagogie și pășiți cu dragoste și cu hotărâre pragul școlii primare, nici cu nădejdea că veți fi dela început desăvârșiți, nici cu frica neputinței, ci cu dorința creștinească de a vă face datoria și cu nădejdea unei desăvârșiri ulterioare.

Probabil, anul acesta cărți didactice întocmite după nouă programă, care și ea este provizorie, nu vor fi; va rămâne să vă folosiți de cărțile vechi, dar cu alegerea materiei după programa nouă. Această nouă programă, amendată prin experiență, va servi apoi de bază la întocmirea cărților noi didactice, care vor cuprinde și un selecționat și complet material intuitiv.

Să nu uităm un lucru: să fim recunoscători învățătorimei noastre, care până în prezent s'a achitat atât de conștiincios de obligația de a preda învățământul religios; experiența și bunul lor simț creștinesc și ro mânesc, pot fi și de acum utilizate mai ales, că noi nu vom avea preoți pentru toate școlile primare.

Celelalte măsuri de pregătire vi s'au comunicat sau vi se vor comunica de către autoritatea bisericească.

Intr'un ceas bun...!

Preot Valeriu Iordăchescu

Iași, Iulie 1932.

Considerațiuni didactice și metodice

în legătură cu învățământul religios din școala primară

Pedagogia nouă are un aspect științific. Ea s'a grăbit să părăsiască haina filosofică, deductivă, pe care o avea mai înainte, și a adoptat acele metode, care să-i dea caracterul unei științe cât mai exacte.

Pedagogia veche se sprijinia pe o psihologie metafizică, abstractă, care pleca dela niște date raționale, apriorice, pentru ca din ele să deducă, să înțeleagă și să explice manifestările psihice. Dar studiul acesta era străin de realitate vie, dinamică a vieții sufletești.

Pe lângă faptul că se adresa unei psihologii de felul acesta, pedagogia veche săvârșia încă o gravă eroare: ea trăgea concluzii pentru educația și instrucția copilului din datele psihologiei generale, care se refera la omul adult și normal. Copilul era considerat ca un adult în miniatură, iar funcțiunile psihice reduse la scara proporțională. Ori, manifestările sufletești ale copilului sunt abia la începutul evoluției, pe când la adult, se găsesc cristalizate într'o formă oarecum definitivă.

Aspectele aceluiași fenomen psihic variază simțitor dela perioada copilăriei, la cea a pubertății, a adolescenței și maturității.

În ultimul timp, știința educației se reazimă pe datele psihologiei infantile. La rândul ei, această psihologie se sprijină pe observații, anchete, monografii, experimente și cercetări, care stabilesc, în mod riguros științific, adevăratele aspecte ale sufletului infantil, aspecte ce au fost greșit înțele până acum, prin optica psihologiei generale.

Trăim în secolul copilului și nu ne mai este îngăduit să nu-i cunoaștem sufletul. Avem datoria să ne scoborâm cu mintea și cu inima până la el, să-i înțelegem apitudinele, simțimintele și aspirațiile.

Și încă mai mult: nu-i suficient să cunoaștem copilul în genere, ci fiecare subiect în parte, dintre acei a căror educație și instrucție ne este încredințată.

Didactica ne pune astăzi la îndemână, câteva principii fundamentale de învățământ, care sprijină pe rezultatele cercetărilor de psihologie infantilă și pe experiența orelor de clasă.

Principiul fundamental este că *învățământul trebuie să fie psihologic*, adică potrivit cu gradul de dezvoltare psihică al elevilor.

Din acest principiu derivă altele: învățământul să

fie *intuitiv*, *plăcut*, *interesant*, *natural*, *educativ*, *activ*, *practic* și în sfârșit *durabil*.

Iată acum și câteva din datele psihologiei infantile, care justifică aceste principii :

Atenția copilului este *senzorială*, *involuntară* și *dinamică*, pe câtă vreme a omului adult este intelectuală, voluntară și statică. Copilul este impresionat de intuiții sensibile, nu de idei, de noțiuni pe care încă nu le înțelege. Atenția sa este apoi stimulată de factori externi, de impresiunile ce vin din afară. Atenția adultului are la bază un element personal: *sforțarea*, *tendința*, *voința* de a fi atent.

La copil atenția este o atitudine de durată scurtă. Tendința aceasta de veșnică schimbare, este cerută de o adâncă trebuință, nu numai psihică, dar biologică: orientarea în mediul extern. Dar lumea din afară este de o bogăție infinită de aspecte, iar orientarea trebuie făcută cât mai repede și cât mai complet. Atenția copilului nu se oprește decât fugar și numai la acele impresii, care se impun prin intenzitatea și noutatea lor. Conștiința lui prinde mai ales impresiile ce se succed; este deci dinamică.

O serie de concluzii pedagogice se pot trage din constatările de până acum. Înainte de toate un principiu de mare însemnătate: *învățământul intuitiv*. Intuiția va fi cât mai bogată și mai completă. Un obiect sau o însușire, se fixează mai temeinic, se păstrează mai ușor și se reproduce mai fidel, cu cât au fost intuite prin mai multe simțuri.

Cea mai bună intuiție se face prin cinematograf, fie cu proiecții fixe, fie cu imagini succesive. Dar acesta nu poate fi utilizat oricând, oriunde și ori de cine. *Învățământul* trebuie să fie și *plăcut*; să se adreseze inimii. Să nu uităm că elevul nostru este o ființă afectivă, care simte mai mult decât gândește. Dacă atitudinea învățătorului, tonul cu care se adresează, limbajul întrebuintat, cunoștințele propuse, vor provoca plăcere copiilor, atenția lor este câștigată. Monotonia aduce distracția, iar lecțiile devin obositoare. *Învățământul* poate luneca pe panta opusă, până la tortură.

Cu cât copiii sunt mai mici, cu atât lecțiunile vor

fi de durată mai scurtă. Pentru grădinile de copii „ora” va fi de 20 minute, la clasele I-a și II-a primară de 30 minute, pentru cei de clasele III-a și IV-a de 40 minute și în sfârșit pentru cursul supraprimar, de 50 până la 60 minute.

Cercul de cunoștințe al copilului sporește mereu și se îmbogățește prin experiența zilnică. Cele nouă se înglobează la cele vechi, se asimilează prin a percepție, potrivit cu structura psihică particulară și înclinațiile native ale individului, precum și cu influența educatorului, care se exercită intenționat asupra acestuia. La copil a percepția este intuitivă; asimilează ușor nu ideile, ci senzațiile, impresiile. Cunoscând aceasta, propunătorul va întrebuința totdeauna un limbaj potrivit cu capacitatea intelectuală, și cu experiența elevilor săi. Se vor evita chestiunile grele și nici nu se va raționa cu elevii prea mici, căci ei nu au baza a perceptivă necesară înțelegerii.

Memoria copilului este senzorială și mecanică. Ea prinde cu ușurință obiectele care cad sub simțuri, dar nu totdeauna și noțiunile, căci ele presupun abstracție. Apoi copilul păstrează cel mai ades, nu conținutul adânc de idei, ci numai haina acestora, cuvintele, înșirarea de sunete. Acestea sunt de natură senzibilă.

Constatările de mai sus ne scot în evidență, importanța pe care o are modul de exprimare al propunătorului. După ce va determina cercul de idei al copilului, va proceda prudent, stăruitor, de la concret la abstract, fără să facă uz de raționamente. Apoi, pentru că elevul e totdeauna înclinat să memoreze greșit, acesta va împiedica învățările pe de rost fără noimă, și va insista asupra fondului de idei ¹⁾.

Mai cu seamă rugăciunile sunt mecanizate la întâmplare, nu numai de copii, dar și de adulții analfabeți sau știutori de puțină carte. Și pentru că ele sunt

1) Redau mai jos, unul din multele exemple de mecanizare greșită, pe care le-au comunicat elevii seminariști la cursul de Didactică.

Cele două rânduri din cunoscuta poezie:

Ștefan, Ștefan, domn cel mare,
Seamăn pe lume nu are...

iată-le recitate cu toată buna credință de către copil:

Ștefan, Ștefan, domn cel mare,
Seamănă pe lumânare...

utilizate des, în viața zilnică, repetarea se face totdeauna mecanic, astfel că corectarea — din proprie pornire — nu mai este posibilă.

Felul cum unii credincioși spun crezul în biserică, fără înțonarea pe care o impune punctuația, cu propozițiuni întrerupte și cuvinte stâlcite, denotă că fondul, înțelesul, le este, pe alocuri sau în întregime strein. Cei cari propun elevilor rugăciuni, să aibă deosebita grijă ca acestea să fie pe deplin înțelese.

Interesul copilului este în continuă evoluție. El cercetează mereu, își clarifică intuițiile, își îmbogățește experiența și astfel își formează cu încetul noțiuni, idei prin care simplifică și rezumă datele așa de variate ale lumii externe. Începând încă din epoca preșcolară, copilul manifestă mania întrebării.

Adulții din jurul său, sunt mereu asaltați cu întrebări de tot felul: Ce e asta? Cine a făcut-o? Pentru ce? Copilul vrea să cunoască atât cauza cât și scopul (teleologia) lucrurilor și al faptelor. Această fericită înclinare nativă trebuie neapărat folosită în învățământ. Ea este aportul personal — inconștient desigur — cu care copilul contribuie la opera de educare și instrucție, al cărei subiect este el.

Cunoscând acestea, propunătorul nu va îngădi dorința de cercetare manifestată de elev. Întrebările ce pune, denotă felul cum privește și înțelege lumea din jur, și ca atare sunt un mijloc pentru determinarea gradului său de inteligență.

La intrarea în școala primară, copilul are puține noțiuni. Cele mai multe se referă la obiecte (om, casă, cal, etc.). Dar chiar noțiunile pe care le are în număr așa de restrâns, n'au totdeauna linia precizată, nici sfera și nici conținutul.

Generalizările sale sunt cele mai ades eronate; de asta copilul înțelege altfel decât noi. Pentru aceasta învățământul în școala primară se va baza pe intuiție cât mai bogată, întrucât dela impresii, dela aceste date ale organelor de simț, pornește construcția intelectuală a elevului.

Noțiunile nu stau izolate în conștiință, ci sunt le-

gate în acte de judecată, iar haina prin care se exprimă judecățile sunt propozițiunile.

Copiii mici leagă reprezentări între ele, deoarece n'au încă idei clare. În vârsta școalei primare, judecata lor începe să fie abstractă și asociază noțiuni. Dar este abia un început. Propunătorul va întrebuința deci judecăți apropiate de intuiție. Pentru ca acestea să fie clare și înțelese de elevi, vor fi exprimate în propozițiuni cât mai scurte, și sub formă afirmativă. Judecățile negative corespund unei faze deja mai avansate, din evoluția intelectuală a elevului. Judecățile se leagă în *raționamente*, care pot fi ori *inductive*, plecând dela particular la general, dela cazuri individuale la normă, sau dela particular la particular; ori *deductive* și pornesc invers de la adevărul general, dela normă, spre cazurile particulare, spre individual.

Raționamentul copiilor din primele clase ale școalei primare, este *inductiv*. Inseamnă deci, că nu trebuie să întrebuințăm prea mult forma deductivă a raționamentului. Când se procedează de la simplu la complex, dela individual la general, dela cazuri particulare la norme, la reguli și în sfârșit dela concret la abstract, atunci se urmează calea desvoltării naturale a sufletului copilăresc, atunci *învățământul este natural*.

Copilul duce o viață afectivă internă; chiar raționamentul său este afectiv. Câteodată plânge, fără să fie silit de vreo necesitate organică și totuși nu știe nici el pentru ce. Când e întrebat, abia atunci caută motivele. Caracteristica raționamentului afectiv este tocmai acest procedeu invers: mai întâiu afirmă o concluzie și abia în urmă caută premise pe care s'o sprijine. Toate atitudinile copilului sunt determinate mai totdeauna de o emoție. E pregnantă înclinarea de a atașa cu ușurință de persoanele din jurul său. Această alipire de cei mai mari ca el, nu are numai scopul utilitar, de a-i folosi în experiența zilnică. Propunătorul va utiliza și această înclinare înăscută a copiilor și se va adresa inimii, încă mai mult decât minții. Învățământul devine în cazul acesta și *educativ*.

Școala are menirea să umanizeze pe individ și

să-l facă senzibil la bine, frumos și adevăr, inspirându-i idealuri morale, estetice și religioase.

Copilul este și o ființă activă. Aceasta se observă din veșnicul său neastâmpăr. Dar voința sa impulsivă, reacționează numai după impresii momentane. Școala primară formează voința deliberativă.

Învățământul trebuie să fie *activ*, să stimuleze inițiativa elevului și să-l determine spre muncă ordonată, fizică și intelectuală.

Din cele spuse până aci, se desprinde concluzia că învățământul se sprijină pe datele psihologiei infantile. Normele de instrucție nu se alcătuiesc deductiv și nici prin analogie cu sufletul nostru, ci se stabilesc pe cale experimentală.

Condiția esențială este ca învățământul să fie psihologic. Dacă e astfel, urmează dela sine că este și intuitiv, și plăcut, și interesant, și natural, și educativ, și activ și practic.

Propunătorul va avea încă preocuparea, să influențeze întreg sufletul elevului și nu-și va concentra atenția numai asupra unei atitudini sufletești.

Învățământul va fi deci și *integral*.

Dacă îndeplinește aceste condițiuni este desigur și *durabil*.

Graba strică în învățământ mai mult ca oriunde; cunoștințele date în pripă, rămân superficiale și se pierd repede. Învățătura temeinică se dobândește pe îndelete; procesul de asimilare se petrece în adâncurile profunde ale inconștientului. Abia târziu apar în lumina sufletului, cunoștințe pe care nici nu le bănuiam.

Învățământul e zădarnic, atunci când e o povară pentru cel ce predă și pentru cei ce sunt *siliți* să învețe.

Adevăratul *învățător* — termenul mi se pare totdeauna foarte adânc! — este misionarul care trăiește mai mult pentru elevi, decât pentru sine.

*
* * *

Ora de clas este formată din două părți: lecția *recapitulativă*, ascultarea celor învățate în ora trecută, și lecția *progresivă* în care se predau cunoștințe nouă. Prima parte trebuie să ocupe cam o treime din ora de

clas, iar cea de a doua restul. Recapitularea nu va fi numai un control, un examen mai mult sau mai puțin riguros, dacă elevii au asimilat sau nu, cunoștințele anterior predate. Acum este locul să le corijăm, să le fixăm temeinic și să le întregim. În ascultare, povestirea elevilor alternează cu dialogul viu întreținut de propunător.

Între cele două lecții : progresivă și recapitulativă, se face o mică pauză, în care elevii execută niște mișcări gimnastice ușoare, sau un cântec cunoscut.

Pentru lecțiunile de religie, se alege un cântec religios. *Lecția progresivă* se face după anumite norme, care nu sunt alese la întâmplare, ci au o bază științifică. Aceste norme s'au numit trepte formale, sau trepte psihologice, sau chiar momente psihologice.

Primul care le-a formulat este filosoful german Herbart, pentru care lecțiunea trebuia să treacă neapărat prin două stadii : 1) *pătrunderea sau claritatea* cu două momente : analiza elementelor apercceptive și sinteza sau tratarea ideilor nouă și 2) *reflexia* cu trei momente : asocierea, sistema și metoda. Termenii întrebuințați de Herbart sunt de altfel improprii.

Elevii filosofului german, mai ales Ziller, au adus unele modificări acelor trepte numite „herbatiene”. Ele au fost întrebuințate și în școala noastră, acum trei zeci și mai bine de ani în urmă. Erau însă greoaie pentru învățământul nostru tânăr, astfel că aplicate cu rigiditatea formalistă a unor dascăli străini de psihologia copilului, au terorizat, pe alocuri, clasele de elevi. Profesorul Rein, dela Universitatea din Iena, a redus treptele la cinci, le-a dat o justificare și o bază științifică, și le-a denumit prin termeni mai potriviți : pregătirea apercectivă, predarea, asocierea, generalizarea și aplicarea. Dela el treptele s'au numit și psihologice. S'a mers cu simplificarea acestor trepte până s'au redus numai la trei, care au fost găsite ireductibile și necesare, întocmai ca într'un discurs sau orice altă temă : introducere, tratare și încheiere. Sprijinite încă mai mult pe rezultatele tot mai bogate ale psihologiei infantile, aceste trepte capătă în ultimul timp, denumirea de *momente psihologice*.

Dl. Nisipeanu e de părere că asociația și generalizarea trebuiesc lăsate de cele mai multe ori pe seama minții copilului și astfel ele să aibă un caracter spontan și implicat. ¹⁾ Ele se vor forma în mod latent în straturile subconștiente și inconștiente ale sufletului. Asociațiile și generalizările formale, explicite au caracterul artificial și de multe ori nu sunt potrivite cu gradul de dezvoltare psihică al elevului.

Să trecem numai în revistă cele cinci trepte psihologice, la care s'a oprit didactica din zilele noastre.

Pregătirea aperceptivă are de scop să aducă în sfera luminoasă a conștiinței, acele idei deja dobândite pe care se pot clădi cunoștințele nouă. Dar chiar dacă am intra dintr'odată în predare, totuși ideile nouă s'ar asocia imediat cu cele din conștiință.

Așa se petrece fenomenul mai ales la adult—care înțelege pe dată ceia ce i se povestește.

La copii însă, nu știm dacă ideile nouă, pe care le predăm, se asociază tocmai cu cele pe care trebuie să se sprijine. Cunoștințele lor despre lume sunt foarte sumare, noțiunile au sfera și conținut elastic, iar judecățile și raționamentele sunt subiective și superficiale.

Pregătirea aperceptivă este deci necesară; ea însă va trebui să fie sugestivă, interesantă, pe ton natural și mai ales va creia dispoziția afectivă, care trebuie să dea tonul întregii lecții. La sfârșitul pregătirii este locul anunțării. Aceasta nu-i strict necesară. Când printr'un dialog natural și bine condus, propunătorul a izbutit să capteze atenția și interesul copiilor și a ajuns pe nesimțite în pragul predării, anunțarea e de prisos.

Decât artificială, pedantă și banală, anunțarea poate lipsi fără nici o pierdere pentru lecție.

La ce folosește o anunțare absurdă în felul acesteia: „Astăzi vom trece mai departe și vom învăța despre...”

Sau sub o formă greșită ca asta:

„Astăzi vom învăța despre un vameș și un fari-seu cari s'au dus la templu să se închine și cum vameșul stătea mândru în mijlocul bisericii, etc...” Și ast-

1) I. Nisipeanu: Religia pentru copii. București, 1923.

fel anunțarea se pierde într'o mică povestire. Ce farmec va mai avea predarea? Ce va mai spune un propunător așa de neîndemânatic în cel de al doilea stadiu al lecției? Și apoi ce a folosit tot ceia ce s'a spus în această anunțare? În cazurile când se face anunțarea nu va fi nici prea sobră și nici nu va cădea ca un ascuțiș de sabie.

Exemple de anunțări bune se pot formula oricât de multe. Rămâne la intuiția didactică a fiecăruia.

Predarea este treapta psihologică cea mai importantă. Acum este momentul să se comunice cunoștinți nouă. Această comunicare se face fie sub formă euristică (întrebătoare), fie sub formă monologică (povestitoare). O povestire care mișcă inimile elevilor și le deschide mintea, este cea mai bună intuiție. Totul stă în funcțiune de darul de a povesti al propunătorului, de felul cum știe să redea fondul, de limbajul ce utilizează, de ton și de mimică. Expunerea trebuie să fie clară și sistematică. Dacă povestirile frumoase care plac copiilor se termină prea repede, li se „strică inima“, elevii rămân cu părere de rău. Pot fi mai amănunțite. Nu se vor întrebuința expresii grele și fraze lungi; din contra se vor utiliza propozițiuni scurte, simple. Cuvintele vor fi alese din vocabularul copiilor. Tonul va fi natural și mai cu seamă nuanțat după ideile și sentimentele ce exprimă fondul lecțiunii. Mimica trebuie lipsită de exagerare și artificii. În lecțiunile pentru școala primară n'au ce căuta stilul bogat, expunerea amplă și tonul oratoric. O lecție ținută în astfel de condiții, e oribilă.

Cine oare dintre propunători s'ar putea plânge că nu poate povesti? E o mare greșală să se încerce a înlocui povestirea, cu lectura din carte. Aceasta din urmă nu are atâta efect.

După ce propunătorul a povestit, copiii reproduc. Când povestirea e mai lungă, reproducerea se face de către mai mulți elevi. Niciodată nu trebuie oprit copilul la începutul unei fraze. Reproduserile se fac deci pe fragmente, care alcătuiesc un tot unitar de idei. Acestea trebuie să fie apoi exacte ca fond și corecte ca formă. Propunătorul va fi deci foarte atent, la felul cum elevii săi, reproduc povestirea.

În predare, se poate proceda și prin metoda euristică sau socratică.

În unele lecții, în locul povestirii, se întrebuintează dialogul. La altele este o alternare de povestire și dialog. Întrebările nu se pun la întâmplare. Există o normă de a le pune. Înainte de toate ele se vor adresa clasei întregi. Dacă propunătorul desemnează mai întâi elevul și în urmă se formulează întrebarea, ceilalți elevi pot rămâne în afară de obligația de a răspunde. Unele întrebări sunt prea ușoare, altele prea grele. Și unele și altele sunt inutile. Întrebarea nu va fi elastică, așa fel ca să poată da loc la mai multe răspunsuri. Depildă:

Unde merg oamenii Duminică? E posibil să avem răspunsul: la biserică. Dar pot fi și alte răspunsuri: la târg, la cârciumă, etc. Întrebarea să nu conțină în sine răspunsul de-a gata, fără să mai aibă nevoie elevul să gândiască. Exemplu: Nu-i așa că Dumnezeu a făcut lumea în șase zile? Nu-i așa că în ziua din urmă a făcut și pe om? Oare urmașii lui Adam au fost buni? La astfel de întrebări elevii vor avea să răspundă: *da* și *nu*. În felul acesta mintea nu face exerciții de judecată, de raționament și gândire.

Să nu se uite apoi că întrebările trebuiesc adresate elevilor după puterile fiecăruia. Așa se respectă principiul individualității. Fiecare copil are structura sa intelectuală deosebită de a celorlalți.

În sfârșit întrebările vor fi variate, așa fel încât să se adreseze mai multor funcțiuni psihice, nu mereu uneia singure. Ele vor reclama date memoriale, vor provoca asociații de idei, vor face apel la imaginație, la judecată, raționament, la sentimente, etc. Propunătorul va supraveghea continuu ca răspunsurile să fie juste, adică exacte la întrebări și mai ales să fie formulate corect, în propozițiuni și fraze întregi, nu în frânturi de vorbe.

Până și poziția corpului unui copil care povestește sau răspunde unei întrebări, trebuie supravegheată. În *asociere* scoatem în relief elementele principale din lecția nouă, punându-le în legătură și între ele, și cu cele similare, dobândite anterior care au fost rechemate prin

pregătirea apercptivă. Ideile vechi și cele nouă s'au întâlnit astfel pe acelaș câmp luminos al conștiinței.

Acum, când elevul este în clas, supus influenței intenționate a instructorului său, aceste idei se asociază, se leagă între ele.

Cele nouă sunt înglobate lângă cele anterioare și îmbogățesc astfel patrimoniul intelectual al elevului. Prin *generalizare* ne ridicăm de pe terenul senzibil, concret și complex al intuițiilor, spre abstract, spre normă, spre lege.

Locul generalizărilor este mai ales în științele realiste (aritmetică, intuiție, fizico-chimice, gramatică). În științele noologice (printre care este și Religia), generalizarea devine de multe ori superficială, așa că poate fi înlocuiă prin preocuparea humanistă : stimularea sentimentelor superioare (social, moral, religios, intelectual, estetic și național).

Am spus mai sus că învățământul trebuie să fie și educativ ; să se adreseze inimii și să stimuleze afectele, căci acestea stau la baza gândirii și caracterului. Formulele reci, maximele, principiile, imperativele, care nu au căldura inimii și care rămân departe de aplicarea practică, formează un material inert, un balast nefolositor pentru individ.

Ultima treaptă metodică este *aplicarea*.

Prin ea parcurgem drumul invers generalizării, adică dela general și abstract ne scoborâm din nou la particular și concret.

Ajungem astfel din nou în domeniul lumii senzibile, la intuițiile dela care am plecat.

Cu atât aplicarea e mai bună, cu cât ajută și îmbogățește experiența elevului. Cu ajutorul ei, școala și învățământul se pun în legătură cu viața reală și cu trebuințele practice ale individului.

Treptele metodice au rațiune psihologică : ele provoacă, și urmează în acelaș timp, procesul gândirii la copil, în decursul unei ore de clas. Propunătorul nu mai rătăcește haotic, instinctiv dela un capăt la altul al orei, fără busolă, ci calea sa este suficient jalonată. Aceste trepte psihologice nu încercuiesc și nu limitează personalitatea propunătorului ; în cadrul general

al acestor scheme, chestiunile pot fi oricât variate, astfel ca învățământul să fie totdeauna psihologic și interesant.

Desigur că ele nu se aplică toate și nici în aceeași măsură oricând. Intrebuințarea lor variază dela obiect la obiect și chiar dela lecție la lecție. Lipsa de adaptare la cerințele clasei și la natura subiectului, duce la formalismul pedant și miop, care sufocă orice spontaneitate și anihilează orice entuziasm.

*
* *

Lecțiunile de religie care figurează în programa analitică de curs primar, pot fi împărțite în trei grupe :

I *Lecțiuni cu caracter narativ* : istorioare morale cu conținut religios și narațiuni biblice. La cursul complementar se adaugă și chestiuni de istorie bisericească.

II *Lecțiuni cu caracter teoretic* : datoriiile, pildele, tainele, cele 10 porunci, fericirile și simbolul credinței.

III *Lecțiuni cu caracter practic* : rugăciunile, cântecele și poeziile cu conținut religios.

I

Știința metodicii a evoluat ca orice știință. Metodele de predare ale unei lecțiuni au variat și ele în decursul vremii, ca și principiile generale de educație, de psihologie și de morală, din care au fost derivate. Aruncând o privire în trecutul nostru didactic, observăm—la unele intervale de timp—schimbări simțitoare în modul de propunere al lecțiunilor cu caracter narativ.

Ștefanelli, în *Catihetica* sa din 1874 ¹⁾ recomandă metoda pe care o numește *erotematică*.

„Catihetul—spune el—trebuie să desfășoare materia prin întrebări cu de-amănuntul ; să o desfacă în părțile ușoare, întrebarea următoare s'o razime pe cea premersă, așa încât copiilor să le fie posibil de a

1) Ioan Ștefanelli, *Catihetica bisericii dreptcredincioase răsăritene*, Sibiu 1879. Iar vol. II : *Cateheze tratând Istoria biblică a Testamentului nou și Faptele sfinților apostoli*. Sibiu 1881.

Tratatele de Catehică ale lui Ștefanelli au slujit multă vreme învățământului nostru religios. Ele se sprijină pe o bogată literatură catehică, în special germană.

examina însuși cu propriile sale puteri toate materiile. El trebuie să cugete legând un răspuns cu altul și dând la întrebare răspunsul dorit" (p. 159).

Iar mai departe : „Prin întrebuințarea formei erotemice se deprind copii a cugeta temeinic, pentru că aud învățături ușoare, cărora le urmează mai grele, suindu-se *treptiș* la tot mai grele..." (p. 160)

O cateheză se alcătuiește după Ștefanelli din : intrarea sau esordiul, apoi tema și încheierea sau epilogul. Tema este o alternare a povestirii cu dialogul. Conținutul temei este divizat în mai multe părți. Fiecare parte este povestită de catihet ; în urmă, să întrețină cu învățăceii—catecumenii—discuțiuni asupra celor expuse în ea. Iată un fragment dintr'o cateheză model (V. I, p. 322) :

Israilenii ajungând la marea roșie se înspăimântară foarte, căci înaintea lor era marea roșie, de amândouă părți erau munți înalți. iar înapoia lor era Faraon cu toată oastea sa. Ei văzură neputința de a scăpa.

Atunci Moisi pe porunca lui Dumnezeu a întins mâna sa asupra mării cu toiagul și marea s'a despărțit în două, și era ca un perete de-a dreapta și de-a stânga. Israilenii au trecut marea roșie ca pe uscat. Faraon cu oastea sa voind să ajungă pe Israileni, a intrat după dânșii în mare. Atunci valurile mării s'au revărsat și Faraon cu oastea sa s'a înecat.

— Acuma spune-mi tu ! Ajungând Israilenii în marea roșie, de ce se înspăimântară ei foarte ?

— Ajungând Israilenii la marea roșie se înspăimântară foarte, căci înaintea lor era marea roșie, pe care n'o putna trece ; de ambele părți erau munți înalți ; iar înapoia lor era Faraon cu toată oastea.

— Inspăimântându-se Israilenii că nu vor putea scăpa, ce a făcut Moisi pe porunca lui Dumnezeu ?

— Pe porunca lui Dumnezeu Moisi a întins mâna sa cu toiagul și marea s'a despărțit ca un perete de-a dreapta și de-a stânga și Israilenii toți au trecut marea ca pe uscat.

— Văzând Faraon că Israilenii toți au trecut de ceia parte de mare și pe uscat, oare n'a intrat și el în mare ?

— A intrat.

— Intrând în mare Faraon și cu toată oastea, ce s'a întâmplau cu dânșii ?

— Faraon cu oastea sa intrând în mare spre a ajunge pe Israileni și spre a-i întoarce îndărăt, iată valurile mării s'au revărsat și Faraon cu toți ai săi s'a înecat.

— Oare oricare om ar putea despărți marea cu toiagul și apoi să treacă printr'însa ca pe uscat ?

— Aceasta n'ar putea face oricare om.

— Numai cine poate face aceasta ?

— Aceasta o poate face numai Dumnezeu.

— Dar, oare Dumnezeu nu poate da și unui om putere, de a face așa o faptă ?

— Dumnezeu poate da și unui om putere, da a face așa o faptă.

— Așa dar oare când ar putea face și un om așa o faptă ?

— Așa o faptă ar putea-o face și un om, când ar avea putere de la Dumnezeu.

— Oare cu a cui putere a făcut și Moisi aceasta, deoarece și el a fost un om ?

— Și Moisi fapta aceasta a făcut-o cu puterea lui Dumnezeu.

Astăzi nu se mai propune în felul acesta. Metoda de mai sus, are însă importanță istorică.

Pe la 1895 se observă un progres în modul de propunere al lecțiilor de religie cu caracter narativ.

Pipoș—ale cărui cercetări didactice și metodice au însemnat un pas simțitor înainte — ¹⁾ recomandă următorul plan :

Se va face o scurtă introducere, pentru a nu abate atențiunea elevilor.

În *tratare*: 1) Învățătorul narează istorioara, cât se poate de simplu și clar.

2) Dacă subiectul e lung, după ce l-a povestit în întregime îl va nara încă și pe părți, dar care să aibă înțelesul lor aparte.

Acum se explică noțiunile și expresiile nepricepute.

3) Elevii vor reproduce povestirea,

Urmează apoi extragerea maximelor și legilor morale. Acestea sunt enunțate de învățător în sentințe ori poezioare scurte, pe care elevii le reproduc pe rând și apoi în cor. Când se narează momentul, se arată și icoana. Pipoș mai recomandă păstrarea câtorva reguli, care au mare valoare și astăzi. Astfel nu e permis să se propună citind, sau după însemnări. Nu ne vom ține de stilul biblic decât în clase superioare (ceiace ar corespunde cursului supraprimar de azi). Nararea să fie pătrunsă de sentiment. La reproducere, învățătorul să ajute pe elev, prin întrebări acomodate.

Deci ajută numai, lăsându-l să povestiască în voie.

Metoda erotematică anterioară, constă în analiza intenționată și stăruitoare a textului povestit de propunător.

1) Dr. Petru Pipoș : *Didactica* pentru elevii institutelor pedagogice, Arad 1890 și *Metodica* școalei populare pentru elevii institutelor pedagogice. Arad 1895.

Dar Pipoș nu se degajase complet de influența școalei formaliste, de altfel contemporane. Să se observe că în ultima parte a lecțiunii, propunerea devine artificială. Apoi, nici nararea pe părți nu-i necesară.

Propunătorul trebuie să povestiască numai o singură dată, dar după toate regulile povestirii și așa fel încât să impresioneze puternic pe elevi. Povestirea nu se întrerupe. Dacă se întrebuințează un limbaj potrivit și dacă se ține seama de bagajul apercceptiv al copiilor, nu e trebuință de nici o explicație. Întreruperea strică toată eispозиția pe care ai izbutit s'o creezi.

În prima și o parte din a doua decadă a veacului nostru, metoda ce se întrebuința pentru propunerea lecțiilor de religie cu caracter narativ, înseamnă un pas înapoi.

Suntem în epoca acelor „*unități metodice*”, de care se făcea mare caz.

După *pregătire*, urmează anunțarea cât mai accentuată. În *predare* propunătorul povestește bucata pe unități metodice. După fiecare unitate metodică sunt întrebați copii, cari trebuie să redea înțelesul lor. Numai după ce se înțelege bine o unitate, se trece la cea următoare. Din fiecare unitate metodică se scoate ideea principală, care se scrie apoi pe tablă. Urmează *rezumatul*. Elevii citesc pe rând ideile principale din unitățile metodice și povestusc pe scurt cuprinsul. Câteodată se face și generalizarea: o învățătură, o normă. În aplicare, se citește din carte și se întuește tabloul.

Procedeul acesta era complicat și în mare măsură artificial. Tot accentul trebuie pus pe povestire și întrucât se cere ca aceasta să fie reușită, nu mai este necesară, în aplicare, lectura din carte. Apoi povestirea nu se împarte în părți. Diviziunea sistematică în unități metodice și memorarea ideilor principale, denotă preocuparea formalistă de a ne adresa exclusiv intelectului.

Dar lecțiile acestea sunt reci, ca niște schelete fără viață, nu mișcă inima elevului, nu stimulează emoțiile plăcute care să asigure buna reușită a învățământului.

Citez ca exemplu, că în lecțiunea „Nașterea Domnului” predată elevilor de clasa I-a se scotea cam următoarele idei principale, care erau scrise pe tabelă:

- 1) Vestirea Fecioarei de către Arhanghel.
- 2) Fecioara și Iosif se duc în Betleem.
- 3) Fecioara naște pe Iisus.

Acestea se memorau de către copii. Amplificate, refăceau povestirea. Procedul unităților metodice și al memorării ideilor principale este abandonat. Astăzi nu se urmărește numai instruirea, ci mai cu seamă educarea, humanizarea individului.

În practica pedagogică actuală, modul de procedare într-o lecție de religie cu caracter narativ, s'a simplificat simțitor. Iată o schemă sumară de plan:

Pregătirea: Se face cât mai simplu și natural. Se scot în lumina conștiinței—printr'o conversație ușoară—acele cunoștințe anterior dobândite pe care se poate sprijini subiectul nou. Crearea unei bune dispoziții în clasă. Elevii vor fi impresionați de ținuta cucernică a propunătorului și vor adopta aceeași atitudine. În această atmosferă trebuie să se desfășoare întreaga lecție de religie.

Predarea: Propunătorul povestește bucata în întregime. Urmează o mică pauză. În urmă povestesc elevii. Se rezumă bucata prin conversație familiară și se fac ușoare aprecieri asupra fondului, în scopul aplicațiilor humaniste (stimularea sentimentelor superioare: religios, moral, estetic, intelectual).

Aplicarea: Sfaturi practice. Desen. Cântec religios. Rugăciune.

Lecțiunea trebuie să sfârșiască în aceeași atmosferă de religiozitate, care a fost provocată de la început. La lecțiunile de religie cu caracter narativ, asociere (compararea cu cazuri similare) și generalizarea (scoaterea unei caracterizări sau unei învățături) se fac numai în unele cazuri, când sunt posibile și necesare. Ele trebuie să rezulte în mod natural din toate cele câte se predau, iar nu tăios și artificial.

În aplicare, se poate cere elevilor să deseneze o scenă din povestirea fășută de noi. Copiii primesc totdeauna cu mare plăcere astfel de teme. De altfel aceste teme sunt de mare importanță, pentru că din ele cunoaștem cum și cât a înțeles și a fost impresionat elevul de povestire.

Se mai poate da, la clasele înaintate (IV și cursul supra-primar) mici compoziții cu subiect religios, pentru lucrat acasă. Pentru succesul lecțiunilor de religie cu caracter narativ contribuiesc doi factori: *povestirea* și *intuiția*. Tabloul cu cât e mai clar și mai viu colorat, cu atât impresionează mai puternic.

Când se face intuiția? Se procedează în mai multe feluri. Tabloul se arată: înainte de povestirea propunătorului, sau în decursul sau la sfârșitul acesteia, apoi sau în vreme ce povestesc copiii, sau în decursul rezumării sau—în sfârșit—în aplicare.

Dar, mi se pare că intrarea tabloului, este mai potrivită sau după ce a povestit propunătorul, sau în aplicare. La început, nu cred că e recomandabil, pentru că atunci când se arată tabloul, copii fiind puși în contact cu niște impresii nouă și puternice, se produce neorânduială în clas. Ordinea se restabilește cu greu. Apoi copiii nu au încă elementele necesare pentru a înțelege, și vor pune mereu întrebări. Zrimind răspunsuri, se pierde interesul și toată curiozitatea pentru subiectul nou.

După ce a povestit propunătorul urmează o pauză de două ori de trei minute. Copilul își reface poziția în bancă, meditează asupra celor auzite, se recrează.

Această mică pauză poate fi prelungită cu alte câteva minute și se întuește astfel tabloul. Înainte de povestirea lor, copii își întregesc cunoștințele și le fixează cu sprijinul imaginilor. Dacă propunătorul crede că nu va izbuti să refacă atmosfera necesară, în care trebuie să continue restul propunerii, intuiția poate fi făcută, tot cu folos, la urmă, în aplicare.

În modul acesta se predau lecțiunile de religie cu caracter narativ și anume: *istorioarele morale* (ascultarea de părinți, de învățători, purtarea în clas, acasă, pe stradă, cu frații, cu surorile), apoi *narațiunile biblice* (Facerea lumii, alungarea din raiu, Noe, Turnul Babel, Iosif, robia egipteană, Moise, Nașterea Domnului, Copilăria, Botezul, Iisus în templu, Intrarea în Ierusalim, Patimile, Moartea, Învierea, Înălțarea la cer) și în sfârșit subiectele de *istorie bisericească* (cursul supraprimar). Forma tuturor lecțiunilor de religie cu caracter

narativ este aceeași. Variaza doar dela clasă la clasă după gradul de dezvoltare psihică al elevilor : durata lor, limbajul întrebuintat, fondul de idei, preocupările humaniste și aplicările practice.

„*Tatăl nostru*” se predă pe cereri și fiecare cerere se îmbracă într’ povestire morală și religioasă. Modul de procedare este întocmai ca și lecțiile cu caracter narativ, al căror schemă am dat-o mai sus. Generalizarea este însă mai distinctă : tocmai cererea.

Încă după același procedeu se mai propun și lecțiunile care cuprind minunile Mântuitorului (Vindecarea slăbănogului din Capernaum, vindecarea slăbănogului dela lacul Betesda, înmulțirea pâinilor, vindecarea leproșilor—clasa III-a). Din pregătire, elevul trebuie să înțeleagă cum că o minune nu poate fi săvârșită de om, care are puteri așa de limitate. Autorul ei are putere supraomenească.

Și apoi, după rezumat, în preocuparea humanistă ne apropiem de generalizare’ care de data aceasta se schițează aproape dela sine : Încă un fapt din care înțelegem că Mântuitorul a fost fiul lui Dumnezeu.

În aplicare, aici e locul să se arate copiilor că Dumnezeu nostru este atotputernic și bun și că atunci când cerem sprijinul său, nu-și întoarce fața dela noi. Trebuie să știm însă, cum să ne adresăm lui Dumnezeu.

II

În școala primară se mai propun copiilor—desigur sumar—elementele de bază ale religiei noastre : datoriile creștinului, pildele sau parabolale, cele 7 taine, decalogul, fericirile, și simbolul credinței.

Lecțiunile acestea sunt mai grele, întrucât materia este mai abstractă. Chestiunile de natură teoretică se predau mai ales în clasele avansate. Ele formează catiheza propriu zisă :

1) *Datoriile* (către Dumnezeu, către aproapele, către sine, către patrie, etc.) În trecutul nostru didactic se observă și la aceste lecțiuni o sensibilă schimbare în modul de propunere.

În Didactica de Gh. Patriciu din 1895, se găsește (p. 33) o lecțiune model : „Datoriile stăpânilor către ser-

vitori și ale acestora către stăpâni", care este tratată după sistemul treptelor herbatiene.

După pregătire (analiză) și anunțarea (ținta) se intră în sinteză (predare). Citez în întregime pe această din urmă :

„Pentru ce un stăpân tocmește servitori ? Ce datorii au stăpânii către servitori, când aceștia fac voia stăpânilor lor ? Și cum îngrijește un stăpân de slugile sale ? Așa ! Trebuie ca să-i dea hrană ca să fie puternic la muncă ; să-i dea locuință, ca să aibă unde să se adăpostiască, îmbrăcăminte ca să nu degere de frig iarna. Nu trebuie să se poarte niciodată aspru și să-i spună a face lucruri peste puterile lor ; să nu-i insulte și să le zică fel de fel de vorbe necuviincioase ; căci atunci probează că este un om rău și va fi desonorat de toată lumea și de Dumnezeu. Ce datorii am zis că are stăpânul către servitori ? V ! Altă datorie ? I ! Bine ! Ce trebuie să facă stăpânul când servitorii săi sunt bolnavi ? Așa ! Din nenorocire puțini stăpâni sunt cari să îngrijiască de servitori în cazuri de boală. Stăpânul trebuie să dea servitorului său leafa cu carc s'a tocmnit, să nu-i caute diferite motive pentru a-i mai opri și din partea ce i se cuvine. Ce datorii am spus că au stăpânii către servitori ? Bine ! Ce se cere din partea servitorilor, când stăpânul îngrijește bine de ei ? Și cum să-i asculte ? Cum trebuie să îngrijiască de lucrurile stăpânului ? Cum trebuie să fie servitorii către stăpânii lor ? Și când un servitor este credincios stăpânului său ? Ce trebuie să facă un servitor când schimbă stăpânul ? Cum se numește acel servitor, care descoperă secretele fostului stăpân ? Și cum ajung servitorii săi ? Către cine mai au oamenii datorii ? Cari sunt datoriile părinților către copiii ? Dar ale copiilor către părinți ? Cari sunt datoriile copiilor către învățători ? Dar ale învățătorului către copii ?”

— După aceasta urmează sistema (generalizarea). La sfârșit *metoda* (aplicarea) : *citirea din carte*.

Pipoș propune un mod mai simplu :

In *introducere* : „Procedăm la temă—spune el—*încopciind* ideile nouă cu cele vechi”.

In *tratare*, învățătorul pune pe un elev să citiască din manual și explică cuvintele necunoscute. La sfârșit se rezumă cele propuse.

In *încheiere* se dau îndemnuri elevilor să se poarte conform învățaturii.

In epoca „unităților metodice”, modul de propunere este altul. In *predare* copiii scot cărțile și le deschid la lecția curentă. Învățătorul citește *model* bucata, iar elevii urmăresc pe carte. In urmă citesc și elevii pe unități metodice și la fiecare din ele se scoate ideea principală, care se scrie pe tablă.

Se face asocierea cu alte bucăți. In generalizare

se scoate învățătura: Avem datoria față de... să ne purtăm...

În *aplicare*, elevii scriu pe caiete ideile principale de pe tabelă.

Astăzi se utilizează un procedeu simplu și psihologic.

În *pregătire*: crearea atmosferei religioase care trebuie să domniască în lecția întreagă. Ușoare conversații în legătură cu subiectul.

În *predare*: se procedează inductiv și euristic. Prin întrebări meșteșugite se reliefează elementele importante care alcătuiesc fondul lecțiunii. Dialogul țintește să stabilească în ce constă datoria, care e necesitatea ei și cum se poate îndeplini.

Se rezumă, reproducându-se părțile importante din *predare*. În *aplicare* se face *citirea din carte*.

2) *Pildele*. Ele ne arată înțelepciunea divină a Mântuitorului. Tot odată ele dau oamenilor o normă de morală ¹⁾.

Pildele se propun într'un mod apropiat de lecțiunile cu caracter narativ.

Pregătirea cerută de lecția de religie.

În *predare*: Propunătorul povestește pilda. În urmă, elevii o reproduc. Prin dialog se comentează cele povestite și propunătorul scoate explicația parabolei. Preocupare humanistă.

În *aplicare* se citește din carte și se dau sfaturi practice pentru purtare.

3) *Tainele* și explicarea lor — se predau în clasa IV-a. Procedeul este inductiv și euristic. După o pregătire apercceptivă potrivită, se trece la *predare*.

1) Actuala programă analitică a învățământului religios — înainte de a fi revizuită de Sf. Sinod — indică parabolele ce trebuiesc predate, fiecare cu învățătura sa. În clasa III-a: pilda semănătorului (ascultarea învățătorilor), parabola cu împărțirea talanților (datoria de a munci), samarineanul milostiv (iubirea de aproapele); pilda judecătorului nedrept (stăruința în rugăciune); Clasa IV: Parabola celor doi datornici (iertarea greșelilor, îngăduința, iubirea aproapelui; parabola cu oaia pierdută (păcatul; iubirea lui Dumnezeu față de păcătoși); parabola fiului risipitor (pocăința; iubirea dintre părinți și copii); parabola bogatului căruia i-a rodit țarina (lăcomia); parabola bogatului nemilostiv și Lazăr (lipsa de milă); banul de dajdie (datoriile către stăpânire); parabola neghinei (îndelunga răbdare a lui Dumnezeu); parabola smochinului fără rod (datoria de a fi folositor); Clasa V-a: Pilda pomului bun și rău (gândul cu care faci o faptă) și pilda celor zece fecioare.

Propunătorul întrebuințează expunerea alternată cu dialog, astfel ca elevii să înțeleagă ce este taina, care e valoarea ei pentru creștini, cine o săvârșește și când.

Prin conversație ușoară, se rezumă cele predate.

Se accentuează asupra folosului sufletesc și trupesc ce-l are creștinul din primirea tainei.

In aplicare se citește din carte.

4) *Cele 10 porunci* cu aplicările lor ¹⁾ se propun sub formă de povestiri morale. Modul de procedare este ca și la lecțiile de religie cu caracter narativ. Însă aci generalizarea este clară: porunca.

In aplicare, se citește textul din carte.

5) *Fericirile* nu figurează în programa actuală a cursului elementar, ci abia în cl. V-a. Ele se predau câte două—trei într'o lecțiune. Forma întrebuințată este cea analitică și euristică. După pregătire se trece la *predare*.

Se scrie pe tabelă cuprinsul primei fericiri, apoi prin conversații se analizează înțelesul ei, și se prinde semnificarea morală ce are. La fel se procedează cu celelalte fericiri, care alcătuiesc obiectul lecțiunei curente. Se rezumă prin întrebări. Se generalizează: *fericirea* (în formula ei consacrată).

In aplicare, se citește din carte. Se dau sfaturi practice.

6) *Simbolul credinței* se propune pe articole, unul sau mai multe, într'o lecțiune.

In introducere se repetă înțelesul articolului precedent.

In *predare* se procedează tot inductiv și euristic. Scriem articolul pe tablă și apoi prin dialog se desbate înțelesul. Se trece în urmă celelalte articole, dacă mai sunt în lecțiune. Se rezumă prin întrebări. Se trage învățătura.

In aplicare: se citește din carte. Se dau sfaturi practice în legătură cu viața și credința religioasă a elevilor.

Se observă că la toate lecțiunile cu caracter teoretic, în aplicare, se face lectura din carte. Ea înlocuiește *intuirea*. În astfel de lecții e mai greu să se în-

1) Programa analitică actuală le pune în cl. II-a; e prea timpuriu.

trebuințeze tablouri. Prin cetire, copiii mai întregesc, corectează și leagă ceiace au prins în decursul predării, cu ceiace este scris în carte.

Materia acestor lecțiuni fiind grea, propunătorul se va sili s'o redea cât mai accesibilă. Pentru aceasta va lăsa la o parte orice pedantism și tot ce e artificial și se va apropia cât mai mult, de mintea și mai ales de inima elevilor săi. Pentru predarea lecțiunilor de religie care au ca obiect: datoriile, fericirile, tainele și simbolul credinței. D-nii Nisipeanu și Geantă propun și forma povestitoare ¹⁾. Se găsește o povestire legată de fondul chestiunii. În cazul acesta, în predare se procedează ca și la lecțiunile cu caracter narativ: povestește propunătorul, reproduc elevii și se rezumă.

Dar forma aceasta este dificilă și chiar D-nii Nisipeanu și Geantă o dau cu rezervă (cu mai mult optimism doar pentru datorii). Filosofia morală din datorii și fericiri, sau adevărurile dogmatice din taine și simbolul credinței, îmbracă foarte cu greu haina povestirii

III

Din lecțiile de religie cu caracter practic, fac parte rugăciunile, poeziile și cântecele religioase.

În programa școlii primare, figurează la clasa I-a: rugăciunea la intrarea și la ieșirea din clas, rugăciunea de dimineață și de seară. În clasele mai înaintate, rugăciunea domnească, împărate ceresc și altele.

Pipoș în didactica sa, propune următorul mod de procedare (p. 21):

În introducere: Conversații în legătură cu datoria de a ne ruga.

În predare: Prin întrebări și răspunsuri acomodate, se explică elevilor, înțelesul rugăciunii. Învățătorul pronunță cu voce tare și cu accentuare corectă propoziția primă de rugăciune, apoi o pronunță și elevii, de două-trei ori până o memorează. La fel se procedează și cu celelalte propoziții.

„Când copiii știu rugăciunea — zice Pipoș — o re-

¹⁾ I. Nisipeanu și Th. Geantă: Metodica religiei și a limbei române București—Steinberg.

petă cu toții în cor. Să nu permitem elevilor de a recita „*mehanicește*“, ci totdeauna la înțeles, cu accentuare corectă și intonare evlavioasă. Dar după metoda de mai sus, cuprinsul rugăciunii este prea mult fragmentat.

În epoca „unităților metodice“ se proceda astfel :

In predare : Se conversează cu elevii așa fel ca să se scoată înțelesul primei părți din rugăciune. Apoi se pronunță fragmentul. Il repetă mai mulți elevi și în urmă se spune în cor până ce învață. În modul acesta se procedează și cu celelalte fragmente.

Învățătorul spune rugăciunea dela început. O spun și elevii individual și în cor, în întregime.

Iată și o aplicare, ce am găsit-o într'un caiet de practică pedagogică de acum 20 ani la o lecție „model“ de religie : „In recreație se dă copiilor să învețe doi câte doi, această rugăciune“. Cred că nu mai e trebuință să insist asupra acestei monstruoziități metodice !

Astăzi rugăciunile se predau mult mai simplu. Sunt unele ușoare, la cl. I-a și II-a și altele, mai grele, la cl. III-a și IV-a.

Pentru propunerea celor dintăiu :

Se face o pregătire sumară, prin conversații familiare, în legătură cu rugăciunea ce este de învățat

In predare : Propunătorul spune rugăciunea odată, în întregime. Apoi spune un fragment. Copiii repetă după el, de câteva ori până când memorează. În modul acesta se procedează și cu celelalte fragmente. Se spune dela început rugăciunea de câteva ori : întâiu învățătorul și apoi, copiii, individual. Se poate reproduce și în cor, dar numai dacă se păstrează disciplina.

In aplicare : Câteva sfaturi asupra felului cum trebuie spusă rugăciunea. Un cântec religios. Lecția se poate isprăvi cu rugăciune.

Dacă elevii sunt la partea II-a a abecedarului sau în clasa II-a, în aplicare propunătorul poate să citiască rugăciunea model, din manual. În urmă citesc și câțiva elevi din cei mai buni

Copii au memorie plastică, astfel că prind surprinzător de repede. Trebuie însă ca mecanizarea să fie

justă, deoarece copiii mici sunt prea puțin atenți, asupra fondului de idei.

Pentru propunerea rugăciunilor la clasele mai avansate :

Dacă se poate ascunde vederii copiilor, rugăciunea se scrie pe tabelă încă din timpul recreației, când copiii sun afară.

În *introducere*, se conversează cu elevii analizându-se cuprinsul rugăciunii.

În *predare*: Propunătorul spune rugăciunea, apoi o scrie sau o arată pe tablă. Prin întrebări scoate înțelesul ei. Elevii citesc individual rugăciunea de pe tablă și astfel se memorează. Elevii o spun din memorie, fără să priviască scrisul. Se poate șterge tabla.

În *aplicare*, se dau sfaturi. Se face rugăciunea.

Cântecele religioase : colindele, cântările de stea, cele de Crăciun, imnurile, se predau ca orice lecție de cânt. ¹⁾ Textul se învață odată cu melodia. În acelaș fel se propun și rugăciunile care se cântă.

În pregătirea apercceptivă, se conversează asupra ideilor din text.

Predarea : Propunătorul cântă odata sau de două ori, în întregime tot cântecul. Cântă apoi numai un fragment : o unitate muzicală. Copii cântă și ei, ajutați de propunător până deprind. Astfel se procedează și cu celelalte unități muzicale.

În urmă se cântă de câteva ori întreg cântecul. Se face un ușor rezumat al textului și sumare preocupări humaniste.

În *aplicare* : Se cântă cântecul. Lecția poate sfârși cu rugăciune cântată.

Lecțiile de cânt sunt de obicei plăcute copiilor, dar nu vor fi prelungite peste măsură. E bine ca elevii să cânte stând în bănci, cu mâinele la spate. Pentru variație, pot fi sculați în picioare și aranjați frumos între bănci, dar numai atunci când se repetă cântecul

1) Se poate folosi de către propunător, printre altele și manualul: *Cântece și coruri școlare pentru uzul școalelor primare*, întocmit de D. G. Chiriac, N. Bănulescu și N. Sascu. Editura Casa Școalelor, 1932.

În acest manual sunt și cântece religioase ; melodii simple, canoane până la 4 voci, cântece pentru două voci și cântece pentru 3 voci egale.

întreg și pentru scurt timp (atât cât se cântă odată sau de două ori).

Copiii prind foarte repede atât melodia cât și textul. De multe ori învață texte care întrec puterea lor de înțelegere. Le prind de dragul melodiei.

Dar totdeauna textele vor trebui să fie potrivite. Poeziile mici, cu patru-cinci versuri, nu se mai despart în unități, ci se predau global. Se fragmentează numai poeziile mai grele și mai lungi, în deosebi la claselet înaintate. Fragmentările se fac după unitățile muzicale.

În decursul predării se pun elevii să cânte individual, câte doi, câte mai mulți și pe rânduri de bănci. Cu acest prilej se corectează textul și melodia—acolo unde se observă că au fost greșit prinse.

Odată sau de două ori se intercalează în decursul exercițiilor, un cântec din cele cunoscute.

La toate exercițiile de cânt din lecțiune, se bate tactul, atât cât poate fi auzit și utilizat de copii: fie cu linia în bancă, fie din palme. Poeziile cu caracter religios se predau într'un mod cât se poate de simplu.

La copiii mici, care încă nu știu să citiască :

La *introducere* : Se spune o mică istorioară, în legătură cu subiectul poeziei ce trebuie propusă.

În *predare* : Propunătorul recită poezia odată, de două ori, în tregime.

Se spune prima parte. Copiii repetă individual sau în cor, Astfel o memorează ajutați de propunător. Se procedează la fel cu celelalte părți, care se reproduc odată cu cele anterioare.

Urmează ușoare aplicațiuni humaniste.

Aplicarea. Se recită poezia. Se dau sfaturi practice. Rugăciune.

La clasele înaintate, copiii se folosesc de textul scris, fie din carte, fie de pe tabelă, fie de pe foi împărțite anume de propunător.

Pregătire în vederea înțelegerii textului.

redarea : Copiii sunt cu textul în fața lor. Propunătorul citește *model*, poezia.

În urmă citesc și câțiva din elevii mai buni. Se analizează sumar înțelesul și se explică expresiile poe-

tice. Apoi se citește de către elevi, fie pe părți, dar mai de preferat global, până când se memorează.

Copiii fac încercări să reproducă fără să priviască textul. Să nu lipsiască nici preocuparea humanistă.

În *aplicare*, se recită poezia pe din afară. Rugăciune.

* * *

Cine este cu drept a predica mai cu osebit folos lecțiunile de religie, în școala primară: preotul sau învățătorul? Se poate ca acesta din urmă, fiind mai mult în contact cu elevii—și deci în relațiuni mai familiare cu ei—să-i impresioneze mai puternic, în materie religioasă, decât o persoană oarecum străină, pe care o văd numai de două ori pe săptămână. Este deci cazul asemănător al mamei, care—dintre toți ceilalți membri din familie—are cea mai mare influență asupra copiilor, tocmai pentru că se găsește mereu cu dânsii.

Copilul—mă refer la cel de țară—are pentru preot un fel de respect amestecat cu groază: mamele amenință pe cei obraznici cu vorbe de felul acesta: „taie popa limba”. Cel dela oraș se inspiră din indiferentismul religios din unele familii. Apoi strada, spectacolele etc. influențează de cele mai multe ori în rău. Pentru copii, în general, se adaugă faptul că ei asociază persoana preotului cu amintirea unor solemnități, care i-au impresionat puternic, dar pe care nu le-au înțeles suficient: o ceremonie funebră, un botez, serviciul divin la biserică. La astfel de ocaziuni, preotul îmbracă chiar alte vestminte peste cele obișnuite.

Dl. Lucian Bologa, în urma unor anchete făcute personal, ¹⁾ stabilește că din 37.54% subiecți, la 19.02% credința religioasă a fost intensificată de către învățător sau învățătoare, iar la 13.65%, de către catihet.

Părerea noastră este că adevăratul preot inspiră oricând și oricui încredere și respect. Prezența sa în clas, trebuie să însemne un eveniment.

Predarea învățământului religios în școala primară, a fost considerată, încă de mult, ca une din principa-

¹⁾ Lucian Bologa, *Psichologia vieții religioase*. Contribuțiuni la studiul structurii și evoluției vieții religioase individuale pe baze de cercetări statistice. Cartea Românească, Cluj. 1930.

lele îndatoriri pastorale ale preotului. Ștefanelli afirma încă pe la 1874 în Catihetică : „toți păstorii sufletești ai tuturor comunelor sunt îndatorați a propune religiu-nea în școală și în biserică“. Și iată cum justifică mai departe afirmația sa :

Catehizările în mâna păstorilor sufletești sunt mijocul cel mai bun și mai eficace, spre a crește o generațiune nouă și plină de virtuți și spre a-și pregăti auzitor pentru predice carele de cei vrâstnici deseori se ascultă cu nepăsarea cea mai mare. Păstorul sufletesc carele negrijește învățământul acesta suplinindu-se în școală prin învățători, cărora le lipsește nu numai cultura teologică, ci și cunoștința regulilor catehetice, și cari prin urmare nu se pot îndrepta după dânsule în propunerile din religiu-ne, acela nu satisface chemării sale deplin, sau și nici de fel. El în cazul acesta nu satisface deplin chemării sale, pentru că dregătoria învățătorială pastorală se efectuește la cei nevrâstnici prin cateheze, iară la cei vrâstnici prin predici, deci dacă junimea și copiii nu s'au pregătit prin cateheze pentru predicile viitoare, atunci predicatorul nu va avea astfel de auzitor, care ar putea să-i aibă, dacă și-ar fi împlinit datoria sa mai înainte, pag. 281...

Insă dacă păstorii sufletești nu sunt totdeauna în pozițiune de a ține catehizări în școalele poporale fiind împiedicați prin ocupațiuni în păstorie, în cazuri ca acestea și mai ales când ei nu pot dispune altmintrelea trebile în parohie, să se supliniască de către învățătorii școalei. Insă suplinind învățătorii pe păstorii sufletești, în genere să nu propuie copiilor materie nouă, ci să se ocupe mai ales cu repetirea celor propuse și ținându-se de manualul prescris pentru școală la care nici să nu se adauge, dar din care nici să nu lase afară dintr'ânsul, sau dacă este posibil păstorul sufletesc oarele cele pierdute să le ție mai târziu. pag. 282.

Intr'un manual de școală, tipărit în preajma anului 1870, sau poate ceva mai înainte, intitulat „Peta-gogie“ se găsesc următoarele prescripțiuni : ¹⁾

„La sosirea catihetului învățătorul să caute a îndepărta toate câte împiedică pe copii de a fi atenți la cele predate, îndemnându-i de a fi în liniște și cu atențiune pentru ca învățăturile sfinte, pe care au acum a le asculta, să poată bine a le cuprinde cu mintea și înțelege. Totodată la intrarea catihetului în școală, prin scularea lor în picioare să-i arate respectul cuvenit. În timpul prelegerei, să nu se depărteze învățătorul din clasă sub nici un pretext, luându-și locul în fața catihetului astfel, ca din el să poată observa până și pe copiii cei mai departe de catihet, și așa a-i ține în liniște și regulă. Cu deosebire trebuie a observa învățătorul la explicăciunile din învățăturile religioase și după modul după care catihetul se desvoltează înțelegerea copiilor către aceste învățături, tot după asemenea a le apropia inimile către dânsule. Dacă învățătorul ar voi a se lămuri asupra unor puncte din acele explicăciuni, să ceară aceasta dela catihet a le face, după oarele de prelegeri, căci îi va fi cu neputință a repeti școlarilor acele învățături dacă singur nu va fi încredințat în ele și nu le va înțelege“.

pag. 172.

1. Exemplarul se află în biblioteca Seminarului „Veniamin Costache“, la No. 2665.

Astăzi nu se mai pune chestia de competență ; învățătorul este în deplină măsură să propună învățământul religios în școala primară, cu tot succesul. Pentru aceasta nu este necesară o cultură teologică aprofundată, ci numai convingerea, bunăvoința și experiența didactică. De partea învățătorului se adaugă avantajul că însuși ocupația sa zilnică îl ține mereu în contact cu elevii.

Cred că chestiunea n'ar mai trebui pusă dacă preotul sau învățătorul să propună religia în școala primară ; ci mai degrabă e mai necesar să ne întrebăm : cum pot să colaboreze mai bine și mai intens, pentru succesul acestui învățământ ? Dacă preotul și învățătorul sunt pregătiți suficient pentru misiunile lor (prin aceasta nu mă refer numai la pregătirea profesională, cât mai degrabă la caracter și la cultura inimii) și dacă se înțeleg și activează armonic pe teren extrașcolar și extrabisericesc, apoi e neîndoics că vor colabora și în școală, pentru reușita învățământului religios. Altfel, ori ce s'ar prescrie în mod teoretic pentru armonizarea acestor doi factori, este pur și simplu banal și zădarnic. Preotul e totuși mai aproape de cele religioase și bisericești ; intră deci în îndatorirea sa pastorală să catehizeze pe copiii de școală primară. Preoții noștri au pregătirea necesară, întru cât în Seminariile și Facultățile de Teologie au urmat cursuri de Catihetică și de Pedagogie-teoretică și practica.

Sunt o sumedenie de chestiuni mărunte, dar care în practica pedagogică au importanța lor ; pentru ca să asigurăm buna reușită a unei lecții de religie, nu-i rău să le avem în vedere.

Preotul va veni regulat la orele sale, când nu e reținut de vreun serviciu urgent în parohie. Să nu se uite că exactitatea și intrarea regulată în clas, e cerută nu numai de disciplina școlară, dar se ridică până la principii de educație. Mai degrabă determini pe elevi spre ordine și spre simțul datoriei, prin exemplul ce-l dai în calitate de educator și instructor, decât prin zeci de generalizări artificiale scoase din povestiri inventate.

În al doilea rând preotul va avea lecțiunea suficient pregătită. Nimeni nu va merge la școală cu ideea

că, oricum, va fi în stare să facă o lecție. Desigur, orice preot cunoaște subiectele lecțiilor de religie de curs primar și nu mă îndoiesc nici de stăpânirea metodei și practicei pedagogice. Dar totuși, pregătirea de acasă este indispensabilă. Când meditezi mai îndelung asupra unei lecțiuni, găsești mult mai bogate sugestii pentru variarea chestiunilor și metodei, decât dacă te lași numai în seama asociațiilor și inspirațiilor de moment.

În vechea Catihetică a lui Ștefanelli se cerea ca preotul să *memoreze* catiheza, de acasă.

Asta nu-i nici posibil și nici trebuitor. Citez însă cu titlul de curiozitate :

„Materialul adunat prin meditare și prin lectură, înșirat prin dispozițiune și pus în raport mai aproape cu copiii, cu care are să se catehizeze, să se memoreze de către catihet și aceasta, adică memorarea catihezei este ultimul fel al preparării pentru catehizare. Prin aceasta nu se cere ca să se memoreze cateheza din cuvânt în cuvânt; ajunge, dacă catihetul prin cugetare și prin cetire repetată se face cunoscut cu ținerea catihezei. Memorându-se catiheza din cuvânt în cuvânt, catihetul ar fi nevoit să se ție de cele memorate și primind un răspuns nenimerit din partea copiilor, deseori ar deveni perplex și ce este încă mai mult n'ar putea face întrebuintare de ideile acelea, carele se nasc lesne la catehizare, și carele întrebuintându-se sporesc foarte mult ajungerea scopulu catihetic. Memorarea însăși nu e o ocupațiune grea pentru catihet, dacă mai înaintea a meditat, a dispus și a întocmit catiheza”. pag. 299.

Desigur că astăzi nu se mai poate vorbi de învățarea pe dinafară a catihezei. Ar fi absurd să se pretindă aceasta. Dar iată câteva sfaturi din aceiași Catihetică veche care prind bine și în practica pedagogică actuală :

Sunt catiheți și păstori sufletești cari... se încumetă a catehiza luând în ajutor și ținând înaintea ochilor scripturile sale... Unii ca aceștia nu vor ajunge nici când scopul catihetic; căci chiar neluându-se în privire impresiunea nefavorabilă ce o face asupra copiilor un catihet care își tot aruncă ochii în scripte el fiind ocupat cu continuarea firului, nu poate fi atent la răspunsurile date, nici purtarea lui externă nu va fi măsurată cuprinsului catihezei, nici nu va fi auzit de toți și nici nu va putea susține tăcerea cea cuvenită, deoarece ochii lui sunt ocupați cu cetirea, iar spiritul lui cu firul cuprinsului catihezei. Cu totul altminterlea va păși catihetul carele și-a împropiat materia catihezei. El pășește plin de încredere în sine, pre dânsul nu-l împiedică nimica, în clasă domnește tăcerea întreruptă numai de dânsul și de cel care răspunde. El îndreaptă și întregeste răspunsurile nenimerite sau nedepline, ia în considerare și întrebările puse de către copii și întrețese ideile provenite în decursul catehizării și se mișcă între copii, după cum este și cuprinsul materiilor. El își ajunge scopul ce l-a aținut prin catiheză. pag. 300.

Din toate cele de mai sus se desprinde o concluzie fermă : preotul trebuie să vină la școală pregătit pentru ținerea lecțiilor de religie

După intrarea în clas, propunătorul—în cazul nostru preotul.—trebuie să aibă câteva preocupări disciplinare. Înainte de a se trece o lecțiune, se aranjează ordinea materială. După rugăciune (care e bine să fie cântată) propunătorul supraveghează așezarea și poziția copiilor în bănci, ia cunoștință de absențe, căutând să afle motivele lor și controlează temele lucrate acasă. Dar toate acestea, nu trebuie să răpiască decât doar câteva minute. În urmă se începe lecțiunea recapitulativă. Propunătorul se va așeza în fața clasei, astfel ca să poată supraveghea pe toți copiii. Nu-i bine nici să stea toată vremea pe catedră și nici să alerge continuu prin sală. Nu va sta însă niciodată între rândurile de bănci, așa fel încât să aibă elevi în spate.

În tot cuprinsul orei, clasa trebuie să fie vie. Momentele de plictiseală sunt inutil pierdute pentru învățământ și decât copilul ar sta imobilizat zădarnic între cei patru pereți ai clasei, ar folosi mai mult afară, la aer, la libertate, la joacă.

La exercițiile dintre lecția recapitulativă și cea progresivă, propunătorul va fi îndemânatec, așa fel încât să înlăture desordinea. Ora de clas se va termina în aceeași deplină orânduială. Dar să nu se uite : ordinea nu va fi făcută cu sila, cu frica ; elevii trebuie să fie disciplinați, din pornirea de a nu supăra pe învățătorii lor și din dorința de a-i face totdeauna pe plac. Ordinea și disciplina în școală se bazează pe simpatie și respectul pe care copiii îl au pentru învățător.

Lecțiunile de religie se pot termina cu rugăciune, chiar dacă mai urmează alte ore de studiu. După ce s'a făcut aceasta, socot nimerit ca propunătorul, fără să răpiască nimic din repauzul elevilor, să facă unele observațiuni disciplinare și să supraveghează apoi ieșirea elevilor din bănci și din clas. Elevul de serviciu va avea grijă de aerisirea sălii.

În decursul orii, se pot întâmpla unele *accidente*. Așa de pildă : un copil întârziat sosește tocmai în momentul când povestirea sau dialogul sunt mai în toi ;

sau un copil neatent distrează pe cei din jurul său cu jucării, sau mici răutăți. Cum se comportă propunătorul în asemenea cazuri, sau în altele similare, pe care nu poate nici să le prevadă și nici să le preîntâmpine? Copilul întârziat nu trebuie ținut la ușă, căci poate fi obiectul de distracție al celorlalți; va fi trecut la loc și evenimentul se va consuma cât mai neobservat. Propunătorul nu-și va întrerupe preocupările, pentru ca să întreprindă cercetări, sau eventual să aplice sancțiuni. Copilul desordonat va fi trecut într'o bancă mai apropiată de propunător și supravegheat. De altfel, atunci când se întâmplă cazuri izolate sau generale de indisciplină într'o clasă de elevi, de cele mai multe ori vina trebuie căutată de partea propunătorului, care n'a știut să facă învățământul interesant, plăcut, educativ, activ, etc.

La sfârșitul orei, după rugăciune, socot că este cel mai potrivit ca—în puține vorbe—să se facă observațiile convenite atât copiilor cari au venit târziu, cât și celor ce au tulburat liniștea. Dar observațiile nu vor degenera într'o lecție de mustrare, pe care copiii să fie siliți a o suporta în dauna recreației. Propunătorii cicălitori devin plicticoși pentru copii.

Pedepsele corporale sunt cu desăvârșire interzise în școală. Astăzi, în secolul copilului, nimic nu poate fi mai monstruos decât bătaia. căci degradează și pe cel care o aplică și pe individul care o suportă. Să nu se recurgă nici la alte pedepse cum ar fi de pildă: punerea în genunchi sau la perete care nu aduc nici un folos învățământului. Pârghia întregii învățături este emulația care pornește din simpatie.

Să nu se întrebuințeze nici porecle sau epitete triviale. Dar mai ales—aci îmi permit să atrag în special atențiunea propunătorilor preoți—este cu totul interzis de a se da rugăciuni, poezii sau chiar lecții întregi de religie pentru a fi învățate pe din afară, sau copiate de câteva ori ca pedeapsă. Nimic nu poate să desguste mai mult și să provoace repulsie, ca ceia ce se face din silă.

Intr'o lecție de religie, ținuta propunătorului va fi cucernică, demnă, blândă, fără a cădea în exagerare.

„In orele de religie, scrie Pipoș, întreaga ținută a învățătorului trebuie să aibă un aer serios și sărbătoresc. Deci, el nu-și va permite de a face glume, care să provoace râsul elevilor, dar se va feri totodată și de vorbe aspre și necuviincioase”. 1)

Modul de adresare a propunătorului va fi lipsit de asprime. Se va feri de formele brutale și grotești: măi, bre; dar și de cealaltă formă, dulceagă și cu totul nepotrivită pentru elevi de școala primară: mata, d-ta, dvs., puiule, drăguță etc. Lecția de religie desfășurându-se într-o atmosferă de evlavie, nu sunt îngăduite nici adresările glumețe ca: flăcăi, tinerilor, mititeilor, mucoșilor, sfredelușilor, etc. Cel mai frumos mod de adresă este cel simplu și serios: copii, tu, voi. Și fetele și băieții, dela cl. I-a până la cl. IV-a primară sunt *copii*, pe care trebuie să-i respectăm și să-i considerăm ca atare.

Pe alocuri, elevii sunt deprinși ca după un răspuns nepotrivit să rămână în picioare, așa că sunt lăsați de propunător, fie din neobservare, fie în mod intenționat, multă vreme în această poziție. Nu sunt de părere, înainte de toate, ca un elev să fie ținut în picioare, drept pedeapsă pentru că n'a știut să dea un răspuns bun. Neștiința lui se datorește de cele mai multe ori propunătorului. Dacă toate lecțiunile la rând plac elevilor și sunt asimilate, apoi dacă întrebările sunt puse proporțional cu randamentul psihic al fiecăruia, nu pot fi întrebări fără răspunsuri.

Cred apoi că e mai bine să se facă numai semn cu mâna și astfel elevul să înțeleagă că trebuie să se așeze în bancă, decât să se repete mereu fierăruie: stai jos. Alți propunători au deprinderea ca în mod mecanic să adauge după fiecare răspuns al elevilor: bine, foarte bine, așa, admirabil, rău și toate nuanțele inverse. De multe ori unui răspuns mediocru, care nu merită să fie scos în evidență, i se dă un calificativ exagerat.

Propunătorul va avea măsură în acordarea laudelor sau blamului; va fi drept și nepărtinitor. Elevii se

clasifică în inima sa după motive de ordin didactic și educativ (aptitudini intelectuale, dispoziții afective, caracter) iar nu după considerații străine de școală. Propunătorul are o egală datorie față de toți elevii săi. Această datorie îi impune sarcina de a-i cunoaște, de a-i înțelege și de a-i ajuta pe fiecare din ei, în parte.

Nu-mi este străină intenția de a recomanda propunătorilor preoți să întocmiască studii psihologice asupra elevilor din școala primară, și în special monografii asupra manifestărilor religioase la aceștia. ¹⁾

Socot necesare câteva îndrumări pentru discuțiunile ce trebuie să aibă loc după lecțiile practice de la cercurile pastorale.

Prin critică nu se înțelege numai reliefaarea părților slabe dintr'o lecție; ea trebuie s'o privească în întregime cu toate scăderile și cu toate părțile ei bune. Sunt persoane care se angajează în discuții numai din impulsia de a spune ceva. Dar totdeauna cea ce se afirmă trebuie sprijinit pe experiența didactică, pe o concepție pedagogică, pe un principiu de psihologie sau de metodică. În critică nu se fac niciodată afirmații dogmatice; totul se justifică. Astfel acei critici cari se agită numai din mania de a vorbi, cei cari dărâmă totul pentru a nu clădi la loc, și cari nu găsesc nimic bun într'o lecție, trebuiesc neluați în seamă, ca superficiali și neserioși.

În critica unei lecțiuni de religie, discuțiunea trebuie întreținută în jurul a 4 puncte :

I Fondul pedagogic.

II Forma de propunere.

III Fondul științific.

IV Modul de comportare al propunătorului și atitudinea clasei.

Relativ la fondul pedagogic :

1. Proporția între lecția recapitulativă și cea progresivă.

1) Elevii seminariști—încă de pe când ocupam catedra de Pedagogie la Seminarul teologic din Dorohoiu—au lucrat astfel de monografii și studii psihologice, după chestionare întocmite de mine. Elevii de clasa V-a au întocmit: *monografia satului lor* (pentru determinarea mediului geografic); cei din cl. VI-a: *monografia familiei lor*; cei din cl. VII-a: *autobiografia și psihografia lor*; cei din cl. VIII-a: *studiul psihologic al unui elev de școala primară*. Am sute de lucrări de felul acesta, unele din ele fiind de mare importanță.

2. În ce mod s'a făcut recapitulația : povestitor, prin întrebări, sau prin povestire alternată cu dialog și dacă a reușit.

3. Recapitularea a fost numai control sau și comunicare de cunoștinți nouă

4. În ce proporție au fost ascultați elevii în lecția recapitulativă. (Se obișnuiește pe alocuri, ca la lecțiile de probă să se numiască dintre asistenți un *statistic* care înseamnă de câte ori a fost întrebat fiecare elev).

5. Cum s'a întrebuințat pauza dintre lecția recapitulativă și cea progresivă ?

6. Ce schiță de plan a urmat propunătorul și cum o justifică ?

7. Modul de procedare în : pregătire, predare, asociere, generalizare și aplicare. Dacă au fost : necesare în felul cum s'au făcut, complete, naturale, interesante.

8. S'a respectat principiul de procedare dela ușor la greu, dela concret la abstract, dela particular la general ?

9. Cum și când s'a făcut intuiția și dacă a reușit ?

10. S'au făcut corelații reușite cu alte lecțiuni anterioare, și cu alte obiecte de studiu ?

11. Preocuparea humanistă. Lecțiunea a fost educativă ? Propunerea n'a fost searbădă și numai cu preocupări intelectualiste. S'a adresat inimii elevilor ?

Relativ la forma de propunere :

1. Observațiuni privitoare la povestire. A fost reușită ?

2. Cum s'a întrebuințat euristica ? Exemple de întrebări nepotrivite, rău formulate, rău exprimate.

3. Observațiuni asupra răspunsurilor ; au fost juste și corect exprimate ?

Relativ la fondul științific :

1. Propunătorul a cunoscut bine subiectul ?

2. Cunoștințele date au fost proporționale cu puterea de înțelegere a copiilor ?

3. Erori științifice (în cazul religiei, erori de doctrină).

Relativ la modul de comportare al propunătorului și atitudinea clasei :

1. Propunătorul a venit pregătit la oră ?

2. Care au fost preocupările sale de ordin disciplinar, la începutul și sfârșitul lecției ?

3. A procedat ferm și fără șovăiri ?

4. E stăpân pe metodă ?

5. Lecția a fost plăcută și interesantă ?

6. Nu s'a observat oboseala elevilor ? Clasa a fost disciplinată ?

7. Copiii au fost atenți și activi ? S'a lucrat în general cu majoritatea elevilor ?

8. Vocabularul, modul de adresare și aprecierea.

9. Atitudinea, ținuta și gesturile propunătorului.

10. Accidente în decursul orei de clas.

11. A fost în clas atmosfera necesară unei lecții de religie ?

Calificativul final : Lecția a fost reușită, sau numai în parte ?

Nu înseamnă că dacă o lecție n'a reușit, propunătorul trebuie să se descurajeze. Chiar cei mai meșteri propunători înregistrează câteodată eșecuri, pentru că — iarăși un necontestat adevăr — lecțiunea depinde într'o măsură și de circumstanțe străine de învățător. Un factor important este starea psihică și organică în care se găsesc copiii. Intr'o clasă cu copiii necunoscuți, sau obosiți, sau flămânzi, sau în sfârșit, prea distanțați de psihologia normală, lecțiuni oricât de bine pregătite și ținute de oameni cu competență, pot să dea greș. O lecțiune nereușită nu înseamnă o descalificare pentru propunător, ci încă un caz de experiență didactică, din care poate trage noi și interesante concluzii.

În ceea ce privește manualul, după care să se predea religia în școala primară, cred că ar trebui să existe unul aparte de cărțile de cetire. Materia din programa analitică actuală a învățământului religios va fi revizuită de Sf. Sinod. Manualele care vor fi întocmite după noua programă vor avea desigur în vedere, cele mai noi constatări din metodică învățământului primar. Bucățile cu caracter narativ vor fi compuse după toate regulile povestirilor pentru copii, dar care totuși să nu degenereze în pură literatură și astfel să se desbrace cu totul de accentul religios.

Cele cu caracter teoretic — cetite la sfârșitul lecției

de către elevi, în aplicare — vor exprima adevărul în forma cea mai limpede și mai accesibilă.

Dar, manualul este o chestie de viitor.

Chestiunea veșnic de actualitate este cea a materialului intuitiv, căci nu-i deajuns ca acesta să ne fie la îndemână, ci trebuie mai cu seamă, să corespundă scopului. Nu orice tablou, nu orice planșă, nu orice proiecție poate forma un material bun de intuiție.

Să presupunem că la o școală se află un aparat de proiecție ; cum e utilizat ? Mai întâiu se vor alege acele tablouri (diapozitive) care se potrivesc cu textul din carte. La sfârșitul lecțiunei, în aplicare, pot avea loc proiecțiunile. În cazul celor fixe, tabloul se proiectează pe ecran, atâta vreme cât trebuiesc date explicațiunile necesare. Nu trebuie să ne temem că prelungind lecțiunea — bine înțeles nu prea mult — vor obosi elevii. Proiecțiunile cinematografice fie fixe, fie succesive plac și impresionează profund pe copii. Socot că e bine ca Sfânta Mitropolie să procure — prin secția culturală — un aparat de cinema și de proiecții, transportabil, care ar putea fi la îndemâna cercurilor pastorale, școlilor și instituțiilor culturale, unde se predă învățământul religios.

Diapozitivele (cu subiecte din : Vechiul și Noul Testament, minunile și pildele Mântuitorului, hagiografie, mănăstiri și biserici, etc.) și filmele religioase (Viața Mântuitorului, aspecte de la locurile sfinte, ceremonii și serbări religioase, etc.) alcătuiesc un material de intuiție, care ales și utilizat cu competență, ar fi de un folos indiscutabil.

Personal, am mare entuziasm pentru intuiția realizată prin aparatele de proiecție ¹⁾.

1) La Căminul cultural „Ungureni”, din Jud. Botoșani, unde se țin în fiecare iarnă cursuri de catehizare, am experimentat, în colaborare cu D-l Alexandru D. Moisiu, secretarul Căminului și directorul școlii Sapoveni, intuiția prin proiecții cinematografice. Rezultatul a fost totdeauna bun. Căminul are o secție specială de diapozitive în care se găsesc și peste 150 tablouri religioase (Minunile și pildele). A rulat la Cămin și filmul „Viața Mântuitorului”, cu mare succes, la care au asistat și săteni din sate foarte îndepărtate. În timp ce filmul rula pe pânză, s’au dat și explicații. Am avut ocazia să observăm și câteva scene duioase : la vederea patimilor Mântuitorului câțiva bătrâni, unele femei și chiar copii, au plâns.

Cel mai bun aparat pentru proiecțiuni fixe, este *epidiascopul*, cu care se poate proiecta orice figură din carte. Dar acest aparat nu se poate întrebuința decât la oraș, deoarece pentru funcționarea lui este necesar curentul electric

La sfârșitul acestor considerațiuni didactice și metodice, cred necesar să fac remarcă — de o importanță deosebită — că în învățământul religios din școala primară, se va urmări în primul rând educația religioasă și numai în al doilea rând, comunicarea de cunoștințe și deprinderea spre săvârșirea practicilor religioase. Latura intelectuală și cea voluntară vin pe planul următor. Adevăratul fond religios al ființei umane este credința, este legătura tainică cu lumea supranaturală, cu Divinitatea.

Omul religios nu este exclusiv acela care cunoaște în amănunt toată doctrina și punctele de credințe ale unei religii și nici acel care săvârșește ceremonialul religios, oricât de exact dar numai din deprindere sau numai ca o îndatorire socială.

Omul religios este acela care simte pe Dumnezeu totdeauna alături de sine, și-L are ca îndrumător pentru cercetare, și sprijin pentru acțiune.

Eugen D. Neculau

Profesor de Pedagogie, la Seminarul
„Veniamin Costache” din Iași.

continu. Pentru orice fel de aparate de proiecții și de cinema se pot cere prospecte de la Casa Ștefan Scherer, Str. Râureanu, 5 A. București.

Aparatele de la țară funcționează cu acumulator sau magnetan. În ceea ce privește materialul de proiecție, cei interesați se pot adresa Casei Școalelor, care în Muzeul pedagogic are și diapozitive religioase. Dar diapozitive de felul acesta pot fi lucrate special, astfel ca să fie totdeauna la îndemână. Recomand pentru relațiuni pe Dl. P. Șerbinov, agronom specialist în prepararea diapozitivelor, str. Regele Carol al II-lea, No. 48 din Tighina.

Bogat material intuitiv pentru proiecțiuni fixe cu conținut religios are Casa E. Mazo (33, Boulevard Saint Martin) din Paris. Catalogul — care conține ample informații — se poate obține în schimbul câtorva franci francezi.

Sunt și un fel de filme mici (serii de tablouri religioase) numite *diafilme* care se proiectează cu aparate speciale și foarte practice. Pentru aparate și material de proiecție de felul acesta se pot cere informațiuni la „Indusco”, comptoir internațional de industrie și comerț, Str. General Berthelot No. 19, București.

Confecționarea materialului intuitiv necesar învățământului religios poate forma — chiar în țara noastră — obiectul unei asociații de specialiști.

LEGE ¹⁾

Pentru modificarea art. 61 din legea învățământului primar din 29 Iulie 1924

Articol unic.— Articolul 61 din legea învățământului primar din 26 Iulie 1924 se modifică precum urmează:

Învățământul religios-moral este obligatoriu. Materia de studiu și programa acestui învățământ vor fi stabilite de Sf. Sinod pentru biserica Ortodoxă Română, iar pentru celelalte confesiuni de autoritățile superioare religioase respective, în ambele cazuri, în înțelegere cu Ministerul Instrucțiunii.

El se predă în localul școalei, în două ore pe săptămână, în fiecare clasă sau divizie și în mod gratuit de preotul parohiei. Acolo unde nu este preot sau preotul este infirm, se va preda de învățător sau de persoana indicată de autoritatea superioară religioasă, cu aprobarea Ministerului Cultelor și Artelor.

Dacă elevii unei școale aparțin mai multor confesiuni, eclesiasticii cultelor respective îngrijesc în mod gratuit, de instrucția și educația religioasă a elevilor, rezervându-li-se ore speciale în orariul școalei, astfel ca învățământul obișnuit să nu fie turburat în mersul său, nici școlarii să nu fie împedicați de a veni exact la orele hotărâte pentru predarea celorlalte lecțiuni.

Controlul învățământului religios se face, pe lângă organele de control ale Ministerului Instrucțiunii, de autoritatea bisericească respectivă.

Predarea învățământului religios și moral în mod gratuit de către eclesiastici constituie o parte esențială a misiunii lor pastorale; neîndeplinirea sau neglijarea acestei datorii atrage după sine sancțiuni.

Ministerul va aduce la cunoștință autorităților superioare bisericești abaterile dela aceste îndatoriri pentru a lua măsuri disciplinare în contra preoților vinovați, în conformitate cu regulamentul pentru procedură instanțelor bisericești.

1) Monitorul Oficial No. 96 din 22 Aprilie 1932.

Circulara No. 4306 din 10 Iunie 1932

În urma dispozițiilor Sf. Sinod privitoare la predarea învățământului religios în școalele primare urbane și rurale, cu începere din acest an, de către preoții parohi, pe baza legii de modificarea Art. 61 din legea Învățământului Primar din 26 Iulie 1924 publicată în Monitorul Oficial No. 96 | 932 vă facem cunoscut următoarele :

1. Cercurile preoțești care urmau să aibă loc în fiecare județ în luna August să fie transformate în cercuri didactice preoțești unde să se facă pregătirea preoților pentru intrarea lor în școala primară unde urmează din toamna acestui an a predă învățământul religios.

Veți lua măsuri ca aceste cercuri să fie prezidate de P. C. voastră stabilind programul de urmat astfel :

a) În orele de dimineață se vor face lecții model de către un preot profesor sau învățător anume desemnat de P. C. voastră și dacă se poate chiar cu elevii unei școale primare.

b) După amiază se va face critica lecțiunii dându-se o deosebită atenție metodei de predare după regulile pedagogice.

Astfel toate cercurile din județ vor fi așa fel fixate ca să poată fi prezidate de P. C. voastră sau de către un preot profesor de religie, desemnat de P. C. voastră.

2. Începând din luna Iunie veți găsi în revista Mitropolia Moldovei instrucțiuni privitoare la metodele de predare și schițe de plan, făcute de către o comisiune de profesori de religie și de pedagogie, care vor servi de orientare.

Programa analitică se stabilește de către Sinodul Permanent împreună cu delegații Ministerului Instrucțiunii și la timp va fi făcută cunoscut prin revistă.

În ce privește predarea învățământului în parohiile unde se găsesc mai multe școli primare sau unde preoții sunt bătrâni și nu au cunoștințele necesare, se vor da instrucțiuni de urmat.

Chestiunea fiind de o importanță capitală vă invităm a vă concentra toată atenția pentru deplina ei reușită.

PIMEN

Mitropolitul Moldovei

Consilier referent, Pr. C. Nonea

M. S. Regele la Iași și decorarea I. P. S. S. Mitropolitului Dr. Pimen

Către sfârșitul lunii Iunie orașul Iași a trecut printr'o grea încercare. Ploile torențiale ce au ținut mai mult de o săptămână a făcut ca Bahluiul să-și înmulțească apa, în așa măsură, încât toate cartierele situate pe șes au fost complet inundate. Sute de case au fost dărâmate din temelie, iar gospodăriile întemeiate cu multă trudă au fost distruse cu desăvârșire. Panica și mizeria erau de nedescris; părea că un sigiliu apocaliptic își desvăluiește taina.

Biserica, prin preoții ei ieșeni, a fost tot timpul la datorie. S'a înființat o ospătărie la Seminarul „Veniamin” unde mulți dintre sinistrați au putut lua masa. Preoții și-au pus locuințele la dispoziția sinistraților oferindu-le adăpost.

După retragerea apelor **Majestatea Sa Regele Carol II** însoțit de **Voevodul Mihai** au venit la Iași. Personal au cercetat fiecare cartier inundat și au împărțit ajutoare. Tot timpul **Suveranul** a fost însoțit de **I. P. S. S. Mitropolit Dr. Pimen**. Vizita **M. S. Regelui** a alinat multe suferinți și a întărit sufletește pe supușii Săi loviți de nenorocire.

În urma activității desfășurată de biserică în ajutarea sinistraților **M. S. Regele** a acordat Înaltului Chiriarh **I. P. S. Dr. Pimen** Meritul Serviciului Credincios în grad de Mare Cruce, distincția ce o dețin numai miniștrii de externe a țărilor din Mica Înțelegere și câteva personalități din țară.

Gestul Augustului nostru Suveran, față de supușii Săi loviți de năprasna precum și față de biserică,—care și-a aratat prin preoții ei una din datoriile sociale—întărește temelia Statului românesc și sporește convingerea tuturor că un viitor strălucit așteaptă pe scumpa noastră țară.

c. p. n.

Recenzii

O carte bună!

„Din Eroii Neamului“

Mihai Viteazul, Mitropolitul Andrei Șaguna și Gheorghe Lazăr
de General de Divizie C. Găvănescul—1932, Tipografia ziarului „Universul”
strada Brezoianu 23-25 București.

Citirea acestei lucrări de 381 pagini în primul volum are asupra sufletelor un efect tonic.

Oboseala, pe care sângerarea războiului de întregire a neamului a lăsat-o în mod fatal asupra generației noastre, complicată în mod primejdios cu crizele de tot soiul, care bântue neîndurat epoca aceasta, își poate găsi o înviorare în citirea acestei valoroase lucrări.

Sentimentul național și dragostea de patrie își găsesc aici hrana cea mai substanțială, nu în declamațiuni artificioase, menite să le compromită, ci în înfățișarea vie, impresionantă și cuceritoare, a trei mari personalități din viața națională a poporului român, în care aceste nobile sentimente s’au găsit realizarea lor cea mai perfectă.

Pe terenul politic și militar, Mihai Viteazul, pe cel bisericesc și național, Mitropolitul Andrei Șaguna, iar pe cel cultural și național, Gheorghe Lazăr.

Analiza geniului militar (strategic) a lui Mihai Viteazul și comparația acțiunii lui de trecere a munților din Muntenia în Ardeal, cu cele mai geniale mișcări militare pe care le cunoaște Istoria războaelor, îți dă sentimentul că în fața lui Mihai Viteazul te găsești fără pic de exagerare în fața unui geniu militar autentic.

Când înfățișează în mod detaliat și cu informații perfect controlate sufletul marelui Mitropolit Șaguna, patru mari caractere ies în relief: o profundă religiositate, un inalterabil sentiment național, o neîntrecută intuițiune politică și o surprinzătoare capacitate de realizare a tot ceea ce-și propune.

Dar sbuciumul de martir a lui Gheorghe Lazăr? De unde-i vine acestui apostol al culturii naționale românești, misterioasa putere de muncă și răbdare, pe care a dovedit-o în cursul spinoasei și tragice, dar providențial de rodnicei sale cariere?

Din inepuizabila energie sufletească, care se cheamă iubire de neam.

Sentimentul național fără îndoială, poate fi deviat și dîfor-

mat până la limita de a deveni un defect omenesc și o primejdie.

Unui astfel de caricatură-sentiment, se adresează toate reproșurile unei oneste conștiinți omenești.

Dar un sentiment național așa precum s'a manifestat și realizat în aceste trei mari personalități ale neamului românesc, își are locul său de cinste nesdruncinat în ierarhia valorilor, care formează structura unei conștiinți morale nu de ieri și de azi, ci de totdeauna.

Nu numai simbolică alegere a acestor trei mari personalități ale neamului nostru—un militar, un preot, un cărturar—constitue valoarea lucrării; nu numai bogăția și exactitatea științifică a informațiilor, ci mai ales fiorul de cald și sincer naționalism, care-o străbate dela un capăt la altul.

De aceea citirea ei înseamnă o eficientă terapie sufletească, pentru conștiințele blazate de greutatea zilei de azi.

Iași, 1932 Iunie 16

Pr. Valeriu Iordăchescu

Spre știință

Se aduce la cunoștința confrăților preoți și a d-lor cântăreți din toată Moldova și Basarabia, că la Iași s'a înființat o societate pentru ocrotirea și educarea pentru viață a copiilor surdo-muți.

Această societate organizează o școală și un internat. Se primesc copii de orice sex și de orice religie, în vârsta cerută de școală. Rugăm să se înștiințeze părinții dăruiți cu astfel de copii spre a se adresa la Iași, Primăriei Municipiului, societății pentru educarea surdo-muților.

Membru al acestei societăți, *Econ. Ioan P. Țincoca*

Mulțumiri publice

Mitropolia Moldovei aduce mulțumiri publice următoarelor persoane, care la stăruința preotului paroh N. Hodoroabă și a consiliului parohial, au donat bani

pentru reparația casei parohiale dela parohia sf. Atanasie și Kiril din Iași :

D-nii : Aurelian Tomescu epitrop, lei 2000 ; Gh. Mușat, consilier parohial, lei 1000 ; prof. M. Barbu, cons. parohial, lei 500 ; D. Popescu, fost epitrop, lei 500 ; Gh. Stroja, cons. parohial, lei 200 ; C. Dimitriu și Gh. Roman, cântăreți, câte lei 200 ; Gh. Șiadbei, fost cons. parohial, lei 200 ; grefier I. Popovici, fost cons. parohial, lei 200 ; Gh. Alexandrescu, cons. parohial, lei 100 ; I. Melciu, cons. parohial, lei 100 ; I. Butnariu, cons. parohial, lei 100 ; d-na Paulina Ropală, lei 100 ; fam. Vrânceanu, lei 100 ; maior V. Mardare, lei 100 ; Nichita Mocanu, lei 100 ; general Gh. Burghilea, lei 200 ; D. Gavrilăș, lei 100 ; d-na Octavia general Balif, lei 100 ; maior Mihaiescu, lei 100 ; V. Enăchescu, lei 100 ; maior Corneliu Carp, lei 300 ; d-na Grigoriu, lei 100 ; colonel Virgil Dumbravă, lei 100 ; fam. Dimache, lei 200 ; colonel N. Dabija, lei 100 ; prof. V. Tanasă, lei 100 ; I. Mircea, lei 100 ; d-na prof. Eliza Iosif, lei 300 ; Gh. Radu, lei 100 ; inginer C. Dumbravă, lei 500 ; prof. Șt. Roșculeț, lei 150 ; Victor Bârjovanu, controlor fin., lei 200 ; avocat C. Melinte, lei 100 ; C. Duca, lei 100 ; I. Maței, lei 100 ; prof. dr. Zamfirescu, lei 100 ; dr. Eugen Lucinescu, lei 100 ; Gh. Dimitriu, lei 100 ; avocat Anibal Ciurea, cons. parohial, lei 100, Th. Demetrescu, lei 100 ; Aurelian Tomescu, epitrop, lei 864 ; C. Savin, lei 100 ; P. Mălăescu, cas. par., lei 100 ; prof. rector universitar P. Bogdan, lei 400 ; Gh. Fotescu, lei 200 ; Lt. colonel C. Nădejde, fost epitrop, lei 80 ; Aglaia căpit. Botez, lei 100.

P. C. Preot *al parohiei Buhalnita*

Comuna

Județul *Neamț*

No 6915

ANUL VIII

IAȘI, AUGUST 1932

No. 8

MITROPOLIA MOLDOVEI

FOAIE OFICIALĂ A ARHIEPISCOPIEI IAȘILOR

A P A R E L U N A R

SUB CONDUCEREA SECȚIEI CULTURALE A CONSILIULUI EPARHIAL

Redacția și Administrația:
Secția Culturală, Sf. Mitropolie

A B O N A M E N T U L
PE UN AN, 150 LEI

C U P R I N S U L :

Omagiul adus de I. P. S. S. Mitropolit Pimen , mare- relui barbat de stat C. Disescu în Senat	
Școala Primară	Pr. N. Negoită
Imprudență confesională	Diacon I. Gheorghită
Biserica la pomenirea lui Conta	Arhim. Scriban
Sărbătorirea onomasticei I. P. S. S. Mitropolit Pimen Protestul I. P. S. S. Mitropolit Pimen al Moldovei, către Primăria Municipiului Iași	
Invățământul religios în școala primară, studiu	Pr. M. Gavrilescu
Circulări	
Recenzii	Pr. C. Roșescu
Înștiințări, parohii vacante	

MITROPOLIA MOLDOVEI

FOAIE OFICIALĂ A ARHIEPISCOPIEI IAȘILOR

APARE ODATĂ PE LUNĂ

SUB CONDUCEREA SECȚIUNII CULTURALE A CONSILIULUI EPARHIAL

Omagiul adus de I. P. S. S. Mitropolit Pimen al Moldovei

Marelui barbat de stat C. Disescu în ședința

Senatului de la August 1932

Marele juristconsult și stimat al nostru coleg senator de drept, Const. Disescu a murit. El nu va mai veni între noi precum eram obișnuiți a-l vedea.

S'a dus în rândul colegilor lui contemporani și amici de aceeași cultură și putere de muncă ca : Take Ionescu, Const. Arion, Giuvvara și alții.

Din talentele lor și prin puterea de muncă în interesul obștesc al țării și al neamului desfășurată în parlamentul țării, ridicase tribuna parlamentului deja ilustrată de bătrâni și făcuse ca ședințele Adunărilor Legiuitoare să devină ca niște ședințe academice, pregătite de marii bărbați de Stat : Cogălniceanu, Brătianu, Lascăr Catargiu, C. A. Rosetti, Boerescu, Carp, Alexandru Lahovari, Maiorescu, N. Filipescu, Delavrancea și alți mari patrioți ai neamului. Aceștia prin talentul lor și prin puterea uriașă de muncă, în înțelegere frățească cu confrații de peste Carpați și din celelalte provincii românești, au pregătit poporul român, să lupte pentru realizarea idealului strămoșesc adică : Unitatea neamului. Acest fapt s'a desăvârșit prin vitejia scumpei noastre armate române, în marele război sub conducerea neuitatului rege Ferdinand întregiutorul de neam, la care a luat parte și M. S. Regele Carol al II-lea, pe atunci principe de coroană.

*Câte nu am avea de învățat dela bătrânii noștrii !
Mai ales azi...*

Dar colegul nostru senator pe lângă alte calități și alte însărcinări publice de Stat ca : ministru, ca profe-

sor de universitate, ca o ilustrație a Dreptului Constituțional în temeiul căruia el a fost raportorul proiectului de Constituție de azi, el a avut și o latură de cugetare filozofică mistică.

El a fost un mare admirator al științei și artei de bizantinologie; deaceia a avut legături cu marele profesor dela Sorbona Diehl și cu toți membrii societății internaționale de bizantinologie din toată lumea, care au vizitat țara noastră și Const. Disescu era în mijlocul lor. Prin aceste puține cuvinte am înfățișat pe colegul nostru și marele român Const. Disescu înainte de a fi pus în mormântul unde va dormi somnul de veci.

Școala primară

Acest nume așa de însemnat pentru viața neamului, a devenit mai ales prin nouile dispoziții Sinodale și ministeriale—un nou punct de muncă obligatorie pentru preot. S'o recunoaștem; au fugit preoții de școala primară ca de nuștiu ce; de câte-ori spuneam acum câțiva ani în urmă—când golurile vacante ale învățătorimei dădeau de lucru tuturor—ca preoții tineri să se prezinte spre luarea locurilor—eram refuzat pentru o mie de motive; ba că nu e chip să se acomodeze micilor copii, ba că e josnic, ba că e plictisitor, iar pe deasupra, era demnitatea de preot care se pierdea printre neisprăviții de învățătorasi! Când a sosit criza, care încă dăinuește—vorbesc de cea materială—a lovit brutal întâi pe preoți—când se va întări și criza sufletească tot preoții vor fi loviți întâi și cel mai amarnic. Suntem azi încă câțiva preoți învățători—presărați rar de tot—aproape 300 în toată țara—și s'o spunem drept ne cam jicnesc situația cam mulți din colegi.

S'a pierdut clipa intrării în învățământ din vina preoților—dar în suferință a rămas biserica, a cărei suferință, strigă la Cer—și acest strigăt a deșteptat și autoritatea superioară bisericească, care a sesizat și autoritatea școlară laică și în de comun acord a hotărât

întrarea preoției obligator în școala primară pentru a preda învățământul religios. Ce bine-ar fi fost dacă era de voe intrarea preotului în școala primară? Din cei 40.000 de învățători, cât spor era pentru biserică dacă 5—7000 erau preoți?

Dispoziția obligatorie și gratuită n'ar mai fi avut rost!! Priviți ce navală a fost din partea preoției spre școala secundară? Profesori de religie, directori de gimnazii, școli normale etc. Universitatea laică a rămas nepătrunsă de preoți; deși s'ar cere în mod imperios! Nu e de mirare! Universitățile apusene numără profesori de șt. naturale (Betex) și matematici chiar, dintre clerici. Așteptăm și la noi încet încet, folosul bisericeii ar fi incomparabil.

Revenind la școala primară—notăm cu bucurie această dispoziție Sinodală—ne măgulim că Statul încă se interesează de biserică și-i mai dă și un concurs efectiv, punând la dispoziția preoției una din instituțiile capitale ale lui.

Odată cu aceste sentimente ce înviorează ființa noastră—se strecură vrând nevrând o năvală de gânduri ce-mi încrețesc fruntea! Și aceste gânduri sunt venite dintre realitate tristă. Mare enciclopedist ar fi acel om, care ar putea da o situație numerică a raporturilor pro și contra, dintre preot și învățător. Este cea mai grea de descusut, de armonizat, de împăcat conflictele acestea. Toate încercările, dar absolut toate, dau greș! Cred, mai degrabă că e un blestem pus. Azi cei doi luminători își dau mâna de fața lumii, dar oculta lucrează mai dinamic—dar despre acest lucru nu mai întind scrisu! meu, căci provocările nu vor mai întârzia—că un îndemn diavolesc de-a acoperi tristă dar adevărată realitate și aceasta pentru a fi apostolii viețuirii răului în lume.

Vom încerca totuși a schița un plan--nu cum să se predea materia religioasă copiilor; căci aceasta e și în firea omului ci mai mult cum să pășească preotul în școală.

a) Nu ca un savant ori deținător de titluri academice, ci ca un tovarăș și ajutor al necăjitului de învățător.

b) Nu cu intenția de-a face totul într'un an ci cu o răbdare și suferință într'adevăr mucenicească.

c) A respecta ori ce aranjament gospodăresc-didactic, ce-l va găsi la intrarea în școală și apoi târziu dar târziu de tot, prin dorinți exprimate, nu prin arătarea dispozițiunilor de sus, să poată aş aranja unele directive pe care le va crede necesare pentru un folos mai masiv al educației religioase.

d) Să nu fie prea meticulos—prea plictisitor, dând multe cunoștinți și cerând memorizarea ci anul acesta să poată preotul înfige în sufletul copiilor gândul că la școală, în recreație, pe drum, lângă domnii învățători, e și părintele... și să regrete ei că azi sau ieri, oare de ce n'a venit părintele !

e) Să nu înceapă preotul dela început, de loc cu daruri (bani ori bomboane) căci sistemul acesta e nepedagogic și apoi e și costisitor — ci cu mângâieri, simpatii.

f) Preotul să fie corect, curat și demn totdeauna și mai ales bine pregătit, căci va fi spionat și chiar atras în discuții mai ales de către învățători.

g) Va spovedi copii de 2 ori pe an iar la sfârșitul anului va institui cu ajutorul Epitropiei, premii religioase—lucru pe care la Erbiceni îl practică de mulți ani.

h) Cu învățătorii mai vrâstnici—preotul ca un școlar bun va fi cu cei tineri ca un frate cu ei, iar de va vedea greșeli ce schimbă cârma morală a enoriei le va trata cu atâta abilitate—spre a nu simți cei vizați.

i) Preotul va trebui să cedeze mereu și intenționat „căci : întru toate tuturor m'am făcut, ca pe toate să le câștig”.

j) Mereu va fi cu o carte fie de nuanță religioasă dar mai ales de nuanță pedagogică-didactică—spre a dovedi corpului didactic că preotul își asumă cunoștințele necesare unui pedagog și prin asta se deschide o cărărușă spre înfrățire.

l) Să vorbească de bine ori unde de învățători chiar și de cei cu păcate.

m) Să stăruie cu putere ca învățătorii măcar rar de tot să se spovedească și să se împărtășească odată cu copii.

Cu acestea indicații—scoase din viața trăită aproape numai în școală—de se va înarma preotul pășitor spre școala poporului—va putea să aducă un folos binevenit Sf. noastre Biserici; altfel vom asista „la un crescendo vertiginos” al conflictelor dintre preot și învățător spre paguba bisericeii a neamului și măsura așa de frumoasă a Sfântului Sinod ar deveni armă ucigătoare de neiertat.

Nădăjduim însă în strigătul de alarmă al întregii suflări omenești care va pătrunde în adâncimile sufletești ale preoției, va provoca acea revoluție internă ce scoate omul din colcăitul păcatelor și-l ridică spre munca sfântă și frumoasă a Mântuirii; acesta este de altfel și idealul preotului creștin.

Preot **Negoiță**
Erbiceni-Iași

Imprudență confesională

În rândurile clerului nostru ortodox din România încep parcă a mijii două curențe; unul conservator și formalist, care reclamă înclinarea și apropierea față de Catolicism; iar altul, cu tendințe de laicizare bine pronunțate, care se inspiră din Protestantism și fraternizează cu el.

După modesta mea părere—oricâți ochi dulci ne-ar face protestanții, fie chiar și cu nuanța lor cea mai puțin periculoasă—Anglicanii—tot de confesiunea romano-catolică ne găsim mai aproape. Deaceia îmi formasem o deviză, ca să nu contribuie cu nimic la înrăutățirea raporturilor dintre aceste două biserici—ortodoxă și catolică—pe care în mintea mea le văd mereu surori drepte și numai pe un timp despărțite.

Orice polemică—de ziar sau revistă—coborâtă sub nivelul academic mă tulbura profund, gândindu-mă că ea nu poate decât să amâne și mai mult apropierea celor două mari confesiuni creștine, despărțite din pricina unor capricii personale.

Tulburarea mea sufletească însă—oricât de profundă ar fi—nu poate opri în loc instinctul războinic al oame-

nilor, chiar pe chestiuni religioase. Când e mai multă liniște pe frontul acesta confesional angajat de veacuri, numai ce te trezești că mai aruncă unul o săgeată, sub forma unui articol, broșură sau tratat și ostilitățile iar încep.

Dar dacă astăzi—tratatele istorice, broșurile și articolele din presa zilnică, nu mai sunt așa de periculoase—ele fiind menite să se consume numai între intelectuali—nu tot așa stă cazul cu articolele din foile populare religioase, cari intră în mâna enoriașilor de rând.

Iată bunăoară ce găsesc într'o revistă populară catolică „Viața” No. 5, din Mai 1932, ce apare în com. Săbăoani, jud. Roman.

Dialog (Intre un catolic și un ortodox)

Capătul de vorbă pleacă dela data serbării Paștelor. „Catolicul: Domnule Vasile, cum se întâmplă că anul acesta ortodocșii au Paștile tocmai la 1 Mai?

Ortodoxul: Și eu mă mir mult, bade Ioane...

Autorul articolului, ce semnează numai cu inițialele P. I. T. n'a fost tocmai meșter când a improvizat acest dialog, căci nu înțeleg de ce catolicul—care e înfățișat ca un om cunoscător al istoriei bisericești să zică „domnule” unui țaran ortodox care nu știe mai nimic; iar ortodoxul să-i răspundă „bade Ioane”. Mai natural ar fi fost invers. Sau dacă dialogul se petrece între doi țarani—de pildă din Gherăești, unde sunt ortodocși și catolici — ei își zic pe nume ori intervine diferențe de vârstă cu bade, moșule etc...

Dar nu observații formale aveam de făcut asupra acestui șugubăț dialog, ci fondul lui perfid mă roade la inimă.

Convorbirea țăranilor noștri, căci țarani trebuie să fie, măcar că unul e „domnul Vasile” și celălalt „bade Ion” alunecă asupra confesiunilor din care fac parte.

„Ortodoxul: E cam adevărat, bade Ioane, în Biserica noastră nu e unire și ascultare ca în Biserica dumneavoastră catolică, *la noi e destrăbălare și politică*”.

Catolicul: Nu e lucru de mirare. Domnule Vasile, *Biserica ortodoxă s'a născut din destrăbălare și din politică și ca atare nu poate să aducă altfel de roade*”.

Auziți și vă minunați ce trebuie să știe un țaran catolic din România? Că în Biserica ortodoxă—biserica o-

ficială și dominantă a statului român, e astăzi numai „destrăbălare și politică“. Ba mai mult încă, Biserica ortodoxă fiind chiar născută din destrăbălare și politică nu e capabilă să producă altfel de roade.

Halal învățătură de monah sau de preot catolic pentru credincioșii săi! Să ne mai mirăm dar, că un inspector școlar a rămas înmărmurit de răspunsurile pe care le-au dat niște copii de școala primară într'un sat cu populație catolică?

Se străduia bietul inspector—prin întrebările ce punea elevilor—să scoată dela dânsii ideea: că nu e așa de mare deosebirea dintre catolici și ortodocși și că toți fiind creștini, pot lucra împreună pentru realizarea aceluiaș ideal: *pacea lui Hristos pe pământ*.

Aș, de unde? Copiii se fereau ca de foc să meargă pe drumul indicat de inspector. Ba unul mai îndrăzneț s'a și grăbit să-i răspundă: „Doamne ferește n'aș intra într'o biserică ortodoxă, pentrucă-i spurcată“.

Se înțelege că inspectorul a făcut cuvenitele observații învățătorilor și preoților ce conduceau acea școală, arătându-le răul ce poate rezulta pentru cetățenii țării dintr'o educație așa deșovinistă confesională. Numai dacă s'ar fi prins sfaturile și observațiile sale!

Să mai fie oare locul să amintesc aici și de gestul episcopilor români uniți, de a refuza intrarea în Catedrala din Alba-Iulia, cu ocazia încoronării Regelui tuturor românilor?

Se vede căși aduceau și P. S. Lor aminte de cele învățate în școlile primare, că bisericile ortodoxe sunt „spurcate“.

Dar să mai spicuim ceva din dialog. Venise vorba despre despărțirea celor două biserici.

Ort. Lucrul acesta îl aud acuma pentru întâia oară, bade Ioane,... dar dacă știi mai mult, spune-mi să știu și eu, că *nouă nu ne deschide ochii nimenea*.

Cat. Bucuros, Domnule Vasile... *noi slava Domnului avem cine să ne deschidă ochii*.

Remarcăm aluzia răutăcioasă pe care o face autorul asupra preoților ortodocși că nu-și luminează enoriașii în vreme ce preoții catolici stau mereu de pază ca „să deschidă ochii“ credincioșilor lor.

Catolicul continuă apoi să arate ortodoxului cu lux de amănunte, nume de patriarhi dela Constantinopol, cari s'ar fi arătat nevrednici de misiunea lor. Dintre ei nu lipsește Fotie și Mihaie Cerularie, adică cele două personalități ortodoxe care după noi nu au altă vină de cât doar că au spus un *veto* prea categoric fața de pretențiile exagerate ale papilor dela Roma: Nicolai I și Leon IX.

Dialogul fiind aproape de sfârșit catolicul zice: „noi catolicii suntem datorii să ne cunoaștem bine religia și istoria ei, deaceia preoții noștri ne spun toate și nu ne ascund adevărul.”

Nici preoții ortodocși n'au pus vreodată principiul că credincioșii nu trebuie să-și cunoască religia lor, ci i-au instruit întotdeauna potrivit epocii și nivelului lor cultural

În privința istoriei bisericești, e drept, că noi am neglijat amănuntele supărătoare—cum ar fi de pildă schisma și cauzele ei—nevoind a face din credincioșii noștri niște fanatici, cari să arunce cu barda în urma atot ce nu e ortodox.

Exemplarele eretice și imorale dintre ierarhii creștinătății, noi nu i-am mai popularizat, ori din ce confesiune au fost, ci i-am lasat ca material mort, destinat a fi desgropat numai de istoricul erudit. Dar dacă P. P. Franciscani Minorii dela Săbăoani, cred că e bine să desgroape în fața credincioșilor naivi și curați la suflet, aceste stârvuri putrede de imoralitate, atunci să fie drepti și imparțiali. Unui patriarh eretic să-i corespundă un papă eretic; unui patriarh destrăbălat și politician să-i pună în paralelă un papă imoral, mândru, ambițios și simoniac etc... Acesta-i adevărul adevărat și catolicul care pretinde că are cine-l instrui, trebuie să-l știe tot, nu numai pe jumătate. În caz contrar, ar însemna că ne deprindem pe credincioși a vedea paiele din ochii altora și a trece cu vederea bârnele din ochii lor proprii,

Dar oricât m'am sbătut cu mintea să înțeleg ce urmărește autorul prin acest dialog, n'am ajuns decât la presupuneri. Să urmărească batjocura bisericii noastre într'o țară eminentemente ortodoxă—din moși strămoși—ar fi o crimă. Mai ales că populația aceasta pașnică,

pentru care e destinat articolul, n'a făcut nici un rău preoților și Bisericii catolice.

Să urmărească oleacă de proselitism? Aceasta mi se pare mai probabil, deoarece dialogul se leagă de data Sărbătorii Paștelor și de nemulțumirile pe chestia îndreptării calendarului.

Crede poate autorul că acum când s'a tulburat puțin apa la vecin, e bine de pescuit ceva? Se înșală amar.

Lovitura e prea tare, ca să nu fie respinsă cu indignare.

Și apoi de ce proselitism dela ortodocși, când noi singuri am declarat că avem să trăim în pace sprijinindu-ne reciproc și nu batjocorindu-ne. Avem atâția dușmani comuni în fața cărora ar trebui să reacționăm cu puteri unite.

Dar să vedem și sfârșitul dialogului.

Ortodoxul. De când cu tulburările din pricina calendarului, m'am pus pe gânduri și mi-a venit o îndoială serioasă, că *noi ortodocșii nu suntem pe calea cea dreaptă*.

Cat. Nici nu sunteți și am să-ți dovedesc, cum două și cu două fac patru, că *religia ortodoxă nu mai poate fi numită „Biserica lui Hristos”*.

Prin aceste cuvinte autorul pune vârf neadevărurilor și insultelor pe care le aduce bisericii noastre.

Să rezumăm: In Biserica ortodoxă „nu-i unire și ascultare” ci „destrăbălare și politică”. Ea însăși (Biserica ortodoxă) „e născută din destrăbălare și politică și ca atare nu poate să aducă altfel de roade”. Credincioșii ortodocși sunt ignoranți pentru că „nu le deschide ochii nimeni”.

Impărații dela Constantinopol și episcopii pe cari îi alegeau, „aproape toți duceau o viață desfrânată și scandaloasă”. „De multe ori” au fost aleși „la cârma Bisericii din Constantinopol oameni nevrednici și chiar eretici”.

Și ca finis coronat opus: „noi ortodocșii nu suntem pe calea cea dreaptă” și „*religia ortodoxă nu mai poate fi numită Biserica lui Hristos*”¹⁾.

1) Am dori să știm ce părere are P. S. Episcop Robu dela Iași despre zeloșii dela Săbăoani? N. R.

Mă întreb și eu, cum s'ar putea repara această imprudență comisă în lagărul minorit dela Săbăoani?

Dacă-i vorba să continuăm fricțiunile pornite de veacuri și să ne întărâtăm la luptă—după cum au făcut-o mai dăunăzi prin ziarul *Opinia* P. C. Arhimandrit Scriban cu d-na Winkler—atunci trebuie să înființăm și noi o revistă de popularizare la Sf. Mănăstire Neamț.

În fiecare număr, pe lângă hrana curată, pe care trebuie s'o împărtășim credincioșilor noștri, vom improviza și câte un dialog între catolici și ortodocși, pornind dela anumite bube ce, slavă Domnului, se găsesc și în biserică romano-catolică.

Cu sistemul acesta am avea și noi ocazia să desgropăm ceva figuri de papă și episcopi romano-catolici—începând cu Onorie și sfârșind cu familia Borgia—eare ar face o bună concurență episcopilor Nestorie, Macedoniu și Sergie, pe care îi citează autorul dialogului. Răspândită și prin satele cu populație catolică, această revistă ar oferi cititorului și cealaltă parte a adevărului istoric, ce intenționat preoții romano-catolici o trec și trebuie s'o treacă sub tăcere.

Dar care ar fi folosul? Așa se realizează pacea lui Hristos în lume iritând mereu spiritele? *Așa să lucrează pentru apropierea și în cele din urmă, pentru unirea bisericilor creștine?* „Să nu fie!”

Diacon **Ilie Gheorghe**, Profesor

Biserica la pomenirea lui Conta

În luna Mai trecut, s'au împlinit 50 de ani dela moartea filosofului materialist român *Vasile Conta*. Numele trăiește încă în multe inimi și, dacă pomenirea lui nu s'a făcut în cercuri mai largi, totuși s'a făcut în satul lui (care azi îi poartă numele și se numea mai înainte *Ghindăoani*) din jud. Neamțu și s'a găsit destulă lume care să vie să ia parte la acea pomenire. Au venit nu pentru faptul că între ei s'ar găsit mulți închinători ai filosofiei materialiste, ci mai ales pentru aceia

că filosoful a fost și un bărbat amestecat în treburile vieții obștești, a fost ministru al școalelor și a avut cuvinte tari împotriva primejdiei evreiești. De aceea, la pomenirea lui, a fost și d. *Corneliu Z. Codreanu*, care doar altfel își zice creștin, pe când Conta nu era.

Cu toate că filosoful Conta a răspândit gânduri protivnice Bisericii și oricărei credințe, totuși ea nu a lipsit nici dela înmormântarea lui Conta, acum 50 de ani. Pentru aceasta, ea a fost batjocorită de *Ioan Nădejde*, prin cuvintele lui, din revista *Contemporanul*, care ieșea atunci în Iași : „..... arătăm cu părere de rău că biserica creștină a crezut de cuviință a se amesteca la îngroparea unui ateu cunoscut și că nu ne-a fost cu puțință să avem exemplul unui om care să fi fost îngropat după credințele lui. Dar nu face nimic, scrierile lui Conta vă vor strica de o mie de ori mai mult decât v'a folosit îngroparea lui religioasă !”

Nu a lipsit nici dela pomenirea de acum. Slujba pomenirii s'a făcut Duminică, 22 Mai, în biserica satului unde tatăl lui Conta a fost preot. Au slujit mulți preoți, în frunte cu Păr. Protopop *Gh. Popovici* din Peatra-Neamțului, La sfârșitul pomenirii, acesta a vorbit spunând că „filozofia și religia sunt două surori care se ajută și se completează reciproc și de aceea biserica ia parte din toată inima la această pioasă comemorare, a marelui filozof și mare patriot, V. Conta” (citât după ziarul *Curentul* dela 26 Mai a. c.).

Noi socotim că Biserica bine a făcut de n'a lipsit dela pomenirea unui bărbat care s'a lepădat de Dumnezeu, e adevărat, dar 1. face parte dintre cei botezați ; 2. familia va fi cerut să se facă slujbă de pomenire, după cum tot familia va fi cerut și slujba dela înmormântare, pe care o batjocorea Nădejde. Însă mai trebuia ceva, care, dacă nu s'a făcut, e pagubă. Biserica trebuia să pomenească de necredința lui și că ea se roagă pentru fiii cei rătăciți, încă cu atât mai mult, fiindcă au mai mult nevoie de rugăciunile ei. Biserica nu poartă vrăjmășie, ci numai părere de rău pentru cel ce s'a închinat la învățături străine. Trebuia adăogat că mersul vremii n'a dat dreptate învățăturii lui Conta, pentrucă materialismul a tot slăbit, până acolo că în-

suși Ioan Nădejde, celce a ocărât slujba dela înmormântare, s'a lepădat de toată necredința și a mărturisit aceasta mai târziu, în două răsunătoare articole din ziarul *Voința Națională*.

Ce mai prilej bun era de a arăta că Biserica s'a dovedit că stătea pe peatră, iar că învățătura lui V. Conta a fost o greșală pentru care avem atâta temei să ne rugăm ca Dumnezeu să-l ierte.

A murit tânăr. Cine știe dacă, mai trăind, cum a fost cu Ioan Nădejde, nu se lepăda de mărturisirile lui necredincioase! Aceasta a spus-o de curând, în ziarul *Adevărul*, (28 Mai a. c.) d. C. Săteanu-lași, prin cuvintele:

„Dacă V. Conta n'ar fi dispărut așa de tânăr, dacă ar fi trăit ca și I. Nădejde până la bătrânețea acestuia, cine știe dacă nu s'ar fi produs și în sufletul lui o asemenea schimbare”.

Lucruri de acestea trebuia să spuie Păr. Protopop Popovici la pomenire, fiindcă cele cu legătura dintre religie și filosofie nu se potriveau la filosofia materialistă a lui Conta. Dacă una și alta sunt două surori, apoi cu filosofia materialistă a lui Conta religia nu poate fi soră,

Luată tema în felul acesta de Păr. Popovici, nu mergea. Aveai înaintea pe unul care a fost hotărât ateu, și atunci nu se mai puteau face neteziri între ce suntem noi și ce a fost el. Trebuiau luate lucrurile cum au fost, cum le știe lumea, și era mai bine. Biserica răsărea biruitoare într'o ceartă în care gândurile s'au împărțit. Tabăra lui Conta a fost cea înfrântă, și lucrul acesta trebuia să iasă la iveală. Se înțelege, se făcea aceasta cu graiuri dulci, dar adevărul ieșea la iveală.

Cum puteam noi trece peste răul pe care Conta l-a făcut Bisericii! Și dacă totuși învățătura lui s'a muiat în fața adevărului, ce mai biruință pentru Biserică!

Despre cartea lui, „Metafizica materialistă”, I. Nădejde a spus că ea a adus „lovitura cea mai omorătoare credinței în Dumnezeu, în spirite și în viața viitoare”. Și totuși credința aceasta este astăzi mai vie ca pe vremea lui Contra. Omul a fost luat și el la vale de vraja vremii. Eram pe atunci în plină trâmbițare mate-

rialistă. Dar apele s'au așezat și, după 50 ani de atunci, Metafizica lui Conta nici pe departe nu mai este știută și căutată cum era pe atunci.

Ce bun prilej era ca să se spuie acestea! Ce păcat ca Biserica să-l fi scăpat! Aceasta cu atât mai mult, cu cât, fără îndoială, după Prea Cucernicia Sa, trebuie să fi venit alții, care să fi bătut în struna învățaturii lui Conta ori să poate că aceasta n'a fost, dar oricum, gândurile lui erau în mințile tuturor, și de aceia Biserica nu trebuia să treacă peste această clipă. Pe urmă, avea ea mijloc să înalțe chipul lui Conta pe altă cale, cum a făcut-o alții, anume arătându-l ca un mare slujitor al neamului pe calea simțirii românești.

Aceasta au făcut-o și vorbitorii care au urmat Părintelui Protopop Popovici. Învățătorul *David* s'a plâns de nepăsarea noastră către oamenii mari, dar, pe de altă parte, a vorbit și de lucrarea sa filosofică, Poate aici să fi ridicat în slăvi materialismul său. Noi nu știm, fiindcă din ziar nu se vede. A mai vorbit de asemenea de însemnătatea lucrării lui ca ministru. Profesorul *Virgil Dobrescu* a lăudat cuvântarea învățătorului și a pomenit și de lupta lui Conta pentru ridicarea vieții economice. Studentul *Giuvara* a vorbit de lupta sa ca român. Prof. *Ghițescu*, directorul liceului din Peatra-Neamț, a vorbit despre dârjenia sa sufletească, dacă a putut ieși la lumină dintr'un sat ca Ghindăoanii. Era deci destul de spus despre Conta, ca să nu rămâie numai întâipărirea greșelii lui.

A făcut fiecare cum s'a priceput. Noi însă trebuie să lucrăm cu metodă. Să ne fie acesta prilej de învățătură despre chipul cum trebuie lucrat când prăznuim pe unul care n'a fost cu noi.

Arhim. Scriban

Sărbătorirea onomasticeii

I. P. S. S. Mitropolitului Pimen al Moldovei

Sâmbătă 27 Aug. a. c. fiind ziua onomastică a I. P. S. S. Mitropolitului Pimen al Moldovei preoțimea

ieșană a căutat să sărbătorească această zi într'un mod cu totul deosebit. Mai ales că de mulți ani *I. P. S. Mitropolit Pimen* la acest prilej nu se afla în Iași.

Anul acesta *I. P. S. Sa* a căutat să fie la reședință spre a împărtăși cu subalternii *I. P. S. Sale* câteva momente de bucurie.

La Catedrala Metropolitană s'a oficiat sf. Liturghie de un sobor de preoți la care a asistat tot timpul *I. P. S. Sa Mitropolitul Pimen*. La sfârșitul sf. Liturghii s'a oficiat un *Te-Deum* de către *P. S. Sa Vicar Grigorie Leu Botoșăneanu* înconjurat de un sobor de preoți printre cari se aflau și consilierii referenți *V. Mihailescu* și *Const. Nonea*.

După terminarea oficiului divin a primit din partea clerului și altor distinse personalități felicitările de rugămintă.

P. S. Sa Vicar Grigorie a luat cuvântul în numele preoțimei din cuprinsul Arhiepiscopiei Iașilor, aducând, cu acest prilej elogii *I. P. S. Mitropolit Pimen* pentru îndelungata și plină de roade activitate pe tărâmul bisericesc și național. *P. S. Sa* face remarcă că astăzi mai mult ca oricând trebuie să fie o legătură intimă de iubire și solidaritate între episcopat și clerul inferior, între șef și subalterni. Urează *I. P. S. Sale* sănătate și arhipăstorie îndelungată.

Vădit mișcat de manifestarea de dragoste arătată de reprezentanții clerului *I. P. S. Sa Mitropolit Pimen* răspunde *P. S. Vicar* printr'o simțită cuvântare.

I. P. S. Sa face un scurt istoric al vieții personale arătând că mai bine de 54 ani i-a consacrat bisericii, ca diacon, preot, profesor universitar, arhieru, episcop la Dunărea de Jos și Mitropolit al Moldovei și Sucevei. Dacă activitatea *I. P. S. Sale* înseamnă ceva atunci o parte din realizări revine preoțimei, care a știut să conlucreze și să stea conștientă la postul datoriei. Atât în timpul de pace cât și în timpul marelui război— aici *I. P. S. Sa* citează pe preoții Cicerone și Valeriu Iordăchescu, Gh. Tudorache. N. Oniceanu, C. Roșescu, V. Mihailescu, Gh. Petrovanu etc. etc.—întreg clerul l-a secondat pe *I. P. S. Sa* în toate acțiunile de seamă.

„*Doresc*—spune *I. P. S. Mitropolitul Pimen*—ca și

de acum, cât bunul Dumnezeu îmi va da zile, să fiu înțeles și ajutat de iubiții mei preoți ca și până acum. Iubirea și sentimentul solidarității între noi să fie cel apostolic. Cuvintele Mântuitorului Hristos: „întru aceasta vor cunoaște toți că-mi sunteți ucenici de veți avea dragoste între voi, să fie tot timpul în inimile și faptele noastre.

I. P. S. Mitropolit Pimen mulțumește tuturor de această mișcătoare manifestare și urează tuturor preoților sănătate, fericire și spor la muncă în Via Domnului.

Părintele prof. Gh. Niculea președintele „Primei Societăți de Economie” asigură pe I. P. S. Mitropolit de tot devotamentul și grija ce o depune pentru păstrarea neștirbită a averei bisericii.

A urmat o agapă comună unde I. P. S. Sa s'a întreținut cu fiecare invitat.

Cu această ocazie s'au primit numeroase telegrame și scrisori de felicitare atât din cuprinsul Mitropoliei Moldovei cât și din alte părți.

Asistent

I. P. S. Mitropolit Pimen

a trimis Prim. Municip. Iași următorul protest împotriva zidirii unor case particulare pe pământul bisericii sf. Nicolae Domnesc ctitoria Voevodului Moldovei Ștefan cel Mare

Domnule Primar,

Știam că multe locuri, foste proprietăți ale bisericilor din Iași, ctitorii de voievozi și boeri moldoveni, au fost ori cotropite, ori vândute la streini. Faptul constituie un sacrilegiu, întrucât aceste pământuri din jurul bisericilor, au servit ca cimitire în care s'au îngropat vechii creștini și cetățeni ai Moldovei.

Acest fapt revoltător, se repetă acum în jurul bisericii Sf. Nicolae Domnesc, ctitoria slăvitului voevod al Moldovei Ștefan cel Mare.

În jurul acestei biserici și în apropiere de Sf. Altar spre rușinea neamului și durerea noastră sufletească zilele acestea a început zidirea unor case proprietatea

unui străin de neam și de legea noastră, a cărei curte și accesorii de tot felul ale gospodăriei, vor fi aproape de ferestrele Sf. Altar.

Ce batjocură și cât dispreț se aduce trecutului nostru moldovenesc, dacă și în jurul bisericilor lui Ștefan cel Mare se fac acte de profanare pe pământul sfânt, unde s'au ridicat rugăciuni către Dumnezeu, pentru binele și fericirea Moldovei, în fața celui mai strălucit voevod și unde se odihnesc osemintele plăeșilor luptători moldoveni, cari au luptat și au murit vitejește, pentru apararea legii și moșiei strămoșești.

Și acum aceste locuri și oseminte sfinte sunt profanate și vândute pe un preț bănesc de către gospodarii oficiali ai Iașului și ajung profanate și disprețuite de streini.

Pare că trăim în vremuri care distrug și profanează trecutul sfânt al Moldovei, căci: nu știu ce a mai rămas din vechiul pământ moldovenesc al capitalei Moldovei de cât bisericile și împrejurimile lor!?

Căci încolo, totul s'a înstreinat; și acum se pare că și aceste locașuri sfinte strămoșești, urmează a fi desființate și cu îndrăzneală profanate.

Profund indignat de acest act sălbatec, protestez înaintea D-voastre pe care vă socot un bun cetățean al Iașului și un distins fiu al Moldovei, rugându-vă să nu îngăduiți nimănui de a desființa și înstreina tot ceea ce a mai rămas în Iași, din trecutul glorios al Moldovei.

Am avut încă ocazia de a ridica asemenea proteste către predecesorii D-Voastre dar cu mare regret am constatat, că de protestele mele nu s'a ținut socoteală.

Ridic din nou acest protest către D-Voastră, rugându-vă să ocrotiți și să protejați Iașul cu trecutul lui glorios, căci altfel, vom fi cu toții răspunzători înaintea urmașilor noștri, Domnia voastră ca primar al Iașului și eu ca Mitropolit al Moldovei.

Imi îndeplinesc prin aceasta o sfântă datorie.

Primiți, vă rugăm, *Domnule primar*, asigurarea deosebitei noastre considerațiuni și arhiepiscopale binecuvântări.

PIMEN, Mitropolitul Moldovei

Consilier Referent, **Pr. Const. Nonea**

Învățământul religios în școala primară

După lupte aprige—ce fac cinste preoțimii noastre—s'a dat în parte soluția celei mai vitale probleme ce se impune astăzi Bisericii noastre—problemei învățământului religios în școala primară. În prezent problema e în curs de deschidere. S'a câștigat abia un singur punct și anume, partea cu privire la propunător—care în mod natural trebuia să fie preotul—dar partea grea și care formează partea principală a problemei, rămâne să se rezolve de acum înainte, căci de dânsa depinde reușita acțiunii noastre ce dorim s'o începem cu noul an școlar. E vorba de problema didactică și metodică, de felul de concentrare și organizare a învățământului religios, de alegerea materialului, orar și plan ; probleme multiple care trebuie puse la punct în armonie cu principiile psihologiei infantile, cu luminile noi date de pedagogia modernă și care principii trebuiesc puse în concordanță cu învățăturile Bisericii noastre creștină ortodoxă și cu cerințele ei actuale.

În acest scop mi-am propus să alcătuiesc un mic studiu asupra următoarelor probleme în legătură cu subiectul nostru : I. Problema didactică. II. Problema metodică. III. problema programei. IV. Problema manualului. V. Problema orarului și VI. problema propunătorului. Toate deslușirile ce vor urma, sunt rezultatul experienței pedagogice ce am dobândit în timp de 19 ani de zile cât am funcționat ca învățător în școala primară și a noilor cunoștinți de psihologie și pedagogie, ce mi le-am însușit, în seminarul pedagogic universitar din Cernăuți, ale căror cursuri teoretice și practice le-am absolvit în primăvara anului acesta.

Învățământul religios în școala primară a fost neglijat aproape cu desăvârșire și din cauza aceasta s'a transformat din învățământ educativ în învățământ intelectualist, făuritor de minți îmbâcsite de cunoștinți, nu de caractere, iar felul cum e organizat astăzi, nu e nici psihologic, nici pedagogic și nici măcar religios. Nu e psihologic pentru că nu ține seamă de dezvoltarea psihologică a copilului, nu e pedagogic pentru că trăindu-se după sistemul cercurilor concentrice, a omorât interesul elevilor, a rupt legătura cauzală dintre idei și fapte și a căzut astfel în verbalism sec și orb. Nu e religios, pentru că se încearcă de unii pedagogi actuali, care exagerând foloasele

metodei active, falsifică adevărurile religioase, le înlocuiesc cu povestiri morale, traducând astfel majestatea divină a religiei creștine, într'un basm, ca'n mitologia păgânismului antic, cu scopul prea evident de a înlocui învățământul religios, prin învățământul moral, conformându-se în mod sclav filosofiei ateiste engleze și moralei autonome ce rezultă din filosofia lui Kant. În fața acestei tentative a curentului activist exagerat, noi însă vom spune senzul adevărat al religiunii care prin definiția ei extrasă după regulile logice, se manifestă în atitudinea integrală a spiritului omenesc—intelect, sentiment și voință—față de ideea de divinitate și vom conchide cu observația lui Tolstoi, că „de ar înceta religia să mai existe, atunci și moralitatea s'ar descompune repede ca un corp în care nu mai e duh de viață”, iar „lipsa de religiune face posibilă viața bestială”.

I. Problema didactică

Învățământul religios trebuie predat conform cu principiile de didactică generală, principii bazate pe rezultatele psihologiei infantile, pe care trebuie să le armonizăm cu principiile fundamentale ale Bisericii creștine și cu cerințele ei actuale.

Pentru aceste serioase motive învățământul religios trebuie să fie:

1) *Psichologic și educativ* : Trebuie să recunoaștem că felul cum se predă învățământul religios, stă în contradicție grozavă cu înclinările fundamentale ale sufletului copilului. În opoziție flagrantă cu rezultate pedologiei și psihologiei experimentale copilul a fost tratat ca un om în miniatură și s'au neglijat cerințele și funcțiunile sufletului copilăresc. Din această cauză religia a devenit un obiect din programă care se învață, se memorizează, copiii sunt ascultați și li se pun note, dar orele de religie în loc să fie clipe de iluminare, au devenit cearuri de chin și de plictiseală. Învățământul religios trebuie să urmărească sădirea ideii de Dumnezeu în inima copiilor, trezirea vieții afective—sentimentul religios—iar credința în Dumnezeu trebuie nutrită în orice clipă a vieții cu acest sentiment care este hrana zilnică a copilăriei. Sentimentul religios așteptat astfel prin trezirea vieții afective, e calea cea mai scurtă și mai sigură ce duce la ideea de Dumnezeu și credința în el. Pedagogia treptelor formale a distrus această viață afectivă din sufletul copilăriei și noi suntem datori să cunoaștem cerințele sufletului copilăresc și să-i dăm la timp hrana afectivă nece-

sară acestei vârste. Prin urmare învățământul religios trebuie să fie afectiv, să trezească în copii sentimente vii și intense de pietate și admirație față de Dumnezeu, cu alte cuvinte trebuie să aibă caracter dinamic, să dea impresii ample și varii, să desvolte și să satisfacă curiozitatea inerentă copilăriei, să explice legătura cauzală dintre idei și fapte, iar prin răspunsuri potrivite vârstei să potolească și să satisfacă setea copiilor de a se lămuri asupra cauzelor fenomenelor. O cerință naturală a sufletului copilăresc este libertatea de aceia învățământul religios își va masca intențiile sale didactice și educative și mai cu seamă predicele intenționat morale, mai nimerit este a se urmări formarea de deprinderi bune în copii, prin diferite sugestii și determinări spre o conduită morală. De asemenea se va înlătura dogmatismul la copii mici, pentru că dogmele sunt abstracte și grele.

Se știe doar că scopul religiei în școala primară e dezvoltarea sentimentului religios și moral ; ori acest sentiment nu se poate naște din reprezentări incolore ci din reprezentări vii, intuiții rezonante, pe când abstracțiunile religioase rămân fără ecou în sufletul copilului și produc neplăcere și silă. Prin urmare învățământul religios numai atunci va fi psihologic și educativ când va fi în conformitate cu legile naturale de dezvoltare ale sufletului copilăresc și cu cerințele inerente vârstei copilăriei.

2) *Progresiv și clar* va fi învățământul religios când se va proceda dela simplu la compus, dela concret la abstract, dela apropiat la depărtat, dela cunoscut la necunoscut, adică cunoștințele să se pregătească unele pe altele spre a servi ca organ de apercepere pentru cunoștințele ulterioare ; iar nu să se procedeze prin salturi intelectuale neașteptate. Partea grea a propunătorului e de a pune baza, adică de a forma organul apercceptiv religios.

Pentru aceasta nu e deloc potrivit procedarea fixată în programa analitică de a-l duce pe copilul de clasa II cu mintea deodată la evenimentele religioase în ordinea lor cronologică în care s'au produs în omenire. Se cere copilului care abia a împlinit opt ani să-și forțeze imaginația spre a sări peste 7000 de ani îndărăt dela nașterea lor, la facerea lumii, Adam-Noe etc. spre a înțelege oameni și evenimente cu totul deosebite de cele cunoscute în viața copilărească ce se petrec sub ochii lui. Ce înțelegere se poate da unui copil de 8 ani asu-

pra păcatului primilor părinți ? Dar cosmogoniei biblice ? A da textul biblic exact cădem în dogmatism rece ce nu corespunde firii copilărești ; să procedăm după pedagogii exageranți ai activismului prin metoda povestirilor, transformăm ideea religioasă în basm copilăresc cu jucării de țarină și lut.

Din contra trebuie să procedăm pornind dela evenimente și acțiuni luate din mediul familiar, a societății ce trăiește sub ochii lui, le vom explica în lumina religioasă morală—atât cât poate înțelege el și astfel punând bază organului apercetiv religios, vom trece la alte acte din trecut pe care le vom pune în legătură cu cele deja cunoscute.

„A-l arunca însă dela început peste veacuri în țări străine orașe străvechi cu oameni, obiceiuri și cu o viață culturală atât de deosebită de aceea în care trăiește copilul, este a-l dezorienta cu desăvârșire și a proceda în contrazicere cu principiul didactic de a pleca dela cunoscut la necunoscut.

Procedând astfel pe calea progresivă, vom reuși să facem învățământul religios *clar* și cu o ușurință în asimilarea cunoștințelor către cele mai grele“. ¹⁾

3. *Interesant și practic.* Urmând calea progresivă și clară, ajungem în mod natural la a treia condițiune didactică ca învățământul să fie interesant și practic ; pe calea aceasta se produce în sufletul copilului interesul și plăcerea intelectuală, se luminează din ce în ce mai mult spiritul și se limpezește problema religioasă. Pentru ca să putem desvolta interesul trebuie să deșteptăm întâi atenția în o anumită direcțiune și aceasta se poate numai când ideile se succed în mod natural și logic, căci numai cea ce se pricepe ușor se învață cu plăcere și deci cu interes. Învățământul religios deșteaptă interes dacă însuși propunătorul este însuflețit în predare, dacă el caută să deștepte curiozitatea copiilor și se ferește de tot cea ce produce plictiseală, de monotonie și uniformitate în forma de predare. Afară de aceasta interesul se deșteaptă dacă propunătorul—atât în arta de a predă—sezează în ore de unele exerciții de cânt, care pot înviora și redeștepta atenția elevilor.

Interesul în acest învățământ face ca ideile religioase să se traducă în fapte corespunzătoare acestora, se promovează cultura inimei, formând caracterul moral care este scopul su-

1) I. Găvănescul. Didactica generală. pag. 130.

prem al educației religioase. Căci prin educația religioasă nu se înțelege numai învățătura dogmelor, a cultului extern și a datoriilor religioase ci mai mult se înțelege cultivarea și dezvoltarea sentimentului religios și a conștiinței religioase care constă din respect și admirație, din teamă și iubire, din pietate și smerenie față de Dumnezeu și din respect și iubire față de aproapele.

4. *Intuitiv*. După cercetările făcute în domeniul psihologiei infantile s'a constatat că firea copilului e înclinată foarte mult spre intuiție. Copilul e în vecinică căutare după senzații vii, după tablouri, de aceea și învățământul religios, trebuie să satisfacă setea copiilor de intuiție. El vine cu oarecare idee religioasă de mediul familiar. Iar materialul intuitiv al vieții religioase pentru copil stă în exemplul și graiul părinților; raportul lui cu aceștia e punctul de plecare al tuturor analogiilor prin care e închipuit Dumnezeu, raportul lui cu oamenii, cerul, îngerii, păcatul, datoria, credința. De aceea drumul către viața religioasă a copiilor trebuie să pornească treptat dela viața intuitivă și afectivă, pentru că numai ceiace în religie are valoare afectivă și e reprezentat intuitiv, e accesibil copilului".¹⁾ În acest scop se va urmări ca învățământul religios să se apropie de viața zilnică a copiilor, să fie țesut din intuiții familiare copiilor—bine înțeles însă cu respectarea fondului biblic, pentru că viața copilului e dinamică, trăiește din impresii complicate, din satisfacerea curiozității sale firești, iar haina familiară copilărească a învățământului religios satisface setea de intuiție a copiilor pentru a pune ideia și fapta religioasă în armonie cu cercul lor de intuiții. Propunătorul prin urmare va căuta ca forma de exprimare să fie străbătută de cuvinte copilărești din graiul popular, să întrebuițeze vorbirea directă a personajelor biblice, pentru că ea dramatizează și actualizează ideia religioasă și „încarnează persoanele care atunci defilează vii pe dinaintea ochilor lăuntrici ai copiilor".²⁾ Afară de aceasta tonul să corespundă sentimentelor pe care ideia religioasă vrea să le trezească, să fie întovărașit de mimica corespunzătoare și în fine dragostea propunătorului față de copii să fie o icoană pururea vie. Pe lângă mijloacele acestea de intuiție internă propunătorul se va folosi de mijloace intuitive ex-

1) E. Meumann. Abriss der experimentellen Pädagogik.

2) S. Nisipeanu. Religia pentru copii. pag. 54.

terne ca : icoane, tablouri și hărți religioase, cărți, diferite citate biblice, obiecte religioase, de cult etc. În această privință învățământul religios din școala primară e lipsit aproape cu desăvârșire de asemenea material intuitiv. În prezent școala primară n'are decât acest material : Icoana Domnului nostru Iisus Hristos, Maica Domnului, Sfânta și Marea Vineri a patimilor, Lăsați copiii să vină la mine, Iisus între cărturari și Sf. Apostol. Pavel în Areopag. Cât privește materialul religios intuitiv din cărțile de cetire, se poate spune că aproape e inexistent și cât este, e respingător. Biserica noastră nu s'a interesat de loc în această direcție ; avem un Institut biblic despre a cărui activitate nu se aude nimic ; iar în tipografia Sf. Monastiri Neamțu se tipăresc, acatiste, și diferite broșurele al căror conținut și preț, nu sunt de actualitate. A sosit vremea ca secțiile culturale de pe lângă Sf. Episcopii precum și Institutul nostru biblic să se ocupe de urgență de această problemă a materialului religios intuitiv.

Exemple de asemenea muncă să se caute în rândurile sectanților care se folosesc de acest mijloc cu o dibăcie uimitoare ; pentru că învățământul religios fără această armă puternică a intuiției, e un învățământ sec și orb și ne facem de râs cu înapoierea noastră în fața rezultatelor atât de prețioase ale psihologiei științifice.

5. *Activ.* Învățământul religios în școala primară trebuie să stimuleze energiile mintale și activitatea personală a elevilor așa fel, ca să deprindă pe elevi să conlucreze împreună cu propunătorul în căutarea adevărurilor religioase. Ideile căpătate pe calea aceasta se înfig mai adânc în conștiință, sunt câștigate cu plăcere, căci sunt produsul propriu al copiilor, iar spiritul lor, e dispus pentru credință mai mult decât asupra adevărurilor învățate în mod mecanic. Pe calea aceasta dinamică se vor găsi în funcțiune toate cele trei puteri sufletești, inteligența, sentimentul și voința și va traduce în acțiune vie ideia religioasă dând rodul fericit al învățământului religios—formarea personalității morale—adevărul religios va fi cerut astfel de o trebuință simțită, ce caută a fi satisfăcută și a fi pus în legătură cu viața de toate zilele. O pildă vie de învățământ activ ce a trecut granițele puterilor omenești ne-a dat-o, învățământul Mântuitorului care în predica Sa a stimulat energiile maselor populare până într'atâta, încât lumea nu se mai sătura ascultând sublimele Sale învățături. Învățământul Său s'a transformat în „pâinea cea vie ce s'a pogorât din cer” și'n apa din care bând

cineva nu a mai însetat nici odată"! Un preot pătruns de această mare taină a învățământului Mântuitorului, va transforma sufletele copiilor, în spirite a căror viață își va trăi-o în razele pline de fericire ale Sfintei Evanghelii.

6. *Concentric și humanism.* Iluminarea spiritelor însă nu se poate face decât atunci când preotul propunător își concentrează întreg materialul de învățământ în jurul personalității divine a Mântuitorului Hristos și a învățăturii sale dumnezeiești precum și a doctrinei Sf. Sale Biserici.

Coroana învățământului religios să fie Hristos și Biserica Sa. Hristos în inima și viața copilului să fie deviza preotului învățător; iar din acest izvor dumnezeesc nesecat, vor țâșni motivele celui mai înalt principiu didactic ce se impune școlii actuale—principiul humanist. Învățământul religios în școala primară trebuie să desvolte sentimentele superioare—religioase și morale.—Societatea actuală e plină de cărturari, dar copleșiți și tulburați de farisei. Avem savanți și tehnicieni în toate domeniile, dar ne lipsesc caracterele, ne lipsesc personalitățile morale și din această cauză ne svârcolim așa de greu în valurile crizei generale. În acest scop doar ni s'a cerut ca să intrăm în școala primară, să altoim sufletele micilor vlăstare cu învățătura sublimă a divinului Mântuitor. De nu vom face aceasta cât mai este timp, va intra aceste suflete nevinovate în ghiarele doctrinarilor comunismului ateu.

„Lăsați copiii să vină la Mine“, a strigat cu glas dulce de Părinte Mântuitorul. Lăsați să intre în sufletele lor nevinovate mărgăritarele neprețuite ale doctrinei și moralei creștine, ca să dobândească făgăduința dată lor de Iisus, de a câștiga „*Împărăția cerurilor*“, este strigătul de alarmă al vremii actuale!

II. Problema metodică

Problema didactică ne-a învățat principiile după care trebuie să ne călăuzim în predarea învățământului religios; dar nu e de ajuns să cunoști numai jaloanele unui drum, ci trebuie să știi și cum să mergi pe acest drum. Problema metodică tocmai acest scop urmărește; ea ne arată cum să aplicăm principiile didactice generale pe care se razămă întreg învățământul religios, care sunt cele mai bune metode de întrebuințat în predare și cum să le întrebuințăm pentru a înlesni elevilor fără multă încordare procesul învățării. Pedagogul Kehr spune că „cine vrea să învețe înotatul, trebuie să intre în apă, iar cine

vrea să învețe dascălia, trebuie să între în școală și să facă practică", pentru că „experimentarea cu spiritele școlarilor e o trădare de omenire". De aceea se cere ca preotul care predă învățământul religios în școala primară să fie pe deplin stăpân pe materia de predat și să cunoască și modul cum trebuie să predea acest învățământ pentru ca el să devină proprietatea spirituală a elevilor. În desfășurarea problemei metodice vom atinge în treacăt: metoda internă, metoda externă, forma de predare, precum și despre materia de învățământ religios în școala primară.

1. **Metoda internă** (procesul de învățământ) în predarea religiei în școala primară va fi *analitic* atunci când vom fi nevoiți a descompune ideea sau faptul religios în părțile sale componente, făcând astfel analiza logică pe calea inductivă. Metoda aceasta îl vom folosi atunci când vom avea de predat o istorioară biblică sau un fapt religios. Iar când voim a predă o idee cu caracter dogmatic vom întrebuința *metoda sintetică*. Totuși calea cea mai preferată pentru elevii de școala primară e calea inductivă. În mersul unei lecțiuni de religie vom întrebuința însă și *metoda genetică*, prin ajutorul căruia putem explica elevilor cum ideile religioase se dezvoltă unele din altele. Acest metod se întrebuințează mai mult cu privire la elevi, făcând o schimbare succesivă între analiza logică și sinteză, pentru organizarea cunoștințelor în mod sigur.

2. *Metoda externă* (forma de predare). În predarea învățământului religios în școala primară, forma de predare prezintă o mare importanță, pentru că succesul atârână foarte mult de felul cum știm să exteriorizăm cunoștințele. Căutând a lămuri această latură a problemei noastre vom fi nevoiți a lua o atitudine contrară activismului prea exagerat în materie de religie a pedagogului român D-l I. Nisipeanu. Pentru D-l Nisipeanu cea mai potrivită formă de predare a învățământului religios în școala primară este forma povestitoare: d-sa exagerează așa de mult importanța acestor forme de predare, încât confundă povestirea biblică cu povestea și nu face o demarcație între adevărul unei istorioare biblice și faptul ordinar al unei povești. În opera sa de seamă „Religia pentru copii", D-l Nisipeanu încadrează întreg materialul religios în povestiri artificiale cu expresii ca: „Dar fiindcă omul de pământ sta țeapăn și tăcut ca o păpușe, *bunul Dumnezeu luă de jos un paiu și-i suflă pe gură duhul lui*" ! * ! (vezi. Cum a făcut bunul Dumnezeu pe cei

dintăi oameni". Religia pentru copii pag. 92). E admisibil oare o așa de mare degradare a ideiei religioase? Dumnezeu a creat sufletul omenesc suflând prin paiu în gura lui Adam. Unde este ideia de supranatural? Dar ideia de Dumnezeu? După această utopie metodică ar însemna să dramatizăm și să actualizăm pe calea poveștilor și „Crezul” și „Sf. Taine”. Dar atunci ce ar mai însemna religiunea? Să transformăm religia în teatru școlăresc?

De aceea e bine să fim atenți asupra exagerării d-lui Nisipeanu și să alegem din cartea sa numai aceia, ce se potrivește cu pedagogia sănătoasă și cu adevăratul spirit al religiei. Pentru elevii de clasele I și II-a forma narativă se potrivește; dar în cazul acesta vom folosi istorioarele biblice din V. și N. Testament modelându-le după cerințele sufletului copilăresc, însă în nici un caz nu vom neglija aerul de mister și religiozitate atât de necesar educației religioase.

Pentru clasele III—VII, vom folosi forma expozitivă-explicativă, atunci când vom avea de predat adevăruri dogmatice ca: „Crezul” și „Sf. Taine”; pentru că la vârsta aceasta copii sunt deprinși cu abstracțiuni matematice și adevăruri istorice. În linii generale dar conchidem că forma de predare variază după felul materialului și atârnă de abilitatea propunătorului s'o aleagă la timpul oportun. Limbajul de propunere să fie simplu și ușor pentru ca copiii să-l poată înțelege cu ușurință, întrebările scurte și clare. În tot timpul predării, să se exprime evlavie în: voce, mimică, expresia feței: adică să fie în deplin acord cu starea sufletească, în care se găsește el, când predă.

3) *Materia de învățământ.* În școala primară copilul vine cu un mic conținut de material religios ce l-a căpătat prin exemple din mediul familiar, pe care le-a intuit direct în casa părintească. Traiul copilului în natură îi produce un început de animism prin însuflețirea puterilor naturii și-și formează astfel prima sa concepție despre lume. Firea sa copilărească îl face să fie atent mai mult asupra lucrurilor vii și așa se explică predispozițiunea lui pentru basm prin care natura devine însuflețită. De aceea este metodic ca materia de învățământ în primele II clase să fie de natură istorico-biblică pentru că satisface cerințele sufletului său copilăresc, iar mai târziu când el va gândi mai mult asupra relațiilor oamenilor, unul față de altul, atunci i se va preda tipuri caracteristice de viață religioasă morală și a raportului de viață față de Dumnezeu. Pe

calea aceasta se va scoate normă morală ; iar prin actele de cult la care copilul participă împreună cu părinții, prin frecventarea bisericii aranjată sub supravegherea preotului, îi se pot da noțiunile de Biserică și cult. Cu cât înaintează în vârstă și se dezvoltă ideea religioasă, i se va da în anii din urmă noțiuni de dogmă și lămuriri asupra principiilor fundamentale ale creștinismului, asupra raportului său față de Dumnezeu și față de oameni, spre a-și da seama în fine că scopul educației religioase este formarea personalității morale. Calea aceasta de alegere a materiei învățământului religios corespunde cu cerințele sufletului copilăresc și cu scopul educației religioase în cadrul creștinismului.

4. *Desfășurarea—tratarea—unei lecții de Religie.* Propunătorul se va prezenta în clasă cu materialul intuitiv, corespunzător lecției ce are de predat.

Toate lecțiile de Religie ar trebui să se înceapă prin cântarea în cor a unei rugăciuni de către copii. După aceasta va urma lecția recapitulativă care constă din ascultarea lecției predate în ora trecută, spre a se convinge propunătorul dacă elevii și-au însușit în bună măsură cunoștințele predate. Cu această ocazie se vor lămuri toate ideile nepricepute încă de elevi și se vor stratifica cunoștințele date. După o scurtă introducere, făcută în așa fel ca să se mobilizeze spontan atenția copiilor se va face pe cale sugestivă tranziția către lecția progresivă. Cea mai bună tranziție e cea făcută prin cântece ¹⁾ Anunțarea subiectului lecției progresive nu se va face ; întrucât după constatările noilor pedagogi e antipsichologică și contrară firei copiilor, căci înlătură curiozitatea și sentimentul lor de surpriză.

Calea aceasta se va urma în special la lecțiile cu caracter istorico-biblic. În celelalte materii e necesară anunțarea ; rămâne însă ca tactul psihologic al propunătorului se hotărăscă aceasta. Predarea lecției progresivă va consta fie în povestire religioasă, fie prin o explicare euristică când vom avea de tratat teme dogmatice.

(va urma)

Preot Mișai Gavrilescu

1) Tranziția prin cântece îndeplinește două scopuri : recrearea copiilor după lecția recapitulativă și pregătirea sugestivă către lecția progresivă:

Corespondența oficială

Copie de pe adresa Ministerului Instr.
și Cultelor No. 74121/8899

Inalt Prea Sfințite,

Direcțiunea generală a regiei autonome a poștelor, telegrafelor și telefoanelor ne încunoștințează, că în urma desființării timbrelor speciale s'a observat cum că unele autorități pretind ca majoritatea corespondenței ce o expediază să fie admisă recomandată, aglomerând astfel serviciul poștal, întrucât corespondența recomandată are un tratament special cerând timp de înregistrare, semnare, expediție, facturi de însoțire, recipise de predare etc. Dacă numărul ei ar fi prea mare s'ar întârzia din cauza formalităților speciale de primire și predare.

Afară de aceasta, dacă autoritățile ar preda cum se semnalează direcțiunei generale a P. T. T. aproape toată corespondența numai recomandată, pe lângă că această corespondență s'ar întârzia dar nu s'ar putea depune la oficiile poștale decât în anumite ore și cu forme speciale pentru delegații autorităților.

Avându-se în vedere că prin actuala organizare a serviciului poștal întreaga corespondență circulă în siguranță și se predă la timp la destinație, așa că nu este cazul a se da recomandată, *avem onoare a vă ruga să binevoiți a dispune să se atragă atențiune tuturor organelor în subordine, să nu se predea ca recomandată decât trimiterile secrete confidențiale și pe acelea care conțin acte, care eventual perzându-se nu s'ar mai putea reconstitui, înscriindu-se pe această mențiunea „confidențial”.*

Deasemenea Direcțiunea P. T. T. ne încunoștințează că unele autorități expediază corespondența sub formă de foi volante neînchisă în plicuri și cum dispozițiunile de administrare a regiei P. T. T. nu îngăduie acest sistem, urmează a se lua măsuri, atrăgându-se atențiunea organelor bisericești să respecte și această regulă.

Primiți, Vă rugăm, Înalt Prea Sfințite, asigurarea deosebitei noastre considerațiuni.

p. *Ministru*, **St. Brădișteanu**

Copie de pe adresa Ministerului Instrucțiunii și Cultelor No. 83231/10389

Înalt Prea Sfințite,

În legătură cu adresa noastră No. 112999 din 21 August 1931 și în urma lămuririlor primite din partea Președenției Consiliului de Miniștri cu privire la propunerile pentru *însemnul onorific de 25 ani* în serviciul Statului, avem onoare a vă aduce la cunoștință următoarele:

Acest însemn este acordat numai funcționarilor civili iar nu și preoților. *Preoților care ar fi și profesori, li se acordă acest însemn, fiind socotiți în această din urmă calitate, pentru care trebuie neapărat să se indice în tabloul de propuneri calitatea de profesor, precum și școala și orașul unde funcționează.* Cântăreții bisericești au dreptul fiind funcționari civili.

Nu sunt socotiți anii serviți de funcționari sub fostele imperii austro-ungar și ruse.

Tablourile de persoanele care au dreptul la acest însemn vor fi scrise foarte clar, mai ales numele și pronumele dacă este posibil la mașina de scris.

Se va arăta calitatea, în care funcționează, precum și comuna și județul în care se află.

Primiți, Vă rugăm, Înalt Prea Sfințite, asigurarea deosebitei noastre considerațiuni.

Datoriile la Casa Clerului **nu intră în conversiune**

Copie depe adresa Consiliului Central
Bisericesc No. 5275

Inalt Prea Sfințite,

Un preot din Basarabia a intervenit la instanțele judecătorești cerând ca datoria pe care o are la Casa Clerului ortodox, să fie tratată potrivit legii conversiunii și deci eșalonată spre a fi plătită în termen de 30 ani.

Această cerere fiind în contrazicere cu art. 52 din legea conversiunii care exceptează Casa Clerului ca și cea a Corpului Didactic, dela dispozițiunile ei, s'au făcut intervențiunile trebuitoare pentru respingerea acțiunii.

Cum însă e cu puțință ca și alți membrii ai Casei să se gândească la asemenea intervențiuni, care sunt potrivnice legii și dăunătoare prestigiului Bisericii ca și intereselor Casei Clerului, din cauza cheltuielilor ce e nevoită a face cu respingerea unor asemenea acțiuni, avem onoare a vă ruga să binevoiți a dispune ca pe cale de circulară sau prin Buletinul Eparhiei să se aducă la cunoștința membrilor Casei din aceia eparhie că legea pentru asanarea datoriilor agricole, sau legea conversiunii prin art. 52 exceptează Casa Clerului, astfel încât datoriile pe cari membri le-au contractat la această Casă nu intră în conversiune și trebuie plătite negreșit la termenele respective.

Primiți, vă rugăm, Inalt Prea Sfințite, ale Noastre întru Hristos frățești îmbrățișări.

Președinte, Patriarh Miron

Efor, C. Dron

Ierarhia Cerească, Ierarhia Bisericească

Recenzii

de Dionisie Pseudo - Areopagitul

Traducere din grecește de Preot Cicerone Iordăchescu, 153 pag. Tip. Eparhială — Chișinău

În prefața *Omiliilor* sf. Macarie—primul vol. tradus din vechea literatură creștină,—Păr. Cicerone Iordăchescu ne făgăduia că „se va strădui să dea în românește rând pe rând cel puțin unele din izvoarele mai de seamă ale vechiului scris creștin”.

Cum vedem P. C. Sa se țină de cuvânt. După un an ne dă pe românește o nouă operă patristică: *Ierarhia Cerească și Ierarhia Bisericească* de Dionisie Pseudo-Areopagitul. După un an numai. Așa dar P. C. Sa nu face din munca în această direcție simple încercări de diletant, lucruri efemere, cum adesea se întâmplă, ci înțelege, a urma cu străduință și sistemă un plan bine cugetat. E prima constatare, ce ne bucură.

Noua traducere este una dintre numeroasele opere ale marelui mistic Dionisie P. Areopagitul din sec. VI care au avut o înrăurire și o răspândire atât de mare în întreg Evul Mediu până în vremile mai noi. „După Biblie, zice istoricul Krumbacher, *nici o carte n'a fost atât de prețuită ca aceste scrieri, înconjurată de strălucirea de glorie a epocii apostolice*”. *) Ele au fecundat adânc și fecundat toate speculațiile și scrierile teologice de acest gen, în Răsărit ca și în Apus.

Opera aceasta, de un cuprins înalt teologic, te transpune în lumea duhurilor cerești, a *ingerilor*, tratând despre natura, însușirile și împărțirea lor în coruri sau cete. Ca unii ce stau aproape de Divinitate, în lumina cea negrăită, ei constituie, cu rosturile deosebite ce au, *Ierarhia Cerească*.

Ca o icoană pe pământ al celor cerești, Biserica creștină, menită a ne mântui prin înălțarea sufletelor către D-zeu, are și ea stările ei: tainele sfinte, starea învățătoarească: episcopi, preoți, diaconi și stările inferioare: monahi, creștini, catehumeni, și care constituie toate, *Ierarhia Bisericească*.

Între ambele Ierarhii este și trebuie să fie o strânsă relație, ca unele ce formează aceiași unică economie divină,—nepătrunsa rânduire a lui D-zeu pentru a sfinți lumea, unind-o cu Cerul.

Paralelismul între cele două Ierarhii, cea de Sus și cea de jos, cuprinde tot ce poate fi mai bogat ca cugetare și simțire religioasă. Planul de meditație, pe care stai, este destul de înalt. Ți se pare, cetind cartea, că în adevăr călătorești pe căile luminoase și line ale sferelor cerești. Departate de a te obosi, lectura ei, cu atâtea deslușiri și intuiții asupra unor adevăruri de credință așa de înalte, cu bogate tălmăciri ale simbolismului bisericesc, mai ales cu nota de mistică lumină în care toate-s învăluite, te înalță și te întărește. Simți cum sorbi din plin duhul de credință și evlavie al veacurilor apuse.

Foarte interesant este *Studiul introductiv*, cu care Păr. traducător însoțește traducerea sa.

Pe lângă largi priviri critice asupra scrierilor areopagite, fixând importanța lor în cadrul literaturii patristice, P. C. Sa mai dă aici și o clară expunere a filosofiei neoplatonice—baza principală de gândire pe care Areopagitul își clădește

*) Citat de traducător în studiu introductiv.

operile—arătând cum gândirea creștină n'a ignorat ci a adoptat, în bună parte, în creațiunile sale, vechea filosofie greacă, prelucrând-o și depășind-o. Nu mai puțin face luminoase considerații asupra atitudinii *mislice*—această iluminare internă, cu ajutorul căreia se pot sesiza tot atât de just ca și cu rațiunea atâtea înalte adevăruri, scumpe sufletului omenesc—documentând, cum această atitudine a avut în toată vremea reprezentanți și susținători în cei mai iluștri gânditori și scriitori ; Areopagitul fiind unul dintre ei.

Studiul îți sporește și mai mult admirația și încrederea în valoarea marelor opere mistice. Nu te mai miri că veacuri dearândul atari opere au fost ferment viu de inspirație pentru cugetarea creștină ca și cea laică.

Cartea este prin excelență educativă : deschide largi orizonturi minții și varsă în inimi suflul mistic al credinței.

Păr. Iordăchescu a adus deci, la scurt interval, un nou dar literaturii noastre teologice. Să-i fim recunoscători. Suntem siguri, de altfel, că altele vor urma. Peste un an, poate și mai curând, o altă operă patristică va fi dată pe românește. Ce frumoasă perspectivă,—să adaogi bibliotecii în tot anul o nouă lucrare din Sf. Părinți !

Dar, fiind drepti, vom recunoaște, că continuarea lucrului într'o direcție ca aceasta—atât de utilă Bisericii noastre—nu atârnă numai de puterea de muncă și competența Păr. traducător, dealtfel bine recunoscute, ci și de încurajarea și sprijinul efectiv, ce vom ști să o dăm toți cei bisericești lucrului său.

Apreciind la justa valoare planul de muncă și începutul bun făcut, *P. S. Episcop Visarion Puiu* dela Bălți, ca și alți *P. P. S. S.* Ierarhi au acordat o largă sprijinire primului vol. apărut, recomandând insistent preoțimei spre a-l procura. O notă destul de frumoasă pentru cercurile noastre bisericești. La fel s'a apreciat și procedat, cât știm, și în Eparhia noastră.

Când azi, al doilea vol. apare de o calitate atât de aleasă, ca conținut și ca tipar, se cuvine să-i facem cu toții, mici și mari, aceiaș caldă primire ca și primului—ba chiar și mai bună.

Pr. C. Roșescu

Dirrecțiunea Seminarului „Veniamin Costache”

Prea Cucernice Părinte,

Avem onoare a Vă ruga, să binevoiți în chipul cum veți crede mai nimerit, să se aducă la cunoștința generală, că la Seminarul „Veniamin Costache” Iași, se va ține între 1—5 Septembrie 1932, concurs pentru ocuparea a 30 locuri de solvă, pentru clasa I-a, pe anul școlar 1932/1933.

Inscrierile încep la 15 August 1932, și până la data începerii concursului (1—2 Septembrie 1932).

După examenul medical și cel muzical, concursul va consta în 2 probe scrise (aritmetică și română) și din examenul oral la: aritmetică, română, religie, istorie și geografia țării, din materia cursului primar.

La cererea de înscriere, care se va timbra cu timbru legal se vor anexa următoarele acte :

1) Extract depe actul de naștere. 2) Certificat de botez. 3) Certificat de naționalitate. 4) Adeverință de terminarea a 4 clase primare. 5) Adeverință de bună purtare, eliberată de Școala Primară și 6) Bilet de vaccină,

Inscrierile se pot face și prin poștă, trimițând cererea însoțită de actele mai sus arătate.

Director Preot **I. Negoia**

Șecretar P. CODREANU

Inștiințare

Se face cunoscut autorilor de cărți de religie, că episcopia Hotinului oferă autorului un premiu de 10.000 lei și tipărește cel mai bun manual de metodică pentru predarea religiei în școalele primare.

Acest manual va cuprinde: a) lămurirea datoriei clerului de a învăța pe copii religia, b) o scurtă arătare a celei mai bune metode de a predă religia în școlile primare și c) cel puțin câte două lecții model de fiecare clasă.

Manuscrisele să fie prezentate la episcopia din Bălți, cel mai târziu până la 10 Septembrie a. c.

Inștiințare

Se aduce la cunoștință că la Seminarul Teologic din Dorohoiu sunt pentru anul școlar 1932/1933 vacante 30 locuri în clasa I-a. Pentru ocuparea lor se va ține concurs de admitere la 1 Septembrie a. c. până când se primesc cererile de înscriere cari trebuiesc însoțite de următoarele acte :

1. Extractul de naștere.
2. Certificat de botez.
3. Adeverință de absolvire a 4 clase primare.
4. Certificat de naționalitate.
5. Act de vaccină.

Corijările vor avea loc între 5 și 9 Septembrie a. c. iar cursurile vor începe la 16 Septembrie, trebuind a se face din vreme înscrieri pentru aceasta.

Parohii vacante

Parohia Brăteni jud. Botoșani, vacantă prin decesul parohului.

Se compune din două sate. Are biserică parohială și o filială în stare bună.

Are pământ bisericesc 24 ha. și casă parohială.

Are 369 capi de familie cu 1480 suflete.

Mulțumiri publice

Se aduc mulțumiri publice D-lui *Ioan Axinte*, fost prefect de Iași și D-lui *Gr. Popa* fost prim epitrop la Spiridonie, prin a căror grijă s'a acordat suma de 50.000 lei cu care s'a cumpărat o casă parohială. La aceasta a contribuit și *Primăria* com. Cotnar, așa că biserica din Cotnar are o casă parohială model.

Deasemenea se aduc mulțumiri publice D-nei *Ana I. Negoită* institutoare care a donat bisericii Sf. Gheorghe-Lozonschi o față de masă pentru Sf. Masă cum și D-lui *Const. Creangă* care a donat o cruce pentru procesiuni.

* * *

Se aduc mulțumiri publice soților *Ecaterina* și *Ananie Mihailescu* care a donat bisericii din satul Țuțora un clopot în valoare de lei 11.000.

Domnului *Vasile Cozma* care a donat un plicandru în val. de 10.000 lei.

P. C. Preot

al parohiei Buhălnita

Comuna

Județul

Neamț

No 692 82-1

ANUL VIII

IAȘI, SEPTEMBRIE 1932

No. 9

MITROPOLIA MOLDOVEI

FOAIE OFICIALĂ A ARHIEPISCOPIEI IAȘILOR

A P A R E L U N A R

SUB CONDUCEREA SECȚIEI CULTURALE A CONSILIULUI EPARHIAL

Redacția și Administrația:
Secția Culturală, Sf. Mitropolie

A B O N A M E N T U L
PE UN AN, 150 LEI

C U P R I N S U L :

In jurul profanării dela biserica Sf. Neculai Domnesc din Iași. Protestul I. P. S. S. Mitropolit Pimen către Primăria Municipiului Iași. Comunicările făcute de I. P. S. S. Mitropolit Pimen în Senat pe chestiunea profanării dela bis. Sf. Nicolae Domnesc

Fotografia osemintelor istorice scoase din șanțurile de temelie a casei de comerț ce se clădește pe cimitirul bisericii Sf. Nicolae

Clerul ieșan alături de I. P. S. S. Mitropolit Pimen, în acțiunea de repunere a bis. Sf. Nicolae în drepturile ei istorice

Adresa Sf. Mitropolii către Comandamentul Corp. IV Armată în chestiunea profanării de morminte ostășești

Jubileul a plinirii 70 ani de vârstă a abatelui Dr. Zavoral

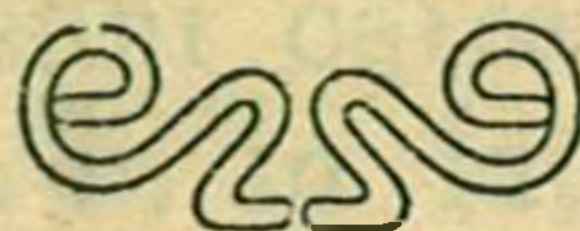
Drept sau abuz de drept

Invățământul religios în școala primară

O serbare religioasă

Oficiale, Parohii vacante, Mulțumiri publice

Diac. N. Luchian
Pr. Gr. Gavrilescu
Pr. D. Nourescu

MITROPOLIA MOLDOVEI

FOAIE OFICIALĂ A ARHIEPISCOPIEI IAȘILOR

APARE ODATA PE LUNĂ

SUB CONDUCEREA SECȚIUNII CULTURALE A CONSILIULUI EPARHIAL

I. P. S. Mitropolit Pimen

a trimis Prim. Municip. Iași următorul protest
împotriva zidirii unor case particulare pe
pământul bisericii sf. Nicolae Domnesc, cti-
toria Voevodului Moldovei Ștefan cel Mare

Domnule Primar,

Știam că multe locuri, foste proprietăți ale bisericilor din Iași, ctitorii de voievozi și boeri moldoveni, au fost ori cotropite, ori vândute la streini. Faptul constituie un sacrilegiu, întrucât aceste pământuri din jurul bisericilor, au servit ca cimitire în care s'au îngropat vechii creștini și cetățeni ai Moldovei.

Acest fapt revoltător, se repetă acum în jurul bisericii Sf. Nicolae Domnesc, ctitoria slăvitului voevod al Moldovei Ștefan cel Mare.

În jurul acestei biserici și în apropiere de Sf. Altar, spre rușinea neamului și durerea noastră sufletească, zilele acestea a început zidirea unor case proprietatea unui străin de neam și de legea noastră, a cărei curte și accesorii de tot felul ale gospodăriei, vor fi aproape de ferestrele Sf. Altar.

Ce batjocură și cât dispreț se aduce trecutului nostru moldovenesc, dacă și în jurul bisericilor lui Ștefan cel Mare se fac acte de profanare pe pământul sfânt, unde s'au ridicat rugăciuni către Dumnezeu, pentru binele și fericirea Moldovei, în fața celui mai strălucit voevod și unde se odihnesc osemintele plăeșilor luptători moldoveni, cari au luptat și au murit vitejește, pentru apararea legii și moșiei strămoșești.

Și acum aceste locuri și oseminte sfinte sunt pro-

fanate și vândute pe un preț bănesc de către gospodarii oficiali ai Iașului și ajung profanate și disprețuite de streini.

Pare că trăim în vremuri care distrug și profanează trecutul sfânt al Moldovei, căci : nu știu ce a mai rămas din vechiul pământ moldovenesc al capitalei Moldovei de cât bisericile și împrejurimile lor !?

Căci încolo, totul s'a înstreinat ; și acum se pare că și aceste locașuri sfinte strămoșești, urmează a fi desființate și cu îndrăzneală profanate.

Profund indignat de acest act sălbatec, protestez înaintea D-voastre pe care vă socot un bun cetățean al Iașului și un distins fiu al Moldovei, rugându-vă să nu îngăduiți nimănui de a desființa și înstreina tot ceea ce a mai rămas în Iași, din trecutul glorios al Moldovei.

Am avut încă ocazia de a ridica asemenea proteste către predecesorii D-Voastre, dar cu mare regret am constatat, că de protestele mele nu s'a ținut socoteală.

Ridic din nou acest protest către D-Voastră, rugându-vă să ocrotiți și să protejați Iașul cu trecutul lui glorios, căci altfel, vom fi cu toții răspunzători înaintea urmașilor noștri, Domnia voastră ca primar al Iașului și eu ca Mitropolit al Moldovei.

Imi îndeplinesc prin aceasta o sfântă datorie.

Primiți, vă rugăm, *Domnule primar*, asigurarea deosebitei noastre considerațiuni și arhiepiscopale binecuvântări.

PIMEN, Mitropolitul Moldovei

Consilier Referent, Pr. Const. Nonea

Comunicarea făcută în Senat

**de I. P. S. S. Mitropolit Pimen în chestiunea
profanărei dela Biserica Sf. Nicolae Domnesc *)**

I. P. S. S. Pimen, Mitropolitul Moldovei: D-le Pre-

* Vezi Desbaterile Parlamentare, ședința din 7 Septembrie 1932.

ședinte, d-lor Senatori, am onoare a adresa d-lui ministru al Cultelor și Instrucțiunii Publice următoarea comunicare :

Singurele așezăminte strămoșești moldovenеști, cari au mai ramas la Iași, sunt bisericile. Căci în decursul vremii, celelalte vechi așezăminte au fost înstrăinate.

Între monumentele ramase, cu drept cuvânt, se poate socoti biserica Sfântul Nicolae Domnesc, ctitoria slăvitului Voevod al Moldovei Ștefan cel Mare, care, pentru însemnătatea sa ca monument străbun, a fost restaurată pe timpul Marelui Rege Carol I și împreună cu biserica Trei-Ierarhi, ctitoria lui Vasile Lupu, sunt azi unicele monumente strămoșești, cu care ne fălim înaintea vizitatorilor străini, cari vizitează vechea capitală a Moldovei și împodobesc orașul Iași.

Dar, primăria municipiului Iași, fără știrea noastră și a populației creștine, a vândut cu preț de bani o parte din pământul înconjurător al acestei biserici, unui străin, care a și început să construiască un local cu destinația pentru comerț.

La săpăturile de temelie s'au descoperit morminte vechi, ale căror oseminte din jurul acestei biserici, clădită pe vremuri în apropierea fostului palat domnesc desigur că sunt oseminte ale foștilor mari demnitari și plăeși ai Moldovei, cari au luptat pentru apărarea legii și moșiei strămoșești.

Osemintele lor scumpe, spre rușinea neamului și durerea noastră sufletească, scoase din morminte, au fost aruncate ceia ce se constituie o profanare. (Rumoare).

D-l General I. Popovici : Exact.

I. P. S. S. Pimen, Mitropolitul Moldovei : Clădirile cari acum se zidesc, cu destinația pentru comerț, vor avea atenansele și accesoriile lor, de toate nevoile, aproape de zidul și ferestrele Sf. Altar.

Cât dispreț și batjocura se aduce trecutului nostru străbun moldovenesc, dacă în jurul bisericilor lui Ștefan cel Mare, unde odinioară și totdeauna s'au ridicat rugăciuni către Dumnezeu, în fața celui mai strălucit Voevod al Moldovei și a urmașilor lui, cași în fața Mare-

lui Rege Carol I, în vremea căruia s'a făcut restaurarea acestei biserici.

Pare că vremurile în care trăim, în mod sistematic, tind către desființarea gloriosului trecut al Moldovei, căci nu știu ce a mai rămas din vechiul pământ moldovenesc al Capitalei Moldoveei, decât bisericile și împrejurimile lor; în colo, totul s'a înstrăinat și acum se pare că și aceste locașuri sfinte strămoșești urmează a fi desființate și cu îndrăzneală profanate.

Profund indignat de acest act sălbatec, protestez înaintea Onoratului Senat, și rog a interveni către Onoratul Guvern, să se oprească clădirea localului proiectat în curtea bisericii Sf. Nicolae Domnesc, ceiace aduce o profundă jignire Moldovei și slăvitului ei trecut.

Atârnă de răspunsul ce voi primi dela d-l ministru al instrucțiunii și cultelor, dacă e nevoie de a anunța și desvolta o interpelare în această chestiune.

D-l D. Gusti, ministrul instrucțiunii al Cultelor și Artelor : Înalt Prea Sfinte, am fost și eu adânc impresionat de faptele care le-ați adus la cunoștință, printr'o adresă pe care ați înaintat-o ministerului. M'am gândit, ca de îndată să trimit la Iași un inspector al ministerului pentru ca să studieze în special și chestiunea juridică și imediat ce voi avea acest raport, mă voi pune în legătură cu Ministerul de Interne, pentru a lua măsurile necesare pe care vi le voi comunica într'o ședință următoare.

I. P. S. S. Pimen, Mitropolitul Moldovei : D-le Ministru, sunt mulțumit de răspunsul d-voastră, și am nădejdea fermă cum că D-voastră veți face ca locașurile strămoșești să fie respectate, rămânând așa precum ni le-au lăsat străbunii noștri. (Aplauze prelungite).

A doua comunicare

a I. P. S. Mitropolit Pimen în Senat tot pe chestiunea profanării dela biserica Sf. Nicolae Domnesc *)

Domnule președinte, domnilor senatori,

Săptămâna trecută am făcut dela această tribună

*) Vezi Desbaterile Parlamentare din 16 Sept. 1932.

o comunicare, rugând pe domnul Ministru de Culte și Instrucție să binevoiască a lua măsuri, ca să oprească lucrările cari se fac în jurul bisericii Sf. Nicolae dela Iași, ctitoria lui Ștefan cel Mare, întrucât, pământul pe care se clădește această casă de comerț, aparține bisericii Sf. Nicolae și ar fi o impietate și adevărată profanare, care s'ar face pentru cei cari se odihnesc în acel pământ, față de marile jertfe de viață pe care le au făcut țării Moldovei.

La această a mea comunicare d-l Ministru a binevoit a-mi răspunde, că va orândui o anchetă care să cerceteze la fața locului în ce chip s'a vândut acest pământ al bisericii Sf. Nicolae, pentru a se clădi pe el o casă de comerț.

Primăria Municipiului Iași, informată de această a mea comunicare Onoratului Senat, a făcut cunoscut prin presa locală, că pământul, pe care se clădește acum, sau a început a se clădi o casă de comerț în jurul bisericii lui Ștefan cel Mare, nu ar fi fost al bisericii și n'ar fi servit nici pentru cimitir, nici pentru casă de locuit personalului bisericesc și nu se găsește pe acest pământ nici un semn, care să ne îndreptățească a se susține, că prin clădirea unei case de comerț, s'ar profana rămășițele strămoșilor, cari au luptat și muncit pentru apărarea țării Moldovei și a legii strămoșești.

Am fost foarte surprins de această declarațiune a d-lui primar și am avut dreptate, căci : împrejurarea a făcut ca eri, chiar lucrătorii, care lucrează pe pământul bisericii Sf. Nicolae la șantierul, pe care se clădește această casă de comerț să iasă la iveală o descoperire de mare preț dar și dureroasă și anume : în șanțul care se sapă, la o adâncime de 4 metri s'au găsit oase acoperite, sau îmbrăcate cu această pânză de zale, cari erau folosite de către plăeșii sau oștenii lui Ștefan cel Mare. Cu aceste pieptare de zale să îmbrăcau căpitanii de oaste, care luptau contra dușmanilor. Aceste zale de oțel în formă de pieptare pe care vi le prezint s'au găsit acoperind un schelet omenesc, din care schelet de ostaș am reținut aceste bucăți, ca să le înfățișez Onor. Senat, la ședința de azi, cu aceste oseminte.

În fața acestor probe evidente să dovedește, că în

acel loc din jurul bisericii, s'au înmormântat și s'au odihnit veacuri întregi, vitejii lui Ștefan cel Mare. Rog pe d-l Ministrul Cultelor și pe Onor. Guvern să binevoiască să oprească continuarea lucrărilor clădirii care se face în jurul bisericii Sf. Nicolae din Iași, și pământul acesta să fie socotit ca un pământ sfânt, în care se odihnesc cei cari au luptat și au murit vitejește pentru apărarea moșiei și legii noastre strămoșești.

Dovadă cea mai bună este aceasta. Nu m'am gândit să dezvolt interpelarea pe care am anunțat aci, reînnoesc această comunicare. Sper că se vor lua cuvenitele măsuri, de oprirea lucrărilor, cât mai repede, căci altfel se va cere mai mari despăgubiri, de cel ce a început clădirea acestor case comerț, cu autorizația primăriei.

D-l N. Cananău: Domnule Președinte, cer și eu cuvântul în această chestiune.

D-l profesor N. Costăchescu, președinte: D-l ministru al instrucțiunii publice are cuvântul.

D-l profesor D. Gusti, ministrul instrucțiunii, al cultelor și artelor: D-le președinte, d-lor senatori, am trimis după cum am făgăduit, un domn avocat al ministerului, pe d-l Davidescu, la Iași. D-sa mi-a prezentat un dosar foarte bogat conținând o hartă și amănunte prețioase în ceea ce privește chestiunea aceasta, care este și juridică—întrucât privește drepturile de proprietate ale bisericii, ca și ale primăriei, asupra acestui loc contestat—dar este fără îndoială, după cum a arătat Înalt Prea Sfinția Sa Mitropolitul Moldovei, și o chestiune morală de însemnătate națională.

Lucrurile se prezintă astfel: mănăstirea Sf. Nicolae Domnesc din Iași, ctitoria marelui domnitor Ștefan cel Mare, a fost înzestrată cu proprietăți imobiliare, care au fost stăpânite de mănăstire până la 1863, când în urma decretului de secularizare, acele proprietăți au trecut în patrimoniul statului.

Intervine acum un fapt foarte important, juridic, în anul 1880. În acest an, prin legea promulgată în Monitorul Oficial din 13 Aprilie 1880, intitulată „Lege pentru lichidarea și întrebuintarea celor 10 milioane lei vechi”, votată de Constituanta orașului Iași, în ședința

din 29 Iulie 1866, statul, pentru a stinge această datorie, cedează de veci oraşului Iaşi moşiile, ecaretele, locurile virane şi viile cuprinse în alăturatul tablou şi denumite A. B. C.

Nu vreau să obosesc onoratul Senat, explicând în amănunt ce însemnează aceste tabele A. B. C.

Ele sunt din punct de vedere juridic, proprietăţi recunoscute ale bisericii Sf. Nicolae Domnesc. Interesant este însă, cum se poate stabili proprietatea bisericii, adică cum se poate stabili în mod concret, palpabil, limita exterioară a ogrăzii bisericii, zidul înconjurător al ogrăzii bisericii, zidul înconjurător al ogrăzii, care acum nu mai este vizibil. După ce criteriu?

Şi atunci în mod unanim, s'a recunoscut că doada netăgăduită a întinderii proprietăţii bisericii o vor face osemintele care se vor descoperi din loc în loc, prin săpături. Unde se găsesc oseminte, cu cea mai mare siguranţă, dacă nu cu certitudine, acolo este proprietatea bisericii, pentru că terenul acela face parte din ograda bisericii

I. P. S. S. Fimen, Mitropolitul Moldovei: Vechiul cimitir.

D. profesor D. Gusti, ministrul instrucţiunii, al cultelor şi artelor: Acum în urma unei afaceri comerciale pe care a făcut-o, nu primăria actuală, s'a început să se construiască casa d-lui Aronovici. Şi în acest raport pe care l-am primit acum vre-o două zile, se spune, că foarte probabil, această casă este clădită pe un teren, care nu aparţine bisericii, fiindcă se spune aci în referatul d-lui avocat al ministerului, la paginile 5 şi 7, că nu s'au găsit oseminte, în subsolul clădirii ce se zideşte.

I. P. S. S. Pimen, Mitropolitul Moldovei: Atunci când se făcea ancheta.

D-l profesor D. Gusti, ministrul instrucţiunii, al cultelor şi artelor: Iată că vine acum P. S. S. Mitropolitul Pimen şi, prin această descoperire senzaţională, arată că acolo s'au găsit şi se găsesc oseminte, ceea ce dovedeşte că elementul de apreciere juridic al proprietăţii a ieşit la iveală.

D-l Vică Georgescu: Cine dăduse acest criteriu?

D-l profesor D. Gusti, ministrul instrucțiunii, al cultelor și artelor : Cine putea să-l dea decât logica lucrurilor și comisiunea monumentelor istorice.

D-l Vică Georgescu : Aceasta da, este un criteriu.

D-l profesor D. Gusti, ministrul instrucțiunii, al cultelor și artelor : Este un fapt, dar eu cred că nici logica nu trebuie să o neglijăm

Și atunci, dacă este așa, fără îndoială I. P. Sfințite, că aveți perfectă dreptate și că primăria trebuie să oprească lucrarea și să încerce să despăgubească pe proprietar, pentru că mi se pare că aceste lucrări nu sunt prea înaintate.

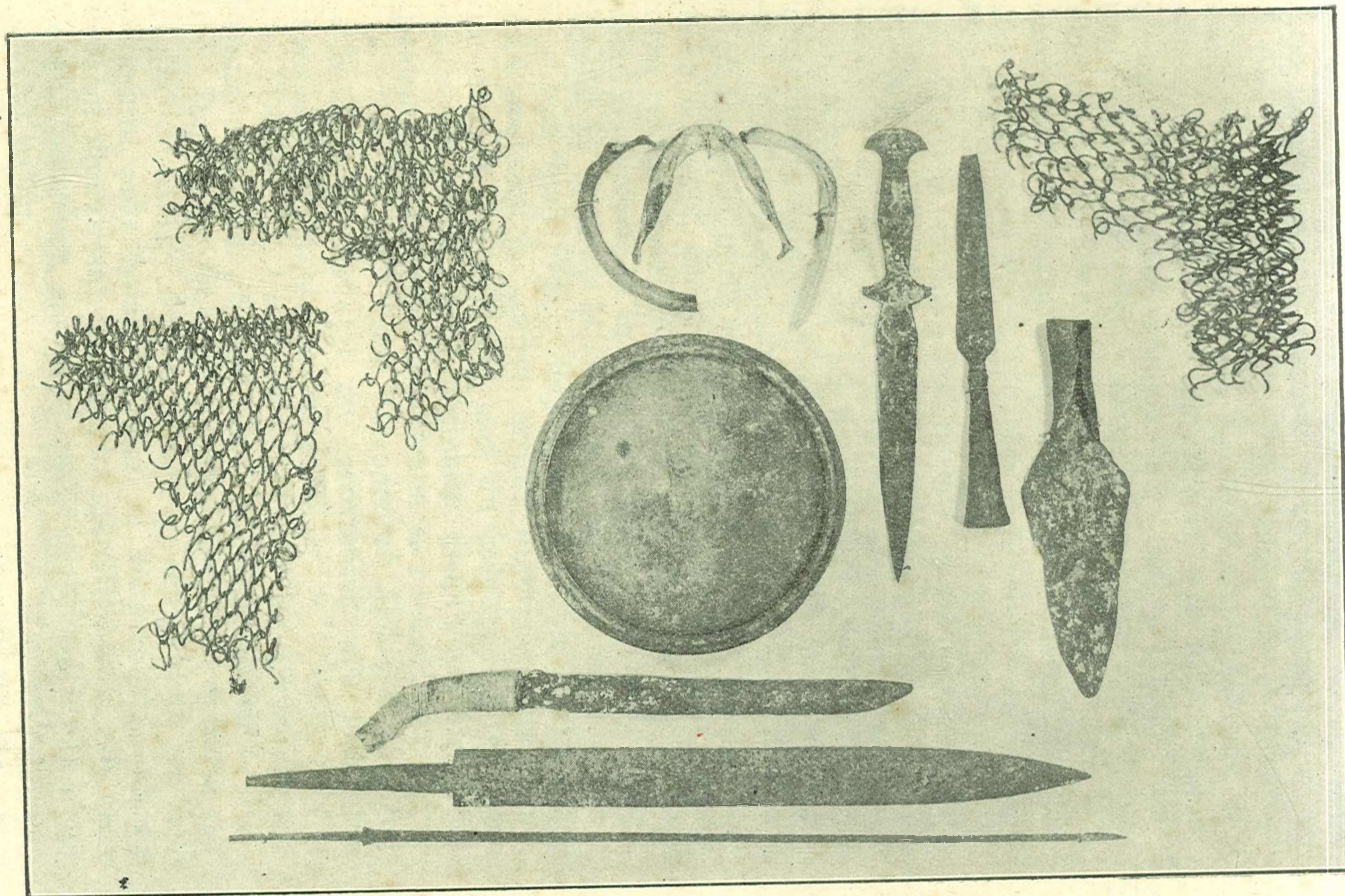
I. P. S. S. Pimen, Mitropolitul Moldovei : Sunt la început.

D-l profesor D. Gusti, ministrul instrucțiunii, al cultelor și artelor : La fundație, și să se dea acest teren bisericii.

În acelaș timp pentru ca aceste lucruri să nu se mai întâmple în viitor și ca să înlăturăm orice posibilitate de cotroversă și discuțiune, și pentru ca să nu mai intervină elemente numai de pur logică, ci să fie și o hotărâre, care să fie considerată ca legală, de aceea propunem ca reprezentantul Înalt Prea Sfinției Voastre, împreună cu acei ai Ministerului Instrucției, Cultelor și Artelor, ai primăriei municipiului Iași, și cu reprezentantul comisiunii monumentelor istorice, să fixeze forma definitivă a proiectului de amenajare a împrejmuirii bisericii Sf. Nicolae și să se găsească modalitatea cea mai potrivită ca, prin bună înțelegere, să se stabilească această delimitare.

Eu vă promit, că în prima ședință a consiliului de miniștri voi pune chestiunea aceasta în discuțiune și, în urma hotărârii Consiliului de Miniștri, cu autoritatea pe care o va da această hotărâre, se vor lua măsurile cele mai urgente și necesare, pentru ca aceste oseminte scumpe nouă, să fie puse la adăpost și să putem apăra un trecut și o amintire așa de glorioasă scumpei noastre Moldova. (Aplauze).

D-l profesor N. Costăchescu, președinte : D-l senator Cananău are cuvântul, pentru a da lămuriri asupra

O parte din obiectele vechi găsite în terenul bisericii Sf. Nicolae—unde se clădește o casă de comerț—și cari au aparținut unor curteni, cavaleri și căpetenii de ostași din epoca lui Ștefan cel Mare.

aceleiași chestiuni; îl rog însă a vorbi pe scurt, pentru că suntem la comunicări.

Dl. *N. N. Cananău*: D-le președinte și d-lor senatori, faptele stau astfel: La 1880 statul, datorînd comunei Iași aproape zece milioane lei, a dăruit, în schimb, comunei mai multe terenuri, între cari și terenuri dimprejurul unor biserici, rămase în urma exproprierii averilor bisericesti. Printre locurile acestea, pe care le-a dăruit statul comunei Iași, în stingerea împrumutului, se găsește și locul acesta, pe care-l revendică astăzi Epitropia Bisericii Sf. Nicolae.

Primăria comunei Iași posedă acest teren, în proprietate, de mai bine de 50 de ani. Și ca să vă dovedesc că lucrurile stau astfel, vă rog să-mi dați voie, d-lor senatori, să vă relatez un fapt: pe când eram președintele comisiunii interimare, I. P. S. S. Mitropolitul Moldovei mi-a adresat o cerere, ca să-l autoriz să îngrădească o parte din locul acesta, care era proprietatea comunei. Eu i-am dat autorizațiunea, însă cu condiția ca Epitropia Bisericii Sf. Nicolae să îngrădească locul acesta numai în mod provizoriu, primăria neînțelegând să renunțe la dreptul ei de proprietate.

Nici Înalt Prea Sfinția Sa, nici Epitropia bisericii n'au protestat în contra acestei autorizații provizorii, în care eu, în calitate mea de primar, îmi rezervam toate drepturile de proprietate asupra acestui teren, pentru care dădusem autorizația să-l înconjure.

I. P. S. S. Pimen, Mitropolitul Moldovei: Vă rog, d-le senator, cuvântul de „provizorat“ n'a fost întrebuințat nici verbal, nici în scris.

Dl. *N. N. Cananău*: Așa știu eu, după cât memoria mă ajută, că l-am dat în mod provizoriu.

Dar, d-lor, terenul acesta care face obiectul discuției de astăzi, a fost cumpărat acum cinci ani dela primărie, prin licitație publică, în toată regula, sub guvernul liberal, sub primariatul d-lui Racovitză, de către o altă persoană, care a și plătit prețul de 1.700 lei pe metrul patrat...

Dl. *Gh. Stăncescu*: Adică, liberalii nu pot face greșeli? (Sgomot, întreruperi).

Dl. *N. N. Cananău*: Dar afară de locul acesta,

obiectul litigiului de azi dintre Epitropia Bisericii și Primărie, tot în acest teren se mai află încă 1.200 metri pătrați, cari sunt proprietatea comunei, din cari 600 de metri pătrați sunt încă astăzi în proprietatea comunei, iar altul, tot așa ca și acesta pe care se clădește astăzi, este vândut cu acte în regulă Federalei Băncilor Populare, care încă n'a cerut autorizație de clădire.

În afară de aceasta, se mai găsește o altă clădire — în stare de ruină astăzi — iarăși proprietatea unui străin...

I. P. S. S. Pimen, Mitropolitul Moldovei: Nu mai este.

D-l N. N. Cananău: Există. Clădirea s'a ruinat, dar terenul este vândut de către comuna Iași, altuia. Încât, dacă ar fi a se face exproprierea, eu n'am nimic ce să zic, dar nu este numai terenul acesta pentru care primăria a plătit 1.700 lei metrul pătrat, mai sunt și ceilalți 1.200 metri pătrați, cari trebuiesc expropriați, pentruca biserica să nu aibă neajunsurile care le întâmpină azi.

Aceasta fiind situația, ce putea să facă primăria astăzi, când s'a prezentat proprietarul care cumpăraseră locul dela primărie și a cerut autorizarea să clădească. Putea primarul actual să refuze, fără ca să nu expună comuna la daune? Cu siguranță că nu, mai ales că locul era cumpărat dela primărie și prețul încasat de primărie.

Dl. Iuliu Mumuianu: Ce voiți să dovediți și ce interese apărați aici în Senat ale lui Aronovici?

Dl. N. N. Cananău: Apăr interesele comunei Iași.

Dl. Iuliu Mumuianu: Reiese că apărați interesele lui Aronovici.

Dl. N. N. Cananău: Apăr interesele comunei Iași și încerc să găsesc o soluțiune, pentrucă tocmai pentru aceasta discutăm azi aici, în Senat, tocmai pentru ca să găsim o soluțiune.

Dl. Iuliu Mumuianu: Dl. ministru va găsi soluțiunea.

Dl. N. N. Cananău: Nu a găsit-o. Tocmai aci atrag atenția d-lui ministru, că soluțiunea nu se mărginește la proprietatea acestui teren, căci este nevoie să se exproprieze și ceilalți 1.200 mp.

Acum, în ce situațiune se găsește comuna Iași? Nu poate expropria acest teren, pentru că nu-l poate plăti. Mai mult decât atât, comuna Iași are de încasat dela stat 44 milioane, dintr'un buget de 100 de milioane, pe care nu le poate încasa. În asemenea împrejurări, ea nu se găsește în putința de a face exproprierea acestui teren și dacă Ministerul Cultelor găsește mijloace ca să poată cumpăra întreg acest teren, comuna Iași nu are nimic de obiectat. Chestiunea grea este: cum poate ea samavolnicește să oprească zidirea care a început, fără ca să despăgubească pe cumpărătorul de bună credință.

Dl. *Iuliu Mumuianu*: Vă este milă de el?

D-l *N. N. Cananău*: Dacă d-voastră, d-le ministru, găsiți mijloacele, noi nu dorim mai mult, însă, în calitate de consilier comunal și deci apărător al drepturilor comunei, sunt dator să vă atrag atenția că nu putem să expunem comuna Iași la despăgubirile pe care acest proprietar le-ar putea obține dela justiție.

De altminteri, nu vreau să contest faptele, dar până ieri, alaltăeri, nu s'au găsit de loc oseminte; ieri, vedeți, s'a găsit ceia ce a arătat și Înalt Prea Sfințitul Mitropolit. Dar până alaltăeri nu s'au găsit oseminte. În afară de aceasta, sub această casă, care s'a dărâmat, este și o pivniță, iar distanța dintre altarul bisericii și între locul despre care este vorba este de vreo 37 de metri, mi se pare.

Voci: Puțin!

D-l *N. N. Cananău*: Nu este decitocmai lângă altar. Cu acest prilej mi-ași permite să atrag atențiunea Prea Sfinției Sale, că felul în care este întreținută biserica Sfântului Nicolae, nu prea face cinste Iașului, fiindcă locul e părgănit ar trebui ca să se planteze și să se facă o grădină. (Aplauze).

I. P. S. Mitropolit Pimen al Moldovei: Domnule Președinte, vă rog să-mi dați voe, să clarific cât mai bine această chestiune, poate că abuzez de indulgența onoratului Senat și a domnului Ministru, dar sunt obligat să limpezesc lucrul în fața domniei-voastre.

Onoratul nostru coleg d. senator Cananău a spus, că, pe când era primar a mers cu mine, ca să vedem

pământul din jurul bisericii domnești Sf. Nicolae. Domnia sa ca primar a dat autorizație pentru îngrădirea curții bisericii, căci împrejmuirea era veche și ruinată și pe acel loc erau case vechi și complet ruinate; case care, au fost desfiinate din ordinul meu, mai ales că se depuneau murdării. Prin aceasta d. Cananău ca primar al municipiului Iași a recunoscut dreptul de proprietate bisericii. Și cererea mea era motivată de dorința d'a contribui la înfrumusețarea orașului Iași, căci așa înțeleg eu, că, un gospodar al Iașului trebuie să se îngrijească de toate monumentele vechi, care ne aduc aminte de vremurile glorioase ale acestui neam moldovenesc. (Aplauze).

Socot că e datoria primăriei municipiului Iași să trateze afacerile de ordin bisericesc cu mai multă considerație și bunăvoință, nu cum ar trata afacerile de ordin particular; căci, bisericile sunt singure cari amintesc trecutul glorios moldovenesc. Și dar, nu a fost vorba, iubite domnule coleg Cananău, cum că îngrădirea acestui pământ să se facă provizoriu. Nu.

D-l N. Cananău: Ne-am rezervat dreptul de proprietate.

I. P. S. S. Mitropolitul Pimen al Moldovei: Dvs. sunteți în vârstă înaintată și sunt în vârstă înaintată. Trebuie să fim preciși în cuvântările noastre, Nici un cuvânt de provizorat nu a fost rostit între noi. Și aceasta se dovedește, că împrejmuirea este făcută în condițiunile cele mai bune, ca lucrare de împrejmuire definitivă, iar nu provizorie precum spuneți. Lucrul se vede și azi.

D l N. Cananău: Dar ne-am rezervat dreptul de proprietate.

I. P. S. Mitropolit Pimen al Moldovei: Dvs. mi-ați făcut impresia atunci când mi-ați comunicat că s'a pus la licitație... Ce s'a pus la licitație, și de cine?

D-l Cananău: Nu eu! D-l Racoviță, primarul liberal. Să stabilim bine.

I. P. S. Mitropolit Pimen al Moldovei: Dvs. ați scos la licitație în ziua aceea, acest teren, încât ca proprietate a bisericii și ca înfrumusețare a orașului Iași,

primarul fiind dator, ca gospodar să dea tot sprijinul și tot concursul.

D-l N. Cananău: Mă mir Înalt Prea Sfințite, că nu ați protestat atunci când primarul Racoviță a scos în vânzare terenul. Atunci era momentul să interveniți.

I. P. S. Mitropolit Pimen al Moldovei: Ținerea licitației pentru vânzarea acestui loc a fost făcută prin surprindere. Eu nu am știut nimic. Vă rog să cerceți în arhiva primăriei. Susțin că n'am știut nimic. Putea să vândă tot ce mai e în oraș!

Doamne, Domnule Senator Cananău, nu cumva a sosit vremea să se vândă și bisericile din Iași? Eu regret că sunt nevoit să spun aceste cuvinte dela această tribună a Senatului țării. Incă odată spun hotărât că între noi n'a fost vorba să se facă o împrejmuire provizorie. Eu, am înțeles ca să se facă o împrejmuire definitivă. Că s'a dat de către stat ca o despăgubire primăriei Iașilor, pământul acesta, să poate dar, Dvs. știți, că atunci când s'a făcut alinierea liniei de tramvai în str. Săulescu s'a luat 1400 m. p. din terenul bisericii. N'am cerut nici o despăgubire, căci eu am înțeles că biserica este datoare conf. legii din 1880, să dea tot concursul comunei pentru înfrumusețare și pentru obligația, dată prin citata lege, dar nu și terenul de lângă biserică, unde dorm somnul de veci, fruntașii patrioți și marii viteji moldoveni, cari pentru dragostea ei, au murit luptând vitejește. Ce s'ar fi întâmplat dacă această jignire și propunere s'ar fi lăcut de noi la alte neamuri?

Dar nu e vina lor, e a noastră!

Așa înțeleg eu.

D-l St. Graur: Înalt Prea Sfințite Stăpâne, s'a făcut atunci exproprierea pentru acest teren pe care l-a luat societatea tramvaelor?

I. P. S. S. Mitropolitul Moldovei D. D. Pimen: Nu s'a făcut. Ea s'a luat de primăria Iași a fost numai un consimțământ din partea mea ca să se dea terenul acesta pentru a se putea face îndreptarea liniei de tramvai și a se satisface prin aceasta și obligația dată prin legea din 1880 pentru biserică față de primărie.

De aceia Onor. Senat rog să ne unim cu părerea

domnului ministru și să-l rugăm să bine-voiască a dispune de urgență, pe de o parte suspendarea lucrărilor de construcție a casei de comerț din curtea bisericii Sf. Nicolae, căci cu cât vor continua aceste lucrări cu atât mai mari vor fi cerute despăgubiri, pe de altă parte să aducă această chestiune d-l ministru înaintea Consiliului de Miniștri spre știință și regulă.

Eu cred domnilor senatori că nu se va găsi nimeni în țara noastră care să tolereze profanarea bisericii lui Ștefan cel Mare și a vitejilor Moldovei care se odihnesc în pământul din jurul bisericii.

Aceasta am avut de zis.

(Aplauze prelungite).

Clerul ieșan și profanarea de la bis. Sf. Nicolae Domnesc

Duminică 25 Septembrie c. preoțimea ieșană s'a adunat la cancelaria Mitropoliei spre a discuta conflictul ivit între Primăria Mun. Iași și Sf. Mitropolie, pe chestiunea încălcării terenului cimitirului istoric al bisericii Sf. Nicolai Domnesc. Cum *I. S. Sa Mitropolitul Pimen* a făcut în Senat două comunicări, aducând la cunoștința Maturului Corp profanarea ce s'a făcut cu prilejul săpăturilor pentru temelia unei case particulare, când s'au răscolit oseminte, preoțimea ieșană s'a solidarizat cu acțiunea demnă a Înaltului Ierarh.

Au luat parte la această adunare pe lângă P. S. Sa Vicar Grigore Botoșăneanu, preoții : Ec. Ioan Țincoacă, președ. soc, Clerului „Ocrotirea“, Gh. Petrovanu. V. Mihailescu, C. Nonea, C. Vuiescu, I. Mitescu etc.

După discuții ample s'a expediat I. P. S. Mitropolit o telegramă de solidarizare în acțiune și mulțumire pentru felul cum a dus acțiunea.

Totodată s'au expediat telegrame de mulțumire d-lor miniștri Ion Mihalache și D. Gusti, cari au arătat toată bunăvoința față de biserică în această chestiune.

Iată textul telegramelor :

I. P. S. Sale Metropolit Pimen**București**

Preoțimea și populația creștină din Iași, este alături de I. P. S. Voastră în acțiunea ce duceți pentru apărarea drepturilor istorice ale bisericii Sf. Nicolae din Iași, a Voevodului Ștefan cel Mare și Vă roagă respectuos a duce iupta până la repunerea în stăpânire a terenului ce a aparținut acelei biserici.

Președ. Soc. Clerului „Ocrotirea”

Econ. Țincoca

* *

Domnului Mihalache

Ministru

București

Preoțimea și populația creștină din Iași vă mulțumesc pentru sollicitudinea ce ați arătat față de biserica Sf. Nicolae ctitoria lui Ștefan cel Mare din Iași și vă roagă să binevoiți a o repune în drepturile ei asupra pământului ce a aparținut din vechime acestei biserici, în care se odihnesc osemintele marilor patrioți și viteji ai Moldovei,

Președ. Soc. Clerului „Ocrotirea”

Econ. Țincoca

* *

Domnului D. Gusti

Ministru

București

Preoțimea și populația creștină din Iași, vă mulțumesc respectuos pentru recunoașterea drepturilor revendicate de I. P. S. Mitropolit al Moldovei pentru biserica Sf. Nicolae, ctitoria lui Ștefan cel Mare.

Președ. Soc. Clerului „Ocrotirea”

Econ. Țincoca

Adresa Sf. Mitropolii a Moldovei

către Comandantul Corpului IV Armată în
chestiunea profanării dela biserica Sf. Nicolae

Domnule General Comandant,

La Biserica Sf. Nicolae din Iași, ctitoria Marelui Voevod al Moldovei Ștefan cel Mare, a început a se clădi o casă de comerț pe pământul fost cimitir al acestei biserici, care pe vremuri a deservit ca cimitir al persoanelor mari din Moldova, militari și civili, pe care loc, în șanțurile săpate, pe lângă oseminte omenești s'au găsit vase, săbii, lănci, sulii, bucați de zale de oțel și schelete omenești, care desigur au aparținut unor cavaleri și curteni din vremea lui Ștefan cel Mare.

În fața acestui act de profanare adus credinții strămoșești și a vechilor oșteni moldoveni, cari cu vitejia lor au apărut Moldova am protestat către guvernul țării și Onoratul Senat ca să înceteze lucrările acelei construcții de comerț, care se ridică lângă altarul bisericii Sf. Nicolae în care s'au desăvârșit cele mai mari acte religioase-naționale și se ungeau vechii voievozi ai Moldovei.

Protestul nostru și-a avut—și nădăjduim a avea—efectul lui împiedecând profanarea și pângărirea ce se aduce osemintelor și uneltelor de armătură întrebuintate în acea vreme.

Suntem de părere ca și din partea armatei prin Comandantul Corpului IV de Armată să se ridice proteste, pentru respectul ce se cuvine oștirei din epoca Marelui Voevod al Moldovei.

Odată cu aceasta vă înaintăm și un clișeu apărut în ziarul „Universul” dela 1 Octombrie a. c., în care se văd obiectele militare găsite.

Primiți, vă rugăm, Domnule General Comandant, încredințarea deosebitei Noastre considerațiuni și arhiepiscopale binecuvântări.

PIMEN, Metropolitul Moldovei

Consilier Referent, Pr. Const. Nonea

Jubileul la împlinirea 70 ani a Abatelui Dr. Zavoral

În luna August a. c. Abatele Dr. Zavoral a sărbătorit plinirea a 70 ani de viață. Intreaga presă românească a consacrat coloane întregi distinsei personalități cehoslovace. Abatele Dr. Zavoral este un profund cunoscător și susținător al Românilor. Elementele limbii române le-a însușit dela Prof. Iarnick. În timpul războiului mondial și-a perfecționat cunoașterea limbii noastre printre răniții români căzuți în mâinile armatelor austro-ungare, pe care i-a îngrijit ca un adevărat părinte în mănăstirea Strahov a cărei conducător era.

Pentru meritele prestate țării noastre a fost ales membru onorar al Academiei Române, decernându-i și titlul de „*doctor honoris causa*” al universității din Cluj. După războiul cel mare Abatele Dr. Zavoral a căutat să cimenteze legăturile între poporul român și cel cehoslovac prin înființarea unei Societăți cehoslovace numită: „*Amicii României*”. Abatele Dr. Zavoral este un susținător al studenților români cari studiază în centrele universitare cehoslovace.

I. P. S. Sa Mitropolitul Pimen al Moldovei are legături de prietenie cu Abatele Dr. Zavoral încă din timpul războiului. Abatele Dr. Zavoral a fost de mai multe ori oaspele *I. P. S. Mitropolit Pimen* la Iași.

Cu ocazia jubileului de 70 ani a Abatelui Dr. Zavoral *I. P. S. Mitropolit Pimen* i-a trimis la Praga următoarea telegramă de felicitare :

**Eminenței Sale
Abatelui Zavoral
Praga**

In rândul prietenilor și admiratorilor Voștri, Vă felicit la plinirea a 70 ani de vârstă. Dumnezeu să vă dea mulți ani.

PIMEN, Mitropolitul Moldovei

La aceste urări Abatele Dr. Zavoral a răspuns *I. P. S. Mitropolit Pimen* prin următoarea scrisoare :

Strahov, 29 | 9 | 932

Inalt Prea Sfinte,

Nu știu cum să mulțumesc destul de potrivit Excelenței Voastre pentru urări prietenești, cu cari m'ați onorat cu prilejul jubileului meu de 70 ani. Dumnezeu să Vă răsplătească prietenia Excelenței Voastre față de mine și să prelungească zilele vieții Voastre până la ultimele granițe ale vieții omenești.

Al Excelenței Voastre devotat cu totul

Abatele Dr. Zavoral

Drept sau abuz de drept

După ce ne-a fost dat să vedem că în palatul lui Cuza Vodă dela Iași, astăzi este instalată o bancă de cămătari, fără ca nimeni să-și fi ridicat glasul în Sfatul Țării și să combată acest sacrilegiu, mai zilele trecute, lumea creștină de pretutindeni a fost sesizată prin presă, că terenul din jurul bisericii Sft. Nicolae din Iași, ctitorie a lui Ștefan cel Mare, a fost înstrăinat pentru a se clădi acolo—după cum a spus I. P. S. Metropolit Pimen în Senat cu un termen parlamentar—case de comerț. Este o sfidare a demnității naționale, căci pământul în care-și dorm somnul de veci apărătorii Moldovei, ce au murit cântând epopea neamului, nu trebuia înstrăinat și nici vândut sub nici un motiv.

Totuși fiind vândut și ajungând pe mâini streine, pentru lămurirea acestei chestiuni, am crezut necesar de a scri și eu câteva rânduri spre a nu mai crede nimeni că, dacă Comuna este stăpână acum pe acest pământ poate să facă cu el „orice” fără a fi direct responsabilă.

Istoricul este multora cunoscut; totuși în deslegarea problemei îl voi aminti foarte pe scurt.

1 Statul intrând în posesiunea acestor locuri în urma secularizării averilor monastirești și cum tot el—statul—datora Comunei Iași suma de 10,000,000 lei s'a venit în ziua de 22 Aprilie 1880 cu o lege în Parlamentul Țării de a se trece mai multe imobile cu toate atenanșele lor comunei, pentru a se acoperi această sumă, spre a nu apăsa datoria pe gru-

mazii generațiilor viitoare. Proiectul de lege sună astfel: Art. 1: „Pentru lichidarea sumei de 10 milioane lei vechi se cedază de veci Orașului Iași moșiile, ecaretele, locurile virane și viile cuprinse în alăturatele tabele sub literile A. B. C. Din tabela dela litera C. face parte și terenul dela bis. Sft. Nicolae azi proprietatea d-lui Aronovici. In art. II al aceleeași legi citim următoarele: „Comuna este obligată în a vinde în loturi la cultivatorii și industriașii români terenuri depe moșiile sale“. S'a avut deci în vedere de a nu se vinde străinilor de alt rit aceste proprietăți, căci încă de pe atunci întreaga proprietate urbană trecuse în mâinele lor.

Deaceea însuși ministrul de finanțe la discuția acestei legi a spus: „Spiritul și chiar ideea guvernului este ca aceste locuri să se vândă românilor iar nu străinilor și aceasta este chiar o idee națională“ ¹⁾. Iar senatorul A. Vizanti a spus: „Am ținut să facem aceasta pentru a se respecta garanția Constituțională, care ocrotia proprietatea de a nu ajunge în mâinele străinilor“. Iată deci, că legiuitorul de atunci conștient de menirea lui și pătruns de un naționalism intransigent a căutat să discute toate inconvenientele, ce s'ar putea ivi și a pus la adăpost prin lege aceste pământuri spre a nu putea fi înstrăinate.

Totuși, s'a făcut o eroare neprevăzută de nimeni, deoarece ce în discuțiile parlamentare s'a vorbit că aceste terenuri să nu poată fi vândute decât numai Românilor de rit creștin, iar în textul legii stă scris că aceste imobile pot fi vândute sau închiriate numai industriașilor români. A fost o scăpare de vedere, pentru că nu și-a închipuit nimeni, că peste câteva zeci de ani în România Mare toți străinii se vor numi Români fără deosebire de tradiție, neam, rit sau chiar sânge. Și după trecerea acestei legi prin Parlament, Comuna Iași a intrat de drept și de fapt în posesia tuturor imobilelor amintite la art. I din lege —deci—și în posesia imobilului din tabela C, aparținând pe vremuri Bis. Sft. Nicolae Domnesc. Faptul era consumat și noi cei de astăzi trebuie să fim recunoscători înaintașilor noștri, întâi că au găsit o modalitate pentru a plăti datoria Comunei, și al doilea, pentru că legiuitorii de atunci au știut să facă din aceasta o chestiune națională ce face cinste vieții noastre parlamentare.

De atunci au trecut mulți ani, timp în care comuna a făcut ce-a voit cu acele imobile ale ei, deși putea și trebuia să

1) Vezi „Monitorul Oficial“ 21 Aprilie 1880.

nu facă. Astfel vedem că la un moment dat terenul de lângă Bis. Sft. Nicolae este vândut de către comună și ajuns pe mâini străine, nerespectându-se nici legea și nici memoria acelor care la 1880 au vorbit în alt sens.

Noi știm că fiecare din noi cu un bun al nostru, facem ce vrem și suntem stăpâni pe el în mod absolut.

Așa stau lucrurile din punct de vedere juridic. Dar în cazul dat lucrurile se schimbă și întreaga problemă i-a altă înfățișare, căci în urma săpăturilor făcute s'a constatat că pământul vândut nu e un pământ ca ori care altul, ci un pământ istoric plămădit cu sânge de ostași.

Un pământ din preajma unui monument istoric, în care se găsesc oseminte și arme de război de ale strămoșilor noștri, chiar dacă n'ar fi fost scris în lege să nu se înstrăineze, odată înstrăinat se creează un exces de drept.

Deaceea Comuna înstrăinând terenul a comis un „exces de drept” iar actualul proprietar zidind acolo a comis un „abuz de drept”. Și iată ce ne spune Profesorul Louis Josserand în cartea sa : *L'abus du droit* (Paris 1913). „Actele exercitate în limitele obiective ale dreptului pus în mișcare și păstrând un scop legitim în genesa și finalismul lor, pricinuind totuși un prejudiciu material sau moral sunt susceptibile de a conduce la responsabilitate pe baza riscului particular ce l-a creat agentul executant”.

Problema se clarifică acum, căci zidind case de comerț pe mormintele unor eroi a nației se creează un prejudiciu moral. Deaceea fără intervenția nimănui, actualul proprietar ar fi trebuit să înceteze imediat lucrul mai ales, că, cu cât înainta lucrul profana tot mai mult aceste locuri sfinte. Și mai vrea despăgubiri, când noi știm cum s'au pedepsit întotdeauna profanatorii de morminte?!

Deaceea cinste Păr. Mitescu parohul Bis, Sft. Nicolae, care ca un străjer neadormit a stat treaz și mereu la datorie aducând oase și arme de luptă găsite acolo pe care I. P. S. Mitropolit le-a arătat în Sfatul Țării, spulberând ideia că aceste locuri nu sunt locuri sfinte pentru neamul și legea noastră și intervenind forurile în drept să înceteze imediat lucrările.

În urma celor 2 comunicări și a intervenției energice și demne a *I. P. S. S. Mitropolitului Pimen*, d. ministru de Interne a dat ordin să oprească construcția.

Pentru un moment am crezut, că spre cinstea Moldovei

și a onoratului guvern chestiunea a fost soluționată, în modul cum se cuvenea, definitiv, dar ne-am înșelat. Căci mai zilele trecute, cu tot ordinul de sistarea lucrărilor a Onor Minister de Interne, actualul proprietar clădește mereu la casa de comerț...!!

Noi știm însă, că, dacă legiuitorul din imprudență n'a fost complet, pentru că în loc de „*industriași creștini*” a trecut în textul legii „*industriași români*”, justiția va putea da o soluție definitivă acestei chestiuni, soluție neprevăzută de legiuitor, dar întemeiată pe opera lui. Și opera legiuitorului și consensul unanim al tuturor vorbitorilor dela 1880 a fost ca acele pământuri cedate orașului Iași să nu se înstreineze.

De aceia făcând puțină exegeză juridică și ținând seamă că prin cuvintele „*industriași români*” se înțeleg „*industriași creștini*”—după cum prea bine se vede din desbaterile parlamentare și din însăși declarația Ministrului de finanțe din 1880, care a zis: „*că aceasta este o chestințe națională*”—ne întrebăm :

Nu cumva, chiar art. II din lege—având în vedere sensul în care au fost trecute cuvintele „*industriași români*” în textul legii—constitue un impediment ca pământul dela Bis. Sf. Nicolae-Domnesc să fie vândut unui strein?

Eu cred că da!

Cum chestiunea n'a luat încă sfârșit, *I. P. S. Sa Mitropolitul Pimen*—secondat de întreg clerul ieșan și buni români—va câștiga cauza spre cînte Bisericii și Neamului, pentru că responsabilitatea pentru „*abuzul de drept*” se încadrează în responsabilitatea pentru actele ilegale sau cele abuzive.

Diacon Nicolae Lucșian

Catedrala Metropolitană

Invățământul religios în școala primară

(Urmare)

Calea euristică e cea mai nimerită în lecțiile progresive pentru că activează spiritul copiilor. După predare, urmează recapitularea lecției progresive ce se face tot prin întrebări și se îndreaptă acum răspunsurile ele-

vilor. Apoi prin conversațiuni libere, se fac diferite aplicațiuni practice la viața zilnică a școlarilor în legătură cu ideile din lecția predată. Cheia fermecată cu care deschidem inimile copiilor trebuie să știm că e: „*Dragostea propunătorului față de copii și exemplul purtării lui*“. Dacă „preotul“ va sta mult în contact cu copii și-i va deprinde cu sentimentul răspunderii, dacă în fiecare ceas petrecut cu copii ei vor simți puternic atmosfera de dragoste și de control părintesc al preotului în școală se va crea mediul moral din care se vor adăpa rădăcinele deprinderilor bune.¹⁾ În fine lecția se va termina iarăși printr'o rugăciune cântată în cor, ca un semn de mulțumire către Dumnezeu care ne-a luminat mintea, spre înțelegerea adevărilor religioase care sunt hrana cea mai de căpitenie a vieții zilnice.

III. Problema programei analitice.

Principial problema programei analitice a învățăm. religios din școala primară stă în strânsă legătură cu materia de învățământ despre care am tratat mai sus. Actuala programă este întocmită judicios; totuși ar trebui să sufere și câteva schimbări. Pentru clasa I, baza materiei ar trebui să fie prelucrarea ideiei religioase pe care copii au intuit-o în mediul familiar și să se dea o mare importanță cântării rugăciunilor și explicării scurte a sărbătorilor la ale căror obiceiuri copiii iau o parte activă. Din materia clasei II-a ar trebui să primeze cu privire la V. T. istorioarele biblice cu un caracter moral priceput de elevi; ar putea lipsi; junghierea lui I-sac, Vinderea lui Iosif, Plăgile Egiptului.

Pe lângă aceasta dacă e vorba să se observe ordinea cronologică a materiei din istoria biblică, ar trebui să se fixeze V. T. în o clasă și N. T. în alte clase nu așa trunchiate ambele pe jumătate și în cl. II și în cl. III cum se vede aranjată în actuala programă. Profetul Daniil ar putea fi înlocuit cu Isaia. O importanță deosebită ar trebui dată rugăciunilor: de dimineață, de

1) I. Nisipeanu Religia pentru copii, pag. 63.

seară, înainte și după masă, rugăciuni în legătură cu pocăința și împărtășirea, precum și explicarea tuturor sărbătorilor anului bisericesc să se facă cu o zi mai înainte de prăznuirea lor. Corul bisericesc și frecventarea bisericii să fie un capitol principal din programa învățăm. religios. Tot în legătură cu aceasta ar trebui înființate în fiecare școală „tovărășii de copii buni și cuminți”, care nu mințesc, nu fură, nu ocărăsc etc. vizitarea bisericilor ori a mănăstirilor apropiate, cultul eroilor, a morților etc., iar la terminarea școalei preotul să le dea elevilor și o diplomă de purtare creștinească, de care se vor folosi în viață. Atâtea probleme rămân deschise și care rămân la spiritul activ al preotului ca să le rezolve la timp.

IV. Problema manualului de religie.

Manualul are o mare influență în viața școlarului ce nu se mai uită toată viața. Un manual rece, anost și respingător, își primește răsplata prin gestul de răzbunare al elevilor care la finele anului îl aruncă în foc. Pe când un manual atrăgător și ispititor devine prietenul nedespărțit al elevului pentru toată viața și e păstrat cu cea mai mare sfințenie.

Potrivit acestui scop, este de neapărată trebuință, ca de urgență să se compună de către persoane competente „Cartea de Religie” a elevului de școala primară, în care să-și aștearnă tot depozitul lor de simțire și intuiție religioasă. Să fie de o bogăție imensă în imagini și simțire și care prin conținutul său să strige ca și Iisus „lăsați copiii să vină la Mine”! Tablouri intuitive, scene atrăgătoare, citate alese, textele din Sf. Evanghelie să fie alese anume pentru școlari.

Pe lângă bucățile prevăzute în programa analitică să cuprindă: Sf. Liturghie, Canonul mărturisirii și împărtășirii, rugăciuni folositoare pentru toate ocaziile vieții, calendarul, explicări asupra sărbătorilor de peste an, asupra datinilor religioase în legătură cu sărbătorile, precum și scurte lămuriri despre diferitele ierurgii. Să fie astfel alcătuită ca să rămână pentru copil singura carte pe care el va folosi-o și după ieșirea din școală;

va păstra-o și din când în când în zi sau în ajun de sărbătoare, va reciti-o; în fine să fie pentru copil „Sfânta carte a rugăciunilor” care să-i nu-i lipsească nici la școală și nici la biserică.

V. Problema orarului

Formează o parte destul de interesantă din cuprinsul subiectului nostru și care trebuie rezolvată în legătură cu populația parohiei. Să știe că'n parohiile mari, funcționează multe posturi de învățatori, deci cu o populație școlară mărită, iar în raport cu aceasta stă și greutatea de predat din partea preotului. Vom exemplifica problema aceasta încercând a o aplica la parohia Dragomirești. Programa analitică cu privire la Religie prevede ca orar săptămânal pentru o școală cu șapte clase 14 ore, în această parohie sunt 4—5 școale din care cel puțin una trebuie să fie cu 7 clase. Pentru o școală complectă avem 14 ore, iar pentru celelalte 4 școale cu câte 4 clase, $4 \times 8 = 32$ ore, deci în total $32 + 14 = 46$ ore (patruzeci și șase ore de religie va trebui să predea parohul din parohia „Dragomirești” adică săptămâna întreagă—afară de duminică—dela 8 dimineața și până la 6 seara, preotul din această parohie va sta numai în școală. Se va zice poate că preotul va face cât îi va sta în putință, dar ce te faci cu orele prevăzute în orar și programă și de care preotul și le-a luat în sarcină?

În fața regulamentului școlar ora e oră oficială, cu mare răspundere și trebuie justificată în fața autorității școlare și a legii. În Bucovina această grea problemă s'a rezolvat prin funcționarea preoților cooperatori în sarcina cărora stă învățământul religios din școala primară; dar la noi lucrul stă mai greu și cred că soluția după împrejurările vieții parohiale, nu o pot da decât preoții parohi în bună înțelegere cu directorii și învățătorii școalelor respective. În acest scop ei se vor înțelege între 1—15 Septembrie și vor stabili în de comun acord un orar conform cu greutatea parohului, rugându-i pe d-nrî învățatori să sprijine și ei acțiunea noastră pentru încreștinarea generației ce se ridică as-

tăzi. Pentru aceasta trebuie să dispară orișice animozitate dintre preoți și învățători să se formeze un front unic, acel bloc de care s'a vorbit, în ultimul timp pentru salvarea pe această cale a școalei și a bisericii care au fost lovite cu atâta cinism de politicianismul franc-masonic.

VI. Problema propunătorului

Prezintă cea mai mare importanță pentru învățământul religios din școala primară. Acuma i se prezintă preotului ocazia de a săvârși testamentul Mântuitorului lăsat nouă în Ziua Înălțării Sale la cer: *Testamentul luminării*.

E timpul a ne justifica și noi atributul „Lumina lumii”, cum pe deplin l-au justificat sf. apostoli în vremea lor. Nu vom ajunge însă nici odată la această sublimă justificare, dacă făclia minții noastre nu va căuta să topească prin firul ei de foc ceara curată a sufletului său, nu va putea căpăta niciodată din sufletele altora. Numai în chipul acesta vom putea trimite cu aceiași intensitate raza călăuzitoare a „Luminii lumii”, până la corabia care abia apărută prin negura depărtării, la orizontul învățământului primar, are să lupte din greu cu valurile uriașe ale ignoranței religioase.

„Am împlinit un vis” de jalea căruia s'au stins și moșii și strămoșii; iar astăzi un nou ideal ni se înfățișează de a cărui realizare se condiționează însăși ființa de viitor a neamului întregit. E idealul de cultură și întărire morală, către care trebuie să mergem și pentru a cărui înfăptuire și fiii și părinții sunt dator să facă astăzi jertfe pe care înaintașii au făcut ieri pentru înfăptuirea celui dintâi. Iată dar pentru ce vi se cere vouă—primii crainici ai luminii—ca atunci când veți da să urcați treptele catedrei voastre, să fiți adânc pătrunși de rolul marelui vostru apostolat! Nici odată însă nu veți putea străbate acolo sus, în zarea lui senină, dacă vă veți mulțumi să urcați suișul, numai pe scara de ghiață a treptelor formale pe care atât de iscusit și metodic vi le oferă stearpa pedagogie de ieri. Va înflori și va rodi numai acela al cărui suflet prin-

zând aripi va căuta să împrumute catedrei sale „taina“ prin puterea căreia „Primăvara naște și'n pietre flori“! Atunci și numai atunci, lăsând sbor liber gândurilor tale și întorcându-te la locul de pe banca, unde odinioară ca școlar te străduiai să desprinzi rostul cuvintelor „Luminează-te și vei fi“. Silește-te cu toată puterea de iubire pentru cei din mijlocul cărora ai ieșit, să confirmi prin puterea exemplului tău rostul cuvintelor: „Luminează—ca să fii!“ ¹⁾

Preot Mișai Gavrilesco
Căciulești-Neamț

O serbare religioasă

În aceste vremuri de sdruncin material și mai cu seamă moral prin care trecem, nu-i puțin lucru să asști la o serbare religioasă unde în adevăr să uiți, macar atât cât ești de față, de nevoile ce te urmăresc pas cu pas în viață.

Toți acei ce înțelegem cauzele sdruncinului în care ne găsim, le atribuim în mare parte slăbirei sentimentului religios, din care cauză avem astăzi atâtea idei bolnave, care caută să întunece ideea adevărată care sălășluiește în Biserica lui Dumnezeu, în cea ortodoxă. Că, ocazii rari, fac pe unii dintre credincioși să cugete mai cu putere spre adevăr, aceasta poate și din cauza felului cum unii știu să redea adevărul, căci nu toți avem chemarea a îndeplini, ceiace cu ușurință o au cei ce în adevăr sunt chemați de a împrăștiia sămânța cea bună. Nu-i mai puțin adevărat că și'n felul cum știi să redai un adevăr e o măiestrie, dar pentru aceasta trebuie să fii înzestrat. Cred că se vor mai găsi la fel și alții care să zică, că oricât de înzestrat ar fi cineva în felul de a reda ceva, până nu-i muncă și pricepere care desigur se câștigă printr'o asiduă stăruință, nu poți dobândi să câștigi suflete pentru Hristos,

Dovada cea mai vie că priceperea și măestria cu-

1) N. Vlădescu. Catedra. Solidaritatea. Decembrie 1921. pag. 176.

vântului cuceresc sufletele către o viață sănătoasă, după preceptele evanghelice, am avut a o constata și eu cu ocazia inaugurării lucrărilor ce s'au făcut la Biserica „Adormirea” și casa parohială din Tarcău, jud. Neamț, în ziua de 21 August a. c., sub președinția distinsului cărturar P. S. S. Episcopul Nicodim, Starețul Monastirei Neamț, secondat de către Părintele Iconom Gh. Popovici, protopopul județului de părinții Arhimandriți Valeriu Moglan, Ghenadie Caraza și Teoctist Stupcanu, precum și de preoții din cercul respectiv.

În seara de 20/21 s'a făcut slujba privegherii în sobor în fața unui număr mare de poporâni, slujbă care a impresionat adânc enoriașii prin cântările frumoase executate mai cu seamă de gustatul cântăreț meșteșugit în ale psaltichiei, părintele Arhimandrit Teoctist Stupcanu din Iași, care a avut dragostea să ia parte la această serbare.

În dimineața zilei de 21, dela răsăritul zorilor și până aproape de ora 11 a. m., a curs mulțime de noroade din toate părțile unde ajunsese vestea de această slujbă cu Episcop, și 'n adevăr Biserica care este destul de încăpătoare, a fost cu neputință să poată primi atâta mulțime de credincioși, care aveau dragoste arzătoare de a lua parte la slujba divină.

Slujba sfintei Liturghii a fost o adevărată podoabă din felul cum P. S. Sa știe să-i dea toată autoritate și sfințenia la care a răspuns corul bisericei parohiale, condus de inimosul și harnicul dirijor Ioan Dobrovici, dirigintele oficiului P. T. T. Tarcău, cu exactitate și dulceață atrăgând admirația tuturor străinilor, care cunosc și-și dau seama ce înseamnă cor, rămânând uimiți de munca depusă într'un timp așa de scurt, pregătind răspunsurile în mod serios,

După sfânta Liturghie a urmat în curtea Bisericești sfințirea apei și parastasul marilor cooperatori, Spiru Haret și Fotin Enescu sprijinatorii direcți ai societății Cooperative Forestiere „Albina” din Tarcău, Societate care a dat cel mai mare concurs lucrărilor ce s'a făcut cu această ocazie Bisericești, datorită pricepuților conducători ca : Dl. Inginer Const. Țurcan, Administra-

tor Scarlat Orzescu și toți ceilalți funcționari ai Societății.

Acești oameni au îmbrățișat întotdeauna nevoile sfintelor locașe, ca dovadă este că în vara anului trecut asemenea inaugurare s'a făcut într'o parohie megieșă nouă „Pângăicior” făcând importante reparații sfântului locaș și casă parohială din nou, cu cheltuiala societății „Albina”.

Acum sunt în curs de a termina o biserică din nou în parohia „Stejaru” care este începută de aproape 15 ani, văzând greutatea, au luat asupra-le scoaterea la capăt a acestui sfânt locaș.

Se cuvine pentru încurajare, din partea organelor noastre în drept să ia notă, și ca o recunoștință din partea Sfintei Mitropolii, să se dea răsplata muncii pentru cele ce au făcut în viața lor ca niște adevărați creștini, care și-au pus umărul și punga la îndemâna sfintelor locașe, făcându-le demne de a cuceri suflete pentru Via Domnului.

După slujba parastasului P. S. S. Episcop Nicodim, a rostit predica care a stors lacrimi celor de față, înfățișând în mod real tabloul Fecioarei Mariei și a Fiului Ei Iisus Hristos, care a luptat cu greu pentru scoaterea păcatului și tronarea adevărului în loc.

Aici am vrut să mă refer la început în vorba, măestrie: și-i lucru constatat, că nu oricine poate convinge mulțimea cum spre exemplu P. S. S. a putut câștiga într'un timp așa de scurt atâtea suflete, care la terminarea cuvântului au strigat cu voci plângânde și inimi sângerânde „Să trăiască”. N'ar fi greșită ideea ca din când în când să avem în mijlocul nostru asemenea slujitori, cari prin măreția slujbelor pompoase să atragă luarea aminte a enoriașilor asupra importanței ce trebuie dată evenimentelor ce constituie adevărul liturgic în slujbele efectuate și prin felul cum sunt redată în toată amploarea lor prin marii slujitori, desigur vom avea câștiguri morale incomparabile cu ceia ce avem în timpul de față.

Oficiale

Impozitul global

Serviciul de învățământ local Iași

Conform ord. No. 272.664/1932 al ministerului de Finanțe, avem onoare a vă face cunoscut că, Ad-țiile Financiare nu vor achita mandatele de plată pe luna Octombrie 1932, acelor funcționari care nu vor prezenta chitanțele de plată globalului pe al III-lea trimestru (Iulie-Septembrie) al anului în curs.

Rugăm puneți în vedere funcționarilor aceleia instituții, ca în salariul pe Septembrie 1932 să-și achite impozitul global pe al III-lea trimestru.

*
* *

Restanțe de salarii

Ministerul de Finanțe

La No. 5174/932, avem onoare a vă face cunoscut că din nenorocire, — pentru moment, — cererea Inalt Prea Sfinției Voastre, de a se plăti — în mod special — salariile cuvenite personalului bisericesc pe lunile Noembrie și Decembrie 1931, cât și cele pe Martie și Aprilie 1932, nu se pot satisface.

Numai printr'o măsură generală, care sperăm că se va lua în curând, pentru lichidarea tuturor restanțelor de salarii și pensii, urmează a fi satisfăcute și doleanțele Inalt Prea Sfinției Voastre.

*
* *

Răspândirea textelor oficiale biblice

Consiliul Central Bisericesc

Pentru a se facilita răspândirea cât mai mult în public a textelor biblice oficiale ale Bisericeii noastre: Noul Testament tradus de Pr. Galaction și Psaltirea talmăcită și rânduită de P. S. Episcop Nicodim, Starețul Mănăstirii Neamțu, considerând starea actuală de schimbare și

lipsă generală, am hotărât să facem un preț excepțional de redus pentru aceste cărți, astfel încât ele să poată fi ușor procurate atât de particulari cât și de oficiile bisericești. Cumpărate laolaltă, Noul Testament și Psaltirea, broșate se vând de către Institutul Biblic—Tipografia Cărilor Bisericești—cu prețul de 100 lei.

Prin această scădere de preț la minimum, urmărim două lucruri: în primul rând ca aceste texte să se răspândească pe cât posibil mai mult, pentru a lua locul textelor străine de ortodoxie sau vechi și greoaie, și al doilea pentru a rula capitalul investit de Institutul Biblic în aceste tipăriri, capital ce este mult necesar acum în preajma tipării noiei ediții a Sf. Scripturi.

Deaceia, vă rugăm I. Prea Sfințite, să binevoiți a dispune să se încunoștiințeze toate oficiile parohiale din acea eparhie spre a-și procura aceste texte pentru trebuințele lor, precum și de a le recomanda credincioșilor pentru lectură.

Totodată vă rugăm să binevoiți a interveni și pe lângă P. C. Preoți profesori de religie la seminariile și celelalte școli secundare din eparhie, pentru a le introduce în școlile unde predau, ca auxiliare indispensabile ale manualului respectiv, precum și pe lângă P. S. Stareți și Starețe ale M-tirilor ca să caute să le distribuie printre monahii și cercetătorii Sf. Locașuri Mănăstirești.

*
* *

Frate exclus din Mănăstiri

Sf. Episcopie a Argeșului

In noaptea de 31 August a. c., a dispărut dela această Sf Episcopie fratele Gheorghe Popa, care voia să intre în monahism.

Intrucât mai susnumitul a spart un saltar dela un birou din Cancelaria Sf. Episcopiei, furând suma de 3000 (trei mii) cu adâncă smerenie vă facem cunoscut că dacă acest excroc—pretins frate—care sub acoperământul hainei monahale săvârșește asemenea fapte se va prezenta la vreuna din Sf. Mănăstiri ale acelei de Dumnezeu păzite Eparhii să fie dat pe mâna poliției și inapoiat la urma sa.

U n i v e r s i t a r e

Dela Facultatea de Teologie din Cernăuți, Inscrierile la Facultatea de Teologie din Cernăuți se fac în intervalul dela 1—31 Octomvrie.

Actele necesare pentru înscriere sunt :

1. Diploma de absolvirea Seminarului sau a liceului (diploma de bacalaureat),
2. Certificatul de naștere,
3. Certificatul de botez,
4. Certificat de naționalitate.

Transferări dela o altă Facultate de Teologie se pot admite numai în luna Octomvrie.

Mulțumiri publice

Aducem pe această cale mulțămiri publice enoriașilor din parohia Mitoc jud. Dorohoi, care au făcute diferite donații bisericii după cum urmează :

1) Teodor și Maria Neamțu care au făcut cu cheltuiala lor, o cristelniță, o cutie de milă și un sfeșnic toate în valoare de 4000 lei.

2) Maria V. Miron, Hareta Pădureț și Maria V. L. Râmbu, cari au donat diferite obiecte.

3) Dumitru și Maria Mazilu care au donat un rând de veșminte preoțești și procovețe în valoare de lei 7000.

Aducem mulțumiri publice D-lor I. Vasiliu subchirurg din parohia Sf. Gheorghe-Botoșani, care a donat bisericii un acoperemânt în valoare de lei 1500 ; Gh. Grigoriu Directorul Federalei, care a donat 500 lei și D-lui I. P. Iacovalof avocat care a donat lumânări de ceară curată în valoare de lei 1500.

Aducem mulțumiri publice D-lor Vasile Tanasă și D-lui Dumitru și Aglaia Iordachi care au donat bisericii din parohia Ripiceni o pereche de cununii lux în valoare de 1300 lei. Deasemenea

D-lui Romano Chica și soției sale Maria care au donat aceleiași biserici, o cristelniță în valoare de 1800 lei.

*

D-lor Atanasie Fuică din București care a donat bisericii din Ciurnulești jud. Baia, un rând de vase în valoare de 10000 lei; și Simion Onofrei care a spoit sf. vase în valoare de 2000 lei.

*

Deasemenea se aduce mulțumiri publice d-lui I. Blidea din parohia Sf. Gheorghe Lozonschi—lași, care a donat bisericii un policandru de alamă cu 16 lumini. Tot d-sa a ajutat pe sinistrații din timpul inundațiilor dându-le masă în mai multe rânduri.

Parohii vacante

Parohia Lișna com. Suharău jud. Dorohoi, devenită vacantă prin decesul parohului.

Se compune din trei sate, cu o biserică parohială în stare bună și două biserici filiale

Are 19 h. pământ

Casă parohială nu este

Are 520 capi familie cu 2325 suflete.

Se întreține din venituri proprii.

*

Parohia „Ștefan cel Mare” din orașul Dorohoi, vacantă prin demisia parohului.

Are biserică în stare bună.

Se compune din 425 capi familie cu 2125 suflete.

*

Parohia Brăteni jud. Botoșani, vacantă prin decesul parohului.

Se compune din 2 sate. Are biserică parohială și o filială în stare bună.

Are pământ bisericesc și o casă parohială.

Are 369 capi de familie cu 1480 suflete.

P. C. Preot *al Parohiei Brăhălnița*

Comuna _____

Județul *Neamț*

Tipografia concesionară **ALEXANDRU TEREK & GHEORGHE CAMINSCHI**
strada Gh. Mârzescu 9, Iași, execută ori-ce lucrări atingătoare acestei branșe, în
ele mai ireproșabile condițiuni tehnice și cu cele mai **reduse prețuri.**

Nº 6931-1

ANUL VIII

IAȘI, OCTOMBRIE 1932

No. 10

MITROPOLIA MOLDOVEI

FOAIE OFICIALĂ A ARHIEPISCOPIEI IAȘILOR

A P A R E L U N A R

SUB CONDUCEREA SECȚIEI CULTURALE A CONSILIULUI EPARHIAL

Redacția și Administrația :
Secția Culturală, Sf. Mitropolie

A B O N A M E N T U L
PE UN AN, 150 LEI

C U P R I N S U L :

I. P. S. S. Mitropolit Pimen al Moldovei exprimă în
în Senat condoleanțele Bisericii la moartea Ge-
neralului Coandă

Reinhumarea osemintelor descoperite în curtea bise-
ricii sf. Nicolae Domnesc, ctitoria lui Ștefan
cel Mare din Iași.

Comori ascunse.

Religia în școala primară.

Cuvântu cătră păstoriu de învățatura.

Convocarea Adunării Eparhiale.

În chestiunea transferărilor de preoți [circulară]

Cercurile pastorale didactice din jud. Neamț.

Diverse, Bibliografie, Mulțumiri publice, Parohii va-
cante.

Pr. I. Solomei

Pr. I. Chircă

Gh. Ghibănescu

MITROPOLIA MOLDOVEI

FOAIE OFICIALĂ A ARHIEPISCOPIEI IAȘILOR

APARE ODATĂ PE LUNĂ

SUB CONDUCEREA SECȚIUNII CULTURALE A CONSILIULUI EPARHIAL

I. P. S. S. Mitropolit Pimen al Moldovei exprimă în Senat Condoleanțele Bisericii la moar- tea Generalului Coandă

Dl. profesor N. Costăchescu, președinte: I. P. S. Sa Mitropolitul Pimen are cuvântul.

I. P. S. Pimen, Mitropolit al Moldovei și Sucevei, Arhiepiscop al Iașilor;

Vestea tristă a morții distinsului om de stat și mare militar, generalul Coandă, a adus, în dimineața zilei de azi, mare durere în sufletul poporului românesc.

L'am cunoscut din tinerețe când era aghiotant al marelui Rege Carol I și mi-a fost dat să am o legătură prietenească și cea mai înaltă stimă față de generalul Coandă, care mai ales în vremea marelui război, a fost apreciat ca un mare român și un distins ostaș.

La începutul războiului, generalul Coandă avusese misiunea, din partea Regelui Ferdinand, a fi atașat pe lângă persoana Țarului și a face unitatea între armata română și armata rusă. Dar, după bolcevizarea armatei ruse, generalul Coandă a fost în primejdie și cu mare grije, a scăpat din Rusia cu viață și s'a reîntors în țară, venind la Iași.

După reîntoarcerea din Rusia bolcevizată, generalul Coandă, la vreme a fost chemat la marea sarcină de președinte al consiliului de miniștri, când a avut loc frumosul eveniment ca scumpa noastră Bucovină, să se reîntoarcă la țara mamă de bună voie, și o misiune bu-

covineană, în fruntea căreia era mitropolitul Vladimir de Repta să vie la Iași și să închine Bucovina regelui Ferdinand, întregitorul neamului.

Generalul Coandă însoțit de Noi și de demnitarii statului, am întâmpinat această misiune bucovineană în gara Iași și împreună, am mers la curtea regală, unde Regele a primit această misiune cu mare însuflețire și calde îmbrățișări frățești, între adevărații români.

Generalul Coandă era președinte al consiliului, când casa regală și armata română, ș'au făcut intrarea triumfală în București, după război.

Generalul Coandă a avut momente însemnate, atât în viața politică cât și în viața sa militară, așa că nu eu, am să le descriu, ci istoria le va povesti generațiilor viitoare, arătând munca însemnată pe care a lăsat-o marele bărbat român Coandă în activitatea lui militară și civilă.

În fine, generalul Coandă, a avut o mare și aleasă educație. El a fost una dintre figurile acelea, care desemnează pe un bun și convins creștin. În Duminici și zile mari de sărbătoare, și chiar în zile de lucru el mergea la biserica Amzei, cea mai apropiată de casa sa unde asculta serviciul religios, după care, se ducea la oficiul său militar, sau însărcinări ca om de stat.

În numele bisericii, al cărei fiu devotat a fost generalul Coandă în decursul întregii sale vieți, aduc condoleanțele mele scumpei și onoratei sale familii și o asigur de dragostea și de binecuvântarea bisericii noastre ortodoxe, care va ruga pe bunul Dumnezeu ca pe generalul Coandă, care a fost un mare militar și un mare bărbat de stat, să-l așeze în rândul bărbaților noștri, care în curgerea vremurilor după ce ș-au făcut datoria ca buni români, sufletele lor să odihnesc sus în cer și să roagă pentru binele țării și al neamului nostru românesc.

Fie amintirea lui veșnică !

Reînşumarea osemintelor

descoperite în curtea Bisericii Sf. Nicolae

Domnesc, ctitoria lui Ştefan cel Mare

din Iaşi

Se ştie atitudinea patriotică, pe care a avut-o I. P. S. Mitropolit Pimen al Moldovei, faţă de cutropirea unui teren din jurul bisericii Sf. Nicolae din Iaşi şi încercarea de a se construi în apropierea bisericeii, de un strein, o crâşmă în urma autorizaţiunii ce i s'a dat de către Primăria comunei Iaşi.

Cu prilejul săpăturilor făcute până la 4 metri adâncime, prin lucrările de temelie ale crâşmei, s'au găsit numeroase oseminte din timpurile vechi, dar ceea ce a trezit o vie emoţie, în rândurile populaţiei româneşti, a fost faptul că în aceste morminte, s'au găsit unelte vechi de luptă, bucăţi de zale din pieptarele protectoare pe care le îmbrăcau vechii luptători, sulite, săbii şi pumnale, cu care se înarmau ostaşii de acum câteva secole în urmă.

Biserica Sf. Nicolae este ctitorie a slăvitului Voevod Ştefan cel Mare Domnul Moldovei, zidită către sfârşitul veacului al 15-lea, în curtea palatului domnesc din Iaşi.

În frumoasa inscripţie originală, săpată în piatră şi aşezată în zid în partea dreaptă dela intrare, Voevodul Ştefan arată motivele care l-au îndemnat să zidească această biserică. Iată ce ne spune această inscripţie :

„În numele Tatălui şi al Fiului şi al Sfântului Duh“.

„Eu Ştefan Voevod, cu mila lui Dumnezeu Domn al ţării Moldovei, fiul Domnului Bogdan Voevod voi zidi această biserică, cu hramul sf. Ierarh şi de minuni făcător Nicolae întru pomenirea şi ruga, pentru sufletele răposaţilor : moşilor, părinţilor şi fratelui nostru şi pentru sănătatea Domniei Noastre şi a copiilor noştri, care a început a o zidi, în anul 6999 luna Iunie 1 şi s'a săvârşit în anul 7001 luna August“. S'a zidit deci în anii erei creştine 1491-1493.

E neîndoios că în jurul acestei biserici, dorm som-

nul de veșnică odihnă, mulți dintre curtenii, dregătorii și ostașii marelui Voevod. Vechile arme de luptă găsite în săpăturile recente la mari adâncimi, sunt o probă evidentă despre aceasta. Dar felul armelor găsite, dintre care unele lucrate cu măiestrie, precum și bucățile de pieptare de zale de oțel, fac să se creadă, că mormintele răscolite de goana după afaceri negustorești, nu ar fi fost ale unor soldați de rând, ci ale unor căpitenii din viteaza oștire a Voevodului Ștefan.

Motivele de emoțiune ar fi cu atât mai îndreptățite, cu cât inscripțiunea, lasă să se înțeleagă că sub streșina acestei biserici, s'ar fi odihnind și un frate a lui Ștefan și cine poate să știe, dacă în săpăturile blestemate de azi, nu s'ar fi turburat și osemintele fratelui Voevodului, întru a căruia pomenire pe lângă moșii și părinții săi, evlaviosul Domn, destinase această biserică cu hramul sf. Nicolae.

I. P. S. Mitropolit Pimen al Moldovei, în simțirea sa creștină și românească, nu putea rămâne nepăsător în fața profanării acestor relicve sfinte.

A dus aceste vestigii ale trecutului, până în Senatul țării și a cerut pe baza acestor probe evidente, să înceteze jignirea profundă, ce se aducea trecutului nostru românesc.

Intervenția I. P. S. Sale a fost hotărâtoare și guvernul a luat măsuri urgente, pentru oprirea lucrărilor.

Relicvele istorice au fost expuse după aceea. câteva zile, în biserica Sf. Nicolae Domnesc și prin fața lor au defilat zile dearândul, mii de creștini bătrâni și tineri, demnitari, militari și elevi, vibrând de emoție și de sentimente curate de respect pentru trecut.

În ziua de 22 Octombrie, Sâmbătă la orele 4 după amiazi, aceste oseminte au fost reînhumate cu mare solemnitate, în curtea bisericii, în partea dispre altar.

A fost cu acest prilej, o înălțătoare sărbătoare românească. Pe lângă numerosul public, din toate straturile sociale, au asistat și autoritățile civile, militare și bisericești. În numele comunei au luat parte dl. primar P. Bogdan, iar din partea autorităților militare au participat: d-l general Ionescu, d-l colonel Dobrescu,

d-1 col. Stănescu. Au fost delegații din diferitele arme ale unităților militare din Iași.

Se vedea în aceasta un omagiu, care se aducea de oștirea noastră de astăzi, vechilor ostași luptători, ai lui Ștefan cel Mare.

Serviciul divin a fost oficiat afară în fața bisericii în asistența I. P. S. Mitropolit Pimen al Moldovei, de către P. S. Vicar Grigore, însoțit de un numeros sobor de preoți și diaconi. Răspunsurile și veșnica pomenire au fost cântate alternativ, de către corurile Seminarului Veniamin și al școalei de cântăreți din Iași.

Pe o masă într'un sicriu de stejar, se aflau depuse osemintele, între care se vedeau tigvele de luptători unele având spărturi de armă, din luptele de demult.

Împrejurul sicriului se aflau așezate pe masă, uneltele de război: zale, sulite, săbii și pumnale, care au fost găsite în pământ. Împrejur ardeau sfeșnice cu lumânări grele și fumul de tămâie al cădelnițelor, învăluia ca o scumpă mireasmă a trecutului, aceste clipe înălțătoare.

Publicul și ostașii cari au venit să asiste la această pioasă procesiune, au adus flori și buchete și au împodobit sicriul și masa cu armele de război.

După oficierea serviciului religios, P. S. Vicar Grigore a rostit următoarea cuvântare :

„Fraților ! O împrejurare excepțională ne adună la această rugă sfântă, amintirea unor vremuri străbune. Cu prilejul săpăturilor din preajma acestei ctitorii strănești, s'au găsit osemintele și sculele de ostași, ce le avem în fața noastră.

Ori și ce oseminte ne sunt scumpe, pentrucă ele ne amintesc de moșii și strămoșii noștri. Acestea însă, ne mișcă până la lacrimi, pentrucă prin ele ni se evocă vremurile de glorie, ale lui Ștefan cel Mare și ale urmașilor lui,

Biserica Sf. Neculai, în care ne aflăm, este zidită de acest mare Voevod, pentru pomenirea moșilor, părinților și fratelui său.

Armătura găsită odată cu osemintele, ne arată că strămoșii aceștia au fost dregători de seamă, la curțile domnești de pe vremuri.

De aceia ruga noastră cu pomenirea și îngroparea asemintelor lor, era o datorie și creștinească și românească.

O asemenea solemnitate ne înaltă către Atotputernicul Creator și ne leagă de trecutul nostru glorios.

Prin ruga sfântă ne spiritualizăm ființa noastră. Amintind și pomenind pe strămoși, ne îndeplinim o datorie de pietate pentru al nostru trecut, cu care ne legăm prin aceste rugăciuni și jurăminte sfinte.

Sus să avem inimile deci!

Să mulțumim Domnului, Tatălui ceresc, pentru a Sa îndrumare în traiul nostru pământesc!

Să slăvim pe Dumnezeu din ceruri, în toată vremea și în tot ceasul, să ne pomenim părinții, moșii și strămoșii, pentrucă numai așa, ne vom izbăvi cu pace pe pământ!

Făcând această pomenire înălțătoare, să fim împăciutori și cu traiul cât mai creștinesc, după exemplul celor pomeniți, cari ne-au lăsat așa o moștenire sfântă.

Numai, astfel, pe noi ne vom ferici, Biserica o vom întări și neamul nostru va trăi în vecii vecilor. Amin."

Poporul azistent era adânc emoționat și mulți bătrâni au fost văzuți plângând.

După terminarea slujbei de pomenire, în care s'a amintit în primul rând de: „odihna fericitului cititor al acestei Sf. Biserici, Ștefan cel Mare Voievodul Moldovei, cu tot neamul lui și a purtătorilor ai acestor oseminte și a tuturor celor ce se odihnesc aici, care în timpul lor au fost: dregători, curteni și ostași ai Moldovei, ale căror nume de veșnică pomenire, numai singur bunul nostru Părinte ceresc le știe.." sicriul cu oseminte, a fost ridicat pe umeri, de o delegație de studenți și în încadrarea prapurelor sfinte, au fost duse în pioasă procesiune și depuse în groapa săpată în curtea bisericii, dela altar spre răsărit.

Înainte sicriului, o delegație de elevi ai Liceului Militar, purta pe o pernă, armele ruginite și mâncate de necruțătoarea vreme, a celor aproape cinci secole, câte s'au scurs dela fericitul Voievod până astăzi.

A fost o neuitată sărbătoare de înălțare sufletească și de pios omagiu adus trecutului.

Comori ascunse

Nu e vorba de lăzi cu galbeni, adăpostite prin niscaiva hrube, nici de reliquie scumpe, ascunse de mii de ani pe undeva.

E vorba de comorile scumpe și de puțini prețuite, adăpostite în mănăstirile noastre. Căci în adevăr, cine are posibilitatea de a cunoaște, puțin mai deaproape, viața și activitatea mănăstirilor Moldovei — vorbesc mai ales de mănăstirile din munții Neamțului—rămâne mirat, cum de asemenea lucruri se pot vedea așa de greu, deși nu sunt chiar așa de depărtate.

Cei mai mulți din noi, cunoaștem această viață și activitate, din lecțiile de istorie bisericească și poate din istoria literaturii românești vechi. Aceasta în trecut însă. Prezentul?.... Este sau nu? Și dacă este în adevăr, cum îl cunoaștem? Majoritatea îl cunosc puțin din jurnale, cari de multe ori dau numai frânturi nenorocite și extraordinare din viața mănăstirilor, că de ex. în cutare schit, un călugăr și-a sburat crierii, ori că în cutare mănăstire s-au răsvrătit maicele, ori a demisionat starețul din motive foarte grave, ori în cutare sat a fost arestat călugărul Y pentru agitații calendaristice, și multe alte episoade, care sunt lucruri accidentale, inerente vieții de toate zilele, nefiind încadrate în fondul general al ei. Cu acestea însă, fără să vrea, lumea își face ideia, că mănăstirile sunt locașuri, unde în loc de pace și liniște după voea Domnului, domnește altceva, ce este incompatibil cu menirea și rostul monahismului. Gazetarilor nu le putem imputa faptul că scot la iveală numai lucruri de asemenea natură, căci cu altele mai bune, nu se prea vând gazetele. Este însă datoria bisericeii și a conducătorilor ei, de a face așa fel, ca viața mănăstirilor să fie cunoscută și în partea ei cea bună; să știe lumea că acestea au o însemnătate și un rost pe care-l îndeplinesc și astăzi, nu numai în trecut. Căci oricât de frumos și important ar fi fost rolul cuiva în trecut, dacă prezentul este șters, devine deprisos și deci de înlăturat.

Prin ce își afirmă mănăstirile existența ca o necesitate azi? Prin multe lucruri, pe care nu le cunoaște lumea îndeajuns. Mai întâi, prin poziția locurilor în cari sunt așezate mănăstirile trag în fiecare vară, mulți nenorociți de oameni, certați cu liniștea și cu sănătatea. Ce locuri splendide, de reculegere trupească, dar mai ales ce locuri de reculegere și întremare sufle-

tească. Căci aicea nu sunt plaje unde lumea își distrează ochii în atâta promiscuitate, nici baruri, nici dancinguri, nici petreceri cu băuturi amețitoare. Aici e liniște de sihăstrie, unde singura muzică, e doar șuerul lin și dulce al zefirului prin cren-gile de brad, iar în nopțile de vară —frumoasele și încântătoarele nopți din sânul munților— în liniștea tainică a mănăstirei, unde-ți auzi și gândurile, doar cântările stranei se aud în surdină. Toată distracția lumii, sunt slujbele bisericești, acele frumoase și bogate slujbe, pe care numai la mănăstire le poți vedea complete.

Viziunea timpurilor primare ale creștinismului, îți umple întreaga fire cu fiorii măreției, asistând la privegherile întârziate ale nopților din preajma Duminicilor și sărbătorilor mari, și oricât de petrificat și refractar ar fi sufletul cuiva față de Divinitate și misterele Ei, atmosfera aceasta de misticism și nevinovăție îl moaie, îl face să creadă și să se convingă altfel, decât cum era convins din scrieri și descrieri tendențioase, rău informate și interesat lansate, asupra Divinității și tainelor creștinismului. Câte suflete mari nu s'au convertit în umbra mănăstirilor, câți ateii și prigonitori ai creștinismului în cursul vremurilor, venind în contact direct cu viața aceasta de liniște și misticism și vrăjiți de frumusețea tainică a slujbelor bisericești, nu și-au schimbat convingerile?! Minunea convertirei lui Pavel, e veșnic actuală poate. Și nu sub influența acestui mediu oare, a avut cunoscutele ieșiri în vara aceasta, ateul și antireligiosul Panait Istrati? Dacă am lua în seamă numai atâtia și încă am vedea, că existența mănăstirilor își are rostul bine împlinit astăzi. Și în vârtoarea tulbure a vremurilor pe care le străbatem, când din toate părțile suflă vânturi de uscăciune sufletească umplând viața sub raportul ei religios-moral, de miasme rău mirositoare, mănăstirile au un rol covârșitor în menținerea și dezvoltarea religiosității. Se și vede doar, că părțile cele mai încreștinate, unde religiozitatea e trăită cu toată intensitatea, sunt cele din preajma mănăstirilor.

Dar viața mănăstirească nu se reduce numai la acestea spuse până aici. În mănăstiri se lucrează efectiv, cum nu se lucrează poate nicăeri. În toate fabricile și întreprinderile comerciale, lucrul este limitat la un anumit număr de ore, chiar prin lege. În mănăstire însă nu se ține socoteală de ceasuri, lucrându-se „cu timp și fără timp”, fără gând că munca se plătește mai bine sau mai rău, singura răsplată fiind mulțumirea

că se poate avea un codru de pâine și o haină modestă. În mănăstire se lucrează orice și aceasta cu mare răbdare și de-sînteres.

Timpurile vlădicilor cărturari, traducători de cazanii și hrisoave n'au apus, după cum nici vremurile tiparnițelor din preajma mănăstirilor. În mănăstirea Neamț, harnicul întru toate, cărturarul vlădică Nicodim, este o vie dovadă. Din mâinile acestui neobosit lucrător pe Bărăganul teologiei noastre, pe înțelesul tuturor, au ieșit multe lucruri de preț, cari însă nu sunt prețuite îndeajuns, pentrucă nu pot fi cunoscute ușor, nefiind la îndămâna oricui.

Pe terenul lucrului practic, a industriei casnice și a gospodăriei, mănăstirile încă sunt la înălțime. Atelierele de țesătorie, pot face concurență celor mai bune și mai moderne fabrici. Nu știe multă lume, că atelierile de țesut covoare naționale, dela mănăstirile de maici, sunt poate cele mai bune din țară, unde se fac comenzi mari pentru cele mai pretențioase gusturi ale Capitalei. Nu știe multă lume de frumusețea, de calitatea și durabilitatea tricotajelor celor mai fine dela mănăstiri, după cum nu cunoaște multă lume, calitatea și frumusețea lucrurilor de mână de tot soiul, ieșite din mâna maicelor.

Sunt aceste toate comori ascunse, de cari lumea poate că nu știe că există, decît puținii vizitatori din timpul verei. De-aceia, ele trebuie scoase la iveală și făcute cunoscute. Cum? Aici vine chestiunea cea mai grea în aparență și cea mai ușoară poate în realitate.

Asupra greutății de a vizita mănăstirile nu putem insista, pentrucă nu stă în putința organelor bisericești a face mai accesibile drumurile, cari duc spre mănăstiri. Ar fi de luat oarecari măsuri doar, ca viața de acolo, pentru vizitatori, să fie cât mai efină și mai atractivă, cu aceasta am atrage mai multă lume, cultivând-o și captivând-o pe nesimțite pentru biserică și religiozitate. Căci orice s'ar zice, este mai predispus spre religiozitate un om care a stat o lună sau două la mănăstire, decât unul care o stat la Constanța. Sunt însă alte lucruri și mijloace prin cari biserica ar putea face cunoscute lucrurile de acolo, aici la Iași.

Intr'un oraș ca acesta, reședință de Mitropolie, cu un seminar teologic, cu școală de cântăreți etc., deci cu atâția cărturari în ale bisericeii, nu există o librărie cu cărți religioase. Înalt Prea Sfințitul Mitropolit al Moldovei, a spus într'o ședin-

ță a Consiliului Eparhial, că are în program construirea unui edificiu în curtea Mitropoliei, în care să fie adăpostită o astfel de librărie. Frumos și laudabil gând, care astăzi greu s'ar putea realiza, vremurile fiind prea vitrege. Ar fi mai ușor poate, ca până atunci, să se umple golul acesta de mult simțit în Iași, punându-se la dispoziție o cameră sau două din cele existente la Mitropolie, unde să se adăpostească o librărie ca cea dela M-rea Neamț și care să se dea conducerii unui monah priceput. În acea librărie să se aducă pe lângă tot felul de cărți religioase, morale și obiecte bisericești, necesare cultului ca: icoane, sfeșnice, candelă etc. cărți și lucruri cari sunt căutate în Iași, mai ales cu ocazia hramurilor Mitropoliei. La Iași ca nicăieri în altă parte, cu ocazie aceasta, vine enorm de multă lume, din toate părțile Moldovei și Basarabiei și din toate straturile sociale. Aceste reuniuni mari, biserica noastră nu le folosește pentru propaganda religioasă, cum le-ar folosi alții, dacă le-ar avea. Fiecare pelerin, simte o mulțumire sufletească, să se întoarcă acasă cu ceva de unde a fost. Este aceasta o cerință sufletească a omului în general, de a rămânea cu o amintire din locuri însemnate. Acest gust și această cerință a credincioșilor, s'ar putea cultiva în chip deosebit, punând la dispoziție cărți religioase pe preț efitin.

Sunt atâtea lucruri frumoase, atâtea traduceri ușoare cari în chipul acesta ar putea fi puse la dispoziția credincioșilor, cari astăzi ca oricând, cer hrană sufletească, Și daea nu le dă biserica, le dau alții, sub forme vătămătoare de sufăr însă.

Tot în acea librărie, să fie expuse copii fotografice ale obiectelor mai prețioase și mai însemnate din tezaurele mănăstirilor, lucruri de probă din tipografia M-rei Neamț, dar mai ales s'ar pune probe din țesăturile și broderiilor atelierelor mănăstirești. Într'un oraș ca Iașul, atâta lume străină se perindă, care din lipsă de mijloace și timp, nu poate merge la fața locului să vadă câte ar avea de văzut în mănăstiri. Prețuim strașnic un tablou de Grigorescu, dar numai cei ce au fost în Agapia știu că toată biserica mare de acolo e pictată de marele maestru. Expuse în mic, într'un loc ca cel amintit, multă lume ar începe să cunoască mai bine și să se intereseze mai de aproape, de ceia ce sunt și pot da mănăstirile noastre. Cu începuturi de astea anemice s'ar face lucruri bune pentru biserică, scoțându-se mai în relief importanța actuală a mănăstirilor s'ar aduce și un real serviciu în sprijinul propagandei religioase, așa de neexistentă la noi astăzi.

Preot I. Solomei-Iași

Religia în școala primară

Nu de eri, alaltaeri s'a scris și s'a vorbit despre instrucția și educația religioasă în școlile noastre, dar mai ales în cea primară, ci de mult clocotește în noi preoțimea dorința complectării misionarismului nostru parohial și postoral. Simțiam par'că, că ne lipsește ceva în cursul unei săptămâni de lucru, cu atât mai mult în cursul unei vieți. Apoi, dacă, mai ținem socoteală și de gura rea a lumii, care nu odată, ci de multe ori disputa activitatea noastră pastorală și lucrul de peste săptămână, cu drept era ca să se isprăvească odată cu cele mai multe cârteli și murmure la adresa noastră. Nu, că, pân'acum, preotul n'a avut nici o atingere cu școlile noastre, mai vârtos cu cea primară, dar contactul ce-l aveam pân acum era numai de natură umanitară, morală, nu și pur didactică. De data aceasta ne-a venit în făgașul conștiinței noastre morale, lucrul de îndeplinire a învățământului religios în tot lungul cursului primar dela cl. I-a până la VII-a inclusiv, un câmp de activitate din cele mai curate și mai îmbălsămate de aroma nevinovăției, întrucât avem a plămădi în formele și spiritul religiunii creștine, niște suflete nevinovate, curate și pline de cel mai curat avânt și dor de viață. Ne cunoaștem copilașii noștri și citim în sufletul lor, toate manifestările de viață; dar mult mai important lucru este să citești și să cunoști sufletul generației de mane, care nu trebuie să fie altfel, decât așa cum au plămădit-o și antecesorii noștri: grămaticii, diecii, părintele umil, dar cu sufletul de erou și vechii noștri călugări, care socoteau cartea și binefacerile ei, ca și Sfânta Impărtășire.

Dacă am stat multă vreme departe de un astfel de lucru, e, că nimeni din Sf. Sinod nu acționase în această direcție; apoi din cauza politicianismului nefast din biserică, n'am găsit nici ministrul cu suflet creștin și idealist, până la marele N. Iorga — părintele celor mai curate gânduri și aspirațiuni ale nației, care a restabilit pe preot, prin modificarea legii învățământului primar, în adevărata lui aureolă, dându-i puțința de a-și

complecta misiunea postorală ; de-a se cultiva, de-a cugeta și de-a pune mâna pe condei, așa cum a fost în vechime de-a fi „lumina luminii și sarea pământului“ ; de-a fi o personalitatea morală ; de a-și impune voința și caracterul moral ; de-a nu mai fi judecat și bârfit de inactivitate și mai ales de lăcomie ; o doamne ! lăcomia care roade temelia statului, ca oftica un organism, prin mizerabila politică ce se face la noi și de noi ; de-a nu mai fi preotul robul servil al minciunii, intrigii și vanității unui oarecare șef, fie el chiar și protorulerul, care totdeauna la noi a ținut mult numai la exterior și podoabe și a indus pe făgașul tuturilor compromisurilor atât pe ierarh cât și chestiunile mari bisericești.

Având dreptul și putința de-a făuri de-acum încolo alte suflete și alte conștiinți ale viitoarelor generații ale acestor nații, viitorii enoriași ai parohiilor noastre, se cuvine să ne amintim cu drag și cu recunoștință celor ce-au luptat pentru izbânda doleanțelor noastre și cari vor lupta, pentru prefacerea complectă a instituțiilor noastre bisericești. Pe lângă recunoștința ce trebuie să purtăm Mcrelui N. Iorga, se cuvine să fim recunoscători iubitului nostru luptător și sincer confrate Păr. Valeriu Iordăchescu, precum și fratelui său Cicerone ; se cuvine să-l iubim, dar și să-l informăm exact pe Păr. Arhim. Scriban, care este sufletul și aproape autorul tuturor scrierilor bune, în frunte cu revista „Biserica Ortodoxă“ și pe care ar trebui să-l invităm din când în când în fruntea marilor mișcări culturale, ca, cu talentul și marea sa personalitate să dea societății, cea ce dă marii teologi ai apusului etc. Apoi eu personal și deaceia scriu, țin să relev tactica și măsura chibzuită a Sf. Mitropolii a Iașilor, care la timp a dat îndrumările metodice și didactice, lucru de căpetenie, întrucât dacă noi oamenii trebuie să avem un plan în viață pentru orice lucru, cu atât mai vârtos când e vorba de-a preda o lecțiune în școală de orice materie. Frumos și bun lucru ne comunică sfânta Mitropolie, că anul acesta trebuie să folosim manualele didactice în vigoare. O altă programă analitică, fie chiar cea publicată în revista sinodată, n'ar fi avut rost, într'ucât la

școala primară e nevoie neapărat de manual. Dacă în școala secundară manualul e totul. d'apoi cea primară. Până la anul viitor, când nădăjduim că talentații noștri scriitori vor elabora manualele didactice speciale, anul acesta mergem după manualul copilului. Noi mai putem adăuga câte ceva, nu cu pretenții însă ca copilul să ia notițe, căci atunci suntem caraghioși. Dacă'n școala secundară manualul este busola învățământului, și fără el de multe ori propunătorul este un rătăcit. cu atât mai mult în școala primară. Doamne ferește. de propunătorii cari nu pot cunoaște nici manualele. Noi am avut în viață cazuri de astea și avem cu duiumul și azi. Exemplu: bacalaureatul și altele. Ș'apoi școlarul e rău sau profesorul e redus ?!

Indrumările date de d-l Neculau în foaia „Mitropolia Moldovei” cât și cele date în revista sinodală, fără programa analitică pentru acest an, sunt deajuns și destul de bune. pentru că orice preot și cel mai bătrân să poată arunca o semânță la timp, căci terenul îl are destul de bun. Mai presus însă de toate metodele și didacticile, cel dintâi lucru ce trebuie să-l facem noi de-acum încolo, mai mult ca ori când, e să ne deprindem cu cetitul, cu gânditul și cine are talent și cu scrisul. „Ai carte, ai parte”. „Ai fond, neapărat ai și formă”. Rânduirea materialului sigur că trebuie dată într'o formă clară, precisă și fără multe figuri de vorbă sau digresiuni.

Iată unul din momentele vieții noastre parohiale, care credem că ne va uni definitiv sufletește, pentru ca să fim una, cum și Biserica una este.

Preot I. Cîrca

Cuvântu cătră pâstoriu de învățatură

(U r m a r e 2)

Ms. pag. 269 v. Leacurile (sl. pomuzania) simtu, tămăduire și vendecare pohteloru ce sâ vâd, adecă celor trupești. *Briciul* (sl. Britva) iaste ocârăle și dosâdzile ce mucică și curățeaste rana mândriei. *Presârarea* (sl. nasipania) iaste curățire ochiloru sufletului adecă a menței când sâ turburâ și să împâinjinescu de mânia, și o certare ce amăreaște și oțăreaște și preste puțină tămăduiaște. *Purgația*, (sl. napoenia) iaste tămăduire pohtelor celor diîn lontru, și deșertare împuțiciuinei și scrânâviei ce nu sâ veade. *Strecneala*, (sl. crovopustno) cu adevârat iaste, o cuntenire și o certare de nâprasnă pentru mântuirea bolnavului. *Zbâinca* (sl. crăvopustoe) iaste o lepădare și deșertare de srăgu împuțiciuinei ceii nearătate. *Bureatele* (sl. gâbâ) iaste o răcoare și o răsufare carea iaste de la vraci întru bolnavi după slobodzitul singelui, sau rădicare de măcii cu cuvânte blânde și dulci și veasele. *Ms. pag. 270. Arsura*. (sl. jejenie) iaste o tocmală și o cuntenire, ce sâ dă în puțină vreme, cu iubire de oameni pentru pocăința greșitului. *Unsoarea* (sl. pomazu) iaste măingăierea ce să adauge bolnavului după arsură, oare cu cuvântul, oare cu puțină odihneală. *Iarba cea somnuroasă*, (sl. ispitelnoe) iaste ca să primască neștine asupra sa sarcina ascultărei și pentru ascultare să i să dâruiască, un răpaos și un somnu neadormitu și o orbire cuvioasă să nuș vadză lucrurile sale ceale bune. *Legăturile* (sl. privâzi) simt să întărească neștine și să străingă cu pomenirea morții, pre ceia ce simtu slăbiți de deșarta mârire. *Svârșitul tuturor ciniilor* iaste *cuțătu* (sl. noju), carele iaste o tocmală și un meștersiugiu de să tae duhovniculu mādulariul cel putred și mortu a trupului ca să nu dea zgaibele și bubele sale și celoralalte mādulare. Fericit lucru iaste întru vraci *neduința*, adecă sa nu sâ tiamâ nici să sparie de rane, și întru duhovninci pohtirea adecă să naibă pohtă nice spre un lucru căci că vracii ce nu sâ temu, cuteadză fără de nici o leane de vrăciuescu, toate ranele și—(*ms. pag. 270 v.*)—împuțiciu-

nile, și duhovnicii cându simtu fără pohtire, pot să învie tot sufletul cei mortu în păcate.

Și una dintre rugile duhovnicului să știe aceasta ca să sprezenească și să agiutoreadze cu toți căruia după destoinicia sa, ca nu cumva ca și Iacovu acela ce să temea să nu vatâme pre fratele său, și să trudească pre soția ce luase cu sine așa șacesta va vâtâma și pre cela cel iubeaște, și pre ucenicii săi, carii simtu depriși a păți aceasta, pentru că încă nu le iaste iscusită simțirea sufletului ca să poată sâmului binele, și râulu și mijlociul binelui și râului. Mare rușine iaste cu adevărat duhovnicului, celuia ce să roagă lui Dumnedzâu să dâruiască ucenicului său darulu cela ce nu lau dobândit cu sine mainte. Ca și ceia ce vâd fața unui împărat, și simtu priiatini lui, pot de vor vrea să apropie de împăratulu și să împrietinească și slugile lui toate, și pre ceia ce nul cunosc prinsu, sau și pre vrâjmașii lui, să să îndulcească de mărirea lui așa să pricepi că iaste și de svinții *ms. pag. 271* și priiatinii lui Dumnedzâu. Priiatenii să și *stidescu* de ceia ce lis cu adevărat iubiți și priiatini și ascultu, aseamenea simtu și nevoia diînsa. Bun lucru iaste, să agonisască neștine priiatini sufletești și îngerești, că nime nu ne va agiuta, așa cătrâ lucrurile ceale bune. Spusemi oarecine din cei iubitori pre Dumnedzâu, că pururea Dumnedzâu, și mai vrătos întru praznicile ceale dumnedzâești, de rugă, împarte daruri sufletești șerbiloru săi. Vraciul cel sufletescu îi dator să să dezbrace desăvrășit de pohte, pentru ca să poată ave vreame să să schimbe de pohte, și mai vrătos de mânia, căci că de nu să va nevoi să leapede aceastea de tot nu să va putea îmbrâca întru ceale fârâ de pohtire. Vădzuiu un calu tânăru ce nu era încă învățat, carele fiindu tras cu frăul de srăg oborâ și vâtâmă pre domnu său. De doi draci să asamână și să închipuiaște șaceasta pildă ce *dzicu* ca și deacesta adecă de dracul mărirei ceii deșarte, și săturarei pântecelui, sau și mănii și curviei căci că de să va neștine săvai cât de puținelu leni, aciiș de srăg să-și ră- (*ms. pag. 271 v.*) dică și să scornescu. Ceia ce vor să cearce aceasta să o știe ca să o cearce cu trudă. Atunci va cunoaște vraciulu înțelepciunea ce iau dat

Dumnezău, cându va putia să vrăciuiască boalele cealia ce mulți nu le putu vrăci. Nu iaste a să mira de dascalulu cela ce face înțelepți pre cuconii, cei iscusiți ce deprindu bine la învățatură, ce de cela ce înțelepțește, și face desăvârșit pre cei neînțelepți și neiscusiți. Ceia ce aleargă pre cai cându întrecu și biruescu cu cai rai și nefugari și ferescu nevătămați atunci să arat și să laudă destoiniciia lor. Deai luat ochi și dar de la Dumnezău, să vedzi valurile mainte de ce nu vine furtuna, spune mainte celora ces în curabie. iară de nu. tu veri hi vinovatu pentru înecarea curabiei, mai multă de cât toți cea ce nu lii grijă de îndreptarea curabiei. Văzdui nește vraci, ce nu spusâră mainte bolnavilor începătura boalei lor, și multă trudă și dureare făcură pentracea și șie și bolnavilor. Cu cât va vedea duhovnicul arătându credință mai multă *ascultorii* săi și cei mai departe cătră sine cu (*ms. pag. 272*) atăta, să se ferească și să socotească pre sine întru toate câte face și grăiaște. știindu că toți caotă spriinsulă ca spre o icoană începătură de chipu, și cealea ce să grăescu și să facă dânsu le primâscu ca o tocmală și o leage.

Transcris de **Gh. Ghibănescu**

Convocarea Adunării Eparhiale

Sf. Mitropolie a Moldovei și Sucevei, Ar-
hiepiscopeia Iașilor, No. 6646, 1932 Oct. 25.

Onorate,

În conformitate cu art. 132 și 134, din statutul legii de organizare a Bisericii ortodoxe române, convocăm Adunarea Eparhială a acestei Arhiepiscopii, în sesiune ordinară, în ziua de Joi 10 Noembrie a. c. ora 9 dimineața, la reședința Mitropolitană din Iași, ca continuare a ședinței dela 27 Martie trecut, și vă rugăm să binevoiți a lua parte la lucrările prevăzute în ordinea de zi.

Primiți, etc.

PIMEN, Mitropolitul Moldovei

Consilier referent, **Pr. C. Gr. VUIESCU**

Sedința de lucrări ordinare dela 10 Noembrie 1932

Ordinea de zi :

- 1) Apelul nominal.
- 2) Deschiderea ședinței.
- 3) Sumarul ședinței dela 24 Mai 1931 și 27 Martie 1932.
- 4) Referatele secțiunilor Consiliului Eparhial: a) administrativă, b) culturală, c) economică.
- 5) Modificări în delimitarea parohiilor.
- 6) Cumpărări, vânzări, schimburi și donațiuni de bunuri imobiliare bisericesti.
- 7) Dare de seamă asupra gestiunei pe 1931.
- 8) Proiectul de buget pe anul 1932.
- 9) Diverse propuneri.

In chestiunea transferării **preoților**

Circulara No. 6809/932 trimisă Mitropoliei Basarabiei și Episcopieiilor: Roman, Huși, Hotin, Cetatea Albă, Dunărea de Jos și Constanța.

De o vreme încoace, se constată că mulți preoți hirotoniți în cuprinsul unor Eparhii, pentru o anumită parohie, fără a avea titluri suficiente de cultură teologică, cum s'a făcut pentru Dobrogea veche, Cadrilater și Basarabia, unde era mare lipsă de preoți, cer cu stăruință și pun mijlocitori, mai ales oameni politici, spre a fi transferați la parohii, sau biserici filiale, din cuprinsul Arhiepiscopiei Noastre și probabil și din alte episcopii de dincoace de Dunăre și Prut ale țării, invocând motive neresioase, care n'au nici o legătură cu preoția.

Ba unii din acești preoți tineri, fără o pregătire culturală, abia hirotoniți, aleargă la mijloace neiertate, propunând preoților bătrâni, rude ale lor, din Eparhia Noastră, transferarea prin consimțământ, unul în locul altuia pentru ca apoi preotul bătrân, sa nu mai plece din parohie, cerând trecerea sa la pensie.

Prin aceste mijloace necinstite, se creiază o mentalitate neîngăduită unei preoțimii culte, cu educație proprie misiunii preoțești și foarte păgubitoare pentru părinteasca îngrijire pastorală, din partea bisericii, a poporului.

Ceva mai mult și surprinzător e, că unii din acești preoți tineri, se prezintă cu cărți canonice. părăsind parohia pentru care au fost preoțiți și emigrând din loc în loc, spre a fi transferați la o parohie sau biserica filială, din altă eparhie.

Cererile făcute din partea unor așa ușurateci preoți, necorespunzând îndatoririi ce se impune azi preoțimei, pentru combaterea crizei religioase morale, prin care trece poporul nostru, fiind respinse de Noi și consiliu, preoții recurg la mijloace nedemne și neresioase, trimițând soțiile lor la cancelaria Mitropoliei, pentru a se jeli, cerând transferarea soțului ei, căci astfel îl părăsește.

Aceasta o socotim ca o cale josnică și nepermisă unui preot cu demnitate, care se respectă pe el și familia lui, de a recurge la așa mijloace neiertate pentru un om de rând, necum pentru un preot.

Pentru a pune capăt acestei proceduri ușuratice, se cuvine a se lua urgente măsuri, din partea Noastră a tuturor Chiriarhilor eparhioți, pentru a numai îngădui unor așa preoți, această cale nedemnă, părăsindu-și credincioșii pentru care au fost preoțiți și lăsându-i pradă mulțimei sectarilor, care mișună prin satele și orașele noastre.

De aceea în interesul îngrijirii părintești a poporului, din partea preoțimei noastre și în interesul prestigiului preoțesc, socot că se impune o sfântă datorie, tuturor șefilor de eparhii, de a nu mai elibera cărți canonice, pentru emigrări dela o eparhie la alta, pentru nici un motiv, fie chiar pentru interesul familiei sau sănătății, la care unii se provoacă cu multă ușurință și mare îndrăzneală.

În acelaș timp, veți binevoi a cunoaște că pentru parohiile vacante din cuprinsul Arhiepiscopiei Noastre, care aproape nici nu mai sunt, avem candidați cu titluri academice, cu o solidă și complectă cultură teologică, licențiați și doctori, așa cum se cere să aibă toți preoții din țara noastră, unde s'au produs agitații și turburări din partea sectanților, atât de răspândiți prin sate și orașe.

În fine pentru a pune capăt acestei stări de lucruri, se cuvine a nu se mai elibera pentru niciun motiv, cărți canonice și preoții să rămână pentru totdeauna la locurile pentru care au fost hirotoniți, iar nu să emigreze dintr'o eparhie în alta, schimbând parohiile ca loc de speculă, ceea ce nu este permis unui cler luminat, cu iubire părintească pentru popor și conștient de chemarea sa.

Să înceteze deci, odată pentru totdeauna, vagabondajul care a început în biserica noastră, din partea unor tineri preoți, nedestul de pregătiți, pentru chemarea sfântă și devotamentul apostolic, al unei preoții vrednice.

Primiți, etc,

PIMEN,

Metropolit al Moldovei

Consilier Referent,

Pr. C. Gr. Vuiescu

Cercurile pastorale didactice din jud. Neamț (R a p o r t)

Inalt Prea Sfințite Stăpâne,

În urma hotărârilor luate de I. P. S. Voastre prin ordinul circular No. 4306 din 10 Iunie a. c. ca preoțimea să se pregătească pentru predarea religiunii în cursul primar, prin cercuri pastorale-didactice și potrivit îndrumărilor date în conferința dela 14 Mai a. c., ținută în palatul Mitropoliei Iașilor, sub președenția I. P. S. Voastre, la care au luat parte, pe lângă clerul din administrația bisericească și preoți profesori universitarii—preoții Iordăchescu—profesori de curs secundar și profesori mirenii de pedagogie, lămurindu-ne aproape complet asupra măsurilor de luat pentru a încunoștiința preoțimea asupra metodei de predare a religiunii în școlile primare, dispărând îndoiala unora asupra capacității preoților în această privință, iar altora deșteptând entuziasmul pentru acest însemnat fapt, am pus toată însuflețirea pentru aducerea la îndeplinire a acestor hotărâri, în felul cum respectuos îl supun cunoștinței I. P. S. Voastre.

1) Am fixat opt cercuri pastorale-didactice, după cum se vede din tabloul înaintat Inaltei Chiriarii cu raportul No. 1125/832, cu obligația, ca la fiecare cerc, să se caute a aduce și copii din clasele III și a IV-a primară, alegând care anume preot să țină lecția model și punând mai mult temei pe părinții profesori și învățători din acest județ.

Primind invitare oficială dela P. S. Vicar al sf. Mitropolii Grigore Botoșineanul, că dorește a lua parte la aceste cercuri, indicându-mi data șederei în județ între 1—15 August, am concentrat două cercuri depe Valea-Bistriței la aceiaș dată—4 August—la M-rea Durău.

2) La acest cerc pastoral, prezidat de P. S. Vicar au luat parte pe lângă preoții din cercurile Răpciuni și Borca, cu soțiile lor și părintele Negoită directorul Semirarului „Veniamin” din Iași și părintele V. Con-

stantinescu profesor din Piatra Neamț, precum și d-nii învățători Vlad din Răpciuni, fost revizor și Lăcătușu din Schitu-Hangu cu elevii școlii primare din Schit.

Lecția a fost predată de parohii Pantelemon Pantelimon din Răpciuni și M. Coroamă din Hangu, acest din urmă și învățător titular, predarea despre parabola „Samaritanianul milostiv” de pr. Pantelimon, iar despre „Schimbarea la față” a ținut pr. M. Coroamă din Hangu. La critică toți au fost la înălțime cu multă competență de preoții V. Constantinescu, Al. Romanescu și alții; au luat cuvântul și d-nii învățători, arătându-și mulțumirea lor că acest obiect de seamă—religia—se va preda de acum de preot, ceace e firesc lucru și la locul său.

Părerile generale asupra metodei de predare, a păr. director Negoită făcute cu multă măiestrie, au avut un efect destul de însemnat asupra auditorilor.

P. S. Vicar Grigore, după ce a făcut cuvenitele observații și concluzia celor discutate în ședințele de dimineață și după prânz, a declarat închisă ședința cercului cu invitarea, ca preoțimea să se silească a corespunde în mod demn îndatoririle ce li se pun pentru a preda religiunea în școlile primare.

3) La 11 August, s'a ținut cercul preoțesc în M-rea Văratec prezidat tot de P. S. Vicar al sf. Mitropolii a Moldovei și a avut un rezultat destul de mulțumitor, fiind adunați copii din școala primară a satului Văratecul și maicele dela școala de adulte în sala ateliereilor. Preotul C. Gheorghiescu din Ghindăoani, s'a distins prin o lecție foarte bine reușită, au luat parte și profesori de pedagogie ce se aflau în viligiatură la M-rea Văratecu.

După prânz în aceeași sală, dl. profesor Tomulescu din Constanța, licențiat în pedagogie, a ținut o conferință pedagogică, întreținând pe cei prezenți într-o atențiune încordată o oră jum., P. S. Vicar a făcut rezumatul și cu competența cunoscută a dat îndrumările necesare.

4) În ziua de 12 August, preoții cercului Tg. Neamț s'au adunat în școala No. 2 de băeți, unde dl. director Pintilie a pus la dispoziție un număr de peste

50 școlari și după ce P. S. Vicar, a deschis ședința și a dat îndrumările necesare, s'au ținut două lecții model, tratate de preotul învățător Nichita Fuiorea din parohia Târpești și parohul Gr. Hogeia din parohia Bis. sf. Nicolai Tg. Neamț. La critică s'au distins parohii: N. Gheorghiu dela Bis. Adormirea Tg. Neamț, N. Scobai din Uricheni și alții. D-l director Pintilie, după ce arată mulțumirea sa pentru faptul că preoții sunt îndatorați să predea învățământul religios, ține o conferință despre metodele psihologice foarte folositoare; singurul, care arată, că este deajuns ca preotul să întrebuințeze numai două trepte psihologice pedagogice, ca să obție un bun rezultat.

Ședința cercului a durat până la orele 3 după prânz, când P. S. Vicar, după ce au dat preoților cercului îndrumările convenite, a încuviințat a se lua simpla masă de post cu toți preoții într'o sală din grădina orașului, urmând mai departe discuțiuni în această chestiune.

5) La 17 a lunei August, cercul preoțesc Piatra Neamț, s'a ținut ședința sub preșidenția subsemnatului la școala No. 2 de băeți unde prin îngrijirea preotului T. Borș institutor la acea școală, au adus elevi în număr destul de mare; au luat parte—pe lângă preoți, profesori de liceu și școala normală V. Constantinescu și V. Vasiliu—și institutorii școalei în frunte cu directorul M. Rotariu

Lecția model a ținut-o întâi pr. C. Cojocariu din Dobreni, care este și învățător și al doilea pr. profesor V. Constantinescu, tratând despre „Samarineanul milos-tiv”; acest din urmă cu cea mai mare competență pedagogică.

La critică s'a întrebuințat regulele pedagogice: cu autocritică și complectări.

Părinții profesori Constantinescu și Vasiliu, au dat toate îndrumările necesare preoților pentru predarea învățământului religios în școlile primare, ca să aibă un bun rezultat.

După ce am făcut rezumatul dezbaterilor și am combătut părerea unui preot distins dealtfel — pr. C. Matasă — că preoții nu sunt apți să predea acum religi-

unea în şcolile primare, ci după un an de pregătire pedagogică, fapt combătut de altfel şi de păr. Negoită Directorul Seminarului din Iaşi şi de păr. profesori susnumiţi, am închis şedinţa.

6) La cercul preoţesc Roznov, ţinut în ziua de 17 August sub preşedenţia mea, preoţii s'au prezentat bine pregătiţi şi şedinţa s'a ţinut la şcoala din Roznov; iar copiii de şcoala primară au fost aduşi de preşedintele cercului C. Vrânceanu din parohia sa Calu. A luat parte şi păr. profesor V. Constantinescu din Piatra Neamţ. Lecţia model în faţa copiilor o predă cu multă competenţă pr. C. Mihailescu din Săvineşti, care este şi învăţător; a predat şi parohul G. Puşcaşu din Tazlău despre parabola „Vameşului şi a Fariseului”, cu oarecare scăzământ, dar a fost bine îndreptat în criticile făcute de preoţii C. Vrânceanu din Calu, M. Ioniţă din Zăneşti şi I. Nicolau din Balcani şi de observaţiile temeinice a păr. V. Constantinescu.

După expunerea făcută în îndrumările căpătate dela celelalte cercuri, lăudând cum trebuie zelul depus de preşedintele cercului şi ceilalţi preoţi ce s'au distins prin o preparare deosebită, am suspendat şedinţa. La masa comună, simplă şi prietenească ne-am întreţinut cu toţii în chestiunea subiectului tratat.

7) Cercul pastoral didactic din Buhuş s'a ţinut în ziua de 19 August în localul şcoalei primare, unde Directorul şcoalei D-l Tipa, a adunat peste 50 de elevi ee clasa III şi a IV primară.

Lecţia model a ţinut-o păr. Ştefan Romanescu din Români care este şi învăţător, predând parabola „Bogatul nemilostiv”; autocritica şi critica a susţinut-o pe lângă păr. predator şi păr. V. Constantinescu din Piatra Neamţ, parohul V. Jigău din Buhuş şi alţii, lămurind bine metodele psihologice-pedagogice de care trebuie să ţină seamă preotul la predarea religiunii în şcoală. Făcând rezumatul celor discutate am închis şedinţa.

8) Cercul preoţesc Războeni, s'a ţinut în comuna Ghigoeşti la şcoală, în ziua de 22 August: preşedintele acestui cerc parohul M. Gavrilescu din Căciuleşti II, a pus mult suflet pentru reuşita lui şi împreună cu învăţătorul din Ghigoeşti, au adus elevi la şcoală şi lecţia

model „Iisus în Templu“, a ținut-o tot preotul Gavrilescu, cu o competență vrednică de toată lauda, dovedind că este bine cunoscător a metodelor pedagogice. *Aici s'a produs un fapt nelalocul lui, fiindcă parohul Onoriu Săndulescu din Dragomirești mai nainte a făcut propagandă, că preoții nu trebuie să predea învățământul religios în școlile primare, venind cu totul nepregătit, în cât nu știa nici ce va să zică autocritică :* dar n'au avut de cât un singur adept, pe parohu I. Teofănescu din Bărgăoani. Au fost însă puși la locul lor de preoții M. Gavrilescu, Gh. Gheorghiu din Girov și ceilalți preoți die cerc, dovedind entuziasmul preoției că li-s'a dat voe, în mod legal, să predea învățământul religios în școlile primare.

Pentru susținerea celor arătate în acest cerc la punctul 8 smerit alătur și proces-verbal al cercului.

Din cele mai sus arătate, se constată că în acest județ Neamț, s'au ținut în cursul lunii August 8 cercuri preoțești-didactice, din care 4 au fost prezidate de P. S. Vicar al sf. Mitropolii și 4 numai de subsemnatul, cu preotul V. Constantinescu profesor ; subsemnatul însă a luat parte la toate cercurile.

Cercurile toate s'au ținut cu elevi din școlile primare și cu lecții model, predate mai mult de preoții care sunt și învățători. Mai la toate aceste cercuri au luat parte și profesorii civili, universitari, secundari, institutori și învățători, stârnind admirația tuturor, entuziasmul preoției pentru predarea învățământului religios în școlile primare, ținând conferințe și dând îndrumări practice.

În aceste cercuri ținute cu multă rigurozitate, pe lângă că preoțimea s'a inițiat, luând cunoștință de noile metode pedagogice și de practicarea lor, apoi au căpătat convingerea de absoluta trebuință, că preotul trebuie să prede religiunea în școlile primare pentru formarea caracterului „religios-moral“ a enoriașilor în viitor, precum și legătura prietenească ce trebuie să aibă cu învățătorul pentru ajungerea la bun rezultat a datoriilor lor pastorale.

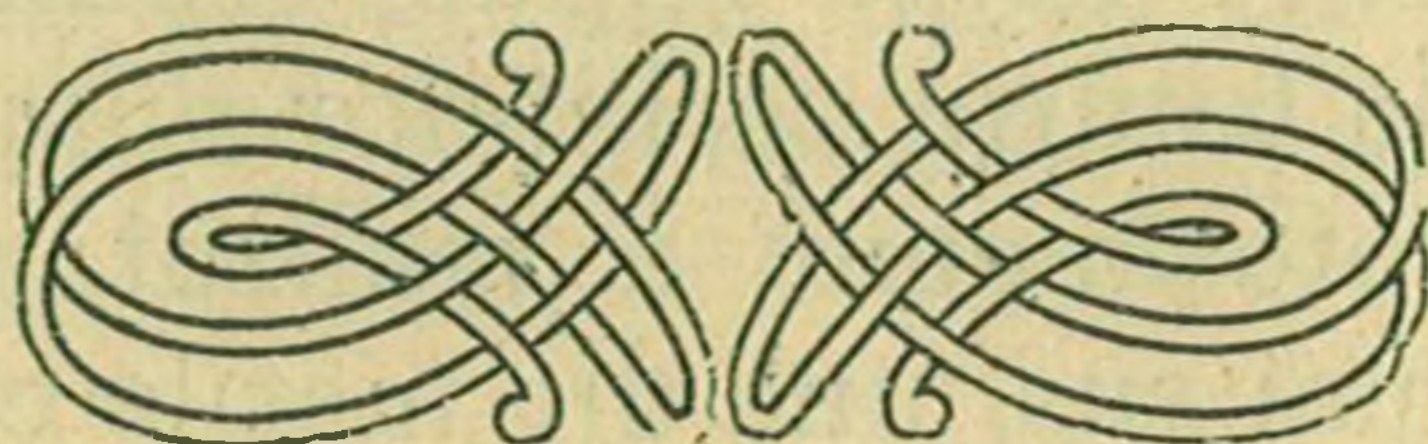
Au lipsit dela cercuri numai preoții : M. Atana-

siu din parohia Căndești dela cercul Buhuș și Ilie Popescu dela cercul Războeni fără să arate motivele.

Prin aceasta, cred, că mi-am îndeplinit datoria în deplină conștiință și cu adânc respect, supun rezultatul înaltei cunoștințe, rugându-Vă să binevoiți a lua act, încredințându-Vă, că în curând preoțimea va fi în totul înălțime în ceiace grivește predarea învățământului religios, iar cazurile izolate ce se vor ivi să fie înfrâ-nate cu cea mai mare strășnicie.

Sunt al I. P. S. Voastre într-o tot prea plecat și prea supus serv.

Protoereu, Econ. **Gh. Popovici.**

Cine este chemat la o slujbă, să se țină de slujba lui. Cine învață pe alții să se țină de învățătură, Rom. 12,7.

Bibliografie

Crezul în chipuri și icoane de *Arhierul Grigorie Leu Botoșăneanu*. Tip Tip. Cărților Bisericești 1932, 64 pagini și 15 clișee. Prețul 30 lei exemplarul.

Lipsa cărților religioase însoțite de materialul intuitiv — icoane în care ideea religioasă să fie exteriorizată prin arta picturii — se simte de multă vreme în literatura teologică românească. Dacă unele biserici românești sunt din punct de vedere iconografic — fie prin calitatea picturii, fie prin mulțimea momentelor religioase ce le expun — pe acelaș plan cu cele din alte țări, cărțile în care ni se expun credința strămoșească păstrează în ciuda tuturor cerințelor numai haina literilor. P. S. Grigorie Botoșăneanu a realizat prin micul volum de 64 pag. citat mai sus, una din marile cerințe ale vremii.

Fiecare articol al „*Crez*”-ului este precedat de un clișeu în care e expusă ideea ce o conține respectivul articol.

Modul de expunere al *Simbolui Credinței* — așa cum l-a înțeles și realizat P. S. Grigorie Leu — satisface atât pe cei cărturari în ale teologiei cât mai ales pe cei ce sunt dotați numai cu o credință implicită.

Acum când în școlile primare și secundare lipsa manualelor religioase și catehismelor însoțite de materialul intuitiv constituie o pagubă prea însemnată, „*Crezul în chipuri și icoane*” apare ca un crainic ce vestește, că vremurile sunt înțelese și de cei ce au posibilitatea de a contribui prin situația ce o dețin — fie socială sau materială — la îmbunătățirea unor greutăți din viața cărturărească bisericească.

Gestul P. S. Grigorie vorbește dela sine și fără prea multă recomandare (cărțile bune de altfel nu-i simt nevoea), „*Crezul în chipuri și icoane*” va străbate în mâinele creștinilor români iubitori de Dumnezeu și Biserică, cum altă dată epistolele bunilor și sfinților episcopi din epoca primară a creștinismului nu cunoșteau granițe eparhiale sau naționale.

Concordanță a Noului Testament de *Al. Lasca-
rov Moldovanu*, Tip. căr. bis. 1932, 137 pag., prețul 40 lei.

Scriitorul de adâncă analiză sufletească d-l Al. Lascarov Moldovanu a pusla îndemână publicului creștin o carte de o indispensabilă utilitate: *Concordanță a Noului Testament*.

Cel ce atâta suflet pune pentru Domnul Hristos în „Fântâna Darurilor” a constatat lipsa călăuzelor în cărțile N. T., potrivite ortodoxismului nostru. Și într'un volumaș a încercuit munca sa migăloasă, cu care să se poată folosi și semenul său.

Formatul „*Concordanței*” permite creștinului de a o purta totdeauna la el. În lupta cu sectanții cartea d-lui Las. Moldoveanu este un prețios auxiliar, mai ales că multe traduceri ale N. T. sunt lipsite de locuri paralele.

Concordanță a N. T. e accesibilă tuturor prin neînsemnata sumă de 40 lei.

Psellos

*Imbrăcați-vă cu toată armătura lui Dumnezeu, ca să
puteți ține piept împotriva uneltirilor diavolului. Efes.
6,11.*

Comunicat

Parohia unită română din Dej jud. Someș, în baza autorizației primite dela Ministerul Muncii cu adresa No. 23238/1932 a confecționat ilustrate cu chipul bisericii proiectate să se zidească, a tipărit un apel și un mandat postal și le-a expediat la diferite adrese în pliuri cu câte 10 bucăți.

După ce apelul nu e semnat complet iar adresa pe mandat nu e precisă precum nici pe ilustrate nu e precizat ce fel de biserică este, lumea indusă în eroare prin acest procedeu, cum crede că s'a intenționat de menționata parohie, care nu răscumpără ilustrațiile, ni le retrimite nouă în credința adevărată de altfel că „Oficiul parohial român” cum e semnat apelul și adresat mandatul, numai cel ortodox poate fi și astfel pe lângă faptul că ni se sporește lucrul degeaba cu trimiterea la destinație a ilustratelor suntem și scurtați în interesele noastre, căci noi încă intenționăm să recurgem la sprijinul publicului.

Anunțăm deci pe toată lumea care a primit astfel de ilustrate, că acele nu sunt expediate de noi și dacă nu le răscumpără sunt rugați să le restituie la adresa oficiului parohial unit cu răspunsul ce-l merită.

Procedeul fraților uniți, cari cu alte ocazii se afișeaza cu multă emfază catolici români aci însă nu știm pentru ce (?) se tuptesc, îi las la aprecierea tribunalului opiniei publice.

Protopop (ss) **Zaharia Boiu**

Ziua Economiei

Ziua de 31 Octombrie se serbează în întreaga lume, ca „Ziua Economiei” pentru a se insufla cât mai adânc în spiritul popoarelor, ideia totdeauna sănătoasă și pe aceste vremuri salvatoare—de a strânge, păstra cu grije și fructifica cu folos mult, puținul ce fiecare e în stare să economisească din câștigul muncii sale.

Direcțiunea Cassei Generale de Economii, instituție de stat, creată în principal, cu scopul educativ de promovarea spiritului de economie în poporul nostru, crede că, pentru a se asigura cât mai bine răspândirea și infiltrarea ideii de economie în popor, trebuie să facă apel pe lângă școală și pe lângă Biserică, înțelegând că numai pe calea catedrei și a amvonului se mai poate prezenta azi poporului, ideia de economie ca un comandament moral.

Aceasta cu atât mai vârtos cu cât însuși Biblia se face purtătoare a acestui postulat prin parabolele „Fiului risipitor” etc.

Baza propășirii ori cărui popor este: *munca și economia*; prin muncă se produce și prin economie se valorifică și desvoltă producția.

Biserica înțelegând de mult că liniștea sufletească necesară apropierei de Dumnezeu nu se află de cât în spiritele cumpătate, a făcut din cumpătare o virtute.

Pe aceeaș cale se află și Cassa de Economie, care ca organ de educație socială, vrea să facă din cumpătare, din prevedere, din economie, o funcțiune socială.

Cu convingerea că apelul Instituției noastre va găsi ecoul dorit în Înalta bunăvoință a Sfinției Voastre, vă rugăm să binevoiți a aproba și dispune, pe cale de circulară, ca în toate bisericile creștine din cuprinsul Episcopiei Prea Sfinției Voastre, să se țină, în ziua de 30 Octombrie, o predică cu scopul răspândirii în popor a spiritului de economie.

Ca material necesar susținerii documentate, vă alăturăm un număr de 10 exemplare din prezenta broșură pentru a fi distribuite fiecărei protoerii,

Judecătoriile Protopopești din Eparhia Moldovei și Sucevei, pe un period de 6 ani

Județul Iași

Pr. D. Ciolan dela biserica sf. Voevozi-Roșca Iași președinte și pr. P. Manole dela parohia Copou și C. Bogdan dela Capela Pentenciarului membri.

Județul Neamț

Pr. M. Gavrilescu dela parohia Căciulești II președinte, pr. V. Negrea dela parohia Căciulești I și Gh. Gheorghiu dela parohia Girov, membri.

Județul Dorohoi

Pr. I. Teodorescu dela parohia Săveni președinte, pr. Gh. I. Ștefănescu dela parohia Havârna și V. Măcărescu dela parohia Zvorâștea, membri.

Județul Baia

Pr. Grig. Constantinescu dela parohia Tătăruși președinte, pr. M. Grigoraș dela parohia Țolești și Horel Teodoriu dela parohia Rădășeni, membri.

Inștiințare

Cucernicii Preoți sunt rugați călduros să achite plata abonamentului revistei oficiale „*Mitropolia Moldovei*” cât și costul cărții tradusă de Pr. prof. Cicerone Iordăchescu, care s'a distribuit prin protopopii.

Unele protopopii au achitat costul cărții „*Ierarhia Cerească și Ierarhia pământească*”, altele însă nu. Cum Părintele traducător trebuie să achite plata editurii, ca să poată începe alte traduceri din Sfinții Părinți, se înțelege dela sine datoria tuturor colegilor. Trebuie să sprijinim — neimpuși de nimeni — munca atât de grea și migăloasă, pe terenul traducerilor din literatura patriotică. Sunt și alte mijloace de a impune, neaparat, împlinirea datoriilor. Credem însă că apelul la bună voință este calea cea mai aleasă și justă.

Redacția

Mulțumiri publice

Se aduce mulțumiri publice enoriașilor parohiei Vascani-Baia :

Ion Butnariuc pentru 1 cruce a Răstignirii.
 Ion Florea pictatul icoanei sf. Mihai și Gavril.
 V. Dandu " " " Vasile.
 Gh. Burian {
 Gh. Dandu { un Prapur la morți
 Catinca Bobu {
 Gh. Tataru pictatul icoanei Maicei Domnului.
 Zanfira Bobu " " sf. Neculai.
 " " " sf. Elisabeta.
 N. Dandu {
 V. Pașcu { " " sf. Neculae.
 Pr. C. Petrovici {
 V. Săndulescu { pictatul icoanei sf. Ap. Petru.
 Ion Dandu {
 V. Ioniță { " " " " Pavel.
 Casandra Dadu " " " " Mina.
 D. Oprea " " " " Ana
 Elena Pr. Petrovici una cruce la morți.
 Gh. Pascu icoana Mântuitorului.
 D-tru Ioniță {
 D. Rusoaei { icoana sf. Dumitru.
 I. Diaconu, un prapur la morți.
 Gh. Ioniță, donat 2 felinare.
 Ion Pascu icoana Sf. Ioan.
 V. Dumitrașcu " " Gheorghe.
 " " " " Ilie.
 Pavel Melian " " Petru și Pavel.
 Rudolf Göttele " " Judecata de apoi.

Parohii vacante

— Parohia Sf. Treime oraşul Iaşi, rămasă vacantă prin decesul parohului.

Are biserică de piatră în stare bună.

Are casă parohială.

Se compune din 290 capi famili cu 1050 suflete

— Parohia Mastacăn jud. Neamţ, compusă din satele Portăreşti, Balanu, Marginea şi Nichid.

Are biserică parohială din zid în stare bună şi filiale: în satul Balan cu biserică construită de lemn şi satul Nichid, cu biserica construită din zid în stare bună.

Are pământ bisericesc 20 ha.

Casă parohială nu este.

Are 500 capi de familie.

Parohia Lişna com. Suharău jud. Dorohoi, devenită vacantă prin decesul parohului.

Se compune din trei sate, cu o biserică parohială în stare bună şi două biserici filiale.

Are 10 ha. pământ.

Casă parohială nu este.

Are 520 capi familii cu 2325 suflete.

Se întreţine din venituri proprii.

P. C. Preot

al Parohiei Buhălnița

Comuna

Buhălnița

Județul

Neamț

ANUL VIII

IAȘI, NOEMBRIE 1932

No. 11

MITROPOLIA MOLDOVEI

FOAIE OFICIALĂ A ARHIEPISCOPIEI IAȘILOR

A P A R E L U N A R

SUB CONDUCEREA SECȚIEI CULTURALE A CONSILIULUI EPARHIAL

Redacția și Administrația:
Secția Culturală, Sf. Mitropolie

A B O N A M E N T U L
PE UN AN, 150 LEI

C U P R I N S U L :

Grandioasa sărbătorire dela Mănăstirea Bistrița.

Comemorarea împlinirii a 500 ani dela moartea
Voevodului Moldovei *Alexandru cel Bun*.

Adunarea Eparhială, ședința dela 10 Noemb. 1932.

Preoțimea și curentele sectelor religioase (circulară)

Conferințele Generale Pastorale din Piatra Neamț **Ec. Gh. Popovici**

Social democrații și biserica **Pr. Const. Nonea**

† Vasile Oiaga **Pr. N. Hodoroabă**

Inștiințări, Diverse, Mulțumiri publice, Parohii vacante.

MITROPOLIA MOLDOVEI

FOAIE OFICIALĂ A ARHIEPISCOPIEI IASIILOR

APARE ODATA PE LUNA

SUB CONDUCEREA SECȚIUNII CULTURALE A CONSILIULUI EPARHIAL

Grandioasa sărbătorire dela Mănăstirea Bistrița

Comemorarea împlinirii a 500 ani dela moartea Vo-
vodului Moldovei Alexandru cel Bun

Toamna aceasta lungă și prietenoasă a dat posibilitatea ca întreaga națiune românească — și în special moldovenii — să prăznuiască un eveniment epocal din istoria națională: împlinirea a 500 ani dela moartea voevodului Moldovei Alexandru cel Bun.

Această sărbătoare marchează în viața spirituală a Românilor un moment de înălțare sufletească, unic în felul ei. Căci deși istoria noastră este plină de peripeții întretășute cu dureri, izbânzi și bucurii timpurile grele în cari suntem sortiți să trăim, nu ne permit să ne ridicăm deasupra nevoilor zilnice, ca să sărbătorim cât mai des faptele glorioase din trecut. Doar și trecutul își are însemnătatea lui pentru un popor. El este isvorul nesecat ce alimentează dinamica spirituală, care duce la îndeplinirea diferitelor idealuri ce se hotărăsc—după circumstanțe—de cerințele vitale ale popoarelor. Dacă în viața prezentă popoarele se deosebesc între ele prin fel de fel de tendințe și aspirațiuni, trecutul le justifică și le adâncește. Conturarea individualității națiunilor o formează mai ales trecutul. Și cei ce nu se supun acestei axiomatice constatări sunt, față de neamul din care fac parte, ca niște fiii răsvrățiți și neascultători față de părinții lor.

Nu mulțimea este cea care crează curenți în viața socială și fixează epoci în dăinuirea statelor, ci personalitățile cari au frânele conducerii la momente date.

Deaceia popoarele, cari-și slăvesc eroii și mențin în permanentă actualitate memoria faptelor lor, au conștiința menirii lor istorice în cadrul tendințelor generale ale omenirii. Poporul român a dat dovadă că știe să slăvească, după cum se cuvine, pe figurile proeminente din galeria trecutului nostru național. E cazul de la Mănăstirea Bistrița.

Inițiativa unei grandioase sărbătoriri a împlinirii 500 ani dela moartea celui dintâi domn organizator al statului și bisericii moldovene a avut-o *I. P. S. S. Mitropolitul Pimen*. Motivul puternic pentru aseasta constă în aceea, că scaunul metropolitan din Iași—pe vremuri la Suceava—-a fost înființat de Alexandru cel Bun, de pe care astăzi păstorește Moldova *I. P. S. S. Mitropolitul Pimen*. Pe lângă aceasta mormântul marelui Voevod se află la ctitoria lui Mănăstirea Bistrița ce face parte din cuprinsul Arhiepiscopiei Iașilor.

I. P. S. S. Mitropolitul Pimen a dorit ca data serbărilor de comemorare să fie în cursul primăverii acestui an. Hotărâse acest lucru în deplin acord cu membrii Adunării Eparhiale. Din cauza evenimentelor politice, data proiectată s'a tot amânat—dela un timp la altul—până când s'a statornicit definitiv la 30 Octombrie.

Programul întocmit de *I. P. S. S. Mitropolitul Pimen* și dl. D. Gusti ministrul Cultelor a fost aprobat de M. S. Regele, care a ținut să prezideze această grandioasă comemorare.

Încă din ajunul zilei de 30 Octombrie orașul Piatra Neamț și împrejurimile până la mănăstirea Bistrița erau înțesate de lume. Țăranii îmbrăcați în costume naționale, femei investmântate cu fote și catrințe, bătrâni și copii, toți erau cuprinși de fiorul unor sentimente mari ce electrizează și înalță sufletele.

I. P. S. S. Mitropolitul Pimen sosise în ajunul serbării la Piatra Neamț ca să vadă pregătirile făcute, de altfel aranjate cu săptămâni înainte.

În ziua de 30 Oct. dimineața a sosit M. S. Regele Carol II însoțit de Voevodul Mihai. Deasemenea au sosit și dl. Iuliu Maniu, președintele Consiliului, dl. D. Gusti ministrul Cultelor, dl. Ghelmegeanu subsecretar de stat și multe alte personalități marcante civile și mi-

litare. Onorurile au fost date de garnizoana de Piatra. Din oraș M. S. Regele cu întreaga suită a plecat la Bistrița pe drumul străjuit de țărani, cari l-au împodobit cu flori, ghirlande și arcuri de triumf. Buciumașii, din buciurile lor lungi, vesteau sosirea M. S. Regelui și a I. P. S. Mitropolit Pimen al Moldovei și Sucevei, cum altădată plăeșii vesteau sosirea la Suceava a marelui Voevod Ștefan cel Mare.

Serviciul divin de pomenire a fost săvârșit de I. P. S. Mitropolit Pimen dimpreună cu II. PP. SS. Mitropoliți Nectarie al Bucovinei și Gurie al Basarabiei, PP. SS. SS. Episcopi Lucian al Romanului și Ilarion Mircea. Un sobor de preoți și stareții tuturor mănăstirilor din Moldova înconjurau pe Înălții Ierarhi.

După terminarea slujbei de pomenire I. P. S. S. Mitropolitul Pimen a rostit o cuvântare, relevând însemnătatea bunului Voevod Alexandru cel Bun ca organizator al bisericii moldovene.

Iată cuprinsul acelei cuvântări:

S I R E,

Iubiți confrăți în Hristos: Mitropoliți și Episcopi,

Domnilor Ofițeri, Domnilor Miniștri și Onorați creștini,

Serbările de pomenire făcute în amintirea celor dispăruți, cum și a unor evenimente de însemnătate istorică, se pot asemana cu niște fântâni săpate la marginea unor drumuri lungi, din a căror apă răcoritoare călătorul obosit gustând își reînoește puterea de călătorie până la punctul ce-i este dat. Acesta e drumul sau calea vieții.

Evenimentele mari, ca și zilele comemorative în amintirea eroilor naționali, sunt verigi, care alcătuiesc lanțul istoric ce leagă generație de generație.

Sire,

Ne-am adunat aici la Mănăstirea Bistrița, sub președenția Majestății Voastre, ca să sărbătorim plinirea celor 500 ani, dela moartea voevodului Alexandru cel Bun al Moldovei.

Acest mare Voevod a fost nu numai un organizator de Stat, ci, înțelegând însemnătatea Bisericii în serviciul Neamului, i-a dat o organizație stabilă și permanentă.

În vremuri tulburi, când state mari se întăreau la hotarele Moldovei, în vremuri de grabnice schimbări, când organizații bisericești, sau se întregeau sau se desfăceau, din vechile tradiții de atârnare: Voevodul Alexandru cel Bun, blând, drept credincios, cu osârdie pentru poporul lui și cu iubire pentru credință, suit pe un tron domnesc abea așezat, dă strălucire unei Coroane, menită să fie purtată de slăviții voievozi și domnitori și de marii Regi, al căror vrednic urmaș sunteți Majestatea Voastră, care, simbolizați, virtutea și trăinicia neamului nostru românesc.

Lărgind hotarele țării până la Mare, cu bogate orașe și multe sate, Voevodul Alexandru cel Bun, nu pregetă a o întări și în interior prin orânduirea boerilor sau demnitățile politice, care au rămas în viitor temelie puternică pentru toți voievozii.

Pașnic din fire, și-a asigurat liniștea țării prin prietenii, uneori trădate de alții în taină, prin legături cu marii vecini, lacomi după belșugul moldovenesc, apărat de Alexandru Vodă cu sabia, dar și cu neprețuită iscusință diplomatică.

Mândru în tendința de neatârnare bisericească, marele Voevod a izbutit a înființa o Metropolie națională, cu reședința la Suceava, aducând metropolit pe Iosif dela Cetatea Albă, moldovan de origină—și cele două episcopii sufragane: Roman și Rădăuți—într-o vreme când și alte țări cereau Patriarhiei de Constantinopol, drepturi ierarhice depline.

Inchinător desăvârșit al Bisericii Răsăritului, s'a făcut ctitor darnic de mănăstiri, a adus moaște sfinte în Mitropolia Sucevei, s'a îngrijit să dea prin muncă, plină de iubire a călugărilor, lumină minților însetate, celor mulți.

Tolerant într-o vreme când patimi mari confesionale clocoteau și regii alungau din țările lor supușii de altă credință, Alexandru Vodă dă din belșugul sufletului său, îngăduință de trai tihnit și neconținut ajutorat,

catolicilor, iar husiților alinarea atât de scumpă și atât de trebuincioasă fugarilor pentru credință.

Intr'o domnie lungă, binecuvântată de Dumnezeu, Alexandru Vodă cel Bun, ni se înfățișează ca domnitor : bun, blând, pașnic, iubitor de cele sfinte, pururea îngrijat de soarta țării sale și neconținut preocupat de a o întări și înălța.

Sire,

Sărbătorind azi pe unul din cei mai vechi și mai mari ctitori ai națiunii noastre, în amintirea celor cinci veacuri de muncă, de suferinți și de izbânzi, dorim Majestății Voastre, ca umbra marelui și gloriosului Voevod, să Vă întărească sufletul Vostru bun, ca să domniți ani mulți, glorios și mândru peste pământul și neamul românesc întregit, prin vrednicia vechilor voievozi și domnitori între care e și Alexandru cel Bun—și prin a marilor Regi Carol I și Ferdinand, străbunii Voștri și conducători ai țării și poporului românesc, către mărire și prosperitate națională.

Să trăiți Sire cu întreaga familie domnitoare,

Trăiască România,

Trăiască armata română și Sfânta noastră Biserică Ortodoxă prin preoțimea ei să prospere, îndeplinindu-și marea și sfânta datorie de educatoare religioasă, morală și națională a poporului românesc, pregătindu-l pentru toate cerințele vieții.

Așa să ne ajute Dumnezeu.

*

După această simțită ^{*}cuvântare a I. P. S. S. Mitropolitului Pimen, d-l D. Gusti a rostit următorul discurs:

„Țara întreagă vine astăzi aici, în umbra zidurilor mănăstirei Bistrița, să sărbătorească amintirea lui Alexandru Vodă, domn al Moldovei, numit prin faptele lui, cel Bun. Se împlinesc cinci sute de ani de când a fost coborât în mormânt de piatră, în această ctitorie a lui, în care căutările noastre târzii n'au mai putut găsi decât o mână de haine strălucite ca niște odăjdii ale trecutului de mărire.

E unul din acei „descălecători de țară, dătători de

legi și datini", cari împodobesc istoria și dau alt curs vieții unui popor, un părinte al patriei, care ne a lăsat o frumoasă moștenire și ca pe un părinte încoronat îl cinstim astăzi cu iubire de fii.

Când s'a așezat în scaun Alexandru cel Bun, cu ajutor dela domnul țării românești, Mircea cel Bătrân, abia se împliniseră 50 de ani decând Moldova fusese întemeiată de acei viteji boieri plecați din satele lor maramureșene, prin înaltele trecători ale Bucovinei, Bogdan și cei dintâi mușatini trasăseră, numai hotarelele acestei grădini, care trebuia lucrată și întărită, ca să nu fie săpată de tot felul de primejdii. Alexandru cel Bun a fost bunul grădinar trimis de Dumnezeu, care 32 de ani s'a ostenit, dela marginele Pocuției până sub meterezele Cetății Albe, ca să înalțe aci, în zarea răsăritului nesigur, o gospodărie pentru secole și secole. Sate și târguri au fost înjghebate, de sub munte unde erau mai dese, până în vederea Mării și a corăbiilor genoveze ; drumuri s'au umplut cu care cu mărfuri și cu negustori ; mănăstiri ca aceasta s'au ridicat, între ale căror ziduri cronicarii s'au apucat să scrie, ca să păstreze urmașilor, istoria începuturilor ; tratate cu țările vecine s'au încheiat ; lupte s'au dat, în țară și în afară până la marea Balticei sau în părțile tătărești și miazăzi. Pentru așezarea politică a țării, Domnul își dădea seama că trebuie să urmărească în acelaș timp așezarea ei economică și culturală. El nu s'a dat îndărăt de la nici o jertfă, ca să-și ajungă acest gând. Iar noi, astăzi, refacem toată această viață din fărâme de dovezi de odinioară, păstrate în hrisoave, în câte un patrafir meșteșugit cusut, sau în spusele străinilor, deosebind liniile unui adevărat program de domnie, urmărit fără abatere, și care ne umple de uimire și de recunoștință.

Peste puțini ani, alt mușatin, venit cu ajutor pe aceleași drumuri pe care venise Alexandru, avea să ducă mai departe ceeace întemeiase. Ștefan cel Mare aproape nu se poate înțelege fără Alexandru cel Bun. Pe umerii lor s'a rezemat și s'a păstrat Moldova, pe care au slujit-o amândoi cu fapta, tot atât cât au slujit-o cu amintirea ei.

Să ne închinăm de aceea înaintea amintirii lui A-

lexandru cel Bun care ne-a dat acum cinci sute de ani viața lui cu toate faptele ei, iar astăzi ne dă o mare pildă. În zilele frământate de astăzi, când avem nevoie, —atât pentru tineretul, care își caută îndrumătorii, cât și pentru țară, care vrea să simtă alături așezămintele venite de departe—Domnul Moldovei dela 1400 ne întâmpină ca un sol încoronat al încrederii".

*

M. S. Regele, cunoscător profund a istoriei patriei a răspuns antevorbitorilor prin următoarea cuvântare, care a stârnit admirația tuturor prin interpretarea pe care M. S. Regele o dă unor asemenea evenimente:

Prăznuind astăzi pe Domnitorul cu înfățișarea blândă, căruia poporul nostru în adâncă lui cuminenie l-a numit „cel bun“, aducem un prinos de recunoștință acelui care timp de 32 de ani a cărmuit cu înțelepciune țara Moldovei.

Figura lui Alexandru Voevod se desprinde pe orizontul istoriei noastre naționale prin străduința lui neobosită de a întări prin așezări trainice puterea și prestigiul țării.

În vremuri când gloria suveranilor se măsoară în deosebi prin fala lor pe câmpul de bătăie și prin numărul popoarelor pe cari le-a învins, acest domnitor din viața mușatinilor a reușit să lase urme de organizări pașnice cari sute de ani vor lăsa semne adânci pe pământul pe care l-a stăpânit cu iubire și înțelepciune.

Despre războaiele lui nu e copil din școlile primare care să nu fie hrănit cu dânsule, războaie susținute cu vitejie față de regi vestiți ai țărilor vecine, dar aceste războaie n'au fost duse de poftă de cucerire sau din certuri de nimica, ci au fost dintre acelea cari fac parte din întregul lanț de lupte pentru păstrarea chiar a ființei naționale.

Trecerea Pocuției și al Șepenițului în stăpânirea Moldovei, cucerirea Cetății Albe și părților tătărești cu Chilia, nu sunt cuceriri fudule, ci întăriri neapărat necesare ale granițelor.

Dar fapta războinică cea mai de seamă din timpul domniei lui este de sigur apariția acelui mănunchi de os-

tași români conduși de spătarul Coman sub zidurile Marienburgului. Nu atât de însemnată este această luptă prin victoria dobândită, cât prin afirmațiunea în fața lumii întregi a valorii ostașilor săi și existenței Moldovei ca stat, care să conteze definitiv în jocul de alianțe ale poarelor europene. Legăturile noastre depășeau astfel cer. cul vecinilor.

Ce nesfârșit de interesant și de instructiv ar fi să putem cunoaște repercursiunea asupra sufletului țaranului din acești munți ai Neamțului și din alte părți, când porniți din preajma Mării Negre s'au găsit vărsându-și sângele pe malurile Baltice.

Alți oameni, alte obiceiuri și ce impresie a putut naște din contactul acestor cavaleri teutonici, apărători în nord a credinței catolice, cu el răzeșul moldovan aci— în sud-estul european—apărător al credinței sale ortodoxe.

Imi amintesc ca școlar mândria sufletească ce o resimțeam citind această pagină a trecutului nostru, aceiași emoție și mândrie o resimt astăzi ca om matur și ca Suveran al unei Români care și-a afirmat locul ei în Europa modernă.

500 de ani au trecut peste capul acestui popor... Lupte nesfârșite pentru păstrarea integrității lui au avut loc fără încetare de atuncea, dar ce frumos este de a privi acest început, astăzi când ne bucurăm de o Patrie întregită pe care prin calitățile atât de frumoase ale poporului nostru o vom întări așa cum trebuie întărită.

Acest fapt, care trebuie să treacă în marile legende ale neamului, după atâtea veacuri, un fapt ca lupta de la Marienburg, are privilegiul de a cere pecetia legendei ca să facă parte din chiar ființa poporului. Dar nu acest fapt este opera de căpetenie a lui Alexandru Mușat, care a îndrăuit poporul și istoria să-l numească „cel bun”.

Prin stăruința și voința lui el va lăsa urmă neperitoare prin aceea că este organizatorul bisericii naționale moldovenești. După afirmarea internațională dela Marienburg vine afirmarea națională prin impunerea patriarhiei dela Constantinopol a unui moldovean în capul bisericii.

Cum în trecutul nostru cheia de boltă a rezistenței naționale a fost biserica, căci noțiunea de patriotisme și de credință se confundau într'una singură, influența or-

ganizării acesteia a fost covârșitoare în decursul vremurilor. În locașurile sfinte de sub jurisdicția mitropoliei moldovenești s'a putat păstra în vremuri de reșmerițe și de bejenie credința în puterea de rezistență națională.

Biserica organizată și întărită de acest mare domn și-a îndeplinit pe deplin multe veacuri dearândul chemarea ei.

Dar în acelaș timp ce frumoasă pildă de iubire de neam și de pricepere a unui spirit modern de toleranță ne-a dat-o acest domn făcând aceasta puternică organizare, în timp ce doamnele Margareta și Rîngala întăreau influența catolicismului.

Opera sa de organizare nu s'a lîmîtat numai la biserică, căci el a fost și întemeietorul în Moldova a statului domnesc, al erarhieii boierești și a întocmît vămile pe mărfuri, dar totuși organizarea care a lăsat urme mai traînice din punctul de vedere național tot al bisericii a fost.

Ce vremuri mari sunt acelea în care a trăit Alexandru cel Bun în Moldova, Mircea în Țara Românească, precursori ai României întregite de azi, pe deoparte stăpînitor asupra Basarabiei, iar pe de alta asupra Dobrogei.

Cum destînurile unui neam se cunosc din timp și cum aceasta ne arată că legile de evoluțiune sunt imuabile.

Aceste legi se văd încă și prin faptul că Domnitorul a cărui amîntire o sărbătorim astăzi și a cărei operă este în deosebi una de pace, a fost sortit de a muri în urma rănilor căpătate în luptă!

Și acuma în fața mormîntului acestui mare și bun domnitor, să ne închinăm cu evlavie și cu reculegere. E un lucru atît de bun să meditam asupra învățămintelor trecutului.

O Alexandre Domn al Moldovei, noi cei de azi ce trăim pe acest pămînt pe care l-ai iubit și l-ai stăpînit, ne gîndim cu adîncă reculegere la opera care ai săvârșit-o tu și care ne-a ajutat să stăm aci astăzi și să ne închinăm în fața amîntirii tale.

*
* *
*

După terminarea solemnității M. S. Regele, Voevodul Mihai și Înaltii Ierarhi au vizitat biserica și mu-

zeul din turn unde sunt obiectele desmormântate din cripta voevodului Alexandru cel Bun de d. prof. Drăghiceanu, care a dat tot timpul explicații.

Au vizitat stareția unde Suveranul și întreaga suită au semnat în cartea de aur a mănăstirii.

În nesfârșite urale ale mulțimii M. S. Regele și Marele Voevod Mihai au plecat la Piatra de unde cu trenul regal s'au reîntors în Capitală. Înalții Ierarhi au plecat din Piatra fiecare la reședințele lor, ducând în suflete clipe de nețărmurită înălțare națională și piositate religioasă dela mormântul bunului Voevod al Moldovei Alexandru cel Bun.

* * *

Adunarea Eparhială

Ședința dela 10 Noembrie 1932

În ziua de 10 Noembrie 1932, a avut loc în sala corului dela Sf. Mitropolie, Adunarea Generală ordinară, ca o continuare a ședinții Adunării Eparhiale dela 27 Martie a. c, în urma convocării cu No. 6646 din 25 Octombrie a. c.

Prezidează I. P. S. Mitropolit Pimen al Moldovei.

Iau parte la ședință și P. S. Vicar Grigorie și Referenți celor 3 secțiuni ale Cons. Eparhial Secretari de ședință: Pr. C. Matasă și D-l C. Moscu.

I. P. S. Președinte deschizând ședința, dă următoarele lămuriri.

Ședința de astăzi este o continuare a ședinții Adunării trecute, din diferite împrejurări neputându-se ținea atunci ședința de lucrări ordinare precum era întocmită ordinea de zi, această ședință urmând să aibă loc, odată cu comemorarea a 500 de ani dela moartea lui Alexandru cel Bun. Serbările acestea au avut loc după dorința M. S. Regelui la data de 30 Octombrie a. c. așa încât adunarea a fost convocată să-și continue lucrările ordinare în ședința de astăzi.

1) Se face apelul nominal de către secretarii de ședință și se constată că sunt prezenți 44 membrii din 60; absentează dela ședință 16 membri.

2) I. P. S. Președinte declară că adunarea este în majoritate și deci aptă de a proceda la lucrări.

3) Se citesc de către Secretarii adunării procesele verbale ale ședințelor dela 24 Mai și 11 Iunie 1931 și cel dela 27 Martie 1932.

În legătură cu procesul verbal al adunării dela 11 Iunie 1931, cere cuvântul d-l Tomaziu, care arată că chestiunea arendărilor bisericesti a rămas încă nelămurită.

I. P. S. Președinte arată că la timp se va discuta și despre aceasta, acum fiind vorba de dizideratele unei adunări, al cărei mandat a expirat și urmează numai a se lua act de către noua adunare.

D-l P. Bogdan—membru al adunării, în calitate de Primar al Iașilor, tot cu privire la cele prevăzute în

acel proces verbal, cere să se rectifice în sumarul acelei ședințe în sensul că nu e vorba de un conflict între Primărie și Mitropolie, pe chestiunea unor terenuri ce s'ar fi înstreinat dinprejurul bisericii Sf. Neculai Domnesc din Iași, căci dimpotrivă d-sa urmărește, ca împreună cu toți factorii Bisericii și a Statului, să rezolve chestiunea în favoarea bisericii.

D-l Osdvald Racoviță tot cu privire la aceeași chestiune, arată cum s'a făcut înstreinarea acelui teren și spune că nu are nimeni nici o vină.

I. P. S. Președinte spune că nu se aduce nici o vină persoanelor, ci se urmărește numai rezolvirea chestiunii și intrarea Bisericii Sf. Nicolae în drepturile ei de proprietate.

După aceste explicații Adunarea ia act de sumarul ședinței Adunării dela 24 Mai și 11 Iunie 1931, precum și de sumarul ședinței adunării dela 27 Martie a. c.

4) Se trece la punctul 4 din ordinea de zi:

a) Părintele C. Vuiescu Consilier Referent al Secției Administrative dă citire referatului privitor la activitatea secțiunei administrative, a consiliului eparhial în anul 1931.

I. P. S. Președinte dă cuvântul Părintelui Cicerone Iordăchescu, cu privire la cele expuse în referat. Sf. Sa spune că referatul Păr. Vuiescu asupra activității dela secția administrativă este o oglindă judicios făcută și pentru care Păr. Vuiescu are toate meritele.

Arată că este cazul ca adunarea să desprindă un deziderat, care să se expună celor în drept, spre a se reglementa învățământul clerical și în special chestiunea seminariștilor. Să se desființeze Academii Teologice, să se facă încă o facultate de teologie pe lângă Universitatea din Cluj, ținându-se samă că, conform hotărârei Sf. Sinod astăzi numai pot fi hirotoniți decât teologi.

Absolvenții de Seminarii să aibă posibilitatea de a trece și la alte facultăți.

În altă ordine de idei, Sf. Sa ține să aducă la cunoștința Adunării, în numele preoției din jud. Baia, că un domn deputat din adunarea eparhială, anume d-l profesor I. Hudiță, face printre săteni, o propagandă pentru menținerea calendarului vechi, spunând că d-sa

îi va pune în legătură cu nu știu care autoritate bisericească din Rusia.

I. P. S. Mitropolit arată că a fost informat de astfel de cazuri pe care le regretă și că a făcut tot ce este posibil pentru îndreptarea răului.

D-l Profesor Hudiță luând cuvântul, spune că este extrem de surprins de acuzația ce i-se aduce. Arată că nu i se pot pune în sarcină asemenea lucruri și consideră cele spuse de Păr. Cicerone Iordăchescu fără a se aduce dovezi ca o „sfruntată minciună.”

I. P. S. Mitropolit cheamă la ordine pe d-l Hudiță, care cere să se alcătuiască o comisiune care să cerceteze dacă cele arătate de Păr. Cicerone Iordăchescu sunt adevărate.

Se dă cuvântul părintelui Valeriu Iordăchescu care spune că păr. C. Iordăchescu aduce o plângere a preoției din jud. Baia și deci d-l Hudiță nu trebuie să spue că aceste acuzații sunt pornite dela chestiuni de ordin personal.

D-l Hudiță trebuie să discute această chestiune fără a aduce jigniri și ofense, căci de-asemenea stări de lucruri Biserica trebuie să se sesizeze, mai ales că d-l Hudiță are o situație delicată fiind deputat eparhial.

Părintele Gh. Niculea, arată că nu poate părtini pe nimenea din cei în cauză și spune că lupta Bisericii cu sectele este destul de grea și de aceia cazul arătat de păr. Cicerone Iordăchescu să se cerceteze de urgență și să se facă lumină.

I. P. S. Președinte dă cuvântul d-lui Tomaziu, care spune că prin raportul secției administrative se arată că avem o pletoră de seminariști, cari șomează ceeace prezintă gravitatea și răspundere, căci au fost luați fiii de țărani dela coarnele plugului și după ce au învățat, nu mai pot să aducă folos acolo unde au pregătire. Cere să se aducă la cunoștința forurilor superioare ca să se rezolve acest caz.

În ceeace privește numirile de preoți, spune că e bine luată măsura de a hirotoni numai licențiați, dar să nu să facă din aceasta o chestiune prea strictă. Chiar dacă Sf. Sinod a hotărât, principiul de a nu se mai hirotoni decât teologi, crede că acolo unde nu se

prezintă asemenea candidați să se dea drumul la hironie și celor cu câți-va ani de facultate.

Preotul Gh. Tudorache, arată că cei cu diplomă de seminar dacă nu vor fi plasați, se prevede o primejdie și anume aceea că ei vor secunda pe sectanți, cum s'au văzut cazuri.

Pentru Biserica Ortodoxă, se face o mare nedreptate, de oarece de peste 10-12 ani în urmă, nu s'au mai înființat parohii ortodoxe cu toate intervențiile făcute și cu toată necesitatea de noi parohii. Pentru alte biserici însă, s'a făcut mai mult decât pentru Biserica Ortodoxă.

I. P. S. Mitropolit spune că va susținea cu tărie la forurile superioare dezideratele exprimate de adunare.

b) Păr. C. Nonea Consilier Referent al Secției Culturale citește referatul cu privire la activitatea acestei secțiuni.

În urmă I. P. S. Mitropolit dă cuvântul Păr. Cicer. Iordăchescu, care ocupându-se de chestiunea încălcării terenului bisericii Sf. Nicolae Domnesc, subliniază activitatea I. P. S. Mitropolit Pimen, susținută în Parlamentul țării, cu privire la dreptatea bisericii.

Apoi se ocupă de predarea învățământului religios în școlile primare și arată că pentru preoțimea noastră, este o parte din activitate care-i face cinste și trebuie îndeplinită cu multă bucurie sufletească.

Chiar dacă alte guverne, ar suprima această măsură, preoțimea să urmeze mai departe activitatea începută, lucrând la catehizarea tineretului în biserică.

Arată cum în străinătate, se face această catehizare cu elevii școalelor având un rezultat foarte frumos.

Totodată arată că Protopopii județelor fac sacrificii, pentru propaganda culturală, fără nici o retribuție și chiar cu spesele lor materiale.

În încheiere Sf. Sa spune că Biserica trebuie să fie totdeauna pregătită, pentru tot ce s'ar putea întâmpla în viitor.

I se dă cuvântul *d-lui I. Bârliba* care spune că se va ocupa de sectele și stiliștii din jud. Neamțu. D-sa arată primejdia mare care amenință Biserica prin libertatea ce o au sectanții și stiliștii în propaganda lor și

regretă mult, că d-l profesor I. Hudiță a putut să se exprime în așa fel, într'o Adunare Eparhială, care nu este tot una cu alte adunări. În urmă expune faptele ce se întâmplă cu sectele și mai ales cu stiliștii, în județele Neamț și Baia. Politicianii fac mare greșală, de a abuza de slăbiciunea aceasta a sătenilor inducându-i în eroare, cu fel de fel de promisiuni. Arată că numărul stiliștilor se înmulțește și primejdia devine amenințătoare. În județul Neamțu sunt peste câteva mii de adepți ai vechiului calendar. Au clădit biserici, cu turnuri mai înalte ca bisericile din sat, cum este cazul dela Rădășani jud. Baia—de unde este de loc d-l profesor I. Hudiță—unde poporul nu mai are credința dreaptă ci este condus cu minciuni de către tot felul de speculanți.

În încheiere D-sa expune Adunării marea dragoste ce au creștinii de mănăstirile din eparhia Moldovei și se mândresc cu rolul însemnat ce-l ocupă în chestiuni religioase și în lucrări de artă ce se fac în atelierele acelor mănăstiri, datorită în cea mai mare parte, stăruinței continue a I. P. S. Mitropolit Pimen.

Depune la biroul Adunării memoriul preoților și credincioșilor din jud. Neamțu. D-sa propune în această chestiune următoarele măsuri :

1. Toții călugării și maicele să fie strânși de prin satele unde locuiesc și fac servicii pe stil vechi, fie la sediul eparhiei sau la vre-o mănăstire retrasă și să li se explice greșelile ce fac. De vor asculta să fie trimiși la mănăstirile lor, iar de nu, să fie închiși la mănăstirea Cetățuia ori trimiși la diferite închisori, să facă slujbe de obște deținuților.

2. Să se voteze în *Parlamentul țării* o lege care să oprească : a) propaganda stilistă și ridicarea de biserici, în care să se slujească pe st. vechi ; b) *portul* nepermis de uniformă preoțească ; c) să se pedepsească toți acei ce vor face servicii religioase, fără să aibă dreptul după canoane și legile bisericești.

Preot Gh. Tudurache arată că nu trebuie să rămânem nepăsători la cele arătate și făcând un istoric asupra timpurilor trecute, spune că unitatea de credință a neamului nostru a fost chiagul care l-a păstrat sufletește și se cuvine ca Statul să ia măsuri benefăcătoare

pentru apărarea intereselor sale contra primejdiei și tulburării de care se fac vinovați acești stiliști

Este dureros că în Parlamentul țării, Biserica întâmpină lovituri și nu se găsește nimeni s-o apere.

I. P. S. Mitropolit dă cuvântul d-lui *Gh. Ghițescu*. D-sa spune că în chestiunea stiliștilor și sectelor nu trebuie discutat mult, ci ea trebuie pusă pe drumul adevărat. Referitor la cele arătate în adunare de preot C. Iordăchescu cu privire la cazuri ca cel cu d-l profesor Hudiță, spune că nu se pot cere acte despre cele săvârșite căci este știut că: „hoțul nu dă chitanță pentru ceeace a furat. Chestiunea sectelor trebuie să fie și în grija Statului, căci credința nu este numai ideia religioasă, ci ea formează și unitatea națională. Este un fel de halandala astăzi când statul pe de o parte se sprijină în unitatea sa pe ajutorul Bisericii Ortodoxe, iar pe de altă parte lasă biserica lipsită de orice concurs.

Arată apoi că în Rădășani a fost zilele trecute un domn senator guvernamental, care a declarat stiliștilor, că pot face mai departe biserica începută și că va interveni să le dea un călugăr care să slujască pe stil vechi. Le-a făgăduit că le va da și un ajutor bănesc.

D-l Ghițescu mai relevă apoi faptul că Statul poate interveni cu măsuri reale și efective în chestiunea sectelor și stiliștilor dând câteva exemple și anume: restricția în școli, în armată, în funcțiuni de stat etc.

Arată că chestiunea stiliștilor este nouă și provine din puterea obișnuită cu o anumită stare de lucruri, stare sufletească ce a fost exploatată în urmă de politicieni, sub formă subversivă și insinuantă și de aceia am ajuns astăzi la ceeace vedem. Crede necesar ca Chiriaria cu concursul autorităților, să ia lucrurile mai întâi cu binișorul și apoi dacă este cazul să se recurgă la mijloace mai aspre.

Preot Gh. Tudurache spune «iar oamenii politici să nu ia apărarea stiliștilor».

D-l I. Hudiță luînd cuvântul arată în chestiunea acuzației ce i se aduce, că face abstracție de incidentul petrecut și arată sincer, care a fost starea de lucruri în satele unde d-sa a venit ca șef de organizație

a partidului d-lui Dr. Lupu. Arată că poporul de acolo i-a cerut să intervină pentru a avea preoți pe stil vechi, căci spune d-sa, știau ei despre interpelarea făcută în Parlament de către șeful partidului lupist, atunci când a cerut guvernului să ia o măsură în chestia calendaristică, de oarece lumea fuge dela biserică și și-a exprimat părerea să se dea voie să se slujască deocamdată la toată lumea, așa cum vor cere, dar că d-sa le-a arătat sătenilor că sunt greșiți și trebuie să urmeze sfaturile bisericii.

Spune că mijloacele de constrângere pentru stiliști nu vor da rezultatul dorit și de aceea cere ca mai întâi să se ia alte măsuri din partea Bisericii. Convingerea d-sale este că mai toate satele de pe malul Moldovei au populația stilistă.

Preot *Valeriu Iordăchescu* spune că problema aceasta a stiliștilor și sectelor trebuie privită cu mult discernământ și adunarea eparhială să fie lămurită cât se poate mai bine. Este o problemă foarte serioasă și după concepția creștină, să prezintă astfel: nu-i vorba de a dispera, ci e vorba de o boală. Preoțimea nu are calitatea de a lua măsuri. Ea e datoare să muncească. Sf. Sinod și Chiriarii respectivi, pot interveni pentru aceasta. Mijloacele bisericii pentru combatere sunt: cuvântul, rugăciunea, cu exemple din viața creștină și nu cu forța. Dar măsurile luate de biserică, nu aduc folosul dorit. Față de cazul călugărilor excluși, cari continuă a umbla în haina lor călugărească nestingheriți de nimeni, biserica nu are nici un mijloc de constrângere. Statul nu ia nici o măsură, pretextând că nu se poate baza pe articole de lege. În legea cultelor însă sunt precizări în aceste chestiuni și anume că dreptul de propagandă, este oprit de a merge până la *calomnie* și *minciună*. Trebuie de cerut ca în conformitate cu cele prevăzute în legea clerului și a cultelor, să se aplice de către guvern sancțiunile ce se impun.

c) Păr. V. Mihailescu referent dă citire referatului cu privire la activitatea secției economice în anul 1931.

Adunarea aprobă referatul.

V. Se citesc referatele înregistrate la No. 7264 și 7265, din 1932, prin care se propune alipirea satului

Siliștea din com. Darabani la parohia Mileanca din jud. Dorohoi și satul Țarnica la parohia Maxut din jud. Botoșani. Adunarea aprobă aceste modificări făcute în delimitarea parohiilor.

VI. Se dă citire referatelor cu privire la cumpărări, vânzări, schimburi și donațiuni de bunuri imobiliare bisericești, pe care adunarea în urma discuțiilor avute le aprobă.

VII. Se citește referatul cu privire la gestiunea pe anul 1931 și se aprobă cu unanimitate de voturi.

VIII. Se dă citire referatului cu privire la proiectul de buget pe anul în curs 1932, aprobându-se de către adunare.

I. P. S. Mitropolit aduce la cunoștința Adunării Episcopale următoarea chestiune :

Mitropolia are depusă la Banca Prima Societate de Economie din Iași, o sumă de bani, pe cari astăzi nu are posibilitatea de a o retrage. Atunci Mitropolia s'a prezentat și a licitat cumpărarea unui imobil, care era ipotecat casei, urmând ca costul să fie socotit drept retragere din depunerile ce are Sf. Mitropolie la acea societate.

Păr. Niculea în calitate de președinte al Casei de Economie arată că s'ar putea face această operațiune însă, prin acest viriment s'ar plăti Mitropoliei întreaga sumă depusă la bancă ceea ce ar fi contra hotărârilor adunării generale a Casei, propune ca imobilul cumpărat de Mitropolie, să rămână încă pe sama Casei de Economie, timp de 3 ani, spre a beneficia de uzulfructul imobilului.

În urma discuțiilor adunarea hotărăște ca să se procedeze în mod legal ținând seamă de interesele Sf. Mitropolii.

Terminându-se chestiunile puse la ordinea de zi, I. P. S. Mitropolit încheie ședința, aducând mulțumiri d-ilor membri, cari au participat la desbaterile Adunării cu atâta dragoste și interes.

Ședința a luat sfârșit la ora 1 jum. p. m,

Preoșimea și curente sectelor religioase

Circulară

No. 7132

1932. Noembrie 12

Onorate Părinte, ¹⁾

Una din chestiunile desbătute în ședința Adunării Eparhiale din 10 Noembrie curent, care a dat loc la discuții de multă însemnătate și îngrijorare, a fost chestiunea propagandei ce se face de către sectanți, mai ales la sate și în deosebi, în județele Neamț și Baia.

Membrii Adunării Eparhiale au ascultat cu multă atenție și cu deosebită îngrijorare, nu numai concluziunile referatului secțiunii culturale a Arhiepiscopiei Iașilor, dar au rămas grozav de impresionați de cele ce s'au comunicat de către unii din membrii reprezentanți ai județelor citate, referitor la propaganda ectanților.

Mulți dintre fiii bisericii noastre strămoșești, înșelați prin propaganda învățăturilor rătăcite, au părăsit biserica în care au fost botezați și cununați, trecând în rândurile sectanților, ai căror propagandiști au invadat comunele, satele și cotunele Moldovei.

O profundă impresie a produs asupra tuturor știrea, că în unele sate, alături de biserica strămoșească, s'au ridicat biserici și case de rugăciuni sectare, în care se adună foștii fii ai bisericii noastre — azi rătăciți — nu numai de prin satele de care am vorbit, dar mulți vin din alte sate și județe, pentru a asculta pe acești propagandiști, cari prin învățătura lor, turbură liniștea sufletească a satelor, primejduind prin aceasta și siguranța Statului. Cazul prin firea lui se cuvine a fi luat în seamă; în deaproape, de către preoșime.

Mai toți propagandiștii, instruiți de streini, sunt ieșiți dintre lucrători de toate meseriile, precum și dintre unii țărani, cari au cu ei legături de interes.

¹⁾ Această circulară a fost trimisă tuturor parohiilor ca urmare a celor desbătute în Adunarea Eparhială sed. 10 Noembrie 1932.

Acești propagandiști n'au nici o școală sau o cultură deosebită; cu toate acestea, cuvântările lor au avut atât de mare răsunet în sufletul poporului încât mulți din foștii credincioși au lăsat biserica părintească și pe preotul satului și au urmat pe acești propadandiști, ieșiți la sate ca ciupercile otrăvitoare după ploaie.

La adunările lor se strânge, în zilele de sărbători, mulțime de popor, la cari acești propagandiști bârfesc biserica noastră și clerul ei, propoveduind învățăturile lor rătăcite față de credința noastră și nesupunere legilor țării, refuzând cu încăpăținare jurământul ca act religios pentru constatarea dreptății; deasemenea refuzând serviciul militar, care e o obligație legală a fiecărui cetățean față de țara lui, producând prin această vrajbă și desbinare în popor și ură contra siguranței Statului.

Membrii Adunării noastre Eparhiale cari au raportat aceste dureroase știri, le atribuiau, în mare parte, ca urmări a lipsei de îngrijire duhovnicească și părintească a preoțimei față de credincioșii bisericii strămoșești.

Și în adevăr cugetând serios, nu poți găsi motivul acestei înstreinări a poporului de sf. noastră biserică, altul decât din nepăsarea plină de vinovăție, în mare parte, a unora din preoții noștri, cari se îngrijesc prea puțin—ca să nu zicem mai de loc—de starea educativă religioasă morală și de nevoile de toate zilele ale poporului.

De mirare e faptul că azi, când până și preoții dela țară au o oare care cultură teologică, totuși curente sectelor nu le pot opri. Aceasta dovedește pe deplin că unii preoți nu-și îndeplinesc cu tot zelul și în mod conștiincios, sfânta lor chemare de părinți sufletești, educatori și conducători ai poporului.

Dimpotrivă unii nu se sfiesc de a exploata sfintele servicii bisericești, cerute de credincioși în anumite cazuri ca: botezuri, cununii, înmormântări etc., pretinzând oamenilor taxe mari pe care nu le pot plăti.

Spre rușinea unora dintre acești lacomi preoți s'au primit plângeri din partea sătenilor că sunt speculați, că li se cer taxe mai mari decât puterile lor.

Mulți dintre acești preoți au fost trimiși în jude-

cată pentru lăcomia, care o arată față de popor și pentru care poporul desgustat urăște pe preotul lacom și părăsește biserica și legea strămoșască. Acesta este unul din motivele pentru care mulți buni creștini trec la sectanți.

Tot aici e locul se semnalăm, că amestecul preotului în luptele politice de partid își înstreinează pe enoriașii, care sunt de alt partid politic, și prin această biserică strămoșască e părăsită și credincioșii de altă dată devin dușmanii politici ai preotului. E o adevărată nenorocire pentru o strânsă legătură între preot și popor, când preotul, în ușurința lui, își împarte poporul în prieteni politici și dușmani politici. Prin aceasta dă prilej sectanților de a lua cu ei pe adversarii politici de partid ai preotului.

Încă o dovadă că mulți preoți se fac vinovați de înstreinarea Românilor de credință și biserica lor strămoșască. Și la vreme vor fi pedepsiți de Dumnezeu și societate, că nu au fost păstori adevărați, ci năimiți. Dar, în fine, să revenim la chestiune.

Față de aceste nenorocite, jalnice și triste constatări, se impun a se lua, fără amânare, măsuri pentru a se opri primejdia care amenință biserica și țara noastră.

Pentru aceste motive, preoții vor fi strict obligați de a predica în fiecare duminică și sărbătoare, învățând poporul să se ferească de aceste rătăcirii care slăbesc tăria neamului nostru românesc, păstrată prin biserică: căci, din nefericire, preoțimea noastră și cea de la orașe și sate nu predică, sau mai bine zis, nu luminează poporul nostru ortodox și-l lasă pradă curenților formate de sectanți. Aceasta se vede din constatările făcute, că numai Românii noștri părăsesc legea și biserica strămoșască, pe când toate celelalte neamuri, care trăiesc în țara noastră, își păstrează cu sfințenie credința lor.

Pentruca munca preoților să fie spornică în educația poporului și păstrarea tradiției strămoșești, vor lucra în cea mai strânsă legătură și dragoste frățască cu învățătorii satelor propoveduind în școală și biserică sfaturi bune și folositoare vieții sătenilor: căci munca

amândurora ca luminători firești ai satelor, va aduce mari și frumoase rezultate pentru popor, stat și țară.

Ingrijorați fiind de această slăbire a poporului nostru, încă din anii trecuți s'a dispus ca preoții să treacă într'un registru anume înființat, subiectul fiecărei predici și conferinți pentru știința sa și pentru controlul protopopului la inspecțiunile ce va face la parohii.

Aceste dispoziții—date și altă dată—se vor controla cu rigoare și preoții care nu le vor îndeplini, vor fi aspru pedepsiți, reținându-li-se leafa, care nu merită a o lua dela stat, nedând în schimb țării serviciile ce li se impun a le îndeplini prin biserică, ca așezemânt dumnezeesc, pentru luminarea omenirii.

Circulara de față se va imprima și împărți tuturor preoților din cuprinsul Arhiepiscopiei Noastre și protopopii vor controla dacă a fost citită de preoți și adusă la îndeplinire.

PIMEN

Mitropolitul Moldovei și Sucevei

Consilier referent, **Pr. Const. Nonea**

Conferințele Generale Pastorale din **Piatra Neamț.**

Preoții din jud. Neamț fiind convocați în conferințe generale pastorale în Casa Națională din Piatra N. pentru zilele de 2. 3 și 4 Noembrie în două serii, conform tabloului întocmit din timp, pentru a trata subiectul dat de I. P. S. Mitropolit Moldovei „Aptitudinea și modul de comportare a preotului într'o lecție de religie la școala primară”, în ziua de 2 Noembrie, fiind prezenți 59 preoți, la orele 8¹/₂ s'a slujit un Te—Deun la Biserica Precista, după care au trecut în sala designată.

Aici, după ce se aleg ca secretari ai biuroului preoții M. Hogeia și N. Ravariu, părintele Protoereu Gh. Popovici președintele biuroului salută pe preoți și dă citire telegramei de adânc omagiu și devotament a preoției către I. P. S. Mitropolit Moldovei, care este primită cu mare entusiasm se expediază și D-lui Gusti Ministru Cultelor o telegramă omagiară și apoi se intră în tratarea subiectului.

Părintele Președinte, după ce arată importanța subiectului, combate părerile acelor care propagă nevrednicia preoților de-a preda mulțumitor religia în școalele primare. Aduce dovezi din ziarul „Calendarul” și altele, unde se vede, că oamenii voitori de bine neamului, îndeamnă preoția să folosească acest moment, de-a lua în mâini educația tineretului intrând în școlile primare cu însuflețire și curaj.

Preotul N. Gheorghiu din Tg. Neamț, vorbește despre felul cum să se înfățișeze preotul în fața copiilor și insistă asupra ținutei lui demne în școală și a pregătirii lecțiilor ce trebuie a preda.

Preotul Nichita Fuiorea—Târpești—face o frumoasă introducere filosofică a subiectului, vorbind despre criza morală care crește prin progresul științelor pozitive, ajungând la concluzia necesității de-a preda preotul religia în școala primară; citează temeinic părerile D-lor profesori Petrovici și Lascarov Moldoveanu.

Părintele M. Gavrilescu din Căciulești II, împarte

atitudinea preoților în două părți 1) cu privire la persoana preotului și 2) cu privire la copii din școala primară. Conferința s'a este foarte bine reușită și primită, cu entusiasm de toți preoții.

În complectare ia cuvântul Econ. Alex. Romanescu — Grințieș — care aduce păreri noi în felul de-a se comporta preotul în fața copiilor în școala primară și arată că în parohia sa adună de 2 ori pe săptămână copii dela cele două școli în Casa de sfat, unde le predă religia: stăruiește asupra modului de predare a învățământului religios și cum învățătorii privesc prietenește pe preot.

După ce mai vorbește preotul Gav. Enăchescu — Bălțătești — care găsește conferințele ținute foarte instructive, se intră în tratarea subiectelor practice pe grupuri:

Păr. Gh. Gheorgiu — Girov — tratează lecția practică „Rugăciunea la eșirea din clasă”; ia parte și d-l revizor școlar I. Timofte.

Lecția este tratată după metodele pedagogice, preoții închipuind pe elevi. Părintele M. Gavrilescu în critică complectează pe propunător stăruind să ne adaptăm la situația psihologică a copilului: părintele Alex. Romanescu — Grințieș — ține lecția a II din grupul II despre „Profetul Daneil”; Părintele Pantelemon Pantelemon — Răpciuni — în critică e de părere ca să nu tortureze atenția copiilor cu repetiții continuu.

D-l revizor școlar al jud. I. Timofte, dă lămuriri în privința orelor de religie și apoi într'o inimioasă cuvântare, arată părerile sale câstigate în urma unei experiențe îndelungate, că, propunătorul, mai ales preotul, să aibă dragoste și să câștige sufletește inimele copiilor, fiindu-i apoi foarte ușor de-a mlădui mlădița tânără, după voie și mulțumitor, nedepărtându-se de metodele pedagogice.

Părintele Rezmeriță — Răucești de sus — face observația, că din toate lecțiile de religie, trebuie să stăruim asupra acelor părți care sunt mai impresionante spre a putea scoate în evidență momentele psihologice.

Părintele Protoereu face rezumatul conferințelor și a lecțiilor model și declară ședința închisă.

În ziua de 3 Noembrie s'a ținut adunarea generală

a soc. „Ocrotirea”, slujindu-se la Biserica Catedrală parastasul preoților membri ai societății decedați, de un sobor de preoți în frunte cu Președ. Econ. V. Constantinescu, iar adunarea s'a ținut la școala No. 1 de băeți, despre care se va raporta aparte.

La 4 Noembrie preoții din seria a II s'au adunat tot la Casa Națională și după cuvântarea păr. Președinte și complectarea biuroului cu preoții I. Manoilescu din Piatra N. și C. Drăgoi ca secretari, se intră în tratarea subiectului.

Părintele C. Corijescu—Bicaz—după o privire generală făcută cu măiestrie în privința predării religiei în școala primară și stăvilirea pericolului ce amenință neamul, mai ales politicianismul și francmasoneria, dezvoltă comportarea preotului la predarea lecțiilor de religie în școala primară.

Preotul V. Negrea—Căciulești I tratează bine subiectul, insistând asupra stărei psihologice a copiilor din școlile primare a căror suflete trebuie pregătite și pentru a fi feriți de învățăturile sectanților.

Preotul N. Rădășanu—Tg. N.—arată că preotul înainte de-a trece pragul școalei primare trebuie să cunoască scrierile metodice moderne și totdeauna să aibă sufletul senin în fața copiilor. E bine se dea imbold copiilor de a fi curați c'apoi să pășească la curățenia lor sufletească.

Trecându-se la lecțiile practice din grupul I, a ținut lecția despre „Potop” preotul Cristofor Bălănescu—Vaduri—cu multă competență iar lecția „Parabola bogatului nemilostiv și săracul Lazăr” din grupul al II, a ținut-o preotul Sava Teodor—Audia—după metodele pedagogice moderne.

Critica a făcut-o cu adevărată temeinicie Econ. V. Constantinescu și preoți I. Chircă și I. Manoilescu—Piatra N. — scoțând în evidență importanța ținerei disciplinei în clasă și folosind cunoștinți din scrierile pedagogice și din experiență, care sunt metodele pedagogice ce dau rezultate bune în chestiunea predării religiei în școala primară.

Părintele Președinte face rezumatul conferințelor și a predării lecțiilor practice; arată mulțumirea sufle-

tească, că D-1 Inspector școlar Tomulescu a apreciat bine predarea de către preoții din partea muntelui a lecțiilor învățământului religios în școalele primare.

La orele 14 se declară conferințele generale pastorale terminate.

Președinto Econ. **G. Popovici**

Social democrații și biserica

Nu voiesc să mă ocup în rândurile de mai la vale de cutare program politic a unui partid democratic din una din țările vecine nouă. Dacă ar fi să-mi fixez atenția în această lature—ca să nu pierd timpul în zadar—bucuros m'aș ocupa cu ceia ce a realizat monseniorul *Seipel*, salvatorul Austriei de după război, în ordinea politică a țării sale. Însă cum nu-mi place să mă amestec în treaba vecinilor, vreau să relev un fapt foarte caracteristic din punct de vedere psihologic, care fapt se petrece la noi acasă. E vorba de binevoitoarea atenție de care se bucură biserica noastră în ochii unei organizațiuni politice numită: partidul social democrat. Secțiunea acestui partid din Iași are firma scrisă cu roș, culoarea sângelui, iar sediul într'o dărâmătură de casă, ce intenționat e lăsată în paragină, ca prin aspect să arate că e vorba de locașul unor proletari. Știam că nu toate aberațiile politice, clocite și experimentate în alte țări—și care au dus la prăbușiri de state—pot găsi ospitalitate în țara noastră. Spre pildă comunismul.

Născocit de Marx în ordinea teoretică, purtat de el din Germania în Anglia și retur, diluat de Kautzky s'au întărit de alții, și-a găsit prin intermediul masoneriei debușeu în Rusia, pe care a pus-o la pământ. Întâi prin lichidarea monarhiei prin glonț de armă, apoi prin răsturnarea din temelie a ordinei de stat și în urmă prin lupta declarată—dar care nu va reuși, ci va aduce moartea comuniștilor—lupta contra lui Dumnezeu.

Faptele acestea sunt arhicunoscute.

Iar dacă comuniști au luat-o dela monarhie ca să ajungă la biserică, social-democrații noștri o iau deandăratele. Întâi cu biserica ca pe urmă să urmeze cu celelalte. Probabil că așa le dictează poziția de luptă pe meleagurile noastre.

Sub scutul libertății religioase, în care controlul sever e înlăturat prin Constituție, social-democrații—respectiv adevărații comuniști ai noștri—găsesc timp bun și ogor prielnic în a arunca semințe otrăvitoare, cari nestârpite la vreme vor aduce rodul lor nefast.

Să precizez. Zilele trecute erau lipite pe ușile și geamurile casei în care se adună membrii partidului social democrat din Iași, mici fițuici de hârtie pe care cu creion chimic stătea scris: *Sâmbătă seara va vorbi dela ora 9¹/₂ tov. Leon Grünspan despre: Viața creștină primitivă.*

Va să zică „tovarășul” Leon Grünspan avea să facă o lecție de exegeză și istorie bisericească—evreu fiind—unui auditor oarecare. Pe care eu îl presupuneam, dar de care trebuia să mă conving. Imi mai căzuse în mână o comunicare în care se spunea că acest Grünspan la o adunare a „Sindicatului croitorilor”, la care numai „democrați” au participat, ar fi vorbit de principiile panteiste alui Baruh Spinoza, apoi că Iisus Hristos ar fi fost un revoluționar și farsor etc, etc.

Acum însă am avut prilejul să-mi pot trimete un „netovarăș”, ca să mă pot edifica asupra ideilor și mai ales metodei de a interpreta textele biblice creștine și evenimentele istorice.

Și omul trimis și-a notat prelegerea ținută de democratul Grünspan. În special textele din evanghelia lui Luca 12, (27-34) acolo unde e vorba că mai presus de toate e împărăția lui Dumnezeu, căci având pe aceasta toate celelalte se adaugă creștinilor. Deasemeni Fap. Apost. 2, 44-45; 5, 34-35; 6, 2-4.

Și „tovarășul”. Leon Grünspan, care umflat de-i trosneau fălcile de huzureala ce i-o acordă statul nostru burghez, cu o ceafă și o burtă ce numai hipostază de proletar nu arăta, a conchis definitiv, că Apostolii au fost niște leneși, ce îmbătau pe aderenți cu făgăduiala unei lumi ce nu există, ca să mănânce avutul credincioșilor. Că de leneși ce au fost n’au voit să servească la mesele comune și de aceia și-au ales diaconi. Ba mai mult făceau pe credincioși să-și vândă proprietățile ca să le mănânce, iar dela dânsii nedând nimic. Așa fiind lucrurile biserica s’a ridicat prin fraudă și înșelăciune. Urmare logică deci, „atunci când noi tovarășii vom veni la putere biserica trebuie să dispară”. Aceste năluciri nu merită a fi discutate, căci nici un om de bună credință nu va scoate o așa interpretare din Noul Testament.

Dar acum se pune întrebarea. Ce deosebire este între teoriile lui Thaelmann, șeful roș dela Berlin, Lunatciarschi dela Moscova sau Leon Grünspan social democratul dela Iași?

Eu zic că nici una. Căci rasa, neamul, religia și ideile îi confundă pe toți în aceiaș bae, indiferent unde se află situați pe meridian. Sunt doar frați în diasporă.

Cari vor să-și răsbune blestemul sub care au căzut de 2000 de ani.

Am relatat sumar un fapt care desigur va interesa preoțimea noastră. Se va înțelege ușor de ce presa democratică și streină se ocupă prea bucuros de diferite „cazuri” din biserica ortodoxă, cărora le acordă coloane întregi. Căci nu e vorba de idei politice, ci de existența misiunii noastre. Pe care trebuie s'o apărăm și să fim cu ochii atenți la toate mișcările de orice natură.

Nu de alta, dar poate mai sunt și în alte orașe asemenea specimene de social democrați a căror umblet și teorii trebuiesc urmărite atent.

Pr. Const. Nonea

Ieșeni care dispar*)

*** Vasile Oiaga**

Intr'o posomorâtă noapte de toamnă, după o lungă și chinuitoare suferință, a trecut la cele veșnice și profesorul pensionar Vasile Oiaga, unul din cei mai distinși și iubiți profesori ai seminarului «Veniamin Costache». Făcea parte din vechea generație de dascăli, cari au ilustrat învățământul seminarial, dând bisericii și țării, multe serii de preoți bine pregătiți pentru altar și parohie. Imi este peste putință ca să prind într'un scurt articol de gazetă întreaga activitate a răposatului meu profesor, care a făcut din catedra sa un amvon de apărare și preamărire a ortodoxiei.

Și-a făcut studiile în școala pe care mai târziu era s'o ilustreze ca profesor.

*) „Opinia” 15 Noembrie 1932.

Absolvește Seminarul «Veniamin» la 1887. Nu se face preot. După ce și-a luat licența în teologie și a trecut examenul de capacitate, intră ca profesor de religie în învățământul secundar. Profesor la început la gimnaziile «Alexandru cel Bun» și «Ștefan cel Mare», ocupă mai târziu o catedră de științe religioase la seminar, unde a predat cu multă râvnă până acum trei ani, când s'a retras la pensie, înainte de vreme, din cauză de boală. Profesor conștiincios, își însușise din tinerețe o frumoasă cultură teologică. Era respectat și iubit de elevi; căci în materia sa—fie istorie bisericească, fie omiletică ori pastorală—el pune totdeauna suflet. Ministerul de Instrucție i-a cerut să scrie o Istorie Bisericească universală. S'a achitat cu succes și pe deplin de această înaltă însărcinare, căci manualul pe care l-a alcătuit, a fost foarte bine primit și introdus în toate seminariile din țară. A fost chemat câtva timp și în administrația bisericească, ocupând postul de *defensor ecclesiastic*. Atât în anchete cât și la procese în fața consistoriilor s'a dovedit a fi un suflet larg și înțelegător, bun și drept cu preoții obișnuiți.

Vasile Oiaga doria din suflet ridicarea culturală a clerului. În acest scop a întemeiat aici la Iași, împreună cu profesorul universitar Dr. D. Boroianu—fost administrator al Casei Bisericii—revista bisericească „Viitorul”, pe care au condus-o împreună până la război. Din paginile acestei repute reviste—căreia de doi ani d-l Boroianu i-a dat din nou viață—se poate vedea că răposatul profesor avea o minte clar vazătoare în toate chestiunile bisericești dela ordinea zilei și, că era dotat cu reale însușiri de scriitor și polemist. Nu putea suferi fățări și formalismul gol. Era om dintr'o bucată. Curajos când era vorba de luat o atitudine sau de susținut o cauză dreaptă. Ironie și caustic în discuțiuni.

Bun, sincer, blând și prietenos. Obişnuia, ca în vacanța mare, să se ducă să vadă cum trăesc foștii lui elevi și cum pun în practică învățătura căpătată în școală. Intra în biserică, ca să vadă cum și ce se predică poporului. Înțelegea să pe deplin greutățile misiunii preoțești. Apreciat de corpul didactic cuvântul său avea în totdeauna greutate.

Cu Vasile Oiaga dispăre o figură distinsă și binecunoscută a Iașului cultural.

Dumnezeu să-l răsplătească truda și să-l numere printre aleșii săi,

— Cucoane Vasile, intri în *Cetatea Păcii*. pe covor de frunze ruginite. În rugile noastre nu te vom uita, iar pe mormântul ce-ți închide trupul pe veci, îți vom răsădi florile recunoștinței.

Pr. N. Hodoroașă

Inștiințări

Congresul Național Bisericesc în ședința sa dela 16 Oct. 1932, în legătură cu raportul comisiunii economice, cu privire la aprobarea contului de gestiune și a bilanțului revistei Biserica Ortodoxă Română pe anii 1929, 1930 și 1931 a hotărât:

Toate parohiile care alcătuiesc Patriarhia Română vor fi obligate să se aboneze la revista „Biserica Ortodoxă Română” plătindu-se abonamentul din îndurile parohiale.

* *

Profesorii universitari preot Dr. M. Bulacu și diacon Dr. H. Rovența dela facultatea de teologie din București scot o revistă „*Tinerimea Creștină*”, menită să poarte cuvântul creștin în mijlocul tineretului din toate unghiurile țării.

Se recomandă tuturor parohiilor și în special profesorilor de religie dela toate școlile secundare.

* *

În cursul acestui an a apărut vol. I de „*Canoane*” text și interpretare de Păr. C. Dron. Cititorii revistei noastre cunosc această lucrare din recenziile facute.

Păr. C. Dron a trimis un număr de exemplare care se găsesc la protopopii. Preoții dornici de a cunoaște legiuirea canonică pot cumpăra acest studiu dela reședința protopopiatului. Costul e de 100 lei exemplarul.

* *

D-l Chiru C. Costescu cunoscutul colecționar de legi, regulamente, circulări, instrucțiuni, etc. a scos vol. III din ciclul de legiuiri cari privesc organismul bisericii noastre ortodoxe. Acest volum cuprinde toate legiuirile postbelice referitoare la biserică. Preoții pot avea la îndemână textele acestor legi cu diferite adnotațiuni și jurisprudențe și pot fi edificați în chestiunile ce privesc afacerile de ordin de drept în toate împrejurările. Autorul a trimis protopopiatelor un număr de exemplare de unde preoții pot s'o cumpere. Volumul costă 300 lei cu un rabat de 20⁰/₀; deci 260 lei.

* *

P. C. Protopopi sunt invitați a trimite de urgență rapoartele cu tezele dela Conferințele Generale Pastorale din anul acesta. Se vor lua măsuri severe pentru cei ce nu au prezentat teze, cum și pentru cei ce au lipsit nemotivat dela Conferințe.

Diverse

Pr. O. Săndulescu-Dragomirești-Neamț. Nu putem publica răspunsul P. C. Voastre la raportul protopopitului de Neamț. Caracterul revistei noastre nu permite polemici de natură personală. Puteți găsi un alt mod de a răspunde.

Red:

Mulțumiri publice

Se aduc mulțumiri publice următoarelor persoane cari au ajutat Sf. Monastire Vorona Bntoșani.

1. D-l *P. Irimescu* prefectul județului care a dăruit suma de 10,000 lei pentru acoperitul clopotniței.

2. Societății de metalurgie „*Fr. Blaha et fii*” prin *N. Popovici* director, care a dăruit un ceas de cupolă în valoare de 30,000 lei.

3. Ieromonahul Gherasim Antonoaiei din Mănăstirea Vorona a dăruit suma de 6000 pentru punerea în funcțiune a ceasului donat de Societatea amintită.

Parohii vacante

Parohia Oanțu din județul Neamț are o singură biserică parohială de lemn în stare bună, cu o populație de 145 capi familii și 612 suflete.

Are casă parohială. Sesia în folosul clerului este în întindere de 6 jum. fălci majoritatea fânaț.

* *

Parohia Sf. Treime, orașul Iași, rămasă vacantă prin decesul parohului. Are biserică de piatră în stare bună.

Are casă parohială.

Se compune din 290 capi familii cu 1050 suflete.

* *

Parohia Mastacăn, jud. Neamț, compusă din satele Portărești, Balanu, Marginea și Nichid.

Are biserică parohială din zid în stare bună și filiale: în satul Balan cu o biserică construită de lemn și satul Nichid, cu biserica construită din zid în stare bună. Are pământ bisericesc 20 ha. Casă parohială nu este. Are 500 capi de familie.

* *

Parohia Lișna, comuna Suhărau, județul Dorohoi, devenită vacantă prin decesul parohului. Se compune din trei sate, cu o biserică parohială în stare bună și două biserici filiale. Are 10 ha. pământ. Casă parohială nu este. Are 520 capi familii cu 2325 suflete. Se întreține din venituri proprii,

P. C. Preot

al Pătrăuș, Buhăluț

Comuna

Județul

Neamț

No 6959

ANUL VIII

IAȘI, DECEMBRIE 1932

No. 12

MITROPOLIA MOLDOVEI

FOAIE OFICIALĂ A ARHIEPISCOPIEI IAȘILOR

A P A R E L U N A R

SUB CONDUCEREA SECȚIEI CULTURALE A CONSILIULUI EPARHIAL

Redacția și Administrația :
Secția Culturală, Sf. Mitropolie

A B O N A M E N T U L
PE UN AN, 150 LEI

C U P R I N S U L :

Pastorală trimisă de **I. P. S. S. Mitropolit Pimen**, cu prilejul sf. Sărbători a Nașterii Domnului și Anul Nou.

Cuvântarea rostită de **I. P. S. S. Mitropolit Pimen** la marea adunare antirevizionistă dela Sidoli. Sărbătorirea Nașterii Domnului și Anului Nou la Catedrala Mitropolitană.

Telegrame de felicitare.

Înalta Curte de Casație și propaganda sectanților

Necazurile preoților pensionari

Colinde și obiceiuri de Crăciun

Pr. Const. Nonea

Pr. N. Hodoroabă

Pr. I. Gotcu

Oficiale

Instrucțiuni pentru alcătuirea bugetelor și conturilor de gestiune [circulara No. 7949].

Obligativitatea aplicării timbrului de aviație.

Planuri tip de biserici.

Taxe pentru consistorii.

Recenzii

Mulțumiri publice, Parohii vacante

Pr. Const. Nonea

MITROPOLIA MOLDOVEI

FOAIE OFICIALĂ A ARHIEPISCOPIEI IAȘILOR

APARE ODATĂ PE LUNĂ

SUB CONDUCEREA SECȚIUNII CULTURALE A CONSILIULUI EPARHIAL

**Pastorală de sf. sărbători a Nașterii Domnului
și Anul Nou¹⁾**

P I M E N

din mila lui Dumnezeu

**Arhiepiscop al Iașilor și Mitropolit al Mol-
dovei și Sucevei**

Iubitului cler și popor din această de Dumnezeu păzită
Arhiepiscopie ; dar, milă și pace dela Domnul nostru
Isus Hristos

Iubiții mei fii în Domnul,

Sărbătoarea Nașterii Domnului dă prilej lumii creștine de a-și aduce aminte de planul iconomiei divine, prin care Dumnezeu a binevoit—din nețăr-murita dragoste pentru făpturile sale—să dăruiască mântuirea neamului omenesc.

La măreția acestei sărbători, contribue nu numai felul minunat prin care „**Cuvântul trup s'a făcut și s'a sălăsluit între noi, plin de har și de a-devăr**“, ci, întreaga natură se înfățișează în ținută de sărbătoare.

În multe părți, pământul țării noastre s'a învelit în haina albă de zăpadă—simbolul nevinovăției și al luminii. Arborii și pomii au îmbrăcat vestmântul ar-gintiu, brodat cu ciucuri de promoroacă. Căsuțele satelor și cătunelor moldovene, peste care domnește

N. B. Cucernicii preoți vor citi această pastorală popo-rului în biserică, în două zile de sărbătoare, apoi o vor afișa pe ușa bisericii.

liniștea iernii, din depărtare, să înfățișează ochilor, ca niște buchete de diamante, răspândite pe întinsul covor țesut din fulgi de omăt.

Prin ferestrele mici ale locuințelor sătești, străbate pâlپând—în noaptea adâncă—lumina candeliei și a lumânărilor, sub care stau cu fețe senine de bucurie, bătrâni încărunțiți de lunga cale a vieții, femei cu prunci la sân, băeți și fete tinere, toți așteaptă cu nerăbdare să audă pe preot cântând imnul de slavă și bucurie :

„Hristos se naște slăviți-L, Hristos din ceruri întâmpinați-L“.

* *

*

Au trecut aproape două mii de ani de când în întunerecul peșterii din Betleem, se născuse Cel ce avea să fie **„lumina lumii“**. N'a fost clipă mai măreață pe pământ, ca atunci, când Fiul lui Dumnezeu, s'a întrupat luând chip de om din Prea Curata Fecioara Maria, întronând printre oameni domnia împărăției păcii și a dreptății.

Cerurile s'au deschis, nori luminoși pluteau în înălțimi, iar strejarii celui Prea Înalt, zburând în jurul tronului, psalmodiau cu voci îngerești : **„slavă întru cei de sus lui Dumnezeu și pe pământ pace, între oameni bună voire“**.

Păstorii, cari vegheau turmele de pe câmpiile din jurul Betleemului, s'au mirat uitându-se la această priveliște nemaivăzută. Atunci, un înger din cetele cele mai înalte, s'a înfățișat lor și le-a vestit bucuria că : **astăzi, în cetatea lui David, vi s'a născut Mântuitorul care este Hristos Domnul**. Alergând ei la staulul turmelor lor, au găsit pe Mesia cel făgăduit prin prooroci, **înfășat în scutece și culcat în iesle**.

Cu bucurie mare s'au închinat pruncului și plecând de acolo au vestit celor dimprejur minunea.

Înțelepți păgâni din țări îndepărtate : magii, văzând pe cer o stea deosebitoare, au plecat după tâlcul stelei să caute pe Mântuitorul lumii și găsindu-L i-au adus daruri, împlinindu-se prorocia : **Să se**

adune toate neamurile și să se adune toate popoarele (Isaia 43, 9).

Iubiții mei fii sufletești,

Dacă pentru lumea îngerească Nașterea Domnului s'a arătat în chip așa de strălucit, apoi tot așa și pentru lumea pământească, ea s'a înfățișat în măreție și strălucire. Căci „**pentru noi și pentru a noastră mântuire**“ s'a întrupat Cel fără de păcat. De aceea gândul Meu se îndreaptă către voi toți, iubiți creștini, îndemnându-vă să prăznuiți această sărbătoare după cuviință.

Să sărbătoriți acest praznic împărătesc așa cum făceau strămoșii noștri, plini de credință curată, de dragoste nețărmurită și cu nădejde neînfrântă.

Știut e, că în aceste vremuri grele în care trăim, în multe case se simte lipsă de cele trebuincioase vieții, din cauza crizei care apasă țara noastră.

Știți, și cred că ați auzit, că această lipsă și această criză, apasă greu, nu numai peste noi, ci peste toată lumea. Ea este o urmare firească a marelui război. Dar, ea se poate socoti și ca o încercare prin care Dumnezeu voeste să vadă statornicia noastră în credința cea sfântă către El.

De aceea, descurajați de greutatea acestei nemai-pomenite crize, să nu uitați obiceiurile rămase de la bătrânii noștri. Frumoasele obiceiuri, lăsate nouă ca moștenire, nu numai că înveselesc de Sărbători, casele tuturor, dar ele, sunt ca niște podoabe sfinte a neamului românesc.

Steaua, colindele și urările, pe care cu atâta nerăbdare le așteaptă copii noștri—ei singuri fiind crai-nicii vestitori ai Nașterii Domnului, cutreerând pe potecele satelor, sunt niște frumoase datini strămoșești, care ne țin mereu aprinse flacăra credinței.

Cu multă bucurie vă amintesc, iubiți creștini, că în curgerea prăznuirii Nașterii și Botezul Domnului, numite și sărbători de iarnă, se sărbătorește și începutul Anului Nou, cu Sf. Mare Ierarh Vasile.

La începutul Anului Nou, copiii, îmbrăcați în haine de iarnă, cu bondițe și cojocel, cu opinci în-

ghețate de ger, vor colinda venind pe la casele voastre, răscolind în brazde zapada de prin ogrăzi.

Primiți cu bucurie pe acești copii ai voștri, cari ne vestesc frumoasele obiceiuri ale trecutului și sunt gospodarii de mâine ai țării noastre : **căci**—după spusele Sf. Scripturi, în vremurile trecute, — **unii, prin primirea de oaspeți, au găzduit, fără să știe pe îngerî** (Ev. 13, 12).

Aceste obiceiuri vechi, întăresc iubirea de ogorul strămoșesc și dragostea de plugărie ; care, e singurul izvor nesecat de bogăție al țării noastre.

Socot de a Mea datorie, cu această ocazie, să vă atrag luarea aminte, că în satele noastre, cași în fabricile și atelierele din orașe, de către rătăciți, streini de neamul nostru, se face propagandă de învățături greșite, în care, din nenorocire, cad unii dintre credincioșii Bisericii noastre strămoșești.

Feriți-vă de acești rătăciți și nu le dați crezare.

Ascultați de preoții și învățătorii voștri, cari vă sunt luminători și au răspunderea în fața lui Dumnezeu și a țării de buna voastră educație.

Cercetați în duminicile și sărbătorile mari bisericile, căci în ele vi se propoveduiesc de preoți, învățăturile dumnezeiești, cari ne întăresc sufletele în nevoi, **„Urmăriți pacea și sfîntirea, fără de cari nimenea nu va vedea pe Dumnezeu** (Ev. 12, 14). În aceste vremuri grele, ajutați pe săraci, căci **binefacerea și dărnicia sunt jertfe, care plac lui Dumnezeu** (Ev. 13, 16).

În urma celor ce v'am arătat prin această a noastră scrisoare metropolitană, de care nu mă îndoiesc că veți ține în deaproape luarea aminte, vă doresc din toată inima să petreceți sfintele Sărbători și Anul Nou : în pace, cu sănătate și bine la toate.

Așa să vă ajute Dumnezeu.

Darul Domnului nostru Iisus Hristos și dragostea lui Dumnezeu și Tatăl să fie cu voi cu toți. Amin.

Data în reședința noastră metropolitană din Iași, astăzi 20 Decembrie 1932.

P I M E N

Metropolitul Moldovei și Sucevei

No. 7938

Cuvântarea rostită de I. P. S. Mitropolit Pimen

la marea adunare românească antirevizionistă
ținută în teatrul Sidoli la 18 Decemb. a. c.

Iubiți cetățeni,

O veste alarmantă a pricinuit turburarea liniștei țării noastre : vecinii noștri Unguri, care veacuri întregi au terorizat, au chinuit închizând în temniți și punând în spânzurătoare și ucidere mișelească, contra fraților noștri de peste munți, nu se astâmpără.

După veacuri întregi de nedreptăți și suferinți, prin lupte eroice și prin jertfirea a 800.000 de vieți, în marele război, dărâmatu-s-au hotarele blestemate puse între noi și frații noștri din Ardeal, din Bucovina și din Basarabia de vecinii hrăpăreți și ni s'a făcut dreptate întregindu-se Moldova lui Ștefan cel Mare și alipindu-se Ardealul, Banatul, Crișana, Timișana și alcătuindu-se cum am zis, cu mari jertfe „România Mare“, și întregindu-se neamul nostru românesc.

Această dreptate a fost recunoscută de lumea întreagă, prin tratatul de pace dela Trianon și celelalte tratate, pecetluite cu sângele vărsat în marele război.

Vecinii noștri Unguri, sătui de actele de asuprire și nedreptate, în loc să intre pe calea păcii și a bunei vecinătăți, caută scandal, cerând revizuirea tratatelor, care formează temelia păcii de azi **a întregii lumi**. Noi Români, strâns uniți, din cele patru unghiuri a țării noastre mărite în hotarele istorice între : Nistru, Tisa, Dunărea și Marea Neagră, ne ridicăm cu toată puterea și protestăm cu cea mai mare energie, contra acestor încercări a Ungurilor și îi sfătuim să fie în pace cu toată lumea și cu noi, pocăindu-se de nedreptățile și asupririle ce le-au săvârșit în trecut.

Pacea să impune tuturor popoarelor. Și dacă vecinii noștri Unguri, în obișnuita lor îngâmfare nu se astâmpără, apoi le trimetem cuvântul nostru, ca să-și aducă aminte de pacatele trecutului și să se liniștească, pocăindu-se, altfel poporul român întregit se va ridica, protestând în fața lumii civilizate și de va fi nevoie, viteaza noastră armată, va porni pe calea ce au făcut-o acum câțiva ani îndărăt, către Pesta, unde a mai fost, stabilind atunci ordinea și salvarea vieții maghiarilor, amenințată de *Bela-Khun*, iar acum impunând maghiarilor, respectul tratatelor de pace. Altfel se vor căi de ceeace fac.

Trăiască M. S. Regele !

Trăiescă România Mare !

Trăiască Armata Română !

Sărbătorirea Nașterii Domnului și a Anului Nou

la Catedrala Mitropolitană

Nașterea Domnului Iisus Hristos marchează pentru întreaga creștinătate un punct istoric central. Până la el lumea a trăit într'un întuneric moral, dogorindu-se după făgăduința dată de Creator, că va trimite un Mântuitor. Cu Nașterea Domnului se schimbă fața istoriei. Făgăduința devine realitate începând astfel domnia *Impărăției Cerurilor*, care își are rădăcinile în lumea *veacului acestuia*. Nu se poate intra în împărăția cerească până când adevăratul creștin nu se conformă anumitor legi morale, cuprinse în Noul Testament, prin realizarea lor în faptă.

Nașterea Domnului face parte din mănunchiul sărbătorilor de iarnă. De ea se leagă anumite obiceiuri și datini, unele mai frumoase decât altele. La măreția acestor obiceiuri contribuie însuși anotimpul liniștit al iernii. Oamenii se găsesc în repaos de munca câmpului, adunați toți în jurul căminelor lor. Tinerețul și în special copiii participă intensiv sufletește la preamărirea *Nașterii lui Hristos*. Gândul la peștera din Bethleem, la salașul acela simplu și primitiv, în care pacea pământească se unea cu cea veșnică cerească în corul vocilor ingerești, înalță sufletele — și celor ce nu au disciplina cugetării — la culmi nebănuite. E poate singura sărbătoare creștinească cu prilejul căreia veselia descrește frunțile și celor mai săraci oameni. Căci la asemenea sărbătoare nădejdea în revarsarea din plin al harului divin, peste toată lumea, nu este un semn de întrebare. Peste toate conjecturile sociale, ce fluctuiază dela zi la zi, când surpriza neprevăzutului terorizează pe toți, Nașterea Domnului pune o pauză reconfortantă. Fapt constatat e, că în aceste vremuri grele, numai comuniunea cu Dumnezeu ne mai întărește speranțele și ne dă încrederea necesară în atingerea unor orizonturi mai senine și pline de perspectivă. În vremuri turburi, în

vremuri de sincopă și restrîște, biserica singură cu ai ei sfinți, veșnic dătători de inspirație și întărire stă prietenoasă tuturor, și-și deschide încăperile cu dragostea nemărginită de totdeauna.

NAȘTEREA DOMNULUI

În Catedrala Metropolitană din Iași serviciul divin a fost săvârșit cu un deosebit fast și evlavie. *Înalt Prea Sfințitul Mitropolit al Moldovei, Dr. Pimen*, a oficiat sfânta liturghie înconjurat de un sobor de preoți, dintre care se remarcă ec. Const. Nonea, referent cultural, arhimandriții Teoctist Stupcanu, Parthenie Antohi, Ilarion Bălăiță, diaconii P. Ciopron, N. Luchian etc., etc..

De față erau reprezentanți ai tuturor autorităților civile și militare, și a diferitelor instituțiuni. Corul mitropolitan dirijat de d. prof. V. Popovici a executat, în interpretare profundă, leturghia marelui Muzicescu.

Părintele diacon N. Luchian a citit din amvon frumoasa și plină de învățăminte epistolă pastorală pe care *I. P. S. Sa Mitropolitul Dr. Pimen* a adresat-o, cu ocazia sfintelor sărbători și Anul Nou clerului și poporului din cuprinsul Arhiepiscopiei Iașilor.

Biserica catedrală, în toată încăperea ei, având deschise și galeriile era neîncăpătoare pentru credincioși.

Asemenea și a II-a zi de Crăciun serviciul divin dela Catedrală a fost impunător prin slujba oficiată de P. S. Sa Vicar Gr. Leu Botoșeneanu,

I. P. S. Sa Mitropolitul Dr. Pimen a asistat la slujba religioasă ce s'a oficiat în biserica monumentală dela Trei Ierarchi. Aici sfânta liturghie a fost oficiată de un sobor de preoți în frunte cu Arhimandritul T. Stupcanu. Scrisoarea pastorală a fost citită de diaconul Ghimnazie Cerbu.

În tot cursul sărbătorilor *I. P. S. Sa Mitropolitul Dr. Pimen* a fost vizitat de diferite personalități distinse ale Iașilor.

ANUL NOU

Inceputul unui nou an totdeauna aduce bucurii, în legătură cu speranțele ce fiecare și le pune pentru viitor. Dacă anii care-i parcurgem ne lasă în suflet multe decepții, cei care încep ne umplu inima de optimism. Așa e făcut omul ca să nădăjduiască tot spre bine, chit că se sorocește altfel.

În ziua de Anul Nou toate autoritățile erau reprezentate prin conducătorii lor : la *Te-Deum*-ul dela Catedrală. Slujba a fost oficiată de P. S. Sa Vicar Leu Botoșăneanu. I. P. S. Sa Mitropolit Dr. Pimen a asistat tot timpul la slujbă. În timpul citirii Sf. Evanghelii muzica militară a reg. 13 inf. a intonat afară *ruga*. După oficierea slujbei, I. P. S. Sa însoțit de dl. general T. Dimitrescu, comandantul Corp. IV Armată, dl. P. Bogdan primarul municipiului Iași, dl. Bratu rectorul universității ieșene, dl. prefect—reprezentat prin ajutorul său—au primit defilarea companiei de ceremonie.

După aceasta a urmat recepția la palatul mitropolitan. Aici I. P. S. Sa Mitropolit a adus urări M. S. Regelui, ținând următorul cuvânt :

„Greutățile vremii, care ne-au stăpânit în curgera anului trecut vor fi mai ușor de suportat și cu ajutorul lui Dumnezeu mai curând de învins, dacă noul an ce începem va găsi strâns unite toate forțele neamului nostru de cugetare și muncă.

Unirea face puterea și frățietatea garantează reușita. Cu acest gând se cuvine să pășim pragul, intrând în anul nou 1933, cu sufletul ridicat către bunul Dumnezeu, rugându-L să trimeată milele Sale cele bogate peste țara noastră, și poporul nostru să-l ferească de toate relele, întărindu-l cu deplină sănătate și cu desăvârșită dragoste de Neam și țară.

Trăiască scumpa noastră țară România Mare !

Trăiască Majestatea Sa Regele !

Trăiască armata noastră românească !

Trăiască corpul profesoral !

Trăiască corpul judecătoresc !

I. P. S. Sale Mitropolitului Pimen i-a răspuns dl. general *T. Dimitrescu* în numele Corpului IV Armată, apoi dl. *P. Bogdan* în numele cetătenilor ieșeni, dl. prof. *Bratu* în numele școlii etc. etc.

La ora 1 p. m. oaspeții s'au retras, ducând cu ei binecuvântarea metropolitană celor pe care-i conduc.

A doua zi de Anul Nou s'a prezintat preoțimea din Iași, aducând conducătorului ei suprem urările tradiționale. *I. P. S. Sa* a primit pe preoți cu dragoste vorbindu-le părintește și urându-le lor și familiilor lor dorinți de progres și urări de sănătate. Din partea „Asociației” a vorbit pâr. *Gh. Niculea*, din partea preoților din Iași protopopul *V. Chirica* iar din partea Seminarului și a corpului profesoral pr. *I. Negoită*, directorul fundației mitropolitului *Veniamin*.

Telegramele trimise

de I. P. S. MITROPOLIT PIMEN,
cu ocazia Anului Nou, M. S. REGELUI
și altor mari demnitari ai țării

Telegrama trimisă M. S. Regelui :

Majestății Sale

Regelui Carol

Castelul Peleş

Sinaia

Anul Nou l-am întâmpinat cu slujbă în biserică, înconjurat de mult popor și am rugat pe Dumnezeu ca să trimită harurile Sale cele bogate peste scumpa noastră țară, în folosul poporului și mulțumirea sufletească a Majestății Voastre. Anul 1933, fie un an bun.

Să trăiți ani mulți cu întreaga Dinastie.

PIMEN Metropolitul Moldovei

M. S. Regele a răspuns :

I. P. S. S. Pimen

Metropolitul Moldovei

Castelul Peleş

lași

Mulțumesc Înalt Prea Sfinției Tale pentru frumoasele urări de Anul Nou. Rugile Mele se unesc cu ale Voastre cu nădejdea ca Atotputernicul ne va hărăzi un bun 1933.

CAROL

*

Telegrama trimisă I. P. S. Patriarh:

Înalt Prea Sf. Sale

Patriarhului Miron

București

La începutul Anului Nou, gândul Nostru să fie ridicat către bunul Dumnezeu, rugându-L să binecuvinteze țara noastră, întărind biserica întemeiată

de El și dând putere de muncă preoțimii pentru ași face datoria.

Mulți ani.

PIMEN, Metropolitul Moldovei

*

I. P. S. S. Patriarh Dr. Miron a răspuns făcând urările de Anul Nou I. P. S. S. Metropolit Pimen dorind spor la muncă preoțimei moldovene.

*

Telegrama trimisă d-lui Președinte de Consiliu:

Domnului Iuliu Maniu

Prim Ministru

București

La începutul anului vă fac urări de sănătate și putere de muncă spornică pentru propășirea neamului nostru românesc pe calea binelui.

PIMEN, Metropolitul Moldovei

Răspunsul d-lui Prim Ministru:

I. P. S. S. Mitropolit Pimen

București

Iași

Vă rog să primiți cele mai călduroase urări de Anul Nou și respectoase salutări.

IULIU MANIU

Inalta Curte de Casație și propaganda sectanților

O decizie importantă

Una din problemele noui, moștenire a marelui război, care prin ființa și mijloacele ce le întrebunțează urmărește sistematic destrămarea unității sufletești a poporului nostru, e și propaganda deșănțată a sectelor.

Până la războiu nu putea fi vorba de un pericol sectant. În masa ortodoxă românească trăiau câteva nuclee de aderenți ai marilor confesiuni din Apus, rămase moștenire a unui proces de imigrare întâmplat în decursul veacurilor. Numărul aderenților era constant și de treceri dela confesiune la alta rar se putea auzi.

După războiu însă, când justiția imanentă a istoriei a reparat dreptatea nației noastre, prin corectarea fruntariilor naționale în cadrul celor firești și indiscutabile, în mod natural, ne-am trezit în sânul patriei cu o mulțime de elemente streine. Streine de neam, de lege și de aspirațiunile noastre.

O datorie elementară din partea acestor elemente streine era și aceea de a se acomoda pașnic la mersul normal al progresului statului român. În ce măsură s'au aclimatizat aceste elemente cu temperatura intereselor noastre naționale, nu e locul aici de discutat. Statul nostru are legi cărora sunt obligați să fie supuși toți cetățenii conlocuitori. Cine se simte prea la larg și nesocotește legile țării îi vine în mod logic corectivul echivalent și necesar.

Aceasta sub raportul drepturilor și atoriilor civice. Exista însă o porțiță prin care anumite elemente interesate pot să iasă la lucru în detrimentul statului român. Sub scutul libertății religioase, mulți din vrăjmașii noștri, activează prin fabrici, ateliere, oștire, orașe, și în alte locuri unde trăesc masse compacte de oameni, împrăștiind idei rătăcite în ceiace privește instituția bisericii, ca cea deținătoare a adevărurilor religioase. Atăcând ierarhia bisericii, în mod fățiș atacă ordinea și disciplina inerentă unui organism normal de stat. Nesupunerea la obligativitatea serviciului militar, refuzul de a depune jurământ, ca mărturie adevărată în căutarea dreptății, promiscuitate familială, ca motiv de păcătuire, atacurile frecvente la adresa proprietății particulare și a deținătorilor ei sunt lucruri arhicunoscute și de o gravitate nemăsurată.

Sigur că aceste aberații—având cineva pregătirea necesară a interpretării scripturistice cum și buna credință—nu le poate scoate din doctrina Mântuitorului. Numai cei interesați pot suci, anapoda, versete din Noul Testament, așa fel

ca să denatureze adevărul și să-și ajungă scopul. Am mai scris aici despre un „social democrat”, care neavând nici o legătură cu creștinismul, ținea prelegeri despre viața creștină. Numele de *Leon Grünspann* spune mult.

Dar faptele așa se petrec. Avem o sumedenie de secte. Nimeni nu o contestă. Până acum lumea „cultă”, mai ales aceea care avea în mână răspunderea de conducere a diferitelor instituții, considera mișcarea sectelor ca o chestiune pur religioasă.

E treaba preoților — spuneau mulți — să stăvilească curente sectare. Aserțiune evident greșită.

Acum părerile s’au mai schimbat. Căci, când un locotenent de marină dela Constanța trece în lagărul adventist și începe să facă propagandă în acest senz, se înțelege deia sine, că, cu asemenea ofițeri nu se poate apăra apele țării noastre. Și Consiliul de războiu la exclus din cadrele armatei.

Nu trebuie uitat, că, chiar dacă preoțimea își face datoria — (cu tot ponosul ce-l poartă pe umeri, ori de câteori ea își cere drepturile legitime dela diferite stăpâniri)—ea nu are puteri decât cele ale cuvântului.

Ori cuvântul astăzi cuvânt rămâne, adică *verba volant*. Măsurile coercitive din partea celorlalte autorități — căci au acelaș interes de a se pătra liniștea—nu s’au prea văzut. Ba din contra; de multe ori tot concursul. Ici un prefect aduce un călugăr exclus din monahism și-l pune în coasta preotului satului, ca să slujească poporului pe stil vechi.

Dincolo autoritățile asistă la sfințiri de șandramale numite „biserici”.

Ba mai mult, un deputat — natural că ultrademocrat — făgăduiește că a intervenit la Mitropolie să le dea „alegătorilor” preoți pe stilul vechi.

Ce să mai spun că Primăria orașului Piatra—având adeziunea Ministerului de Culte—a dat autorizație de a se clădi o casă de rugăciuni a unei societăți adventiste chiar în coasta ctitoriei bisericii lui Ștefan cel Mare.

Dar tocmai de această nelegiuire, pe care numai Înalta Curte de Casație a reparat-o prin decizia ei justă, vreau să mă ocup.

Nimeni nu va susține că orașul Piatra nu este un oraș românesc. E ctitorie domnească și creștinească. Și cu toate acestea aici s’a oploșit câțiva adventiști. Prin 1928 pretextând că li s’a stricat localul de adunare cer autorizație să-și clădească altul în centru, în coasta bisericii Sf. Ioan și în an-turaj tuturor școlilor. Aceasta în semn de sfidare. Și după intervenții capătă autorizația dorită, întărită de un domn Păclișanu (de sigur nu ortodox) din Ministerul Cultelor.

Faptul acesta a produs consternare în rândurile creștinilor. Și atunci intelectuali și comercianți din Piatra au fă-

cut plângere la *I. P. S. Mitropolit Pimen*, care pe atunci era și președinte al Sf. Sinod.

I. P. S. Mitropolit Pimen a protestat energic la Ministerele de Culte și Interne, la primăria din Piatra. Protestul *I. P. S. Mitropolit* însă capătă răspunsuri echivoce. Și atunci nu mai rămânea calea decât Inalta Regență. Aici protestul a avut înțelegere și prin autoritățile în drept s'a oprit lucrările.

Asociația a dat însă primăria orașului Piatra în judecată. Procesul a luat drumul Casației. Aici Inalta Curte procedând la judecare în ședința din 20 Decembrie a. c. a dat câștig de cauză Primăriei respingând recursul adventiștilor, ca nefondat.

Această decizie a Inaltei Curți de Justiție prezintă o deosebită importanță pentru biserica ortodoxă și în special pentru Metropolia Moldovei.

Prin ea se condamnă propaganda și mijloacele ce le întrebuințează adventiștii.

Acum se pune întrebarea:

La noi în eparhie la Rădășeni, Brusturi jud. Baia și Vânătorii-Neamț, o parte din creștini, instigați de niște călugări vagabonzi, cari speculează în mod ordinar buna credință a poporului, și-au ridicat așa zise „biserici” pe stil vechi. Autoritățile civile nu au împiedicat clădirea lor—deși puteau și aveau datoria morală—lăsând astfel o permanentă stare de neliniște în acele sate.

Dacă autoritățile sunt absente dela datorie, iar preoții prin mijloacele cari le au nu pot să readucă pe rătăciți, rămâne *cale justiției deschisă*. Mai ales că „stiliștii” nu-s cult recunoscut. Căci dela libertate de conștiință, în a crede ce vrei ca individ și până la libertatea de a turbura satele prin fel de fel de mascarade este o profundă deosebire.

Aceasta din urmă duce direct la anarhie. Și justiția având în vedere aceste lucruri, și neghidându-se după influențe politice, trebuie să stabilească dreptatea și adevărul.

Așa cum a făcut Inalta Curte de Casație cu asociația adventistă din Piatra.

Decizia Inaltei Curți de justiție a creiat jurisprudență în materia propagandei sectelor, stabilind că nu toate mijloacele de propagandă sunt permise. Acest lucru a dat satisfacție nu numai bisericii moldovene,—unde se întâmplase conflictul—ci întregii biserici ortodoxe române.

Prin aceasta s'a aratat că dreptatea este de partea preoției. Ceia ce celelalte autorități civile au ezitat să recunoască le impune acum supremul for de judecată.

Pr. Const. Nonea

Necazurile preoților pensionari

O scrisoare și un răspuns

Distinsul preot dorohoian, părintele econom *Ioan Enescu*, unchiul marelui violonist George Enescu, care a eșit la pensie toamna aceasta, îmi trimete o scrisoare, în care îmi arată trista situație în care se află acum, ca nou pensionar. Scrisoarea aceasta duioasă, cuprinde însă și unele constatări vrednice de luat în seamă de noi preoții, cari slujim biserica. Il rog să nu se supere dacă mi-am luat îngăduința ca s'o dau publicității. Pe această cale îi dau și răspunsul meu.

Iată cuprinsul scrisorii :

Cucernice și Iubite Părinte,

Pentru ziua onomastică, te rog, a primi felicitările mele, dorindu-ți ani mulți și multă sanatate cu întreaga familie.

Cu ajutorul lui Dumnezeu și al sf. Ierarh Necolai ¹⁾ am eșit la pensie pentru ziua de 1 Oct., după cum știți, sunt foarte mulțumit am ajuns aceste frumoase zile și mai mulțumit că după cât m'am priceput mi-am făcut datoria. În chestie materială însă am rămas de-silusionat, căci mi s'a aruncat ca la cel mai umil servitor al statului abea 2300 lei lunar, după 50 jum. ani de preoție, 25 ani ca confesor al garnizoanei, 10 ani în învățământ (înființând școală la Sănăuți ²⁾ după cum cred că știți) curățând orașul Dorohoi de sectanți până la unul (în adevăr a fost datoria mea). Apoi în timpul războiului am căutat 5 spitale între care unul de exantematici, îmbolnăvind-mă de tifos exantematic, febră recurentă și icter (rămâind din mine o ruină), din care pricină am cheltuit tot. Tot în timpul războiului am dus la locul de veci 1300 eroi.

Mi s'a făcut rețineri 38 de ani și pentru toate a-

1) Păr. econ. Enescu a fost paroh la bis. Sf. Necolai din Dorohoi, zidită de Ștefan cel Mare. N. Aut.

2) Sat în com. Tureatca, jud. Dorohoi. N. Aut.

cestea acum când sunt în pragul morții mi se aruncă 2300 lei lunar, mai puțin ca unui ușier dela prefectură sau unui frânar dela C. F. R. Toate acestea vi le scriu, Părinte Hodoroabă, care știindu-vă de un scriitor iscusit, să dați de veste de ce soartă să bucură preoții la bătrânețe, și aceasta mai mult din cauză că între guvernanții noștri sunt mulți atei, francmazoni și catolici (ce) care caută și bat în zidurile sf. noastre biserici ortodoxe pentru a o distruge. Inșă bunul Dumnezeu nu le va ajuta, căci e zidită pe piatra *credinței*.

Unii vor zice: că de ce n'am strâns la tinerețe, ei!! și dacă am strâns ceva pentru comând, mi l'a mâncat tot o bancă condusă de nelegiuiți. Și acum cu 2300 lei trăești tu preot cu preoteasa, având nevoie de cineva să vă caute (600 lei lunar, lemne și o bucățică mai bună ca pentru bătrâni. Sunt abonat la câteva reviste bisericești pentru hrana sufletească, și acum sunt nevoit a le refuza.

Poate te-am obosit și plictisit cu această scrisoare, te rog a mă scuza, căci v'am apreciat întotdeauna ca un deosebit prietin. Dorind tot binele la întreaga familie, te sărut ca pe un frate în Hristos.

I. Enescu Econom

*
* *

Iubite Părinte Enescu,

Am primit scrisoarea Sf. Voastre. Rândurile ei, pe deoparte m'au bucurat, iar pe de alta, m'au mahnit. Dar, mai întâi, călduroase mulțumiri pentru urările ce-mi faceți. La fel vă doresc și eu. Am citit scrisoarea cu atenție de mai multe ori. Din rândurile ei am desprins toată indignarea și tot necazul, care vă stăpânea sufletul în momentul când mi-ați scris-o. Și, aveți tot dreptul să fiți indignat. Căci după jumătate de veac de slujbă continuă și devotată la altar și în parohie, acum când nu mai puteți munci și v'ați retras la odihnă binemeritată, statul, ca drept răsplată, vă oferă o pensie de mizerie de lei 2300 lunar, adică 76 lei pe zi! La dreptul vorbind, aceasta nu-i răsplată, căci statul vă dă pensie din reținerea făcută

din salar prin statul de plată timp de 38 de ani. Deci, statul e dator să vă restituie suma ce va reținut-o spre păstrare, aproape patru decenii. Are datoria morală să v'o restituie.

Acest tratament însă e din cale afară de revoltător. Nu pentru că sunteți puși la umăr cu Stan și Bran. Nu, căci nu trebuie să fim stăpâniți de duhul mândriei, întrucât cu toții suntem frați, după învățătura Mântuitorului Hristos.

Dar, cum să nu vă cuprindă indignarea, când conducătorii noștri — din cari unii sunt așa cum ați spus — reduc cu ușurință și nepăsare la acelaș numitor, o activitate frumoasă ca a Sf. Voastre de 50 de ani, care ați păstorit mii de suflete și, cu nedreptate o compară cu cea depusă de exemplu, de un aprod de tribunal sau de un frânar dela C. F. R. !... Parc'ar fi puțină deosebire în a strânge o frână la un vagon, în a închide și deschide ușile unui tribunal și a curăți sălile și între misiunea preoțească, în aceia de a fi povățuitor duhovnicesc al poporului și păstor de suflete ?!

Acest vitreg tratament al guvernanților față de preoțime, denotă până la evidență sentimentele de care sunt animați față de biserică. N'au dovedit aceasta și prin deseale curbe ce ni le-au aplicat pe modestele noastre salarii ?!

Știu c'ați muncit serios și ca păstor sufletească în parohie și ca confesor al garnizoanei. Știu c'ați ostentat cu succes și în curățirea orașului de sectanți. Aveți astăzi însă cea mai mare mulțămire sufletească, căci lângă staulul oilor nu mai sunt lupii cei răpitori... Nutriți nădejdea neclintită în triumful Bisericii. E explicabil și-i firesc pentru cei ce au înțales preoția Sf. Ioan Gură de Aur.

V'ați pierdut agonisita la o bancă. Consolați-vă, căci aveți mulți tovarăși și printre frații preoți. Faliamentul atâtor bănci ne-a dat tuturor o lecție bună. Și-i păcat, că această lecție e în paguba statului. Dar o parte din vină cade asupra partidelor care ne-au guvernat.

Revistele bune sunt ca niște prietini buni. Înțe-

leg cât de greu vă vine --- din cauza lipsei --- să vă despărțiți de ele. Totuși eu cred, că n'o veți face.

Prin rândurile Sf. Voastre, iubite părinte Enescu, eu cred că au grăit toți pensionarii bisericii, toți acei preoți albiți de ani și cu oasele îmbolnăvite de răceala zidurilor de cetate ale bisericilor vechi. Glasul Sf. Voastre, este pe dreptul și glasul lor. Nu se poate ca acest strigăt după dreptate, — căci am impresia că nu vreți altceva — să nu se audă până sus, până la cei ce au în mână pâinea și cuțitul. Am văzut că și D-l prof. dr. D. Boroianu, a semnalat cazul în revista „Viitorul”.

O viață eu v'am știut optimist. M'aș bucura mult, dac'aș afla, că ați rămas tot așa.

Ce vă pot recomanda eu decât răbdare și încredere în acei, cari s'au dovedit luptători pentru dreptele revendicări ale preoțimei,

Dorindu-vă sănătate deplină și cât mai multă mulțămire sufletească, rămân al Sf. Voastre cu aceleași sentimente și dorinți de bine. Vă întorc sărutul dragostei în Domnul.

Pr. N. Hodoroabă

Colinde și obiceiuri de Crăciun

Colinda I

Colindă de *Crăciun* cântată și răspândită de dascălul Constantin Gotcă (tatăl meu) pentru copiii din parohia Sf. Gheorghe din Roman unde era cântăreț I și pe care colindă și el o primise și învățase dela dascalii dela Biserica din marea comună Trifești (Roman) (satul său natal).

„Sculați, sculați, boeri mari, *Florile dalbe*
Că vă vin colindători”. *Florile dalbe*
Sara pe la cântători. *Florile dalbe!*
Dimineața pela zori. *Florile dalbe!*
Nu vă vin cu nici un rău. *Florile dalbe!*
Ci v’aduc pe Dumnezeu. *Florile dalbe!*
Pe Dumnezeu nou născut. *Florile dalbe!*
Din Fecioara Maria. *Florile dalbe!*
Mai curată ca o stea. *Florile dalbe!*
In scutice înfășat. *Florile dalbe!*
In esle de oi culcat. *Florile dalbe!*
De Ingeri încungiurat. *Florile dalbe!*
Și de trei maghi închinat. *Florile dalbe!*
Ca un ceresc Imparat. *Florile dalbe!*
Strălucit și minunat. *Florile dalbe!*
Deschideți ușile dela palat. *Florile dalbe!*
Că acesta-i Impărat bun, blând și îndurat. *Florile da*
Și ne iartă de păcat. *Florile dalbe*
Cu care l’am suparat. *Florile dalbe!*
Și ne dăruște Raiul, daruri cerești. *Florile dalbe!*
Și cu bucurii dumnezești. *Florile dalbe*
Ca să le avem cu noi. *Florile dalbe*
In viața de apoi. *Florile dalbe!*
Care bucurie, amin, boeri, să vă fie. *Florile dalbe*
La mulți ani cu sanatate. *Florile dalbe!*
Și ertare de pacate. *Florile dalbe!*
Veselia Domnului dăruită omului. *Florile dalbe!*

Colinda II

Această colindă o cântau și țiganii din Râiosu (valea Moldovei) ursari, ferari, pieptanarii și scripcari, cari făceau parte tot din parohia Sf. Gheorghe, o cântau însă pe o melodie proprie, mult mai frumoasă, mai plăcută și mai atrăgătoare.

D-l Gh. Barbu colegul meu de profesorat dela Seminarul Veniamin cunoaște această melodie și bine ar fi să o cânte unui muzicant spre a nu se pierde această *perla* muzicală.

Când pleca corul țăganilor (70—80 voci de toate vârstele

și ambele sexe) și ¹ intra în oraș prin partea de răsărit și intrau pe strada Bogdan Dragoș, în amurgul zilei Ajunului Crăciunului, producea o extraordinară impresie prin melodia lor duioasă și vocile lor răsunătoare și cari se îmbina și cu sunetul clopotelor de la Biserici prin care se anunța serviciul Pavecerniței și a Litiei.

O emoție puternică și generală cuprindea toate sufletele... Se părea că *ceriul s'a coborât pe pământ*. Toată lumea din toate părțile alerga să audă colinda ȝiganilor. Persoanele mai simandicoase trimetea și-i chema, să le cante la fereastră, și r plăteau cu galantonie.

Intr'un an însuși Episcopul Melchisedek auzind de succesul ȝiganilor, mi-a zis: „Gotcule! Chiamă pe ȝiganii tăi, dela Sf. Gheorghe să-mi colinde... căci am auzit că tare frumos mai cântă și-i am adus. Inainte de a merge la Pavecerniță a pus pe ȝigani să-i cante în sunetul clopotelor producându-se o armonie dumnezeiască. Episcopul a fost atât de puternic impresionat, încât nu ș'a putut stăpâni emoția și-i curgeau lacrimile șiroae pe obraz și pe barbă...

Colinda III

Episcopul plin de mulțămire de colinda ȝiganilor le-a dat un napolion de aur care au zăpăcit pe ȝigani..., le-a mai dat o strachină mare de turte cu julfă și câte o varzare cât farfuria ferbinți—cum făcea mama Anastasia acasă la Gârcina,—proaspăt scoase din cuptor și cu cari sermanii ȝigani se înecau... mâncându-le cu lăcomia saracului flămând, ceiace smulgna Episcopului accente și gesturi duioase și compătimitoare... După ce ȝiganii s'au lins bine pe buze.. au slobozit un formidabil în limba și cu accentul lor particular *Să trăești Prea Sfântule! Si la anul cu bine!* astfel ei s'au angajat și pentru anul viitor... iar Episcopul i-a îndemnat să vina și la anul și să nu-l uite... După care Episcopul ne-a zis „haidem acum la colinda noastră să auzim și pe Sf. Prooroc Isaia care ne spune: „*Că cu noi este Dumnezeu*” „*Să înțeleagă popoarele și să se plece, căci cu noi este Dumnezeu*”...

Toate sărbătorile Episcopul a pomenit pe ȝigani și glumind zicea: „Aceștia au întrecut pe Muzicescu dela Iași, am să-l chem să-i audă și el și să-i diriguiască.

Astfel vechii dascăli bisericești cu toată simplitatea lor, dar devotați și credincioși păstrători ai datinelor bătrânești contribuiau foarte mult la *educația religioasă a poporului*.

Instrucțiuni pentru alcătuirea bugetelor și conturilor de
gestiune

Circulară No. 7949

către toate unitățile bisericești din
Eparhia Moldovei și Sucevei Iași

Cucernice Părinte și Onorat Consiliu

Legea de Organizare Bisericească prevede pentru fiecare parohie și unitate bisericească îndatorirea de a întocmi bugete anuale și de a ține gestiunea cheltuelilor efectuate în conformitate cu prevederile bugetare a fiecărui an.

Redăm mai jos articolul din lege referitor la această chestiune :

Art. 38 al. i din S. L. O. B.

„Examinează și aprobă bugetul și inventarul al-
cătuit de Consiliul parohial.

Art. 38 al. j. din S. L. O. B.

„Cercetează și aprobă gestiunea anuală a paro-
hiei, examinată mai întâiu de Consiliul parohial și o
trimite Consiliului Eparhial pentru control și des-
cărcare.

Multe parohii refuză sau neglijează să întocmească aceste lucrări fie în total fie în parte, în timp ce unii preoți întocmind bugetul se cred dispensați de a mai încheia și contul de gestiune pentru cheltuelile făcute.

Cum fiecare parohie este o mică unitate administrativă bisericească, cu administrație și venituri proprii, în conformitate cu Legea Contabilității Publice și Legea de Organizare Bisericească, urmează să se conformeze tuturor dispozițiilor legale cuprinse în numitele legi și să păstreze evidența întregii averi mobile și imobile a parohiei cu îngrijire.

În acest scop și pentru a se intra odată pentru totdeauna în legalitate dăm următoarele instrucțiuni cu privire la întocmirea bugetelor și conturilor de gestiune.

Bugetele se vor întocmi în 3 exemplare și în conformitate cu instrucțiunile tipărite pe prima pagină, cu următoarele adăugiri:

La cheltueli se va adăuga Fondul Eparhial și Fondul parohial câte 10⁰/₀ din totalul veniturilor proprii.

Dacă o parohie are și filiale se va trece în buget întâiu biserica parohială cu veniturile și cheltue-lile ei și apoi la rând una după alta bisericile filiale.

După încheierea totalului dela venituri și cheltueli se va face o încheiere a Consiliului parohial de aprobarea bugetului respectiv.

În colo se va urma conform instrucțiunilor înscrise pe prima pagină.

Bugetele se trimit Mitropoliei cel puțin cu 3 luni înainte de începerea noului an financiar care se socotește dela 1 Ianuarie—31 Decembrie.

Pentru conturile de gestiune:

Contul de gestiune se întocmește în 2 exemplare pe formular tip și se încheie după expirarea anului financiar pentru care se cere descărcarea.

Pe prima pagină se va arăta la locul indicat numele parohiei și anul pentru care se soldează contul.

Pe pagina a 2-a, se trece în prima și a doua coloană Cap. și Art. din buget iar în drept la coloana „Specificarea veniturilor” se va repeta ca în bugetul anului respectiv înscrierea capitole. În coloana 4-a denumită „Sumi aprobate după buget” se va trece suma bugetară iar în coloana următoare „încasate” se va trece suma realizată.

După înscrierea capitolelor și articolelor se va face totalizarea coloanei (încasate).

La cheltueli de asemeni se va urma, ca și la venituri, înscrierea capitolelor și articolelor bugetare trecându-se în coloana „Cheltueli aprobate prin buget” sumele ce au fost destinate prin buget în acest scop și în coloana alăturată „Sumi plătite” suma efectivă angajată, neadmițându-se, sub pedeapsa respingerei gestiunei, nici un fel de depășiri sau de înființări de noi articole la cheltueli în timpul anului fără aprobarea Consiliului și Epitropiei bisericești și ra-

tificarea Mitropoliei prin efectuarea unui viriment de cont. După totalizarea contului se va face o încheiere a Consiliului parohial de aprobarea și descărcarea gestiunii.

Conturile de gestiune vor fi însoțite și de registrele de încasări și plăți cuprinzând fiecare după ultimul bon de încasări și plăți încheierea Consiliului cu specificarea totalului general.

Actele justificative timbrate legal în 2 exemplare va însoți fiecare cont sub sancțiunea respingerii întregii lucrări. Ele se vor timbra în felul următor :

Pentru unicat :

Cu 1,40 la mie (timbru proporțional) plus 2 lei aviație pe care semnează emitentul chitanței (cel ce primește suma) și cu 1,40 la sută (cifra de afaceri) care se aplică prin timbre mobile lipite pe dosul chitanței până la valoare de lei 20,000. Dacă valoarea chitanței trece de lei 20,000, încasarea impozitului se face de Administrația Financiară prin eliberare de chitanță (cifra de afaceri).

Sunt scutite de timbru de 1,40 la sută chitanțele eliberate de meseriași muncitori manuali și de orice fel de timbru chitanțele descărcătoare eliberate de autorități.

Al 2-lea rând de acte justificative ce urmează a fi reținute de noi se vor timbra cu un timbru mobil de 2 lei. Actele justificative vor fi datate, neadmițându-se chitanțe descărcătoare cu o dată anterioară sau posterioară anului bugetar pentru care se cere descărcarea gestiunii.

De asemenea vor fi citeț scrise și semnate în afară de semnătura de pe timbre și pe colțul din stânga al chitanței cu numele pronumele și adresa emitentului chitanței.

În fiecare chitanță se va arăta pentru care articole furnizate sau pentru care serviciu prestat parohiei s'a primit suma.

Casierul parohiei va certifica plata și va arăta prin bonul de plată atașat fiecărei chitanțe articolul bugetar dela care s'a făcut plata. Chitanțele cu bo-

nurile de plată, vor fi cusute în mape de acte justificative care se trimit de noi odată cu imprimatele și se vor aranja pe articole bugetare.

Pentru o mai bună rânduială în manipularea sumelor și pentru ca preotul, care e de drept președintele cons. și epitropiei bisericești să fie scutit de sarcini și bănueli, nu va îndeplini serviciul de casier sub nici-o formă, așa că fie-care parohie e absolut necesar să aibă un casier delegat din membrii Cons. și epitropiei bisericești, care să aibă întreagă răspundere a gestiunii bănești.

Prin aceasta se respectă și legea de organizare bisericească și se împart și răspunderile.

Măsura de mai sus se va aplica obligatoriu cu data de 1 Ianuarie 1933.

Pentru o mai mare ușurință la verificare și acolo unde este o gestiune mai mare, este bine ca pentru fiecare mapă de acte justificative să se facă câte un borderou de toate actele justificative cuprinse cu numele emitentului și suma și cu totalul general al tuturor actelor justificative din mapă. Conturile de gestiune se încheie imediat după terminarea anului financiar (31 Decembrie) cel mai târziu până la 1 Aprilie a anului imediat celui pentru care se încheie gestiunea.

Dăm toate aceste lămuriri pentru a nu se mai găsi scuza, că nu se știe cum să se efectueze aceste operații, urmând ca fiecare parohie, mănăstire, schit, etc., să întocmească de azi înainte aceste lucrări, în conformitate cu dispozițiile prevăzute, urmând ca acolo unde se va constata neglijență și rea voință să se ia măsurile dictate de împrejurări.

Prezentul ordin circular se va păstra în arhiva parohiei și se va avea în vedere la nevoie.

PIMEN

Metropolitul Moldovei

Consilier referent

Pr. D. Mișailescu

Completări la circulara No. 7949

Prin legea publicată în Monitorul Oficial No. 302 din 24 Decembrie 1932 s'a hotărât modificarea datei de deschidere a anului financiar a statului, precum și a tuturor instituțiilor pendinte de stat, cum și a duratei exercițiului bugetar, în sensul, ca anul bugetar să înceapă cu data de 1 Aprilie viitor, cu durată de 12 luni, urmând ca pentru lunile Ianuarie, Februarie și Martie 1933, să se aplice bugetul corespunzător a anului trecut 1932.

Așa fiind, se cuvine, ca și bugetele instituțiilor bisericești, de venituri și cheltueli, să înceapă tot cu această dată, întrucât este o strânsă legătură între bugetul statului și bugetul bisericii.

Vă invităm dar, ca să procedați la întocmirea bugetului anului financiar viitor 1933-1934 având în vedere această dispoziție nouă a legii, adică, data de 1 Aprilie 1933 până la 31 Martie 1934.

Pentru intervalul dela 1 Ianuarie până la 31 Martie 1933 veți aplica întocmai bugetul corespunzător pe aceleași luni, din anul 1932.

În ce privește normele de conducere pentru întocmirea bugetelor și a compturilor de gestiune se va avea în vedere circulara noastră No. 6971 din 7 Noembrie 1932 și circulara No. 7949 publicată în revista „Mitropoliei Moldovei” pe Decembrie 1932, care rămân modificate numai în ce privește data începerii anului financiar.

Acelor așezăminte bisericești, care au înaintat deja bugetele Mitropoliei pe 1933 după normele anterioare, li se vor înapoia aceste bugete spre a le alcătui după nouile dispozițiuni.

PIMEN

Mitropolitul Moldovei

Consilier Referent
Pr. V. Mișailescu

Lichidarea datoriilor cu cărțile de colportaj față de tipogr. Neamțu

A d r e s ă

No. 93

Stăreției Mănăstirii Neamțu,

Din partea acelei stăreții ca și a direcțiunii tipografiei acelei mănăstiri, s'au primit rapoarte, în care se arată, că tipografia are de primit dela parohii sute de mii de lei pentru cărțile trimise de tipografie, spre a fi împărțite poporului.

Cea din urmă sumă arătată de stăreție, e aproape de 300.000 lei, ce are de primit pentru tipografie.

Cercetând mai deaproape această chestiune, am constatat, că între cărțile trimise spre a fi distribuite poporului cu prețuri mici, au fost și cărți cu valoarea dela 40—100 lei, cărți de literatură bisericească, care fiind scumpe, nu se pot desface în popor.

A. fost o greșală din partea administrației tipografiei, că în cărțile de colportaj ce urmau a fi distribuite poporului s'au trimis și cărți cu prețuri mari.

Pentru a ajunge la o lichidare a acestei afaceri bănești cu parohiile, s'a găsit de cuviință, ca, cărțile cu prețuri ridicate și eare n'au putut fi distribuite până astăzi, să se înapoeze tipografiei, scăzându-se prețul lor, din datoria fiecărei parohii.

Totodată, am făcut cunoscut protopopiiilor, de a pune în vedere parohiilor să lichideze imediat contul acestei operațiuni în felul arătat.

Prin aceasta credem că tipografia va realiza sumele ce are de primit dela parohii și va fi în stare a continua tipărirea de propagandă cu prețuri mici, pe care poporul le poate cumpăra.

PIMEN

Mitropolitul Moldovei

Consilier Referent
Pr. D. Mihailescu

Circulara
No. 94

Protopopiei Jud.

Pentru a lichida datoria ce fiecare parohie are către tipografia mănăstirei Neamțu pentru cărțile de colportaj, am găsit de cuviință de a lua o măsură practică pe care o puteți cunoaște din alăturata adresă a noastră cu No. 93 pe care am trimis-o mănăstirii Neamțu.

Așa fiind veți pune în vedere tuturor parohiilor din cuprinsul aceluia județ de a lichida imediat această chestiune cu tipografia în felul arătat de noi.

De rezultat ne veți raporta.

PIMEN

Mitropolitul Moldovei

Cunsilier Referent
Pr. V. Mihailescu

***Obligatorietatea aplicării
timbrului de aviație***

Ministerul Cultelor prin adresa No. 185541/932 comunică :

Inalt Prea Sfințite,

Ministerul Apărării Naționale—Subsecretariatul de Stat al Aerului—a organizat, conform art. 10 din legea Fondului Național, un serviciu de supraveghere și control al aplicării timbrului de aviație alături de cel fiscal, pe petițiile și actele juridice ce se depun și întocmesc de autorități.

Cu îndeplinirea acestor dispozițiuni a fost delegat d. căpitan comandor Rătescu Ovidiu, care are însărcinarea de a supraveghea și controla aplicarea timbrului.

Aducându-vă aceasta la cunoștință, vă rugăm să dispuneți, a se face toate înlesnirile posibile d-lui de-

legat, spre a-și duce la îndeplinire atribuțiunile cu care a fost însărcinat și în acelaș timp a se comunica aceasta tuturor instituțiilor pendinte de Dvs.

Primiți, vă rugăm, Înalt Prea Sfințite, asigurarea deosebitei noastre considerațiuni.

p. Ministru, *St. Brădișteanu*

p. Consilier, *G. Ilioniu*

Planuri tip de biserici și case parohiale

Consiliul Central Bisericesc

No. 8864 a. c.

Înalt Prea Sfințite,

Cu frățească dragoste Vă aducem la cunoștință următoarele :

Consiliul Central Bisericesc în dorința sa de a veni în ajutorul parohiilor pentru a se cheltui cât mai puțini bani cu întocmirea planurilor de biserici și case parohiale, etc., a întocmit prin Serviciul său Tehnic atare planuri cu devizele lor (în cari se arată amănunțit suprafețele și cantitățile de material necesar acelor construcții), rămânând numai ca aceste devize să fie completate cu prețul unitar al localității unde se construște, prețuri cari variază după provincii și localități.

Aceste planuri tip și devize se eliberează la cererea eparhiilor și epitropiilor pe un preț minimal și anume :

a) Planurile tip de biserici însoțite de devizele lor pentru lei 200.

b) Planuri tip de case parohiale deasemenea cu devizele lor lei 100.

În timpul din urmă însă se primesc la Consiliul Central Bisericesc, direct sau prin eparhii, planuri al-

cătuite de conductorii sau picherii din serviciile tehnice județene, cari deși date ca originale nu sunt decât copii adesea prost făcute și cu adăugiri fără nici un rost cari în realitate nu sunt necesare, ci numai un pretext pentru a înșela buna credință.

Desigur fraudă se face în scopul de a se încasa dela parohii pentru alcătuirea acestor planuri zise originale, plată de sume exagerat de mari în locul a 200 lei cât s'ar fi plătit Consiliului.

Pentru a pune capăt acestui abuz, vă rugăm să binevoiți a dispune ca parohiile din acea de Dumnezeu păzită Eparhie cari doresc a constui case parohiale sau bisericii, să se adreseze fie direct, fie prin Eparhii Consiliului Central Bisericesc spre a obține planurile dorite. În felul acesta se vor evita intermediarii cari speculează buna credință și jefuesc banul ce strâns cu multă trudă dela credincioși.

Primiți, vă rugăm Înalt Prea Sfințite, ale Noastre întru Hristos frățești îmbrățișări.

Președinte

MIRON

Patriarh al României

Consilier Referent

Pr. George I. Negulescu

Taxele stabilite pentru apeluri și recursuri la Consistorii

E x i r a s

din sumarul Sf. Sinod din ședința dela 2/XII/932; cu hotărârea asupra taxelor stabilite pentru apeluri și recursuri.

Președinte, (ss) **Patriarh MIRON**

Secretar, (ss) † *Nifon Craioveanul*

Sf. Sinod hotărăște :

Se ratifică numirea membrilor Consistoriului Spi-

ritual Central făcută de Sinodul Permanent în ședința dela 23 Iunie 1932 și anume :

a) *Membrii ordinari :*

1. Pr. Econ. D. Georgescu din București.
2. Pr. Econ. V. I. Constantinescu din P. Neamț.
3. Pr. Dr. P. Debu din Brașov.
4. Pr. Mihail Boca din Bucovina și
5. Pr. Econ. S. Bejan din Chișinău.

b. *Membrii supleanți :*

1. Pr. V. Marghescu din Craiova.
2. Pr. C. Constantinescu din Hârlău.
3. Pr. N. Țandru din Arad.
4. Pr. Began din Cernăuți și
5. Pr. Visarion Popovici din Chișinău.

2. Pentru procurarea fondurilor necesare susținerii Consistoriilor spirituale Mitropolitane și Central. sf. Sinod hotărăște a se percepe de fiecare apel taxa de o mie lei și de fiecare recurs, taxa de 2000 lei.

3. Taxele acestea se vor depune de către apelant sau recurent, odată cu înaintarea apelui în termenul legal cerut de art. 203 combinat cu 216, sau recursului, în termenul cerut de art. 269 din regulamentul disciplinar, la autoritatea îndreptățită a primi aceste acțiuni, care o va înainta Consistoriului ce urmează a judeca acțiunea introdusă.

5. Nedepunerea taxei respective, odată cu acțiunea introdusă în termenul legal cerut de art. 203 și 216 pentru apel și 269 pentru recurs, atrage după sine pierderea dreptului de apel sau recurs, chiar dacă acestea au fost înaintate în termenul legal, rămânând astfel definitivă sentința instanței atacată prin apel sau recurs.

5. Hotărârea aceasta se pune în aplicare dela data publicării ei în revista „Biserica Ortodoxă Română” și în organele oficiale eparhiale de publicitate.

6. Deocamdată, până ce aceste taxe vor putea da fondurile necesare la susținerea Consistoriilor numite, Mitropoliile, cu concursul Episcopiiilor sufragane, va susține plata membrilor săi delegați în aceste consistorii.

Pentru conformitate, *Ierom. Callist*

Recenzii

Dr. Gh. G. Săndulescu : *Concepția creștină despre proprietate și dușmanii ei.* — Tip. Sf. Mănăstiri Neamțu, 1932, 160 pagini ; prețul neindicat.

Studiul d-lui Săndulescu este fructul migăloasei munci universitare prin care d-sa a obținut la facultatea cernăuțeană titlul academic de **doctor în teologie**. Această carte nu numai că a arătat în fața juriului universitar capacitatea candidatului de a lucra metodic în domeniul științei teologice, dar umple un gol simțit în literatura teologiei sistematice ortodoxe.

Nu prea se găsesc tratate în care să se înfățișeze atitudinea concepției creștine față de proprietate. Chiar dacă s'a ocupat cineva de acest lucru tangențial, asta nu înseamnă un efectiv folos, cum spre pildă aduce monografia d-lui Săndulescu.

În timpul de față, când atmosfera cugetării laice tinde vădit a lua o atitudine de stânga, față de tradiționalismul nostru etnic ; când reviste și ziare militează asiduu pentru această poziție, centrul avându-l gruparea revistei „**Stânga**“, un studiu ca al d-lui Săndulescu apare ca o făclie diriguitoare de adevărată lumină în încrucișarea curenților extremiste.

Studiul d-lui Săndulescu cuprinde în afară de introducere și capitolul unic dela începutul lucrării și reculegerea dela urmă, două părți mari :

1) **Concepțiile greșite despre proprietate și curențele adversare proprietății particulare.**

2) **Concepția creștină despre proprietate.**

În prima parte --după ce în cap, unic a disecat noțiunea și dreptul de proprietate stabilind definiția diferitelor specii de proprietate — autorul analizează marile concepții greșite despre proprietate, reprezentate prin **individualism** și **liberalism**. Aceste concepții se condiționează una pe alta și au ca scop de a întări individul, în detrimentul societății, prin exercitarea absolută a dreptului de proprietate.

Dacă aceasta e o concepție greșită, nici celelalte care pun societatea pe primul plan, neglijând individul, reprezentate prin socialism și adiacentele lui : **reformism**, sindicalism, anarhism, colectivism, comunism și bolșevism, nu rezolvă rostul proprietății pentru omenire. Pe când primele concepții au dus la formarea de latifundii și au decretat sclavia ca dogmă, cele din urmă au animalizat pe om. Ce atitudine a avut și are creștinismul ?

Lucrul nu e tocmai ușor de rezolvat.

Întăi că Mântuitorul nu a venit în lume să deslege această problemă, El a găsit o stare de fapt de care nu s'a legat. Prin imobilizarea sufletului omului, această stare dacă era rea se putea transforma fără să se atingă dreptul de proprietate. Aici zace rostul iubirii creștine.

Autorul arată caracterul transcedental al religiunii creștine și dacă în doctrina Mântuitorului se atinge și chestiunea proprietății aceasta este numai **accidental**.

Că origina proprietății este de drept divin aceasta o mărturisește clar V. Testament. În scrierile pauline și celelalte epistole se confirmă aceasta. Chiar dacă s'a căutat a se ușura viața prin un comunism de **consum**, prin agapele timpului apostolic, de un comunism de producție nu poate fi vorba în doctrina creștină. Cine voește să găsească origina acestui fel de concepție socială în N. T. depășește înțelesul exegetic al Sf. Scripturi. D-l Dr. Săndulescu discernă amănunțit acest lucru. Sfinții Părinți n'au contestat dreptul de proprietate, ci din contra l-au recunoscut. Numai felul în care se întrebuințează îi interesa. Bogăția și sărăcia sunt stări cari pot duce la mântuire, cum tot așa pot duce la pedeapsa veșnică. Totul depinde de cum înțelege omul să se comporte cu ele pentru ajungerea scopului ultim : mântuirea. Căci câștigarea Împărăției Cerurilor depinde de traiul în lumea veacului acestuia.

Toate aceste le scrutează și analizează autorul amănunțit. Interesantă este atitudinea adevărată despre proprietate concentrată în cap. VIII, pe care autorul o găsește în creștinism.

Lucrarea este unitară și logică. Dela un capăt la altul nexul cauzal e

satisfăcut. Autorul dovedește că are metodă în cercetare și sistem în aranjarea ideilor și problemelor. Deși prin ființa lui studiul este greoi, totuși este a-trăgător. Repetirile nu se prea observă. Cartea d-lui Săndulescu este o carte bună și de factură occidentală. Nu știu de ce autorul însă în ceiace privește prescurtările de cuvinte a fost așa de puțin exigent. Spre pildă : Mântuitorul scris M-l, M-lui. Sfântul Apostol Pavel numai ap. Pavel ; proprietate prin prop. Aceste stingheresc obișnuința. Apoi bucovinismul „conștie” în loc de conștient. De ce ? Poate la a II ediție autorul va ține seama și de dorințele cititorilor, nu așa de pretențioși.

Deși prețul nu e indicat (!) asta nu înseamnă că acest studiu nu onorează biblioteca unui preot sau teolog. Ba din contra ; căci, la încheierea anului literar bisericesc 1932 e singura carte pe care o socot de valoare.

Pr. Const. Nonea

Mulțumiri publice

Aducem pe această cale mulțumiri publice următoarelor persoane :

1) D-nei R. Bălănescu din parohia Bogiura jud. Dorohoi care a donat bisericii 5000 lei, d-lui Nec. Scutelnicu care a donat 1200 lei, d-lui Ioan Erank (Hudești) care a donat deasemenea 5000 lei.

2) Familiei Principelui Barbu Știrbey proprietarul moșiei Onești jud. Iași, care a donat 6000 lei pentru biserica din Onești, Familiei Traian Orghidan care a donat 2500 lei și multe alte daruri de preț cu ocazia sfintirii acelei biserici.

3) D-nei și d-lui M. Dumitrescu inst., d-nei și d-lui avocat D. Ciobanu din Șipote care au donat diferite obiecte și bani pentru biserica din Onești. jud. Iași.

4) Familiei Dragomirescu din București care a contribuit cu bani și a donat un frumos acoperământ pentru Iconostas.

Parohii vacante

Parohia Oanțu din județul Neamț are o siugnră biserică parohială de lemn în stare bună, cu o populație de 145 capi de familii și 612 suflete.

Are casă parohială. Sesia în folosul clerului este în întindere de 6 jum. fălci majoritatea fânaț.

Parohia Sf. Treime, orașul Iași, rămasă vacantă prin decesul parohului. Are biserică de piatră în stare bună.

Are casă parohială.

Se compune din 290 capi de familii cu 1050 suflete.

Parohia Mastacăn, jud. Neamț, compusă din satele Portărești, Balanu, Marginea și Nichid.

Are biserică parohială din zid în stare bună și filiale ; în satul Balan cu o biserică construită de lemn și satul Nichid, cu biserica construită din zid în stare bună. Are pământ bisericesc 20 ha. Casă parohială nu este. Are 500 capi de familii.

Parohia Lișna, comuna Suhărau, jud. Dorohoi, devenită vacantă prin decesul parohului. Se compune din trei sate, cu o biserică parohială în stare bună și două biserici filiale. Are 10 ha. pământ. Casă parohială nu este. Are 520 capi familii cu 2325 suflete, Se întreține din venituri proprii.

P. C. Preot *al parohiei Buhalmița*

Comuna

Județul

Neamț

Biga

Tipografia concesionară **ALEXANDRU ȚEREK & GHEORGHE CAMINSCHI**,
strada Gh. Mârzescu 9 Iași, execută ori-ce lucrări atingătoare acestei branșe, în
cele mai ireproșabile condițiuni tehnice și cu cele mai **reduse prețuri**.